John Preston

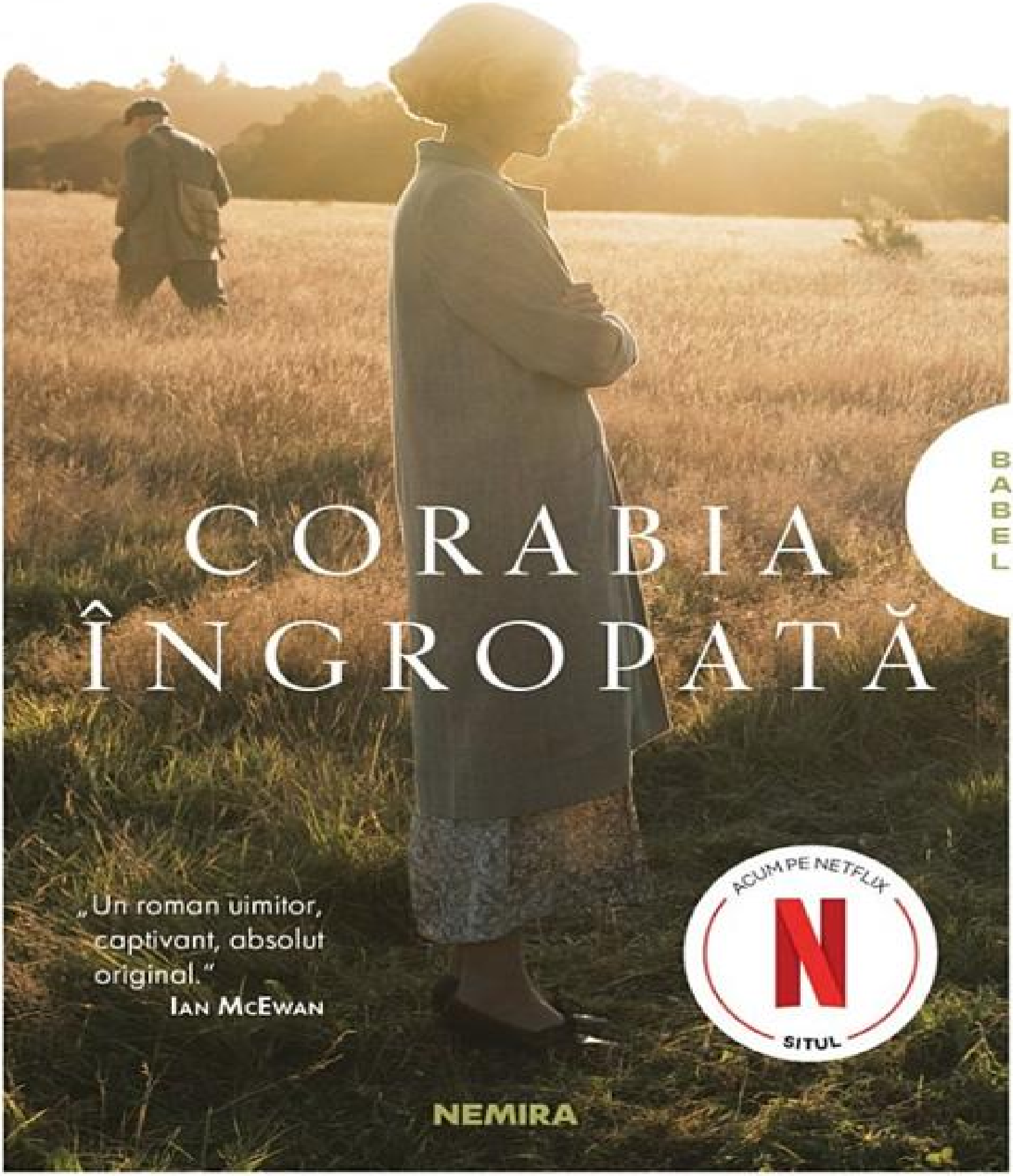

CORABIA ÎNGROPATĂ

BABEL

„Un roman uimitor, captivant, absolut original."
IAN MCEWAN

ACUM PE NETFLIX
N
SITUL

NEMIRA

John Preston

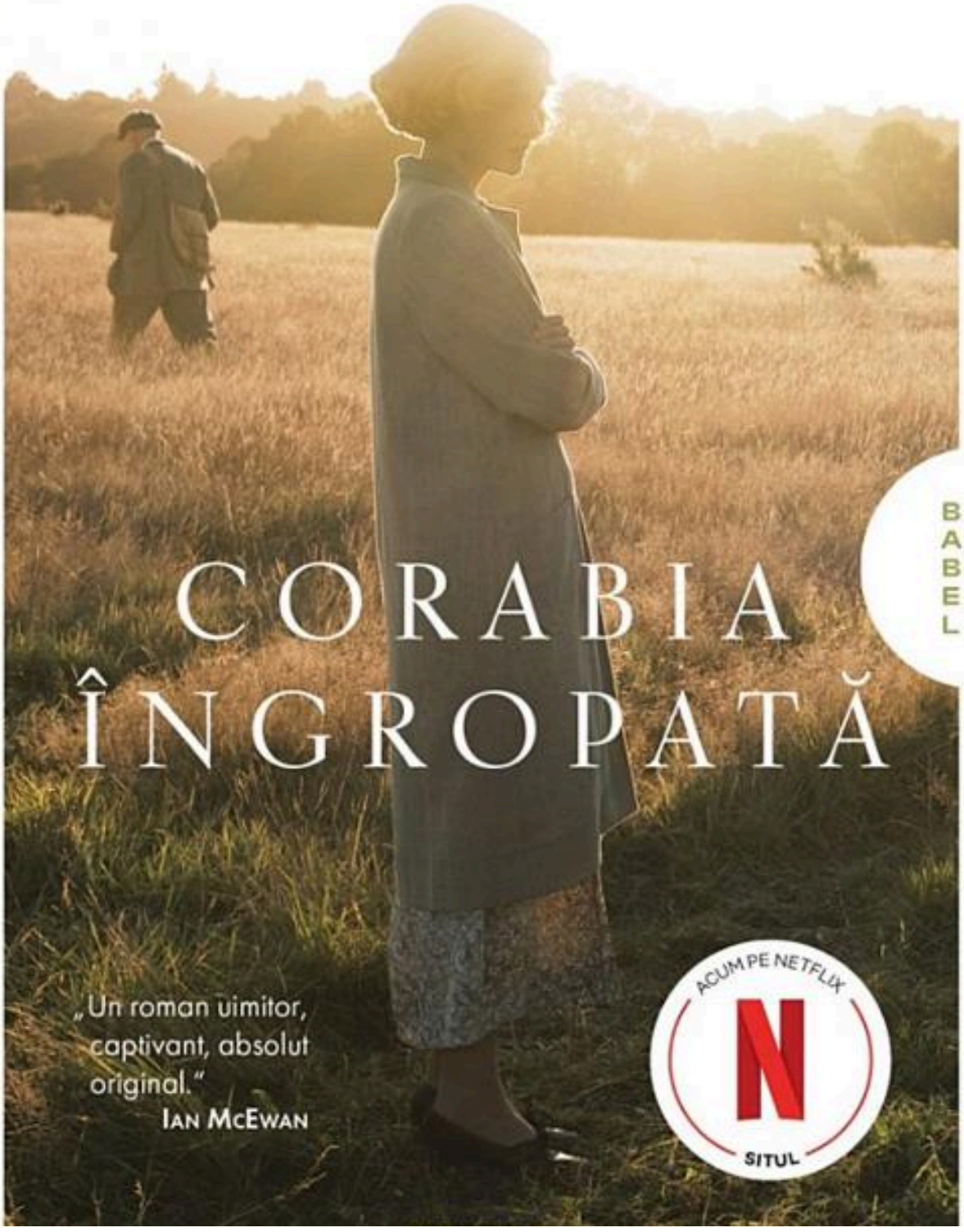

CORABIA ÎNGROPATĂ

BABEL

„Un roman uimitor, captivant, absolut original."
IAN MCEWAN

ACUM PE NETFLIX

SITUL

NEMIRA

BABEL

Născut în 1953, John Preston este un cunoscut jurnalist și scriitor englez. A semnat rubrica de arte a publicațiilor The Evening Standard și The Sunday Telegraph, la ultima fiind și critic de televiziune timp de zece ani. Între anii 1966 și 2007, Preston a scris patru romane, toate inspirate din istoria recentă a Angliei: Ghosting (1996), Ink (1999), Kings of the Roundhouse (2006), Corabia îngropată (The Dig, 2007, roman ecranizat de Netflix în 2021, cu Carey Mulligan și Ralph Fiennes în rolurile principale). Cele mai recente scrieri ale sale sunt două volume de non-ficțiune: A Very English Scandal: Sex, Lies and a Murder Plot at the Heart of the Establishment (2016; devenit miniserie de televiziune în 2018) și Fall: The Mystery of Robert Maxwell (2020).

BABEL

John Preston

CORABIA ÎNGROPATĂ

Traducere din limba engleză de

Silvia Năstasie

NEMIRA

Prelucrarea copertei și prepress: Alexandru CSUKOR
Redactor: Mihaela STAN
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Anca BACIU
Redactor-șef: Alina SÂRBU

John Preston
THE DIG
Copyright © John Preston, 2007
First published in the United Kingdom by Viking in 2007.
Copyright © Nemira, 2023, pentru prezenta ediție în limba română
BABEL este o colecție a Editurii **NEMIRA**.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1427-7

CUPRINS

Prolog
Edith Pretty
Basil Brown
Peggy Piggott
Edith Pretty
Basil Brown
Epilog
Nota autorului

Pentru Susanna, Joseph și Milly

PROLOG

Basil Brown

14 iunie 1939

În seara aceea, m-am întors și am continuat să lucrez singur. Dreptunghiul de pământ întunecat, de la intrarea în camera funerară, mi-a apărut foarte clar în față. Am râcâit cu mistria, apoi am trecut la preducea. La scurtă vreme după ce m-am apucat, am dat de o fâșie verde. Străbătea solul ca o dâră de iarbă. La început, am crezut că văzul îmi joacă feste. A trebuit să clipesc de câteva ori ca să-mi pot crede ochilor.

Am înlăturat pământul cu pensula de brutărie, dând la o parte cât de mult am îndrăznit. Mă temeam că, dacă îndepărtam și mai mult, ar fi putut dispărea definitiv. Dar, în loc să dispară, fâșia verde a devenit și mai vizibilă.

Apoi, în stânga celei dintâi, am găsit o altă fâșie verzuie. Culoarea era puțin mai estompată decât la prima – și totodată mult mai pestriță –, însă tot imposibil de ratat. Le-am considerat rămășițele unor cercuri de bronz, provenind poate de la un butoi sau de la vreun alt fel de recipient din lemn.

Când m-am uitat la ceas, am observat că deja se făcuse ora nouă. M-a surprins – credeam că totul durase cam cincisprezece minute. Se întuneca. Chiar și așa, eram acoperit de o sudoare vâscoasă. Trebuia să-mi șterg încontinuu fruntea cu mâneca. Știam că trebuia să renunț în curând. Dar nu mă puteam opri. Nu încă.

Am curățat mai departe cu pensula. Mi-aș fi dorit, mai mult decât orice, să fi adus o lanternă și mă blestemam că nu mă gândisem la asta mai devreme. Tocmai când hotărâsem că nu mai are niciun rost să continui, am descoperit altceva. O bucată de lemn.

Într-o primă fază, am presupus că acesta trebuie să fie butoiul sau ce mai rămăsese din el. Însă n-a trecut mult până să mă răzgândesc. Bucata de lemn

era aproape cât o carte groasă. Ca un catastif sau o Biblie. Din ce-mi puteam da seama, era perfect plată. În unele locuri, era atât de putrezită, că până și pensula mea de brutărie se dovedea prea aspră. Nu puteam face altceva decât să-mi apropii buzele cât mai mult și să suflu pământul.

Într-un anumit loc însă, era foarte rezistentă. Când am ciocănit cu degetul, lemnul a scos un sunet stins, găunos. În colțul din stânga sus, am observat ceva ce mi se părea a fi un nod. Uitându-mă la el mai atent, mi-am dat seama că e o mică spărtură. Din pământ venea un miros uscat, ca de hârtie. Mi-a pătruns în nări în timp ce stăteam și mă holbam la bucata de lemn și, mai ales, la scobitură.

Apoi am făcut un lucru de care mi-e rușine. Ceva ce n-o să pot niciodată să justific sau să explic pe deplin. Mi-am băgat degetul prin orificiu. A intrat destul de ușor – lemnul se potrivea perfect în jurul lui. În spate, era o cavitate. Deși nu puteam fi sigur, simțeam că era una încăpătoare. Se crease un fel de vid în jurul degetului meu, ca un soi de absență a aerului.

Câteva minute, am rămas pe loc. Se făcuse atât de întuneric, că de-abia mai vedeam lemnul din fața mea. Dar tot am stat acolo, fără să mă mișc. Și-atunci când, în cele din urmă, am scos degetul, tot entuziasmul pe care-l simțisem înainte s-a risipit într-o clipită. În locul lui, s-a revărsat un val uriaș de tristețe. Atât de puternic, că aproape m-a doborât.

După ce am acoperit mijlocul corabiei cu o prelată și am asigurat colțurile cu bolovani, am pornit spre moșia Sutton Hoo. Aleea de pietriș se întindea gălbuie și dreaptă în fața mea. Într-o parte era o tisă. Îi vedeam silueta profilându-se înaintea mea, crengile aproape atingând pământul. Cerul era negru ca smoala.

Când am apăsat pe soneria de la ușa din spate, simțeam sudoarea rece și zvântată pe piele. Mi-a deschis Grateley. Deși își dăduse jos gulerul, încă avea fracul pe el.

— Basil? Ce faci aici?

— Poți să-i spui doamnei Pretty că trebuie să-i vorbesc? l-am întrebat.

— Acum?

S-a tras înapoi surprins.

— Știi cât e ceasul? Doamna Pretty se pregătește probabil de culcare.

— Chiar și așa, trebuie să îi vorbesc.

În spatele lui, lumina se reflecta pe dalele albe. Grateley s-a uitat ciudat la mine, mai mult încruntându-se, deși e posibil să fi fost și o oarecare compasiune la mijloc.

— Îmi pare rău, Basil, mi-a zis. Va trebui să aștepți până dimineață.

EDITH PRETTY

Aprilie-mai 1939

S-a auzit o bătaie în ușă.

— Domnul Brown, doamnă, a spus Grateley, apoi s-a dat într-o parte pentru a-l lăsa să intre.

Nu aș putea spune exact la ce mă așteptam, dar cu siguranță nu la asta. Prima mea impresie a fost că totul la el era cafeniu – cafeniu-închis. Pielea avea culoarea mahonului. La fel și hainele: o cravată de bumbac, o jachetă de tweed, încheiată până-n gât, iar pe dedesubt, ceva ce părea a fi un pulover. Era ca o scrumbie afumată, în formă de om. Părea absurd ca numele lui să fie tot Brown.

Singurele lucruri la el care nu aveau o nuanță cafenie erau ochii. Cenușii, ca două piuneze lustruite, sclipeau de vioiciune. Avea părul ciufulit. În mâna stângă ținea un obiect – inevitabil, cafeniu – storcoșit între degete. Cealaltă mână o ținea întinsă.

— Doamnă Pretty, a zis el.

— Este foarte amabil din partea dumneavoastră că ați venit, domnule Brown.

— Nu, nu, nu...

Strângerea lui de mână era aspră și fermă.

— Nu vreți să luați loc?

Am arătat spre sofa.

S-a așezat, mai mult de formă, cocoțat pe marginea canapelei și ținându-și coatele pe genunchi. Obiectul cafeniu era tot în mâna lui. Îmi atrăgea privirea – mă tem că-mi închipuiam c-ar putea fi vreun fel de animal. Apoi mi-

am dat seama că era șapca lui. Probabil m-a surprins uitându-mă, pentru că și-a descleștat mâna, așezând șapca pe o pernă de lângă el.

— Domnule Brown, mi-ați fost recomandat drept o persoană care cunoaște solul. Solul din Suffolk. Domnul Reid Moir, președintele consiliului de la Ipswich Museum, a avut numai cuvinte de laudă la adresa dumneavoastră.

Mi s-a părut că s-a strâmbat puțin la auzul numelui lui Reid Moir, dar nimic altceva. Mi-am amintit că Reid Moir îl descrisese ca având metode oarecum neconvenționale. Mi-am amintit și că s-a referit la el ca la un localnic, punând mare accent pe cuvântul „localnic". În acel moment, sensul spuselor lui îmi scăpase, dar acum mi-a devenit destul de clar.

— După cum poate că știți, am continuat eu, pe domeniul meu sunt mai multe movile. Mă gândesc de ceva vreme să le excavez. Domnul Reid Moir mi-a spus că s-ar putea să fiți omul potrivit pentru această îndeletnicire.

Nicio reacție – nu din prima. Apoi a zis:

— Ce credeți că s-ar putea ascunde în movilele dumneavoastră, doamnă Pretty?

Avea un puternic accent de Suffolk, aproape fără vocale și plin de consoane care se ciocneau una de alta.

— Bănuiesc că sunt preistorice. Poate din epoca de bronz. Cât despre ce ar putea fi înăuntru, dacă e să fie ceva, n-aș vrea să fac supoziții. Din câte îmi dau seama, nu par să mai fi fost cercetate. Se zvonește că Henric al VII-lea a săpat după comori într-o movilă de aici. Știm, de asemenea, că John Dee, astrologul de curte al Elisabetei I, a fost însărcinat să caute comori în această zonă de coastă. Unii zic că ar fi venit chiar și aici, deși nu există nicio dovadă că ar fi făcut-o.

Iarăși nu a spus nimic. În ciuda hainelor sale, avea un aer neobișnuit de dichisit. Poate datorită atitudinii lui reținute.

— Ați vrea să aruncați o privire?

Afară, peisajul își pierduse culoarea. Apa din estuar părea dură și sclipitoare. Parcă nici nu se mișca. Sub tălpi, iarba era poroasă și deja udă de rouă. Mă uitam atent pe unde calc. Domnul Brown mergea cu brațele arcuite, cu coatele în afară, de parcă l-ar fi strâns sacoul.

— Toată zona din jurul conacului Sutton Hoo e cunoscută dintotdeauna drept Micul Egipt, i-am spus. Datorită movilelor, fără îndoială. Circulă numeroase legende legate de ele. Oamenii pretind că au văzut siluete misterioase dansând aici în lumina lunii. Chiar și un cal alb. Mi se pare că fetele de prin împrejurimi obișnuiau să se întindă pe pământ în vârful lor, în speranța că vor rămâne însărcinate.

Domnul Brown s-a uitat spre mine, sprâncenele lui ridicându-se ca două V-uri răsturnate.

— Dar dumneavoastră ați văzut vreodată vreuna dintre siluetele astea care dansează, doamnă Pretty? m-a întrebat.

— Nu, am răspuns râzând. Niciodată.

O plăpumioară de ceață îmbrățișa strâns movilele. Când ne-am apropiat de cea mai mare dintre ele, domnul Brown a plescăit ușor din limbă.

— Sunt mai mari decât mă așteptam. Mult mai mari.

A arătat în sus.

— Îmi permiteți?

— Chiar vă rog.

A urcat în fugă pe movilă, coatele dându-i avânt. Când a ajuns în vârf, s-a uitat de jur împrejur. Apoi a dispărut. După câteva clipe, mi-am dat seama că trebuie să fi îngenuncheat în spatele unei tufe de ferigi. Apoi s-a îndreptat și a început să bătătorească pământul – întâi cu un picior, apoi cu celălalt. A mai rămas sus, pe movilă, preț de câteva minute. Când a coborât, clătina din cap.

— Ce s-a întâmplat, domnule Brown?

— Aveți iepuri, doamnă Pretty.

— Da, sunt conștientă de asta.

— Vizuini de iepuri. Nu sunt bune pentru săpături. Deloc bune. Deranjează solul.

— A, nu mi-am dat seama.

— O, da, pacoste mare, așa-s iepurii.

Am dat ocol tuturor movilelor, una după alta. Domnul Brown a făcut măsurători cu pasul, luându-și notițe cu un ciot de creion într-o agendă veche. La un moment dat, un cârd de gâște a zburat pe deasupra, cu gâturile întinse și aripile bătând aerul. Când și-a ridicat privirea să le urmărească, i-am văzut profilul ascuțit conturat pe fundalul cerului.

La ora la care am terminat, amurgul deja se lăsase. Bărcile încă se întorceau în sus, pe râu, spre Woodbridge, cu felinarele aprinse și cu motoarele huruind. Pe cala de lansare, glasuri strigau unul la altul, dar se-auzeau doar frânturi de sunete, nu și cuvinte.

După ce ne-am întors în sufragerie, a întins mâna spre buzunarul de la haină. Apoi s-a oprit brusc, ezitând deasupra clapetei.

— Simțiți-vă liber să fumați, domnule Brown.

— Este o pipă, a spus el, ca un fel de avertisment.

— E în regulă. Nu mă deranjează pipa.

Și-a scos pipa din buzunar și o punguță cu tutun. După ce a umplut vatra, a aprins tutunul, apoi l-a împins în jos cu degetul mare – vârful era complet negru. Din interiorul pipei, s-a auzit un sunet grav, susurător. Când a tras din ea, s-a întâmplat ceva extraordinar: toată fața i s-a scofâlcit. Pe dinăuntru, obrajii trebuie să se fi atins la mijloc. Când a suflat, fața s-a umflat la loc.

— E mult de muncă, a zis el, scuturând chibritul.

— Vă pot da un om, am replicat, gândindu-mă la John Jacobs, ajutorul de grădinar. Poate chiar doi.

— Doi ar fi mai bine. Și hârlețe.

— Hârlețe?

— Lopeți.

— Cred că putem face rost și de lopeți.

Un nor de fum albastru s-a înălțat și s-a stabilit deasupra capului său.

— Doamnă Pretty, a zis el. Trebuie să fiu sincer cu dumneavoastră. Aceste movile au fost mai mult ca sigur jefuite. Cele mai multe de pe-aici au fost golite în secolul al XVII-lea. N-aș vrea să vă faceți speranțe prea mari.

— Dar ați fi dispus să încercați?

— Da, a zis el. Da, aș fi... Asta, presupunând că o să cădem de acord asupra detaliilor.

— Detaliile, desigur. Ați putea sta în gazdă la familia Lyons. Domnul Lyons este șoferul meu, iar doamna Lyons se ocupă de bucătărie. În locuința lor e un dormitor liber, deasupra garajului. Cât despre bani, o liră, doisprezece șilingi și șase penny pe săptămână vi se pare o sumă acceptabilă?

A dat din cap afirmativ, aproape brusc.

— Voi aranja să fiți plătit săptămânal prin casierul de la magazinul Footman Pretty, din Ipswich. Dacă veți avea nevoie de bani pentru cheltuieli neprevăzute, vă rog să îmi spuneți. Dacă nu sunt eu aici, majordomul meu, domnul Grateley, poate prelua orice mesaj. Acum, de cât timp credeți că veți avea nevoie?

— Patru sau cinci săptămâni ar trebui să fie de ajuns. Șase, în cel mai rău caz.

— Atât de mult?

— Voi lucra cât de repede pot, doamnă Pretty. Dar nu puteți zori ceva de genul ăsta.

— Nu, înțeleg. Singura mea grijă e că s-ar putea să nu avem așa de mult timp la dispoziție.

— Atunci ar fi bine să nu pierdem vremea.

— Nu, desigur. Când credeți că ați putea începe? Lunea viitoare vi s-ar părea prea curând?

— Nu cred, nu.

Ușa s-a deschis și Robert a intrat în fugă. S-a îndreptat spre scaunul meu, dar s-a oprit în mijlocul covorului.

— Uff! Ce e cu mirosul ăsta dezgustător, Mama? Iar a luat foc silozul?

— Robbie, am zis eu, dumnealui este domnul Brown.

Domnul Brown se ridicase. Capul i se ițea prin norul de fum.

— El este fiul meu, Robert, am adăugat, ridicându-mă și eu.

Am constatat surprinderea domnului Brown în timp ce se uita la noi, mutându-și privirea de la unul la altul. O scânteiere de uimire i s-a aprins în

ochi, iar apoi buna-cuviință a preluat din nou controlul.

— Salutare, tinere!

Robert nu a zis nimic; doar a continuat să se holbeze la el.

— Domnul Brown este arheolog, i-am explicat. O să arunce o privire în interiorul movilelor.

Robert s-a răsucit spre mine.

— În interiorul movilelor? De ce?

Îmi țineam mâinile pe umerii lui. Când se mișca, puteam să-i simt oasele deplasându-se pe sub piele.

— Pentru comoară, i-am răspuns.

În ziarul de luni, sub rubrica dedicată invalizilor de război era o reclamă la ceva numit pâine la conservă:

> Ca urmare a extinderii comercializării și a cererii consumatorilor, compania Ryvita anunță că renumita sa pâine crocantă este livrată în cutii special sigilate – deopotrivă etanșe și asigurate contra gazele nocive. Hrănitoarea făină integrală din pâinea zilnică, atât de recomandată de doctori și dentiști, reprezintă o achiziție ideală pentru rezervele de mâncare în caz de urgență.

În timp ce citeam asta, atenția mi-a fost atrasă de o mișcare. M-am uitat peste masă și l-am văzut pe Robert chinuindu-se să mănânce ouăle și șunca. Cuțitul și furculița păreau enorme în mâinile lui, ca niște fiare uriașe pentru mâncat ce stăteau să-și piardă echilibrul în orice clipă.

— Sigur te descurci, dragule?

A continuat să mănânce, prea concentrat la ceea ce făcea pentru a răspunde. Când a terminat, a așezat tacâmurile unul lângă altul înainte să își treacă atent șervețelul peste gură. Apoi s-a uitat la șervețel, prinzând o muchie între degete și inspectând pata de gălbenuș rămasă pe el.

— Pot coborî acum, te rog?

— Dacă ești sigur că ai terminat.

Când a dat din cap că da, partea de dedesubt a bărbiei lui era la fel de albă ca farfuria.

— Ce-ai de gând să faci în dimineața asta?

A ezitat, apoi a răspuns:

— M-am gândit să văd dacă domnul Brown e pe aici.

— Robbie, nu trebuie să stai printre picioarele domnului Brown. Înțelegi?

— Dar, Mama, nu pot nici măcar să-l privesc?

Vocea îi devenise ascuțită și tensionată.

— Mai târziu o să poți. Mai târziu... Însă, în dimineața asta, cred că ar trebui să îl lași singur. De ce nu te întorci sus să te joci cu trenulețele? Îl pot întreba pe domnul Lyons dacă vrea să-ți țină companie.

— Nu vreau să mă joc cu domnul Lyons – nu din nou.

— Hai, Robbie, te rog. Nu te mai văicări. Ce ți-am tot spus?

— Când se întoarce domnișoara Price?

— Știi deja răspunsul, dragule. Domnișoara Price nu se întoarce până la finalul săptămânii viitoare.

Robert s-a dat jos de pe scaunul lui și s-a îndepărtat de masă, încet și teatral, cu capul plecat și umerii căzuți. La câteva clipe după plecarea lui, Grateley a intrat pe ușa batantă, întinzând un picior în spate, pentru a se asigura că ușa nu o să se trântească. Am dat ziarul deoparte, ca să-mi poată lua farfuria.

— Domnul Brown a ajuns deja?

— Este aici de la ora șapte, doamnă.

— De la șapte? am exclamat surprinsă.

— Da, doamnă. Însă l-am rugat să aștepte până vă terminați micul-dejun.

Domnul Brown stătea pe treptele intrării din spate. Părea să poarte aceleași haine ca înainte. M-am scuzat că l-am lăsat să aștepte, dar, chiar în timp ce făceam asta, am avut senzația că, și să fi durat câteva ore, el tot acolo ar fi stat, așteptând răbdător. Era o dimineață superbă; soarele începea deja să străpungă norii. Am pornit din nou spre movile. Însă, de această dată, i-am spus că vreau să facem un ocol pe la terenul de squash.

De acolo am luat bara de fier pentru sondare. Lungă de un metru și jumătate și ascuțită la un capăt, seamănă ca mărime și ca formă cu o suliță, în ciuda mânerului rotund de la un capăt. Domnul Brown s-a oferit să o care, dar i-am

spus că mă descurc foarte bine și singură. Evident intrigat, în timp ce mergeam, mi-a aruncat tot felul de priviri întrebătoare. Totuși, nu l-am luminat în privința intențiilor mele.

La apropierea noastră, iepurii au alergat să se ascundă. Trebuie să fi fost cu sutele, o aglomerare de codițe albe legănându-se fără grabă prin iarba înaltă și dispărând în pădurea Top Hat. Paznicul meu de vânătoare, William Spooner, împușcă atâți cât poate și îi dă domnului Trim, măcelarul din Woodbridge. Dar acum domnul Trim zice că nu-i mai poate primi. Se pare că nu mai există cerere. Ne-a sugerat să îi trimitem la unul dintre adăposturile locale de animale.

— Ați apucat să vă gândiți pe care ați dori să o atac prima, doamnă Pretty? m-a întrebat domnul Brown.

— Da, m-am gândit, am răspuns și am arătat spre cea mai mare movilă, cea pe care se cățărase înainte.

Domnul Brown s-a uitat la mine. Apoi a clătinat ușor din cap.

— Nu v-aș sfătui, doamnă Pretty. Dacă mă-ntrebați pe mine personal.

— Nu ați face asta?

— Nu, a răspuns el. Nu, n-aș face-o.

— Din ce motive?

— Pentru că partea de sus e denivelată și cu o scobitură în mijloc. În general, ăsta e semnul că o movilă a fost jefuită. În secolul al XVIII-lea, hoții obișnuiau să înfigă tije în vârful movilelor – „fluierele bandiților“, așa li se spune –, sperând să dea lovitura la mijloc. S-ar putea să aveți mai mult succes cu una dintre cele mai micuțe. Ar merge mai repede. Ar fi și mai ieftin, a adăugat el.

— Atunci, care m-ați sfătui dumneavoastră să fie, domnule Brown?

S-a îndreptat spre cea mai mică dintre movile. Nu avea mai mult de un metru și jumătate înălțime, deși era încoronată cu o tufă de ferigi neobișnuit de deasă. A bătut în marginea ei cu palma.

— Aș încerca-o pe aceasta.

Aveam nevoie de câteva clipe să analizez propunerea domnului Brown. Mi se părea de la sine înțeles să începem de la cea mai mare. Așa discutaserăm mereu

eu și Frank. Așa ne hotărâserăm.

— Cum doriți, am zis. Însă e ceva ce aș vrea să faceți mai întâi.

Am îndreptat bara de fier spre el.

— V-ar deranja să împingeți asta prin movilă, să vedeți dacă dați de ceva?

S-a priceput de minune să-și ascundă mirarea; sprâncenele abia i s-au mișcat. Nu a zis decât:

— Din vârf, doamnă Pretty?

— Vă rog.

A urcat în fugă pe o latură a movilei. După care, stând în mijloc, a ridicat mâinile deasupra capului și s-a năpustit să înfigă bara de sondare în pământ. A intrat destul de ușor cam vreun metru, apoi s-a auzit un sunet înfundat și domnul Brown nu a mai putut avansa. A încercat din nou, cu o expresie și mai hotărâtă pe chip. Dar s-a lovit iar de același obstacol.

— E ceva acolo, a zis el când a coborât. N-am cum să-mi dau seama ce anume, desigur. Dar clar e ceva.

După ce și-a tras sufletul, a analizat mai atent bara de fier.

— E prima oară când văd așa ceva.

— Răposatul meu soț l-a pus pe fierarul din Bromeswell să-l facă, i-am explicat. După ideea lui.

— Ideea lui? a repetat domnul Brown, răsucind încă fierul în mâini. Chiar așa?

Auzeam glasuri apropiindu-se. Spooner și John Jacobs veneau spre noi. Jacobs este un bărbat masiv, cu fire din mustața grizonantă întinzându-i-se ca niște rămurele pe obraji. Spooner este un tip mai tânăr, cu păr negru atent îngrijit și cu o barbă deasă. Pare mai degrabă timid, deși menajera mea, Ellen, îmi spune că fetele din împrejurimi au o impresie foarte bună despre el. I-am prezentat pe cei doi bărbați domnului Brown. După ce și-au strâns mâinile, au rămas locului, nehotărâți, fără să zică nimic. Dându-mi seama că probabil prezența mea îi inhibă, i-am lăsat să se apuce de lucru.

M-am cam înșelat în privința domnului Brown. Nu este o scrumbie, este un terier. Când m-am dus la movile după-amiază, am văzut o ploaie de pământ

zburând prin aer. Tufele fuseseră îndepărtate și o despicătură în formă de pană de lemn se căsca în laterala movilei. Priveliștea avea ceva deopotrivă șocant și neobișnuit de emoționant, cu iarba smulsă și pământul jilav lăsat la vedere. Movila părea despuiată, chiar violată.

Ca să aibă unde să-și bea ceaiul, le-am sugerat să folosească așa-numitul „adăpost al ciobanului“ – o baracă din tablă ondulată, pe roți, ținută de obicei în grădina de vară, pentru depozitarea uneltelor. Fusese deja împinsă de-a lungul unei fâșii de pământ neted, până la marginea copacilor. Văzând-o acum într-un decor nou, am constatat cât era de degradată. Părțile laterale, mai ales, nu păreau să se mai țină în cadru.

Lângă ea fumegau rămășițele unui foc. Când m-am apropiat, am simțit mirosul dulceag, rășinos, de conuri de pin. Sprijiniți în lopețile lor, Jacobs și Spooner trăncăneau. De cum m-au văzut, s-au oprit din vorbit. Stăteam toți trei aliniați, în timp ce pământul continua să zboare printre picioarele domnului Brown – o parte, dar sub nicio formă tot, aterizând într-o roabă așezată în spatele lui.

Când roaba se umplea, Jacobs o împingea până spre marginea pădurii și răsturna conținutul peste un morman deja consistent. Pământul trebuia adunat într-un singur loc, pentru ca, după terminarea săpăturilor, movila să fie adusă la forma ei inițială.

Domnul Brown a continuat să sape preț de câteva minute, nepăsător la orice altceva. Când s-a îndreptat de spate, genunchii îi luceau. Bucăți de noroi i se prinseseră de șapcă.

— Voiam doar să mă asigur că aveți tot ce vă trebuie, am zis.

— Suntem bine, mulțumim, doamnă Perry. Nu-i așa, flăcăilor?

Spooner și Jacobs au rânjit amândoi. Am observat că erau la fel de fascinați de domnul Brown cum fusese și Robert. Nici bine nu mi-a trecut acest gând prin minte, că Robert a coborât pe treptele din spatele barăcii. Învârtea o bucată de bambus dintr-o parte în alta și-mi evita privirea.

— Aici erai, Robbie.

— Nu sunt aici de mult, Mama, a spus el brusc. Oricum, domnul Brown mi-a povestit multe chestii.

— Ce ți-a povestit?

— Păi, de exemplu, știi care e cea mai importantă parte a corpului unui arheolog?

— Nu, nu cred că știu.

— Nasul. Nu-i așa, domnule Brown?

Domnul Brown a început să râdă. La fel au făcut, după o scurtă pauză, și Jacobs, și Spooner.

— Nu vreau să fii o pacoste, Robbie.

— O, nu e niciun deranj, a spus domnul Brown. Ne-a dat o mână de ajutor, nu-i așa, tinere?

Robert s-a îmbujorat de mândrie și de rușine.

— Domnul Brown spune că trebuie să miroși lucrurile. Mi-a explicat și cum procedează. Întâi face un șanț direct prin movilă. Și apoi sapă în jos. Asta, în caz că ar fi o groapă dedesubt.

— Și până acum v-a spus ceva nasul dumneavoastră, domnule Brown? am întrebat.

S-a aplecat, a luat o mână de pământ și l-a fărâmițat între degete.

— Vedeți cât e de afânat? Ca o spumă, chiar? Ăsta e rambleul de la prima săpătură – un amestec de nisip și de pământ. La început, intru pe orizontală. Apoi o să cobor la nivelul inițial – exact cum a spus domnișorul Robert. Asta ar putea însemna orice între 0,6 și 2,5 metri sub suprafață. O să știu precis când ajung acolo, pentru că solul o să aibă altă culoare. Mai închis, probabil, deoarece pământul nu a fost deranjat niciodată. Acolo sper să găsesc o încăpere funerară. Ar trebui să aibă forma unui dreptunghi de pământ de culoare mai deschisă, exact ca o trapă.

— Vă puteți da seama dacă movila a fost deja jefuită?

A clătinat din cap.

— E prea devreme să mă pronunț. Vedeți dumneavoastră, deja am găsit ceva.

A mers spre locul unde era așezat pe iarbă un obiect lung și gri și l-a lovit cu cizma.

— Ce este?

— O piatră, doamnă Pretty. Trebuie să fie ceea ce am lovit cu... cu instrumentul dumneavoastră. E un început, presupun, dar să sperăm că o să ne descurcăm mai bine de-atât, nu?

Am pornit înapoi spre casă. Când m-am uitat peste umăr, n-am văzut nici urmă de domnul Brown. Probabil se reapucase să sape. Se zărea doar lama lopeții sale sclipind și o pată întunecată de pământ plutind prin aer.

La ora șapte, am urcat să mă schimb pentru cină. Ellen aștepta în dormitorul meu. Este o fată cu oase mari, cu degete neobișnuit de palide, ca urmare, probabil, a unei circulații proaste. Iarna suferă de degerături. Când a început să lucreze pentru mine, cu doi ani în urmă, m-am temut că avea să se dovedească neîndemânatică. De fapt, s-a dovedit a fi mult mai atentă și mai sprintenă decât m-aș fi așteptat. Singurul reproș pe care i l-aș putea face este că de curând a început să se dea cu un parfum extrem de puternic, care reușește să fie înțepător și grețos în același timp.

Stătea lângă dulapul deschis. Înăuntru erau atârnate șiruri de rochii, majoritatea încă în husele lor de muselină.

— Ce-ați dori să purtați astă-seară, doamnă?

Am arătat spre una dintre rochiile fără husă. N-avea niciun rost să complicăm lucrurile mai mult decât era cazul.

— Din nou cea de mătase verde, doamnă? E o veche preferată, nu?

În timp ce mă ajuta să îmbrac rochia, Ellen pălăvrăgea despre angajați și despre ce mai făcuseră. Inițial, m-am temut și că o să găsesc sporovăiala ei obositoare. Însă am ajuns să mă bucur de conversațiile noastre, chiar să le aștept cu nerăbdare. Dincolo de orice, aflu de la Ellen mult mai multe despre gospodărie decât aș reuși să aflu vreodată pe cont propriu. Deși nu e bârfitoare, are o curiozitate firească în privința oamenilor, precum și o atenție sensibilă la ciudățeniile lor. Însă când vine vorba despre ea, este mult mai puțin deschisă. Timp de câteva luni, s-a întâlnit cu un băiat din Woodbridge. Totuși, au trecut deja câteva săptămâni de când a pomenit de el ultima oară, de aceea presupun că lucrurile nu mai stau așa.

De cum am terminat, a întrebat dacă vreau să îmi rearanjeze părul. Am spus că nu e necesar.

— Aș putea să trec repede pieptenul prin el, dacă doriți, doamnă.

— Nu, mulțumesc, draga mea.

Mă întreb dacă Ellen a observat că îmi cade părul. N-avea cum să nu observe. Dar, chiar dacă trăncănește uneori ca o moară stricată, are și o discreție înnăscută. Încă una dintre virtuțile ei.

La ora opt, Grateley a ciocănit la ușa batantă care dă din sufragerie în bucătărie. Nu încetează să mă uimească faptul că un bărbat așa de ciolănos poate să bată atât de ușor. Parcă ar avea pernuțe la fiecare încheietură. În liniște, a adus supiera în sufragerie și a așezat-o pe masă.

După ce a turnat supa cu polonicul, Grateley m-a întrebat dacă vreau să ascult știrile. Anticipând răspunsul meu afirmativ, se îndreptase deja spre bufet și se pregătea să ridice capacul radioului. Însă nu-mi doream deloc să ascult știrile; cu siguranță aveau să fie alarmante sau deprimante, sau foarte posibil ambele. I-am spus că astă-seară aș prefera să citesc.

După ce el a plecat, am deschis volumul cu relatarea lui Howard Carter despre săpăturile la mormântul lui Tutankhamon și l-am sprijinit de supieră. Mă surprind tot mai des citind despre trecut. Este un refugiu, desigur. Știu asta. Și totuși, este deosebit de liniștitor să citești despre evenimente care s-au petrecut deja. Spre deosebire de cele care par să atârne, pe jumătate închegate, deasupra capului tău.

Am citit încă o dată descrierea pe care Carter o face încăperii funerare a faraonului:

> În această clipă, timpul, ca element al vieții umane, își pierde sensul. Trei sau poate patru mii de ani s-au scurs de când un picior de om a călcat ultima oară pe podeaua pe care stai acum și totuși, observând în jurul tău semne ale vieții recente – vasul pe jumătate plin de mortar pentru ușă, lampa înnegrită, amprenta de pe suprafața proaspăt vopsită, coroana de adio lăsată în prag –, simți că totul s-ar fi putut petrece chiar ieri.

Grateley a adus felul principal: rasol de vită cu morcovi. Mirosul se răspândea din farfurie. Și, odată cu el, stomacul mi se întorcea pe dos. Parțial pentru a nu începe să mănânc, m-am interesat de soția lui Grateley – lucrează ca asistentă la dispensarul din sat.

— E destul de bine, mulțumesc, doamnă.

— Dar tu, Grateley, tu cum te simți?

— Și eu mă simt destul de bine, mi-a mărturisit.

— Ce-ți mai face spatele?

— Mă mai sâcâie puțin, doamnă. Dar n-am de ce să mă plâng.

După ce a plecat, am reușit să iau doar câteva îmbucături înainte să fiu nevoită să dau farfuria deoparte. Apoi am reînceput să citesc, dar n-am reușit să mă concentrez. Gândurile îmi zburau permanent la Frank. Pe de-o parte, aveam un imens sentiment de ușurare că porneam în sfârșit într-o misiune care însemnase atât de mult pentru el. Pe de alta, desigur, procedând astfel, îi simțeam și mai acut absența. Nu pentru prima oară mă frapa ideea că aceste săpături erau un fel de deshumare.

Dar, chiar în timp ce îmi treceau prin minte asemenea gânduri, aveam senzația că totul se estompează. Că amintirile se risipesc atunci când încerc să mă agăț de ele. Uitându-mă la cartea încă deschisă, m-am gândit la mărturisirea lui Carter că își amintea prea puține sau mai nimic despre momentul concret în care privise în interiorul camerei funerare. Toate senzațiile se amestecaseră în așa măsură, încât niciuna nu rămăsese. Privind în urmă, câteva luni mai târziu, descoperise cu mâhnire că mintea îi e pustie.

Când mi-a luat farfuria, fața lui Grateley era la fel de impasibilă ca întotdeauna.

— Ești bun să îi mulțumești doamnei Lyons din partea mea? am spus. Carnea a fost delicioasă. Doar că nu prea am poftă de mâncare acum, din câte se pare.

— Bănuiesc că e de la vreme, doamnă.

— Da, am încuviințat. Bănuiesc că da.

— Aveți nevoie de altceva?

— Nu. Asta e tot, mulțumesc.

— Atunci vă urez noapte bună, doamnă.

— Noapte bună, Grateley.

Când am urcat, am intrat în camera lui Robert. De curând, din motive care rămân un mister pentru mine, a început să deseneze obsesiv muntele

Matterhorn. Când l-am întrebat de ce, nu mi-a răspuns. În schimb, umerii i s-au strâns, de parcă s-ar fi ascuns de privirea mea. Desenele sunt identice sau aproape identice; pentru că au fost copiate dintr-o carte, presupun. Câteva dintre ele au fost prinse de perete. Când am deschis ușa, curentul le-a ridicat ușor.

Robert dormea și dăduse la o parte aproape toate păturile. Un picior îi ieșise afară, cu bulbul alb al călcâiului înălțându-se în aer și degetele îndoite pe saltea.

I-am acoperit piciorul cu una dintre pături, apoi l-am sărutat pe frunte. A mormăit ușor – a fost mai degrabă un oftat –, dar nu s-a clintit.

În următoarea după-amiază, mi s-a spus că venise în vizită domnul Maynard, de la Ipswich Museum – domnul Maynard este curatorul muzeului și adjunctul de drept al domnului Reid Moir. Potrivit lui Grateley, se dusese direct la săpături, în loc să intre în casă, pentru a nu risca să mă deranjeze. Am hotărât să mă duc și eu să văd cum se descurcă domnul Brown.

Plouase peste noapte, iar iarba încă era alunecoasă. Trebuia să fiu atentă pe unde calc. Auzind un strigăt, am ridicat privirea și l-am văzut pe Robert alergând spre mine. În jurul capului, avea ceea ce părea a fi o jartea elastică, de care erau prinse câteva pene. Am rămas pe loc și l-am privit cum se apropie. Mă așteptam să se oprească. Însă el continua să se apropie. Mâinile îi erau întinse, gura larg deschisă, iar obrajii umflați de aer.

Când și-a aruncat mâinile în jurul picioarelor mele, m-am aplecat și l-am prins de brațe.

— Dragule, nu, am spus.

Am crezut că aș putea să cad pe spate, că greutatea lui m-ar răsturna. Pentru o clipă, a părut că picioarele continuă să i se miște prin aer. Parcă nici nu mă auzise sau se prefăcea că nu mă auzise.

— Dragule, nu, te rog, am repetat și l-am împins într-o parte.

Brusc, picioarele i s-au oprit. S-a uitat la mine confuz, de parcă abia atunci ar fi înțeles ce-i spuneam.

— Nu – nu trebuie să te grăbești peste tot, Robbie. Te-ai putea accidenta foarte ușor.

— Îmi pare rău, Mama.

S-a întors și a pornit spre unul dintre mormanele de țărână. Simțindu-mă mizerabil, l-am privit cum pleacă, încercând să îi ghicesc starea de spirit din mișcările umerilor.

Domnul Maynard și domnul Brown stăteau de cealaltă parte a movilei. Primul șanț ajungea acum deja în centru. Era, totodată, și mai larg decât înainte; suficient cât să încapă doi oameni, umăr lângă umăr. În unghi drept față de el, exista un al doilea șanț, mai îngust decât primul, dar și acesta ajungea la centru.

Maynard este un om agitat, panicos, peste care planează veșnic un fel de umezeală – în general, ca urmare a faptului că are ochi neobișnuit de apoși. Nici cu toată bunăvoința din lume nu l-ai putea caracteriza vreodată ca fiind o companie strălucită. Dar, în anumite momente, atunci când ia totul *ad litteram*, pe fața lui apare un zâmbet discret, absent, de parcă, într-un colțișor secret al minții, savurează efectul pe care îl are asupra celorlalți.

După ce i-am salutat pe amândoi, domnul Brown a întrebat dacă aș vrea să văd cum avansează.

I-am răspuns că mi-aș dori foarte mult.

— Dar picioarele dumneavoastră, doamnă Pretty, a spus domnul Maynard mâhnit. Mă tem că se vor umple de noroi.

— Nu există niciun motiv de îngrijorare, domnule Maynard. După cum vedeți, port niște pantofi destul de rezistenți.

Am avut o senzație stranie când am intrat în movilă. De jur împrejurul meu se ridica un bogat miros subteran, de rădăcini, umezeală și putregai. Pereții de noroi sclipeau de la condens. Urmele lopeților se vedeau foarte clar în pământ. La fel și straturile de sol, niște fâșii late, perpendiculare, de o parte și de alta. În unele locuri, pereții deja începuseră să se prăbușească. Într-o încercare de a împiedica asta, fuseseră dispuse parapete verticale.

La capătul îndepărtat al șanțului, era o groapă mică. La baza ei am putut să disting cu chiu, cu vai o bucată de pământ de culoare deschisă, cu margini neregulate, vagi. Conturul fusese marcat cu țăruși și cu sfoară.

Domnul Brown a arătat spre groapă.

— Așa, acolo ar putea să fie încăperea. Deși trebuie să vă spun că la fel de bine ar putea să fie un iaz de rouă, doamnă Pretty. Uneori e al naibii de greu să le deosebești.

— Sigur că soluția este să săpați în jos și să aflați, am comentat.

Domnul Brown a început să râdă.

— O, sigur că asta e soluția, cel puțin asta aș fi spus și eu. Însă domnul Maynard și cu mine tocmai aveam o discuție despre cum e mai bine să continuăm. Dumnealui e de părere să mai săpăm un al treilea șanț aici...

A arătat spre cealaltă latură a movilei, către cel mai îngust dintre cele două șanțuri.

— Pe când mie instinctul îmi zice, în situația de față, să facem ce putem cu cele două.

M-am întors spre domnul Maynard. Stătea chiar în spatele meu.

— Procedura obișnuită presupune săparea a trei șanțuri, a rostit el ferm. Astfel, poți fi sigur că n-ai ratat nimic. Domnul Reid Moir întotdeauna insistă să fie trei – întotdeauna.

— Recunosc că meticulozitatea este esențială, domnule Maynard, am zis. Și vă asigur că nu aș susține niciodată un lucru făcut de mântuială. Însă, în același timp, trebuie să ținem cont de faptul că există o anumită urgență în legătură cu aceste săpături.

— Urgență? s-a uitat la mine cu ochii lui umezi. Mă tem că nu înțeleg.

— Suntem la cheremul unor factori mai presus de controlul nostru.

Maynard a clipit de mai multe ori și apoi a coborât vocea.

— Faceți aluzie la situația internațională, doamnă?

— Exact.

A urmat o pauză lungă, în timpul căreia domnul Maynard a rămas aproape nemișcat. Încet, imperceptibil, pe chipul lui a răsărit acel zâmbet discret, absent.

M-am uitat la domnul Brown, care mi-a prins privirea. Am mai așteptat puțin. În cele din urmă, domnul Maynard a vorbit.

— O să-i spun domnului Reid Moir că două șanțuri par să fie de ajuns. În condițiile date.

— Vă mulțumesc foarte mult, domnule Maynard. Sunteți foarte amabil.

Am pornit amândoi înapoi spre casă. A venit și Robert. Am observat că era atent să păstreze o distanță sigură. O dată la câțiva pași, sărea în sus și scotea un chiot. Apoi alerga înainte și ne aștepta pe domnul Maynard și pe mine să-l ajungem din urmă.

— Un băiat încântător, a spus Maynard. Fermecător... Aveți mulți nepoți, doamnă Pretty?

— De fapt, Robert este fiul meu, i-am spus.

Pentru un bărbat cu pielea atât de palidă, Maynard și-a schimbat culoarea cu o viteză remarcabilă. Toată fața i-a devenit purpurie, chiar și urechile.

— Îmi... îmi pare îngrozitor de rău.

— Vă rog, nu vă faceți griji, domnule Maynard. Este o greșeală absolut de înțeles.

Miercurea dimineața îmi fac excursia săptămânală la Londra. Ca de obicei, după micul-dejun, Lyons a adus Alvisul la ușa din față. Stătea afară, în uniforma lui bleumarin, soarele reflectându-i-se pe nasturi. Robert a venit să mă conducă. Eram conștientă de scrâșnetul laborios al pietrișului la fiecare pas de-al meu și de sunetul slab, prin comparație, făcut de picioarele lui.

— O să te distrezi cât sunt plecată?

— Domnul Brown spune că pot să ajut cu săpatul.

— A, da, așa spune? Ei bine, doar fii atent să nu...

— Să nu ce, Mama?

Am clătinat din cap.

— Nu contează.

După ce l-am sărutat, a rămas cu ochii mijiți la mine.

— S-a întâmplat ceva, dragul meu?

— Pălăria ta.

— Ce-i cu ea?

A chicotit.

— E așezată strâmb.

Am ridicat mâinile să o îndrept.

— Uite, așa e mai bine?

— Da, a zis el încă nesigur.

Pe drumul spre Woodbridge, a început să picure. Am rămas blocați în urma unui convoi de camioane ale armatei. În spate stăteau bărbați în uniformă. Fețele lor albe păreau să se estompeze, contopindu-se într-o masă unică, docilă, în timp ce se legănau într-o parte și-n alta. Convoiul înainta atât de încet, încât am început să-mi fac griji că aș putea pierde trenul.

Însă, atunci când am ajuns la gară, s-a dovedit că trenul fusese anulat din pricina unui macaz defect la Ipswich. Ca urmare, avea să mai treacă încă o oră până la următorul. În loc să stau și să aștept, am hotărât să fac o plimbare prin oraș. L-am rugat pe Lyons să rămână acolo și i-am spus că o să mă întorc în scurt timp. Am pornit apoi pe Market Street, spre hotelul Bull.

Pe la jumătatea urcușului, m-am oprit pentru scurtă vreme în fața unui magazin, apoi am privit înapoi spre estuar. Deși era flux, surprinzător de puține bărci se vedeau pe apă. Chiar și acelea pluteau nepăsătoare, cu velele fluturând. Nu mă îndepărtasem prea mult, când am devenit conștientă de o senzație foarte dezagreabilă. Am început să bănuiesc că sunt urmărită. Inițial, am crezut că mi se pare și am încercat să alung gândul. Dar, în loc să dispară, așa cum speram să se întâmple, suspiciunea s-a consolidat treptat.

M-am oprit din nou și am privit în jos spre stradă. De această dată însă, am rămas pe loc. După câteva secunde, de după colț a apărut Lyons. M-a văzut imediat, deși a încercat din răsputeri să se prefacă. Totuși, n-avea de ales decât să continue să meargă în direcția mea. Într-o tentativă de a părea mai nonșalant, a început să fluiere. Când a ajuns în dreptul meu, am pășit în fața lui.

— Domnule Lyons...

— A! a spus el. Bună ziua, doamnă.

Preț de câteva clipe am stat și ne-am uitat unul la altul. Îl cunosc pe Lyons de peste treizeci de ani. A lucrat pentru tatăl meu, iar când eu și Frank ne-am

mutat în Suffolk, el și soția lui au venit cu noi. În acea perioadă, am dezvoltat o oarecare complicitate.

— Domnule Lyons, mă urmăriți cumva?

Lyons e un om aspru din fire; nu-i stă bine să facă pe rușinatul. A lăsat capul în pământ, până când vârful negru al chipiului a rămas îndreptat spre mine ca un imens zâmbet prostesc.

— Vă apreciez grija pentru siguranța mea, am continuat. Dar vă asigur că mă pot descurca foarte bine singură. Acum, vă rog să așteptați la mașină, așa cum ne-am înțeles. Nu mai stau mult. Dacă nu mă întorc în douăzeci de minute, aveți permisiunea mea să mă căutați. Vi se pare o propunere rezonabilă?

A fost de acord că pare rezonabil și a coborât dealul. Am plecat mai departe, am trecut de Bull și de monumentul eroilor și am ajuns la poarta bisericii Sfânta Maria. O mașină era parcată vizavi. Deși nu se afla nimeni în mașină, ștergătorul fusese uitat pornit. Se lovea de parbriz, scoțând un sunet sec, scârțâitor. Cauciucul tremura pe sticlă, mișcându-se înainte și-napoi.

O cărare mărginită de tei-argintii duce spre ușa bisericii. Ușa era deschisă. Înăuntru era mult mai răcoare, mirosul bogat și dulce al copacilor în floare fiind înlocuit de unul ceva mai ecleziastic: cărți cu legături vechi și lemn lăcuit. Nu mai era nimeni altcineva în biserică.

M-am așezat într-o strană și am îngenuncheat, smocuri de lână sârmoasă înțepându-mi genunchii. Într-o nișă, de o parte a amvonului, erau trei siluete sculptate: Fecioara Maria, încadrată de doi sfinți fără chip, cu mâinile împreunate la piept, amândoi întorși cu totul către ea.

Mi-am unit mâinile, exact ca în copilărie, sperând c-aș putea să mai simt o dată aceleași certitudini, aceeași siguranță calmă pe care le simțeam atunci. M-am rugat – pentru pace, desigur, și de asemenea pentru Robert. Știu că se plictisește. Bănuiesc și că e posibil să se simtă singur. Nu prea sunt copii de vârsta lui cu care să se joace, nici pe moșie, nici în sat. Eforturile mele de a atrage copii din Bromeswell și din Melton la conacul Sutton Hoo n-au dat roade. Presupun că părinților lor nu le surâde ideea.

După ce m-am rugat pentru Robert, m-am rugat pentru îndrumare, precum și pentru senzația, oricât de plăpândă, a unui vârf de deget care să-l atingă pe al meu. Dar astăzi, chiar mai mult decât de obicei, rugăciunile mele s-au chinuit

să se ridice spre cer: erau stângace, incapabile să zboare, căutând o destinație incertă.

La ieșire, am observat că mașina nu mai era acolo, deși sunetul ștergătorului său tremurând părea să dăinuie, ca un fel de ecou îndepărtat. Lyons aștepta în afara gării, așa cum ne-am înțeles. Fără îndoială că e curios să afle ce fac în excursiile mele săptămânale, deși cred că e puțin probabil ca el sau oricine altcineva să ghicească adevăratul motiv.

Când a ajuns trenul, m-a ajutat să urc și mi-a găsit un loc. Din cauza anulării de mai devreme, era neobișnuit de aglomerat. Lyons a rămas pe peron, cu mâinile pe lângă corp, așteptând până la plecarea trenului.

Cred că alcătuiam o procesiune caraghioasă. În frunte mergea Lyons, ducând un scaun de răchită. Urma Robert și apoi veneam eu. Scaunul a fost așezat în vârful movilei, ca să mă pot uita drept în miezul săpăturilor. Robert stătea la picioarele mele, cu Lyons ghemuit pe pământ lângă el. Era cu mult mai frig decât cu o zi înainte, deși norii erau sus și aproape nemișcați. Purtam cea mai groasă haină de iarnă, încheiată până-n gât, precum și o pereche de mănuși din blană de oaie.

Când am ajuns noi, oamenii începuseră deja să sape. Până atunci însă, nu găsiseră nimic în afară de un mănunchi de schelete de iepure, cu toate oasele împletite ca într-un cuib uriaș de pasăre. În timp ce-i privea pe bărbații care săpau, Robert de-abia dacă se mișca. Niciodată nu l-am mai văzut așa de captivat de ceva, atât de absorbit. Orice temere pe care am simțit-o în privința faptului că s-ar fi dovedit o pacoste a fost înlocuită de recunoștința că avea, cel puțin, ceva care să-l țină ocupat.

Primul indiciu că domnul Brown ar fi putut face o descoperire a apărut când l-am văzut chircindu-se și apropiindu-și foarte mult fața de pământ. Și-a scos pensula din buzunarul de la spate și a început să curețe. Fața lui părea mai uscățivă, mai ascuțită decât oricând. În timp ce el peria de zor, m-am trezit cuprinsă de un sentiment de entuziasm ce creștea vertiginos. O scânteiere de speranță se aprinsese în mine și era prea târziu să o înăbuș.

M-am ridicat pe jumătate, sprijinindu-mă de brațele scaunului din răchită.

— Ce s-a întâmplat, domnule Brown?

— Este ceva aici, a răspuns el, cu voce înăbușită. Ceva, deși numai Iisu... cerul știe ce poate fi.

Toți trei ne-am aplecat nerăbdători în față. Domnul Brown a continuat să perieze alte câteva minute. După care s-a dat înapoi.

— Aici, a spus el, arătând cu degetul. Vedeți? E o bucată de lemn. Pe ea sunt niște pete de negreală. Pare să fi ars ceva deasupra. Probabil jefuitorii de morminte au aprins un foc să se încălzească.

De unde stăteam, puteam distinge doar freamătul spicelor și luciul noroiului galben. Robert se aplecase atât de mult, încât a trebuit să îl apuc de mână pentru a mă asigura că nu cade în groapă.

— Ai grijă, dragule.

— Dar vreau să mă uit.

A continuat să încerce să se desprindă din mâna mea. Mai mult nu puteam face ca să-l țin pe loc.

— Doar încearcă să ai puțină răbdare. Știu că nu-i ușor.

În următoarea oră, domnul Brown a continuat să curețe țărâna cu pensula lui de patiserie. Când a terminat, bucata de lemn a ieșit la iveală, iar dimensiunile i-au fost măsurate și notate în caietul vechi pe care-l purta cu el.

Domnul Brown a spus că la început crezuse că ar putea fi vorba despre un capac de sicriu. Însă a fost intrigat de colțurile rotunjite, precum și de muchiile întoarse. Spooner, care, înainte să vină la conacul Sutton Hoo, s-a ocupat de sacrificarea animalelor pe domeniul Fielding de la Bardsey, a zis că muchiile întoarse îi amintesc de tava unui măcelar. Domnul Brown s-a hotărât să încerce să ridice bucata de lemn, pentru a vedea ce se ascundea dedesubt. I-a rugat pe Spooner, pe Jacobs, dar și pe Lyons să-l ajute. Fiecare trebuia să ridice câte un colț.

Mai întâi, domnul Brown a făcut tot ce i-a stat în putere să o desprindă, trecând lama unui cuțit pe sub ea. Apoi oamenii au exersat cu două dintre scânduri, punându-le una lângă alta, ținându-le în echilibru și sprijinindu-le bine. După ce au făcut asta, spre mulțumirea domnului Brown, s-au strâns cu toții în groapă.

— Așa, flăcăilor. Număr până la trei...

Prima încercare a fost un eșec. Așa a fost și a doua, la fel și a treia. Bărbații gâfâiau și se opinteau, cu picioarele încordate și totuși nu se întâmpla nimic. Umezeala pământului părea să atragă lemnul, nevrând să-i dea drumul. Dar la a patra încercare, după o sforțare chiar și mai zgomotoasă a domnului Brown, s-a desprins într-un final.

— Asta e... Așa... Acum, hai că se ridică!

Am privit fascinați cum bucata de lemn se înălța încet. De acolo unde stăteam eu, părea a fi perfect simetrică. Îl cuprinsesem pe Robert cu brațele de mijloc. Acum îl simțeam moale, împingându-se în mine, ca un sac de nisip.

Oamenii erau încă în genunchi, pe punctul de a se ridica, când domnul Brown a strigat brusc:

— Jos! Jos! Lăsați-o jos!

Bărbații au lăsat-o la pământ cât de repede au putut. Dar era deja prea târziu. Fără niciun zgomot, lemnul s-a despicat în două, pe lungime. Și-apoi una dintre bucăți s-a rupt pe mijloc. De data asta s-a auzit o trosnitură jilavă, tânguitoare. Toate trei bucățile au căzut pe pământ.

Cei patru bărbați au rămas în genunchi, uitându-se unul la altul. Niciunul nu a vorbit. Domnul Brown a fost primul care s-a mișcat. S-a cățărat, a ieșit din groapă și a pornit spre pădurea Top Hat. Vedeam cât e de furios pe sine, dar și cât de dezamăgit. Ținea brațele pe lângă corp, cu pumnii strânși, cu coatele ieșite în afară. Apoi a început să se învârtă în cercuri concentrice.

Ceilalți trei au ieșit din groapă și s-au scuturat. Încă nu vorbea nimeni. Mi s-a părut că e mai bine să plecăm. Le-am sugerat asta lui Lyons și lui Robert – care părea să înțeleagă; cu siguranță, nu s-a împotrivit. Lyons a luat scaunul de răchită și, în aceeași suită ca înainte, ne-am îndepărtat toți trei.

În următoarea dimineață, au sosit două scrisori prin poștă. Prima era de la domnul Reid Moir, care voia să afle cum merg săpăturile. Din păcate, erau puține lucruri de raportat. Săpăturile suplimentare făcute sub tava măcelarului n-au scos nimic la iveală. Domnul Brown a fost de părere că nu are niciun rost să continuăm. Prin urmare, am decis că ar trebui să se apuce de săpat la altă movilă. Am lăsat alegerea acesteia la latitudinea sa și am luat hotărârea să stau departe de săpături până când va avea ceva de raportat.

Cea de-a doua scrisoare era de la domnișoara Price, care-mi spunea că nu se va întoarce acum la conacul Sutton Hoo pentru a continua să lucreze ca guvernantă/însoțitoare a lui Robert. Regreta profund, dar zicea că simte că trebuie să rămână alături de familia ei, în zona de sud-vest a țării.

Era o scrisoare la care pe jumătate mă așteptam și de care mă temeam. Ridicându-mi ochii, am întâlnit privirea întrebătoare a lui Robert. N-am spus nimic, sperând că nu recunoscuse scrisul domnișoarei Price. După micul-dejun, am rămas în sufragerie și m-am întrebat, fără să aflu vreun răspuns, ce aș putea să fac.

Nu-mi amintesc să fi adormit sau măcar să mă fi simțit obosită. Cu toate astea, următorul lucru pe care îl știu e că m-am trezit într-un vacarm de glasuri. Dincolo de glasuri, era un alt sunet, mult mai profund, mai sinistru, ca un huruit de fagot. Pe fereastra franțuzească, l-am văzut pe Grateley fugind pe peluză. Nu-mi aminteam să-l mai fi văzut vreodată afară. Lumina soarelui părea să-i accentueze paloarea cadaverică, făcându-l să țopăie agitat în fracul lui.

Surprinderea mea a fost sporită de faptul că Ellen alerga pe lângă el. Amândoi se mișcau în tandem, iar mâna lui Grateley părea să alunece pe spatele ei.

Când am sunat din clopoțel, n-am primit niciun răspuns. Am sunat din nou, scuturându-l impacientată. Într-un târziu, a venit doamna Lyons. Avea părul alb de făină.

— Ce se petrece? am întrebat-o. A descoperit domnul Brown ceva? De ce nu am fost anunțată?

— Coniță... Cred că a avut loc un accident.

— Un accident? Ce fel de accident?

— Un accident la săpături.

M-am ridicat, mi-am luat haina din hol și m-am grăbit afară. Când m-am apropiat de movile, am văzut imediat ce se întâmplase. În cea de-a doua movilă fusese săpat un șanț, la fel ca în prima. Însă o întreagă latură a acestuia se prăbușise. Un prag de noroi alunecase, acoperind totul. Îi vedeam în fața mea pe Jacobs, Spooner, Grateley și Ellen. Toți erau în genunchi și săpau în pământ cu mâinile. Chiar și atunci, mi-a luat o clipă sau două să-mi dau seama că nu era nici urmă de domnul Brown.

— Sunteți siguri că săpați unde trebuie? am strigat eu.

— Nu suntem, nu, a răspuns Jacob aruncând bulgări de pământ peste umăr. Domnul Brown era singur înăuntru când s-a întâmplat. Dar credem că ăsta-i locul.

Am îngenuncheat lângă ei, afundându-mi mâinile în pământul reavăn. Deși existau lopeți la îndemână, nimeni nu îndrăznea să le folosească de teamă să nu provoace daune și mai mari. Au mai trecut câteva minute. Scormoneam cu toții de zor, dar, în continuare, nici urmă de el. Îndepărtând încă o mână de țărână, m-am uitat la ceas și am încercat să calculez de cât timp era îngropat domnul Brown.

Și-apoi s-a auzit țipătul lui Spooner:

— E ceva aici!

Am ridicat privirea și am văzut că Spooner ținea șapca domnului Brown. Am înconjurat cu toții locul unde o găsise și am continuat să săpăm.

Câteva minute mai târziu, Jacobs a dat de mâna domnului Brown. Ieșea din pământ, cu degetele îndoite și deformate și cu butonul încă prins la manșetă. Bărbații l-au apucat de încheietură și au tras. Domnul Brown s-a desprins din pământ, alunecând spre ei. Avea noroi în ochi și în nări. Pielea căpătase o nuanță gălbuie.

Spooner a îndepărtat noroiul. Jacobs și-a lipit urechea de pieptul lui. Domnul Brown nu respira. Pieptul nu i se mișca. Jacobs s-a așezat călare pe el și a început să-l apese ritmic pe piept. Nu s-a întâmplat nimic. Jacobs s-a aplecat, și-a pus gura peste a domnului Brown și a încercat să-i împingă aer în plămâni. A așteptat câteva secunde, apoi a încercat din nou.

De disperare, a început să-l izbească pe domnul Brown cu pumnii, lovindu-l atât de tare, încât mă temeam să nu-i rupă coastele.

— Haide, Basil! a strigat el. Întoarce-te!

Tot nimic. Lângă mine, Ellen a început să plângă. Jacobs s-a lăsat pe călcâie. Fix când a făcut asta, un fior a străbătut corpul domnului Brown. A început să tremure, spatele i s-a încordat, picioarele îi zvâcneau. A tușit prelung și spart și a început să inspire zgomotos, în căutare de aer. Am simțit o ușurare atât de mare, că a început să mi se învârtă capul. Între timp, Grateley adusese niște

apă. A apropiat cana de tablă de buzele domnului Brown și a înclinat-o. Cana s-a ciocnit de dinții domnului Brown și cea mai mare parte din apă i-a curs pe lângă gură. Totuși, a reușit să bea puțin.

A mai stat lungit câteva minute, respirația devenindu-i din ce în ce mai sigură. Apoi s-a ridicat într-un cot, s-a uitat la fiecare dintre noi, clipind să îndepărteze noroiul.

— Fir-ar... a spus. Drăcia dracului!

Vocea îi era stinsă, dar perfect limpede.

— Rămâneți întins și încercați să vă relaxați, i-am spus.

Nu m-a băgat în seamă. S-a prins de mâneca lui Jacobs și a încercat să o tragă în jos, spre el. În același timp, a început să dea din picioare, răscolind pământul.

— Ce naiba faceți, domnule Brown?

Se agăța de Grateley, iar picioarele continuau să i se miște slab.

— O să fiu bine după ce mă ridic, a spus.

— Nu o să faceți așa ceva. Mă înțelegeți?

— Da, ascult-o pe doamna Pretty, Basil, a spus Spooner.

Dar iar nu m-a băgat în seamă. Cu oarecare greutate, Jacobs a reușit să-i desprindă degetele de pe mânecă. Părând profund jignit, domnul Brown s-a întins la loc pe pământ.

— Puteți găsi ceva cu care să-l transportăm în casă? i-am întrebat.

Până la urmă, au folosit o prelată; l-au rostogolit pe domnul Brown până la centrul ei. Era atât de ușor, că ei trei n-au avut nicio problemă să îl care; prelata de-abia dacă s-a lăsat puțin în mijloc. I-am rugat să-l ducă în salon și să-l așeze pe canapea. Apoi m-am dus la toaletă să mă spăl pe mâini și să umplu o carafă cu apă.

Când m-am întors, domnul Brown încerca din nou să se ridice, balansându-și picioarele peste marginea canapelei. Picioarele au cedat sub greutatea lui și el s-a prăvălit peste perne.

— Domnule Brown, fiți amabil și faceți ce vi se spune. Ați suferit în mod clar un șoc și, mai mult ca sigur, o contuzie.

Nu a răspuns, ci a rămas întins, uitându-se la tavan, cu buzele strânse. Câteva clipe mai târziu, pieptul a început din nou să i se umfle. Imediat după aceea, i-a venit să verse. Un val de vomă de culoarea cafelei a împroșcat covorul.

Cât i-a fost rău, am stat lângă el, ținându-i capul. Când a terminat, i-am dat să mai bea niște apă, înainte de a aduce un castron și o cârpă pentru a strânge voma.

— Îmi pare rău.

— Nu e cazul să vă cereți scuze.

Din nou a început să tremure, gemând stins. Respirația i se transforma în bule de salivă care i se spărgeau pe buze. Când s-a oprit din tremurat, a rămas pe spate, holbându-se la tavan. I-am mai dat să bea apă. Auzeam gâlgâitul din gâtlej. Am așteptat amândoi să vedem dacă apa o să-i vină înapoi pe gât. Când a fost sigur că asta nu o să se întâmple, domnul Brown a început să spună altceva.

— Încercați să nu vorbiți, i-am zis.

Însă buzele lui continuau să se miște.

— Iepuri, a spus el, în cele din urmă, cuvântul părând să i se rostogolească din gură.

— Iepuri, domnule Brown?

— Iepuri, a repetat el mai ferm. V-am zis că nu-s buni pentru săpături, nu?

— Mi-ați zis, într-adevăr, deși nu cred că acum e momentul potrivit să luăm de la capăt discuția.

— A fost vina mea. Ar fi trebuit să reduc terasamentele. Încercam să câștig timp, mă-nțelegeți. În felul acesta, totul cade de la o distanță mai mică. Însă pământul se mișcă atât de repede. Am crezut că până-aici mi-a fost.

Pentru o clipă, ochii i s-au încețoșat și i-a închis strâns. După câteva momente, i-a deschis din nou. Când i s-au limpezit suficient, s-a uitat atent prin cameră și apoi la mine, de parcă mă vedea pentru prima oară.

— Nu ar trebui să faceți asta, doamnă Pretty.

— Ce să fac?

— Asta!

— Credeți-mă, domnule Brown, am văzut cazuri mult mai grave decât al dumneavoastră.

— La ce vă referiți?

— Am fost infirmieră în timpul războiului.

— Într-adevăr? Cum așa?

— Am lucrat într-un spital local, din apropierea casei familiei mele, în Lancashire. Acolo erau trimiși soldații din Franța. Cel puțin aceia care puteau fi transportați. Spuneți-mi, există o persoană pe care ați dori să o contactez, să îi transmit că sunteți bine? Iertați-mă, nici măcar nu știu dacă sunteți căsătorit.

— Sunt căsătorit. Cu May.

— Ați dori să-i transmit un mesaj? I-aș putea trimite imediat o telegramă.

— Nu-i nevoie.

— Sunteți sigur? Nu aș vrea să audă ceva din altă parte și să se îngrijoreze nejustificat.

A clătinat din cap.

— Nu e genul care să-și facă griji.

Pe un scaun era un pled împăturit, pe care îl foloseam din când în când să-mi acopăr picioarele. L-am învelit cu el pe domnul Brown.

— Aș vrea să rămâneți aici cât timp doriți. Dacă vreți să dormiți, vă rog să o faceți. Când sunteți pregătit să vă mișcați sau dacă doriți ceva de mâncare, trebuie doar să sunați din clopoțel. Îl las aici, lângă dumneavoastră.

După ce am așezat clopoțelul pe masa de lângă el, m-am îndreptat spre ușă. Dar înainte să apuc s-o deschid, a început să spună altceva. Gândindu-mă că avea să înceapă din nou să se scuze, l-am rugat, sau mai degrabă i-am spus, să se oprească.

— Nu, nu.

A dat din mână dezaprobator.

— Nu e vorba de asta.

— Atunci, despre ce?

A făcut o pauză, apoi a continuat.

— Am sperat că o să văd ceva.

— Să vedeți ceva?

— Când am fost îngropat.

— Nu înțeleg.

— Am crezut că o să văd ceva... Un semn sau așa ceva. Ca îngerul din Mons[1]... Ceva de genul ăsta.

— Și ați văzut?

A clătinat din cap.

— Nu era nimic. Doar întuneric.

Când m-am dus să-i spun noapte bună lui Robert, l-am găsit stând în capul oaselor în pat. Am văzut că mai făcuse niște desene cu Matterhorn. Acum ocupau un al doilea perete din camera lui.

— Domnul Brown o să moară?

— Nu, Robbie.

— Ești sigură?

— Absolut sigură.

— O! a zis, părând dezamăgit.

— Credeam că-ți place domnul Brown.

— Chiar îmi place.

— Vrei să-ți citesc o poveste?

S-a înseninat imediat.

— Da, te rog.

Am luat din maldărul de cărți de lângă pat un exemplar din *Miturile Greciei antice* și l-am deschis la povestea lui Orfeu și a lui Euridice. Am citit despre cum Orfeu își iubea soția, pe Euridice, așa de mult încât, după ce a murit mușcată de un șarpe, el a coborât în lumea morților, încercând să o aducă înapoi, pe tărâmul celor vii.

— „La râul Styx, sinistrul barcagiu bătrân Charon aștepta cu barca sa. Avea voie să transporte peste apă numai suflete moarte, care i-au plătit cu o monedă

numită «obol», întotdeauna pusă la îndemână pe gura unui mort. În mod normal, Charon ar fi refuzat să-l ia pe acest pasager viu, dar Orfeu i-a cântat atât de frumos la harpă, încât a cedat. Pe celălalt mal, Orfeu s-a trezit pe tărâmul cenușiu, crepuscular, al morților, unde fantomele dădeau târcoale, oftând și bolborosind."

— Mama... a spus Robert.

— Da, dragule.

— Domnul Brown poartă mereu aceleași haine?

— Habar n-am.

— Crezi că-și schimbă vreodată lenjeria?

— Sunt destul de sigură că da.

— Dar n-ai cum să fii sigură.

— Vrei să-ți mai citesc, Robbie, sau te culci acum?

— Mi-e indiferent.

După ce am închis cartea, am aprins lumânarea de lângă pat și am stins lumina. Însă Robert a continuat să stea în capul oaselor în pat, cu lumânarea arzând lângă el. Cumva, felul în care umbrele îi cădeau pe pomeți m-a făcut să îmi închipui, pentru o clipă, că Frank e cel care se uită la mine. Grav și cu o urmă de reproș. Apoi umbrele s-au mișcat și el a redevenit copil.

— Mama...

— Da, dragule.

— Crezi că domnul Brown va găsi vreo comoară?

— Chiar nu știu.

— Dar încă speri, nu?

— Încă sper, da.

— Și eu sper.

— Deși nu trebuie să ne bazăm pe asta, să știi.

— Știu.

— Noapte bună, Robbie. Ne vedem dimineață.

— Noapte bună, Mama.

M-am lungit în pat și am ascultat radioul. Era o discuție despre evoluția vestimentației în decursul secolelor. A urmat un dans de Wendy Toyl – „The Blue Madonna“, pus pe muzica de la „Arie pe coarda sol“. Când s-a terminat, am stins lumina și am rămas întinsă, sperând c-o să mă ia somnul. Nu s-a întâmplat așa; mintea nu-mi îngăduia.

Am stat întinsă vreo două sau trei ore, apoi casa a început să scârțâie. Domnul de la care am cumpărat-o, un oarecare domn Lomax, a importat lemnul din Orientul Îndepărtat, prin urmare, de-acolo provine toată structura. Când scade temperatura, lemnul se contractă. Se aude de parcă întreaga casă s-ar răsuci din temelii. Am mai stat puțin, apoi mi-am pus halatul și papucii și m-am dus la fereastră.

Am tras draperia și am privit grădina albă în lumina lunii. Vedeam până jos, la râu. Luna însăși se reflecta pe suprafața apei. Chiar și în reflexia ei, observam petele întunecate ale mărilor lunare.

M-am așezat pe pervaz, uitându-mă afară. Încercând să alung gândurile care veneau spre mine ca niște stoluri de păsări furioase. Revenea mai ales o anumită amintire: Robert alergând prin iarbă, cu brațele întinse și cu obrajii umflați de aer. Și-apoi eu dându-l la o parte. Știu că îl dezamăgesc. Conștientizarea acestui fapt îmi apasă umerii ca o povară, strivindu-mă. Reamintindu-mi permanent că orice abilitate maternă aș fi posedat vreodată e pe cale de dispariție.

Nu pare să fi rămas decât un decalaj tot mai mare între devotamentul meu și capacitatea mea de a-l alina. De a-l proteja. Mă simt de parcă stau la marginea lumii lui, mereu în prag și, cu toate astea, incapabilă să pășesc dincolo. Tânjind să fiu pe potriva vigorii lui, a impetuozității, dar lipsindu-mi fie imaginația, fie resursele de a face asta de una singură.

După o vreme, m-am dus să-l verific. Coridorul era destul de luminat, luna strălucea prin bovindou. Am rămas în fața camerei lui Robert, ascultând. Îi auzeam respirația. Lentă și aparent netulburată.

Fără niciun scop precis, cu excepția unei vagi dorințe de a nu rămâne pe loc, am început să merg mai departe pe coridor – departe de camera mea. Totul era liniștit; casa nu mai scârțâia. Înaintea mea se întindea covorul ca o potecă. Deși

eram complet trează, aveam sentimentul ciudat că sunt o somnambulă. Picioarele mele încălțate în papuci păreau să aibă propriul ritm. Am străbătut un coridor, apoi un altul.

Curând, am ajuns într-o zonă a casei rareori folosită. Nici când trăia Frank, nu veneam des pe aici, cu excepția puținelor ocazii în care aveam oaspeți. De-o parte și de alta a coridorului, ușile dădeau spre dormitoare în care nu dormise niciodată nimeni – cel puțin nu pe vremea noastră.

Când am ajuns la capătul coridorului, m-am întors, intenționând să refac traseul. Atunci am auzit ceva. O ciocănitură. Destul de constantă, de parcă cineva marca ora lovind cu un baston. Venea dinspre camera din stânga.

Spre surprinderea mea, ușa era deschisă. Când venisem din celălalt sens, nu observasem. Dar acum vedeam un spațiu între ușă și toc. O fâșie de lumină argintie cădea în unghi drept. Zgomotul continua: bătăi constante, de metronom, răsunau necontenit.

Am împins ușa. Camera era la fel de albă ca grădina de afară. Părea învăluită în promoroacă. Zgomotul era mai puternic acum, mult mai puternic decât m-aș fi așteptat. Atât de puternic, încât i-am depistat imediat cauza. Din cine știe ce motiv, fereastra era deschisă, iar capătul de lemn al cordonului de la draperie se bălăngănea, izbindu-se de perete.

Am traversat camera și am închis fereastra. S-a închis destul de ușor. Abia atunci am observat că patul era făcut. Toate celelalte paturi din restul casei fuseseră lăsate goale – nu exista niciun motiv să procedăm altfel. Acesta însă fusese făcut, nu încăpea îndoială. Vedeam cearșafurile trase peste perne, precum și un pled împăturit cu grijă la picioarele patului.

Mi se părea și că simt o aromă foarte discretă; părea să plutească în aer. Parfum, dar și altceva. Ceva medicinal, ca o alifie.

Când am aprins lumina, strălucirea m-a făcut să închid ochii. Dar chiar și-n acea primă scânteiere luminoasă, am mai observat ceva. Nu doar că patul fusese făcut; în el erau două urme. Două trupuri se întinseseră acolo. Conturul lor era foarte vizibil pe perne, precum și pe cearșafuri. De asemenea, în două mici adâncituri rotunjite, în mijlocul pledului împăturit.

M-am așezat pe marginea patului și am pus mâna pe cearșaful de pânză. Era rece la atingere. Pe noptieră, se aflau o cană și o ceașcă de ceai. Cana nu era una

pe care s-o mai fi văzut. Era din ceramică maronie, cu o dungă argintie subțire, smălțuită, în jurul gurii. Pe marginea argintată, parcă se deslușea conturul unor buze.

Pe-o latură a cănii, era imaginea unui bărbat călare pe un cal. Sub ea, era scrisă o poezie.

Tom Pearce, Tom Pearce, dă-mi iapa ta sură

De-a lungul și de-a latul drumeagului s-apuc

Pân' la bâlciul din Widdecombe în bătătură

Cu Bill Brewer, Jan Stewer, Peter Gurney mă duc,

Peter Davy, Dan'l Widdon, Arry, Awk,

C-unchiețul Tom Cobbley și-ai lui toți acolo

C-unchiețul Tom Cobbley și-ai lui toți acolo.

Dimineața m-am trezit în patul meu, fără să-mi amintesc cum am ajuns acolo. Când m-am ridicat, am văzut împrăștiat pe pernă și mai mult păr decât de obicei. L-am scuturat înainte să vină Ellen.

Nu avea sens să mă prefac că starea de spirit mi s-a îmbunătățit la auzul veștii că domnul Reid Moir și domnul Maynard veniseră în vizită. Mă simțeam atât de obosită, încât sperasem să am dimineața doar pentru mine. Cu toate astea, nu prea aveam cum să refuz să îi primesc.

Înainte să se facă paleontolog, domnul Reid Moir a fost croitor. Drept urmare, arată întotdeauna impecabil. Astăzi, purta un costum gri-deschis, cu o cravată asortată. Ținea o carte în mână. Deși e un bărbat înalt și solid, se mișcă foarte sprinten. În general, corpul lui are o suplețe care se potrivește cu aerul de senzualitate spilcuită. Domnul Maynard a intrat după el, la câțiva pași distanță.

— Doamnă Pretty, a murmurat Reid Moir. Întotdeauna e o plăcere să vă văd.

I-am poftit să ia loc. Au făcut întocmai, așezându-se la capete opuse ale canapelei. Privind spre covor, am fost ușurată să constat că nu mai era nicio urmă a stării de rău a domnului Brown.

— Cu ce vă pot ajuta, domnilor?

— Este vorba despre Brown, a răspuns Reid Moir.

— Da, ce este cu domnul Brown?

La început, m-am gândit că veniseră să se intereseze de sănătatea lui. S-a dovedit însă că nu despre asta era vorba.

— La Stanton se desfășoară un proiect în care e implicat muzeul, a continuat Reid Moir. O vilă romană. E un proiect pe care sperăm să-l finalizăm înainte – dacă vor începe ostilitățile. Brown lucra la Stanton înainte de a veni aici. De fapt, a făcut asta cu condiția să se întoarcă acolo după ce termină. Fără să mă ascund după deget, noi speram să se fi întors deja.

— Habar n-am avut că domnul Brown e împrumutat, am zis.

— Nu e împrumutat, doamnă Pretty.

Reid Moir a zâmbit amabil, așezându-se picior peste picior.

— N-aș spune astfel. Dar înțeleg că, în ciuda eforturilor tuturor, progresul de aici a fost unul modest. Și am simțit că acum ar fi un moment bun să îl rechemăm, după cum stau lucrurile.

— Cu siguranță că asta depinde de domnul Brown, nu? Ar trebui să vorbiți cu el.

— Am vorbit cu el, a intervenit Maynard.

Reid Moir s-a răsucit spre Maynard. S-a uitat la el până când Maynard s-a schimbat la față, apoi s-a întors spre mine.

— S-a întâmplat să schimbăm o vorbă cu el înainte să venim aici, a recunoscut el.

— Și ce-a zis?

— Domnul Brown este un om lipsit de complicații, a spus Reid Moir. Vede lumea clar, în alb și negru. Ceea ce, desigur, este una dintre marile sale virtuți. El consideră că, deoarece îi plătiți salariul, datoria lui principală este față de dumneavoastră.

— Dar dumneavoastră vedeți altfel lucrurile, domnule Reid Moir?

— Și eu sunt un om lipsit de complicații, doamnă Pretty – în felul meu. Mă interesează doar bunăstarea muzeului. După cum am spus, lucrarea de la Stanton e una importantă. Dacă va fi un succes – și avem, cred eu, suficiente motive de optimism –, ar putea spori în mod considerabil cunoștințele noastre

despre întreaga ocupație romană din Suffolk. În lumina actualelor evenimente, trebuie să punem în balanță asta și o lucrare – vă rog să-mi scuzați francheța – mai puțin importantă. Una care, deși fascinantă în multe privințe, n-a reușit până acum să dezvăluie ceva semnificativ.

Poate că lipsa somnului m-a făcut irascibilă sau poate că nu.

— Dați-mi voie să mă asigur că vă înțeleg bine, domnule Reid Moir, am zis. Sugerați că domnul Brown ar trebui să plece imediat din slujba mea și să-și reia munca pentru dumneavoastră la Stanton.

— Nu pentru mine, doamnă Pretty, a replicat Reid Moir cu un surâs indulgent. Pentru muzeu, întotdeauna pentru muzeu...

— Vă rog să mă iertați.

A dat din cap îngăduitor.

— Îmi dau seama că săpăturile de aici trebuie să vi se pară o treabă foarte ridicolă, poate chiar un răsfăț, am zis.

Reid Moir a dat să vorbească, dar s-a gândit mai bine și a renunțat.

— Sper totuși că-mi veți putea face puțin pe plac, am continuat. Până la urmă, am fost unul dintre protectorii entuziaști și, cred eu, utili muzeului în trecut.

— Într-adevăr, ați fost, doamnă Pretty. Într-adevăr...

— Prin urmare, e posibil să mai pot conta pe bunăvoința dumneavoastră încă puțin timp.

A rămas aproape nemișcat, cu un picior arcuit în sus.

— Cam care ar fi perioada pe care o estimați, doamnă Pretty? m-a întrebat.

M-am uitat pe fereastră și am observat că începuse să plouă. Ploaia răpăia pe frunzele de iederă și arunca mici stropi de noroi pe straturile de flori.

— Aș vrea ca domnul Brown să mai facă săpături la o movilă pentru mine. Apoi, după ce termină, e liber să se întoarcă la Stanton.

— Încă o movilă? a întrebat Reid Moir mai puțin mieros decât înainte. Vreți să spuneți una întreagă?

— Corect.

— Dar asta ar putea dura – Dumnezeule – încă trei săptămâni. Poate chiar și mai mult, dacă nu se schimbă vremea. Deși evident că nu-mi doresc să vă simțiți sub presiune, doamnă Pretty, trebuie să subliniez că orice amânare prelungită ar putea pune în pericol o descoperire potențial importantă. Situl de la Stanton s-ar putea foarte bine dovedi a fi cea mai mare vilă romană de la nord de Felixstowe.

Ne-am uitat fix unul la altul.

— Poate nu m-am exprimat clar, am zis. Aș vrea ca domnul Brown să mai facă săpături la o movilă.

Reid Moir s-a holbat la mine. Privirea lui era directă, piciorul lui încă atent îndoit. Chiar și cu ușa închisă, auzeam pendula ticăind în hol.

— Însă n-aș vrea să fiu irațională, am continuat. Dacă domnul Brown nu găsește nimic până la sfârșitul săptămânii viitoare, să zicem, îl voi elibera să vă facă lucrările.

De această dată, de-abia dacă a ezitat.

— La finalul săptămânii viitoare... Finalul lunii, cum ar veni. Foarte bine, atunci.

— Vă sunt recunoscătoare pentru îngăduință, domnule Reid Moir, am spus. Acum, mai doriți să discutăm și despre altceva?

— De fapt, da.

Mi-a întins cartea pe care o adusese cu el.

— M-am gândit că v-ați putea dori un exemplar din cea mai recentă lucrare a mea.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră.

— Este despre silex.

— Silex? am repetat eu, mai surprinsă decât mi-aș fi dorit.

— Cu accent pe câmpul Cromer din Norfolk.

— Aștept cu nerăbdare să o citesc, i-am spus.

Și-a întins picioarele și s-a ridicat. Maynard l-a urmat îndată. Mi-am luat la revedere de la ei la ușă. Reid Moir a plecat ochii, în timp ce Maynard mi-a

zâmbit mâhnit.

A continuat să plouă toată ziua. Robert a rămas în casă și s-a jucat cu trenulețele în camera copiilor. A insistat că era perfect fericit de unul singur, susținând chiar că prefera așa. De jos, puteam auzi huruitul locomotivei dând roată traseului. Mi-am dat seama că nu mai puteam să aștept ca ziua să se încheie. Amândoi ne-am dus la culcare chiar și mai devreme decât de obicei.

În dimineața următoare, vremea n-a fost deloc mai bună. În ciuda ploii, domnul Brown a insistat să se întoarcă la muncă. Împreună cu Jacobs și cu Spooner, a îndepărtat pământul care îl îngropase, a pus parapete pe lateralele șanțului, pentru a se asigura că nu vor mai fi alunecări de teren, și a continuat săpăturile.

La ora opt și jumătate, domnul Lyons m-a dus la Woodbridge, să prind trenul de Londra. Pe drum, am început să citesc cartea domnului Reid Moir despre silex. Însă mă tem că am găsit-o cam greoaie și am lăsat-o jos după doar câteva pagini.

Când am ajuns pe strada Liverpool, m-am așezat la rând pentru un taxi și am cerut să fiu dusă la Earls Court. În timp ce mergeam pe Strand, am devenit conștientă de atmosfera stranie de bucurie, de entuziasm. Se simțea o tensiune pe care nu o observasem înainte. Oamenii hoinăreau pe trotuare și se uitau în vitrinele magazinelor, ca întotdeauna, bărbații doar în cămăși, iar femeile în bluze. Totuși, nonșalanța lor părea excesivă, nu întru totul credibilă. Se mișcau asemenea unor figurine croșetate, care puteau în orice clipă să încremenească.

Taximetristul mi-a povestit că, în seara dinainte, avusese loc un exercițiu de raid aerian, aproape de casa lui din Battersea. Un gardian făcuse turul străzilor, aruncând din mașină mingi de tenis de culori diferite. Mingile galbene și verzi reprezentau gazul, cele roșii, explozibilii puternici, iar cele cu dungi roșii, proiectilele incendiare. Exercițiul, a spus taximetristul, râzând încântat, fusese un fiasco. În ciuda insistențelor gardianului, oamenii luaseră imediat mingile de jos și începuseră să le arunce unii în alții.

În Hyde Park, fuseseră săpate tranșee. Linii dese în zigzag se întindeau acum din Colțul Oratorilor. Pentru a se săpa tranșeele, fuseseră retezați și numeroși copaci. Mai multe buturugi se iteau din pământ. Lemnul arăta foarte moale și alb, precum carnea de pui.

Am constatat uluită că, mai jos pe Bayswater Road, pe partea vestică a lacului Serpentine, apăruse un crater imens. Trebuie să fi avut doisprezece metri adâncime și cel puțin de două ori pe atâta în diametru. Pe margine, de jur împrejur, pământul era maro-închis, dar își schimba culoarea până la galben spre bază. Pe drumul din spatele său, se formase o coloană de mașini. Câteva dintre ele tractau remorci.

Fără să-l întreb, taximetristul s-a aplecat spre mine și mi-a spus că, în Londra, fuseseră identificate douăzeci de locuri unde se găseau depozite uriașe de nisip. Oamenii erau încurajați să umple saci cu nisip și să-i așeze la ușile și ferestrele locuințelor. Până atunci însă, mai nimeni nu se deranjase s-o facă.

M-a lăsat în Nevern Square. Cu siguranță aici nu erau saci cu nisip sau vreun alt semn de pregătire. Totul arăta la fel ca de obicei: aceleași terase de cărămidă portocalie cu ferestrele lor înalte, părând bănuitoare, aceleași ghivece cu flori țepene și încrețite, aceleași mănunchiuri de clopoței vechi lângă ușile de la intrare.

Am sunat la apartamentul domnului Swithin. Aștepta în fața ușii când am ieșit din lift și m-a condus prin coridor în sufragerie. Ca întotdeauna, s-a așezat la capătul unei mese pliabile, iar eu m-am așezat în stânga lui. Tapetul avea un model cu o împletitură de bambus repetată la nesfârșit, întreruptă doar de o oglindă rotundă deasupra șemineului și de patru desene în cretă ale unor terieri de Sealyham, pe peretele din fața mea.

Preț de câteva minute, domnul Swithin a pălăvrăgit despre știri și despre vreme. A făcut asta aproape scuzându-se, de parcă ar fi știut că nu eram cu adevărat interesată să vorbesc cu el direct.

În cele din urmă, și-a împreunat degetele, s-a aplecat în față sprijinindu-se în coate și a privit spre acea lume din umbră, pe care firele personalității o străbat ca niște culori ce se dizolvă. Știam că nu trebuie să iau prea mult în seamă spiritele care apar primele. La fel ca în viață, cei mai dornici să se facă auziți aveau cel mai puțin de spus. Dar numai după ce-și spuneau păsul, puteau și ceilalți, mai puțin frivoli și mai timizi, să-și ocupe locul.

Ori de câte ori încerc să-mi imaginez viața de apoi, mă surprind închipuindu-mi o mulțime neliniștită, nemișcată. Rânduri de oameni lipsiți de culoare stând la cozi nesfârșite la un șir de telefoane publice, unde operatorii,

care se luptă cu echipamente defecte și care pot vorbi folosind doar câteva expresii din limba lor, încearcă să-i conecteze cu oricine le așteaptă apelul.

Nu este o imagine prea veselă, oricât aș încerca eu să o scald în strălucirea de chihlimbar cuvenită. Totuși, undeva acolo, prea galant pentru a face scandal sau pentru a-și croi drum cu coatele până în față, este Frank. Nu am nicio îndoială. La un moment dat, va trebui să apară. Este doar o chestiune de răbdare, de a nu avea așteptări prea mari. Între timp, există doar expresii răzlețe și priviri furișe care să mă susțină. Un dram de afecțiune. O cărare albă familiară, pe un cap răsucit inexplicabil într-o parte. Nimic mai mult. Sau aproape nimic, cu excepția aceleiași pături amorfe de consolare, a aceluiași balsam anonim.

Dar astăzi nimic nu părea să treacă prin împletitura de nuiele. Nimic de care cineva cu un minim discernământ să își permită să se agațe.

Domnul Swithin mi-a oferit un tânăr cu mâini frumoase și cu o pată purpurie întinsă în josul obrazului.

— Bălmăjește ceva, a spus el, deși îi văd fața destul de clar.

— Nu-mi amintesc pe nimeni de genul acesta.

Cu ușurință, și-a mutat atenția în altă parte.

— O doamnă mai în vârstă, cu un bust generos, care a avut întotdeauna grijă de aspectul ei? Domnul Swithin vorbea cu aerul plin de regret al unui măcelar care știe că bucățile cele mai bune au fost deja luate.

Am clătinat din cap.

— Sunteți sigură? a întrebat el. Adesea poate dura ceva timp pentru a stabili o conexiune.

— Destul de sigură.

Am continuat să stăm acolo. Degetele domnului Swithin s-au încordat cu speranță, în timp ce terierii Sealyhams ne priveau de pe perete. Am ținut-o așa încă vreo douăzeci de minute. Într-un târziu, domnul Swithin a spus:

— Mă tem că nu prea am noroc astăzi. Uneori este ca și cum ai fi pierdut în ceață.

Și-a împins scaunul înapoi, apoi m-a însoțit pe coridor. Am tras cu ochiul în bucătărie când am trecut pe lângă ea. Pe masă, niște cotlete de porc erau așezate între două farfurii de sticlă. Ajuns la ușă, domnul Swithin s-a oprit și a răsuflat adânc. Am scos două jumătăți de coroană din poșetă. Le-a băgat în buzunar dintr-o mișcare și m-a întrebat dacă să mă aștepte la aceeași oră săptămâna viitoare.

I-am răspuns că s-ar putea să nu fie convenabil – în acel moment chiar nu eram sigură că aș mai face față încă unei dezamăgiri. Dar am constatat că pe domnul Swithin îl deranjase concizia mea; nu degeaba se declară el sensibil. Îndulcindu-mi tonul, am adăugat:

— V-aș putea telefona când mă hotărăsc.

— Bineînțeles.

S-a dat într-o parte, ținând ușa de marginea de sus, astfel încât a trebuit să trec pe sub brațul lui arcuit. În timp ce coboram cu liftul, m-am așezat pe banchetă. La parter, am descoperit că abia aveam putere să deschid ușile. Încet, am coborât treptele până pe trotuar.

Odată ajunsă acolo, m-am prins cu mâna de o balustradă. Și imediat mi-am dat seama că nu mai îndrăznesc să-mi desprind mâna. Totul se înclina și se clătina în jurul meu. Oamenii treceau pe lângă mine. Unu sau doi mi-au aruncat o privire fără să pară a observa ceva neobișnuit. S-au scurs câteva minute, însă senzația că totul se răstoarnă nu a dispărut. Am început să mă întreb ce să fac.

N-am putut să nu mă gândesc că sunt pedepsită, într-un fel sau altul, mai ales pentru lipsa mea de credință. Așa li se întâmpla oamenilor care nu credeau sau care nu credeau suficient. Erau alungați, abandonați, lăsați să se zbată și să-și poarte singuri de grijă.

În ciuda soarelui, balustrada era foarte rece la atingere. Atât de rece, încât părea că-mi pierd orice senzație în degete. Întinzându-mă în spate, mi-am mutat strânsoarea de la o mână la alta. În acel moment, un taxi a întors dinspre Earls Court Road și a venit spre scuar. Scânteia de speranță pe care mi-a produs-o s-a stins imediat, când am văzut că semnul „Liber“ nu e aprins.

Apoi, pe măsură ce taxiul a continuat să se apropie, am observat că nu stătea nimeni în spate.

Am ridicat mâna liberă și am așteptat. Taxiul a ocolit celelalte două laturi ale scuarului și s-a oprit lângă bordură. Am rămas pe loc, neștiind cum aș fi putut vreodată să străbat porțiunea de caldarâm care se întindea între noi. Parcă ar fi trebuit să trec un râu.

Taximetristul aștepta în spatele volanului, uitându-se drept în față, cu motorul mergând în gol. Totuși, nu îndrăzneam să mă desprind. Bărbatul s-a întors să mă privească, încruntându-se întrebător. M-am avântat spre mașină, destul de sigură că aveam să cad – și totuși, am descoperit că picioarele mă purtau înainte cu pași repezi.

Odată urcată în taxi, i-am cerut șoferului să mă ducă pe strada Liverpool. Călătoria părea să se desfășoare printr-un lung peisaj cețos. Însă, când am ajuns, parcă totul s-ar fi îndreptat: clădirile, felinarele, chiar și oamenii. Chiar și așa, am constatat că nu doream să stau mai aproape de cineva decât era strict necesar. Prin urmare, mi-am cumpărat un bilet la clasa întâi și m-am închis într-un compartiment gol, sperând să nu mai vină nimeni. Din fericire, nu a venit.

Trenul fumega printre văi abrupte de cărămidă, spre suburbii. Când, în cele din urmă, casele au dispărut, m-a copleșit un sentiment imens de ușurare, peste tot în jurul meu câmpiile devenind netede și întinzându-se în zare.

Seara, Ellen a fost neobișnuit de tăcută. De-abia a vorbit cât m-a ajutat să-mi scot hainele de călătorie și să mă îmbrac în rochia de cină. M-a impresionat tactul ei, felul în care se mișca în jurul meu într-o liniște plină de înțelegere.

Abia în timp ce-mi încheia nasturii de la mâneci, am observat că degetele îi tremurau.

— Ce s-a întâmplat, draga mea?

Nu a răspuns; pur și simplu a continuat să-mi încheie nasturii.

— Gata, a zis, îndreptându-mi manșetele după ce a terminat.

Vorbise cu destulă fermitate, însă buza de jos trăda o oarecare nesiguranță.

— Te supără ceva? am întrebat.

Tot nu mi-a răspuns.

— Dacă ai ceva să-mi spui, îți promit că nu va trece nimic de ușile astea.

S-a retras brusc.

— Nu am nimic, coniță. Absolut nimic... Deși e foarte amabil din partea dumneavoastră că mă întrebați.

Am așteptat-o lângă oglindă să aducă peria de haine. A mânuit-o cu dexteritatea ei obișnuită, lăsând perii să atingă doar puțin materialul. Mi-am dat seama că trecuseră câteva zile de când mă întrebase dacă aș vrea să-mi pieptene părul înainte de cină. Poate că și asta era tot o formă de tact.

După-amiaza următoare a început să plouă din nou. Când m-am dus la movile după ceai, l-am găsit pe domnul Brown singur în „adăpostul ciobanului". S-a oferit imediat să coboare, dar i-am spus că aș fi foarte mulțumită să mă alătur lui. M-a ajutat să urc treptele, mi-a scuturat umbrela și a șters cu mâna un loc unde să stau.

Jacob și Spooner, după cum s-a dovedit, își terminaseră deja munca pe ziua respectivă, fiindu-le imposibil să mai sape pe o astfel de vreme.

De-abia mă așezasem, când domnul Brown a spus:

— Nu cred că e ceva acolo, doamnă Pretty.

Vorbea mai grăbit decât de obicei, de parcă ar fi chibzuit la asta de ceva vreme și ar fi dorit să-și ia o povară de pe suflet.

— Sunteți sigur?

— Nu sunt sigur, nu. Dar am o presimțire, dacă vreți.

— Asta vă spune nasul dumneavoastră?

— Mă tem că da.

Sentimentul de dezamăgire a fost chiar mai puternic decât mă așteptam. S-a revărsat peste mine ca apa unui râu, măturând totul în calea sa.

— Atunci ce-ați sugera, domnule Brown? l-am întrebat.

— Nu prea știu. La asta mă tot gândesc. Încerc să-mi dau seama cum ar fi mai bine.

Părea la fel de dezamăgit ca mine. Am stat în tăcere o vreme. Pentru a mă gândi la altceva, dar și pentru că acest lucru îmi stârnea curiozitatea de la o vreme, l-am întrebat cum și-a descoperit pasiunea pentru arheologie.

— Bunicul meu obișnuia să scormonească pe ici, pe colo. De plăcere. Apoi tata m-a învățat despre sol. Făcuse un studiu special despre asta – despre solul din Suffolk. Știa cam tot ce se putea ști. Se zicea că, dacă îi arătai o mână de pământ de oriunde din comitat, el îți spunea de la a cui fermă provenea.

— Extraordinar!

— Când aveam cincisprezece ani, am primit un certificat semnat de însuși Arthur Mee, atestând că aveam solide cunoștințe de geografie, geologie și astronomie. După ce am terminat școala, am încercat tot felul de lucruri – să lucrez pământul, să cresc capre, să fiu lăptar. O vreme, am vândut chiar și asigurări. Necazul era că nu mă puteam lipi de nimic. Îmi petreceam tot timpul citind orice găseam. Nici măcar nu conta ce. May spune că am mult prea multe cărți. Aproape că o scot din minți.

— Și pe domnul Maynard cum l-ați cunoscut?

— Pe domnul Maynard l-am cunoscut la Institutul Suffolk. Ne-a făcut cunoștință reverendul Harris, din Thornden. Îl cunoașteți pe reverendul Harris?

Am clătinat din cap.

Domnul Brown a chicotit.

— Citește mai mult chiar și decât mine. Mai ales despre arheologie. Și Scriptura, desigur. Până atunci făcusem niște săpături de unul singur, în special în jurul cuptoarelor romane de la Wattisfield. Domnul Maynard m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să fac muncă independentă pentru muzeu. Puțin pe-aici, puțin pe dincolo, mă înțelegeți. Oriunde hotărau să mă trimită.

Am stat și am ascultat ploaia care răpăia pe acoperiș. Mirosul de iarbă umedă pătrundea printre scânduri. Domnul Brown își sprijinea coatele pe genunchi.

— Mă întreb dacă v-aș putea pune o întrebare, doamnă Pretty, a zis la un moment dat.

— Desigur.

— Treaba e că... n-am cum să nu mă gândesc la asta. De ce acum?

— Mă tem că nu știu la ce vă referiți.

— Ei bine, mă întreb în sinea mea de ce vreți să faceți săpături la movile acum. În fond, nu este ca și cum tocmai ați fi ajuns aici sau ceva de genul acesta.

De îndată ce a terminat de vorbit, s-a uitat în altă parte. Am presupus că își închipuia că o fi întrecut măsura.

— Aveți mare dreptate, bineînțeles, i-am răspuns. Discutam adesea cu regretatul meu soț. Era un subiect care ne interesa foarte mult pe amândoi. Dar, din păcate, el a încetat din viață înainte să începem. Apoi, după moartea lui, mi s-a părut că, într-un fel sau altul, era ceva ce nu se cuvine. Cât despre motivul pentru care m-am răzgândit, pot spune doar că am simțit că, dacă nu o fac acum, s-ar putea să fie prea târziu.

A dat aprobator din cap de mai multe ori. Zgomotul ploii s-a stins treptat. După ce s-a oprit complet, m-a întrebat:

— Vreți să ieșim și să aruncăm o privire?

Aerul era cald și umed. Aburul se ridica deja din movile și din câmpurile din jur. Pe alocuri, ploaia bătuse orzul, iar tulpinile se rupseseră. Porțiunile de pământ descoperite erau presărate cu bălți maronii.

Am ocolit bălțile, împrăștiind iepuri pe măsură ce înaintam, și ne-am îndreptat spre cea mai mare dintre movile. Se înălța în fața noastră cu mai bine de un metru sau un metru și jumătate peste celelalte, o formă mult mai voluminoasă, mult mai puțin grațioasă.

— Știu că aceasta v-a plăcut întotdeauna, doamnă Pretty.

— Da, dar, evident, nu are rost să săpăm dacă sunteți sigur că a fost deja jefuită.

— Chiar și așa, haideți să mai aruncăm o privire, nu?

La fel ca la prima noastră întâlnire, domnul Brown a urcat în fugă pe movilă, cu picioarele alunecându-i pe iarba umedă. Când a ajuns în vârf, a rămas acolo, privind în jos, cu mâinile în șold. Apoi, la fel ca înainte, a dispărut. Chiar când începusem să mă întreb ce i s-a întâmplat, a reapărut.

— Da, cu siguranță este un șanț, doamnă Pretty. Mai adânc decât majoritatea, se pare că au săpat un puț destul de larg.

A început să coboare. Dar, după doar câțiva pași, s-a oprit. La început am crezut că și-a prins piciorul într-o vizuină de iepure. Apoi s-a întors și a urcat la loc. Odată ajuns în vârf, a început să-i măsoare cu pasul circumferința.

A coborât, abia uitându-se pe unde calcă, alunecând pe ultima porțiune de drum. Apoi a început să pășească, la fel de hotărât, în jurul bazei movilei. A mers întâi într-un sens, apoi, în celălalt. Când se afla la a doua tură, am văzut că fața lui căpătase aceeași expresie tăioasă ca atunci când găsise tava măcelarului. Am și auzit ceva: începuse să plescăie din limbă.

— Ce este, domnule Brown? l-am întrebat.

În loc să răspundă, a alergat înapoi pe movilă și a rămas acolo câteva minute, cu bărbia sprijinită în palmă. De data aceasta, când a coborât din nou, a făcut-o puțin mai lent. Ajuns la bază, a început să-și umple pipa.

— Presupun că îmi veți spune până la urmă ce vă trece prin minte, am zis.

— Poate că nu este nimic, doamnă Pretty. Absolut nimic. Dar s-a întâmplat să observ că această movilă nu este simetrică. Dacă privești de sus în jos, este mai evident decât de aici. Te-ai aștepta să fie circulară, la fel ca restul. Dar nu este. Este mai curbată, ca spinarea unui mistreț.

— Și are vreo importanță?

— Toate celelalte movile sunt simetrice. De ce nu și aceasta?

— Poate cine a înălțat-o a făcut pur și simplu o greșeală.

— Îhmm... Dar nu are sens, nu-i așa? Nu dacă te gândești un pic. Aceasta este cea mai mare dintre toate. Singura care se vede dinspre râu. Chiar și într-o zi ca asta, se vede limpede de pe malul opus. Cu siguranță i-ar fi acordat mai multă atenție. Nu mai puțină.

— Și explicația dumneavoastră care este?

— Nu-i o explicație, doamnă Pretty. Doar o teorie, atât. Dacă movila a fost inițial simetrică? La un moment dat, acest pământ trebuie să fi fost arat. În fond, asta s-a întâmplat peste tot pe-aici. Șanțul de acolo – a arătat spre drum – mie-mi seamănă cu o graniță de câmp medievală. Și mai e unul care se-ntinde de-a lungul marginii pădurii. Dacă cine a arat ogorul a dărâmat puțin din movilă, cum ar veni? Nimeni n-ar fi observat și nici nu i-ar fi păsat cuiva. Când

au venit jefuitorii, au săpat un puț în ceea ce credeau ei a fi centrul movilei. Sau așa părea. Dar e posibil să nu fi fost deloc centrul.

— Vreau să fiu sigură că vă înțeleg, domnule Brown. Spuneți că, atunci când movila a fost jefuită sau când s-a încercat jefuirea ei, tâlharii ar fi putut să caute în locul greșit.

— În mare, da. Sigur, s-ar putea să greșesc.

— Dar s-ar putea să aveți dreptate.

— Este o posibilitate, a admis domnul Brown.

— Înțeleg... Dar i-am spus domnului Reid Moir că veți fi liber să mergeți la Stanton până la sfârșitul săptămânii.

— Ar trebui să ne facem o idee până sâmbătă. Într-un fel sau altul.

— Ce părere aveți, domnule Brown? V-ar plăcea s-o atacați?

A pus un chibrit peste vatra pipei. Tutunul s-a aprins cu un șuierat și domnul Brown a suflat un rotocol de fum.

— Nu strică să încercăm, nu-i așa?

Seara, am mâncat tot din farfurie, precum și o bucată de brânză Cheddar după aceea. În timp ce Grateley strângea masa și după ce l-am rugat să-i mulțumească doamnei Lyons, i-am spus:

— Am băgat de seamă că un membru al personalului a folosit unul dintre dormitoarele de la etaj.

Nici n-a clipit.

— Un membru al personalului, doamnă?

— Doi membri ai personalului, mai degrabă.

— Doi membri ai personalului?

— Nu este necesar să repeți tot ce spun, Grateley. Nu știu cine este responsabil și nici nu intenționez să fac vreun efort pentru a afla. Însă nu doresc ca acest lucru să se mai întâmple. Poți transmite dorința mea în legătură cu această situație?

— Desigur. Cu siguranță o voi face, doamnă.

Cu farfuria mea în mână, s-a îndreptat spre bufet. Înainte să ajungă acolo, am spus:

— Apropo, Grateley, nu m-am mai interesat de ceva vreme, ce-ți mai face spatele?

S-a oprit la mijlocul drumului.

— Spatele? Mult mai bine, vă mulțumesc, doamnă.

— Bun. Sunt încântată să aud asta. Și te rog să îi transmiți complimentele mele doamnei Grateley, am adăugat.

Stăpânirea sa de sine era deja profund afectată.

— Voi... voi face întocmai, doamnă.

Nu mai grăbit decât de obicei, deși mai puțin mlădios, Grateley a strâns vesela. A dispărut pe ușa batantă, întinzându-și piciorul lung în spate.

Eforturile mele de a găsi o nouă guvernantă pentru Robert s-au dovedit inutile. Câteva dintre cele care dăduseră anunțuri în ziar nici măcar nu au răspuns atunci când le-am scris. Niciuna dintre cele care au făcut-o nu părea măcar cât de cât potrivită. În mod evident, sunt mai puține anunțuri decât de obicei pentru slujbele casnice; fără îndoială, oamenilor nu le vine să se gândească la noi locuri de muncă într-un astfel de moment.

Domnul Brown, mă tem, nu a descoperit nimic. Nimic, cu excepția câtorva fragmente minuscule de sticlă albastră și a unor așchii de os. Acestea au fost ambalate și trimise la Ipswich Museum pentru expertiză. Lucrarea durează mai mult decât s-a anticipat – într-o oarecare măsură, din pricina dimensiunii. Parcă ai săpa în coama unui munte mic, zice el.

La finalul celei de-a treia zile, se vedea clar că toți cei trei bărbați erau nu doar obosiți, ci și dezamăgiți. Am observat că rareori mai vorbeau între ei atunci când munceau. În timpul pauzelor, rămâneau privind în gol, gânditori și încruntați. Domnul Brown, în special, ia totul personal, convins că eșecul său de a găsi ceva se reflectă asupra competenței sale. În ceea ce-i privește pe Jacobs și pe Spooner, bănuiesc că de-abia așteaptă să vină ziua de sâmbătă și săpăturile să se încheie.

A tot continuat să plouă, o ploaie necontenită, apăsătoare, o burniță ezitantă. Dar, în loc să curețe aerul, ploaia pare doar să-l facă și mai greu. Degetele mele

s-au umflat, în special la articulații. Dacă mi-aș scoate inelele, mă îndoiesc că aș putea să le pun la loc.

Și Robert a fost afectat, atât de vreme, cât și de atmosfera generală. Pare apatic, lipsit de entuziasm. Astăzi, la prânz, abia dacă a scos un cuvânt, iar pofta lui de mâncare am observat că este aproape la fel de redusă ca a mea.

Apoi a spus că va ieși afară să-i vadă pe domnul Brown și pe ceilalți. Însă tonul lui sugera că îi vine la fel de greu să facă asta ca orice altceva.

După-amiaza, m-am dus în biroul lui Frank și m-am așezat la masa lui de lucru. Chiar și fără tot ceea ce reprezintă, cred că aceasta ar fi camera mea preferată din casă; pare să păstreze lumina zilei mai mult decât oricare alta. Intenționasem să îi sortez documentele; există încă niște teancuri care nu au fost îndosariate corespunzător.

Dar, odată ajunsă acolo, am descoperit că nu am nici hotărârea, nici măcar energia pentru a mă apuca de treabă. Norii pluteau deasupra estuarului, atât de cenușii și de joși, încât era practic imposibil să spui unde se termină apa și unde începe cerul. Doar o linie subțire de creion le separa.

Pe raftul de deasupra biroului lui Frank, într-o ramă din piele de porc, e o fotografie cu noi doi călare. Purtam amândoi hainele de călărie și priveam impasibili spre aparatul foto.

Am luat fotografia de pe raft. Fusese făcută cu doisprezece ani în urmă, într-o vacanță de drumeții pe ponei în Islanda. Împreună, am călărit pe un platou măreț din nordul țării, o regiune numită, în Baedeker-ul nostru, „Înălțimile Nelocuite“. Respectivele regiuni muntoase erau renumite pentru un tip de licheni despre care se spunea că strălucesc în întuneric. Atât eu, cât și Frank ne-am arătat destul de sceptici cu privire la acest lucru. Însă ghidul nostru islandez a insistat că merită să-i vedem, chiar dacă pentru asta trebuia să ne petrecem noaptea în cort.

Am plecat după-amiaza devreme, am traversat toți trei platoul – ghidul ne deschidea calea, urmat de Frank. Fiindcă, dintre noi doi, călăream cel mai bine, eu asiguram spatele.

Platoul era un loc ostil, mărginit pe fiecare parte de stânci negre de bazalt. Vârfurile lor erau acoperite de zăpadă. După ce a apus soarele, am continuat să

mergem. Dinspre bazinele vulcanice venea un miros de sulf. Mirosul îi deranja pe ponei; au început să se agite și a trebuit să fie direcționați spre vânt.

Curând, Frank și ghidul au devenit aproape invizibili. Totuși, ne-am continuat drumul. De-o parte și de alta, auzeam căderea noroiului în bazinele vulcanice, un sunet solemn și ridicol în același timp. Dintr-odată, poneiul meu s-a oprit. Cred că am tras de frâu fără să îmi dau seama. La început, m-am îndoit de ceea ce se afla sub ochii mei. Doar treptat mi-am permis să accept ce vedeam.

O pătură luminoasă enormă, având cea mai pală nuanță de verde, părea să fi fost așternută pe pământ. Se întindea chiar până la marginile cele mai îndepărtate ale platoului, unduindu-se în valuri imposibile și luminoase. Niciodată nu am mai încercat o asemenea senzație de miracol și de uimire. Însă, pe deasupra, am avut și cea mai ciudată impresie de dislocare, de parcă lumea ar fi fost întoarsă cu susul în jos, iar noi mergeam călare pe ponei pe fundul mării. Acum încercam să mă agăț de această amintire, sperând că o parte din minunea pe care o simțisem atunci ar putea ajuta la risipirea acestui sentiment chinuitor și pătrunzător de deznădejde.

Ușa s-a deschis cu o bufnitură. Robert a intrat în fugă. Nu avea cămașa aranjată cum trebuie, iar gulerul era răsucit de tot.

— Aici erai, Mama! a exclamat el.

— Te rog să bați înainte să intri, Robert! am spus. De câte ori ți-am spus să nu mai alergi? Ce rost are să mai vorbesc cu tine dacă nu-ți pasă nici cât negru sub unghie de ceea ce-ți spun?

Robert s-a oprit imediat.

Arăta de parcă ar fi fost plesnit peste față. Preț de câteva secunde, nu a mai putut spune nimic. Pieptul lui se umfla și se dezumfla din cauza efortului de a respira.

Încă îmi auzeam vocea furioasă și certăreață. Continua să-mi răsune în urechi, când am întrebat:

— E vreun motiv special pentru care voiai să mă vezi, Robbie?

— Da... da, era...

A făcut o pauză, aparent nesigur dacă să continue sau nu.

— Despre ce e vorba?

— Despre domnul Brown, Mama.

— Ce e cu domnul Brown?

— Spune că a găsit ceva.

1 Referire la legenda potrivit căreia o apariție supranaturală a protejat armata britanică de înfrângere în fața trupelor germane, în timpul bătăliei de la Mons, din Belgia, la începutul Primului Război Mondial (n. tr.).

BASIL BROWN

Mai-iunie 1939

Toată săptămâna a continuat să plouă cu găleata. Apa ne ajungea până peste cizme. S-a infiltrat sub prelate și s-a scurs prin acoperișul barăcii. Roaba se tot scufunda în pământ, până la osie. Am pus scânduri pentru transport. Problema este că butoiul devine atât de greu când se umple, încât este aproape imposibil să te deplasezi în linie dreaptă. De asemenea, ploaia face scândurile alunecoase, desigur. Uneori, părea că nici nu prea înaintam. Apoi, în jurul orei trei, într-o zi de joi, eram jos, la baza șanțului, când l-am auzit pe John Jacobs strigând:

— Baz!

— Ce este?

— Poți să vii aici?

M-am cățărat pe mal, până unde era John. Ținea în mână o bucată de fier. Avea cam zece centimetri lungime, era foarte ruginită și avea o formă asemănătoare unui șurub.

Când i-am cerut să-mi arate unde o găsise, a arătat spre un petic maro-rozaliu din nisip. De îndată ce l-am văzut, i-am rugat pe ceilalți să se îndepărteze. Apoi am îngenuncheat cu mistria. Mă pregăteam să încep să răzuiesc când am observat un alt petic de nisip roz. Se afla cam la vreo cincisprezece centimetri distanță, pe partea stângă. Deși nu era la fel de mare sau de bine definit ca primul, era totuși suficient de clar.

Am început să sap. La vreo doi centimetri și jumătate sub peticul de nisip, se afla o a doua bucată de metal – chiar și mai ruginită decât prima, dar de aceeași formă. Exact ca un șurub. Am înaintat, acum fără să răzuiesc, doar observând. La încă doi centimetri și jumătate distanță de cel de-al doilea petic de nisip, se afla un al treilea.

Așadar, ce-avem noi aici? m-am întrebat.

Înainte de a continua, am mai aruncat o privire la bucata de fier a lui John. De asemenea, la cea pe care tocmai o găsisem. Aveam o puternică bănuială că le mai văzusem înainte. Sau ceva foarte asemănător lor, oricum. Dar unde și când?

M-am așezat pe margine și am încercat să-mi amintesc. Al naibii să fiu dacă puteam să scot ceva. Eram gata să-mi dau pumni în cap, când dintr-odată un nume mi-a răsărit în minte: Aldeburgh. Da, asta e. Există încă unul dintre acestea la Aldeburgh, eram sigur că există, deși trebuie să fi trecut mai bine de cincisprezece ani de când l-am văzut.

M-am scuturat de pământ și le-am spus lui John și lui Will că voi lipsi câteva ore și că era foarte important să nu deranjeze nimic în lipsa mea. Apoi mi-am pus bucățile de fier în buzunar, m-am urcat pe bicicletă și m-am îndreptat spre nord – spre Orford.

În timp ce mergeam, norii au început în sfârșit să se ridice. Când am ajuns la pădurea Rendlesham, ceața se înălța deja de pe copaci. Apropiindu-mă de mare, briza era atât de puternică, încât aproape mi-a zburat șapca. După Orford, am continuat de-a lungul drumului de coastă. În partea dreaptă, pământul intra treptat în apă. Am mers prin câmpuri de grâu și de rogoz, până am ajuns la punctul de trecere cu feribotul, vizavi de Slaughden. Din fericire, un vas aștepta, gata de plecare. Am pedalat într-acolo și apoi am așteptat nerăbdător câteva minute, cât s-au mai mocăit ei.

Încet, feribotul s-a îndepărtat și și-a croit drum pe apă. Cât a durat traversarea, am stat călare pe bicicletă, uitându-mă spre malul opus, dorindu-mi să se apropie. În momentul în care feribotul a ajuns la mal, eram deja jos, pedalând spre oraș, pe lângă debarcader și colibele de pe plajă. Câțiva oameni m-au strigat. Unul dintre ei – habar n-am cine – a țipat: „Care-i graba?“ Dar nu m-am oprit. Doar am ridicat o mână când am trecut pe lângă el.

Mi-am parcat bicicleta în fața muzeului. La ghișeu era o femeie pe care nu am recunoscut-o. Am întrebat dacă domnul Brightling e acolo. O, nu, mi-a răspuns ea șocată, de parcă domnul Brighling ar fi murit sau ar fi emigrat cu ani în urmă. Nu am întrebat care variantă e valabilă. Doar i-am explicat cine sunt și am întrebat dacă pot să arunc o privire în depozitul lor.

Nu a fost deloc încântată. S-a foit o vreme la limita refuzului, uitându-se la ceas și explicându-mi că muzeul ar trebui să se închidă în mai puțin de o

jumătate de oră. Țineau deschis și până mai târziu, mi-a explicat – până la șase, de fapt. Însă asta se întâmpla doar miercurea, ceea ce nu-mi era de prea mare ajutor. Nu când era o zi de joi.

— Ar putea fi ceva important, am spus. Foarte important.

Totuși, ea nu s-ar fi clintit. Disperat, am adăugat:

— M-a trimis domnul Reid Moir.

Asta a funcționat, desigur. Schimbarea din atitudinea ei s-a produs instantaneu.

— De ce nu ați spus așa de la început? a vrut să știe.

Am mormăit ceva despre faptul că nu doream să fac valuri. Apoi ea s-a străduit să se facă utilă, îndrumându-mă prin depozit, scuzându-se pentru dezordine și oferindu-mi o ceașcă de ceai.

Am refuzat ceaiul și am început să mă uit prin sertare. Deși camera era mică, avea toți cei patru pereți acoperiți de dulapuri înalte din podea până în tavan. Exista spațiu doar cât să permită ușii să se deschidă și să se închidă. Nu s-a înșelat în legătură cu dezordinea. Mi-am amintit că bătrânul Brightling nu fusese niciodată un mare adept al catalogării. După cum se vedea, nici succesorul său nu făcuse prea multe eforturi pentru a îmbunătăți lucrurile. Doar într-un singur sertar am găsit o cutie cu vârfuri de săgeată din epoca bronzului, trei ceasuri de buzunar – de la unul lipsind partea din spate a carcasei, precum și una dintre limbi – și un recipient cu praful de pușcă anticoroziv al lui Joyce, împreună cu mai multe pachete cu semințe de muștar provenite aparent de la Mormântul din Grădina din Ierusalim.

După o jumătate de oră, gura mi-era uscată și îmi doream să fi acceptat acel ceai. Însă acum era prea târziu. Stăteam ghemuit, căutând printr-unul dintre sertarele de jos, când am văzut o bucată de pânză mov. Era zdrențuită pe margini, cu fire deșirate. Am luat-o și mi-am dat seama că în ea era înfășurat ceva. Ceva greu și cilindric.

Când am desfăcut-o, obiectul era acolo. Am scos prima bucată de fier găsită la Sutton Hoo și le-am comparat. Cea din sertar era mai mică, dar forma era aceeași. Orice prost putea să vadă. Dedesubt, era o etichetă dactilografiată, cu data descoperirii, împreună cu locul unde fusese găsită: mai 1870, Snape.

Am întors eticheta. Pe verso, scrise de mână, erau niște cuvinte de identificare. Sau o posibilă identificare; cine le scrisese pusese un semn de întrebare la final, pentru a avea o acoperire. Probabil că am rămas câteva minute cu ochii la etichetă. Încercând să o cuprind și să mă gândesc la implicații. Cu grijă, Basil, mi-am spus. Ușurel. Dar, chiar în timpul ăsta, îmi auzeam bătăile inimii. Cât despre gura mea, era mai uscată decât oricând.

Am înfășurat bucata de fier în pânza mov și am pus-o înapoi în sertarul cu etichetă. La ieșire, i-am mulțumit femeii de la ghișeu pentru ajutor.

— Ați găsit ceea ce căutați? m-a întrebat.

— Nu sunt sigur.

— Sper că nu a fost o excursie ratată, a spus ea. Sunteți amabil să-i transmiteți salutările mele domnului Reid Moir?

— O, așa voi face, i-am promis. Așa voi face.

Inutil să mai spun că, atunci când m-am dus înapoi la Slaughden, ticălosul ăla de feribot se afla pe malul opus. A trebuit să stau și să aștept până și-a croit trândav drum înapoi. Pe drumul de întoarcere, a început să plouă din nou. Am mers cu bicicleta cât de repede am putut. Când am terminat de parcurs cei treisprezece kilometri până la conacul Sutton Hoo, șuieram ca o locomotivă cu aburi.

John și Will așteptau în adăpostul ciobanului. Băiatul doamnei Pretty, Robert, era și el acolo. Nu pot spune că mi-a făcut plăcere să-l văd. În momentul acela, nu voiam să-mi distragă nimic atenția.

— Vreo veste bună, Baz? a întrebat Will.

— Haideți cu mine, flăcăilor, am zis. Și aduceți ruleta cu voi.

Ne-am întors afară. Înainte de a începe, mi-am amintit să îmi notez ora. Era puțin peste cinci și jumătate. Am îngenuncheat acolo unde John găsise prima bucată de metal. Am luat ruleta și am măsurat cincisprezece centimetri până la al doilea petic de nisip colorat. Apoi, continuând în linie dreaptă, am căutat un alt petic roz, la cincisprezece centimetri distanță.

Nu era nimic. Am măturat de jur împrejur pentru a mă convinge. Nu, sigur nu era nimic. Nu pricepeam. Trebuie să fie acolo, m-am gândit – trebuie să fie.

Apoi mi-am dat seama că eram un idiot. Bineînțeles că nu ar fi în linie dreaptă. Ar trebui să se extindă pe măsură ce înaintau. Desigur că așa ar fi trebuit.

Mutându-mă cu o jumătate de pas spre stânga, am încercat acolo. De data aceasta, a trebuit să caut puțin mai adânc, dar foarte curând nisipul roz a început să iasă la iveală, la fel ca înainte. Într-o jumătate de oră, descoperisem cinci petice de nisip roz. Toate erau la aceeași distanță, dar se întindeau spre marginea șanțului. Fiecare dispus puțin mai adânc decât cel dinainte.

— Ce este? întreba întruna băiatul. Ce ați găsit, domnule Brown?

Nu am vrut să-i spun. Însă nu doar lui. Nu am vrut să spun nimănui. Pentru încă puțin timp. Odată ce o făceam, totul avea să fie la vedere. Apoi n-ar mai fi existat cale de întoarcere. În plus, mi-am zis, trebuia să mai descopăr încă un petic pentru a fi sigur.

Din nou, am marcat o distanță de cincisprezece centimetri în aceeași linie extinsă și am continuat să scormonesc. Cum era de așteptat, nu a durat mult până când a început să se întrevadă o altă pată de nisip roz-maroniu. Acolo, sub ea, se afla o altă bucată de metal. De data aceasta însă, am lăsat-o unde era.

Am ridicat privirea. Cei trei se înghesuiau unul într-altul, privind în jos. Vedeam că băiatul ardea de nerăbdare să mai pună o întrebare. Înainte ca el să deschidă gura, am zis:

— Cred că este o corabie.

John Jacobs a fost primul care a vorbit.

— O corabie? a întrebat el. Cum adică o corabie?

— O corabie îngropată în movilă.

A început să râdă.

— De ce ar vrea cineva să îngroape o corabie?

— Probabil pentru că este un mormânt.

— Mormântul cui?

— Asta nu știu, nu încă. Dar al cuiva de vază, aș spune. Trebuie să fie. Nu s-ar fi ostenit atât pentru orice neica nimeni. Gândiți-vă la toată munca, pentru început. Ar fi trebuit să tragă vasul de la râu până sus, pe pantă. Bucata de

metal pe care ai găsit-o acolo, John, este un nit. Aceste petice roz arată unde sunt celelalte nituri. Vedeți cum au ruginit și au colorat solul.

— Dar, Baz, dacă este o corabie, de carena ei ce s-o fi ales? a întrebat Will.

— E toată putrezită, am spus. Dar uită-te aici – am arătat spre locul unde o coamă de nisip întărit se întindea de la un nit la altul. Se vede unde erau striurile. Au lăsat această urmă. Asta e tot ce a mai rămas. Asta și niturile.

Cu toții voiau să știe cât de veche ar putea fi corabia. Le-am spus că nici în această privință nu puteam fi sigur. S-ar putea să fie vikingă, am zis. Sau poate chiar și mai veche, am adăugat.

— Ei bine, fir-aș eu… a dat să spună Will și s-a oprit brusc.

Am ridicat ochii spre el și am zâmbit.

— Cam da.

Intenționam să-i spun doamnei Pretty ce am descoperit, desigur. Dar Robert trebuie să fi dat fuga să-i spună înainte să am eu ocazia. Acum era aici, sărind și fluturând din brațe, iar în clipa următoare, venea împreună cu mama sa, trăgând-o de mânecă.

Când doamna Pretty a ajuns la movilă, i-am arătat niturile și peticele de nisip. Apoi i-am povestit despre găsirea celuilalt nit în Aldeburgh, precum și despre nota care preciza că provine de la corabia îngropată la Snape.

Doamna Pretty a studiat nitul o vreme.

Apoi, spre surprinderea mea, a întins mâna.

— Felicitări, domnule Brown! a zis.

A făcut o pauză și colțurile gurii au părut să i se ridice.

— V-am spus că mereu am crezut că e ceva acolo, nu-i așa?

— Cu siguranță, doamnă Pretty. Cu siguranță...

Le-a strâns mâinile, de asemenea, lui John și lui Will. Am rămas cu toții acolo o vreme, rânjind ca niște netoți. Deja trecuse de ora șapte și am decis să oprim munca pe ziua respectivă. Doamna Pretty și Robert s-au întors în casă. Când am terminat de acoperit șanțul cu prelate și cu pânză de sac, John și Will au sugerat să bem ceva pentru a sărbători. Dar eram prea agitat pentru a sta în tovărășia cuiva.

În schimb, am pornit spre estuar. Hasmaţuchiul îmi ajungea deja până la umeri, în timp ce şirul de balustrade care marca poteca era aproape îngropat sub mărăcini. Croindu-mi drum până la marginea apei, m-am aşezat pe mal cu doar câteva raţe certărеţe care să-mi ţină companie. Vedeam pâlcuri de urzici păroase, precum şi o mare întindere de docuri pline de găuri.

O barcă de pescuit cu pânze de un roşu-închis urca pe râu. Singurul sunet era pocnetul păstăilor de grozamă. Când m-am întors, am văzut conacul Sutton Hoo sus pe stâncă. Lumina sclipea la ferestre. Dincolo de casă, câţiva pini fusiformi se iveau la orizont. Asta mi-a amintit de o ilustraţie dintr-un manual de studiere a Bibliei pe care îl avusesem la şcoală.

Mi-aş fi dorit ca May să fi fost lângă mine. I-aş fi povestit ce s-a întâmplat. Mi-ar fi plăcut. La cum stăteau lucrurile, a trebuit doar să-mi imaginez că e acolo. Ştiam că va fi mândră, deşi probabil nu va face mare caz de asta. Nu este stilul ei. Chiar şi aşa, a sperat întotdeauna că aş putea să fac ceva cu viaţa mea.

Am rămas pe mal până m-am simţit cât de cât întremat. Apoi m-am dus la casa familiei Lyons şi am împărţit nişte friptură rece de miel şi legume cu Billy şi cu soţia sa, Vera. Înainte de culcare, i-am scris o scrisoare lui May – precum şi o scrisoare mai lungă lui Maynard, oferindu-i o explicaţie cât mai detaliată a ceea ce găsisem. I-am scris de asemenea şi reverendului Harris de la Thornden. Eram sigur că ar fi interesat. Când m-am semnat, eram deja pe jumătate adormit.

Din fericire, ploaia s-a oprit şi pământul s-a uscat repede. În timp ce oamenii dădeau la lopată şi cerneau pământul, m-am strecurat pe lângă un petic de nisip roz către următorul. În loc să continui să sap un şanţ prin mijlocul movilei, am decis să merg în sus şi peste nituri, coborând pe deasupra fiecăruia. În acest fel, ar trebui să mă aflu în interiorul corabiei, mai degrabă decât să sap tuneluri prin mijlocul ei. Scoţând pământul dinăuntru, speram să păstrez crusta de nisip a carenei intactă.

Sau, cel puţin, acesta era planul. Nu că n-aş fi avut îndoieli. Dar, spre uşurarea mea, conturul coastelor era încă acolo, imprimat în nisip. Tot ce aveam de făcut era să îndepărtez nisipul răsfirat până dădeam de coaja tare, acolo unde fusese lemnul – şi apoi să urmez liniile de la un nit la altul.

În timp ce făceam asta, câteva lucruri au devenit mai clare. Pentru început, corabia este dispusă oblic. Un capăt este îndreptat în jos. Poate că a fost

introdusă așa sau poate s-a scufundat la un capăt în decursul anilor. Nu avem cum să știm. După cum sunt distribuite niturile – în linie de aproximativ șapte, la fiecare metru –, cred că noi trebuie să fi atins unul dintre capetele navei aproape frontal. Încă nu știu dacă este pupa sau prova. Nu pot să spun exact de ce, dar am o bănuială că este pupa.

Cu cât merg mai adânc, cu atât nava devine mai largă. Acum este clar că avem de-a face cu ceva mult mai mare decât ar fi bănuit oricine. Ca răspuns la scrisoarea mea, Maynard mi-a trimis câteva detalii utile despre corabia îngropată la Snape. Respectivul vas avea 14 metri lungime, 3 metri lățime și 1,2 metri adâncime. Judecând după lățimea de până acum, cred că acesta ar putea fi lejer de dimensiuni similare. Poate chiar mai mare. Însă am păstrat tăcerea. Nu i-am spus nici măcar doamnei Pretty. Nu are rost să dau speranțe cuiva. Nu în acest stadiu.

Mă apuc de lucru la cinci dimineața, de îndată ce se luminează suficient pentru a vedea. În primul rând, fumez o pipă, mă plimb și mă gândesc înainte să cobor în șanț pe scară. Datorită căderii de rouă, stratificarea solului este mai clară atunci. De asemenea, nu se compară nimic cu sentimentul că i-am luat-o zilei înainte.

La opt, sosesc John și Will. Curând după aceea, în funcție de vreme, doamna Pretty și Robert vin să ne urmărească progresul. În timp ce avansez, le arăt niturile și le comunic tot ce descopăr. Până acum, am găsit cinci bucățele de sticlă albastru-turcoaz și o mărgea din ceramică smălțuită, de asemenea, albastră.

Nu este mare lucru, știu. Mai puțin decât m-aș fi așteptat, chiar și în această etapă. Nu pot exclude posibilitatea ca movila să fi fost jefuită. Chiar dacă tâlharii ar fi început să sape în locul greșit, pe măsură ce înaintau, ar fi putut schimba direcția. Sau, ar fi putut, pur și simplu, să aibă un noroc chior. Totuși, nu există încă nicio dovadă că niturile ar fi fost deranjate. Ăsta trebuie să fie un semn bun, așa îmi spun mereu.

După ce John și Will termină ziua de muncă, lucrez singur încă vreo două ore. Datorită unghiului în care cade lumina, la apus nisipul decolorat se vede extrem de bine. Acum pot să stau la intrarea în șanț și să observ dâre de pete roz care se întind în fața mea și apoi dispar în adâncurile movilei.

Ori de câte ori doamna Pretty rămâne în casă sau pleacă la Woodbridge, fiul ei vine de unul singur. Robert este un băiat destul de drăguț, nerăbdător ca naiba și recunoscător pentru companie, bănuiesc. El și Will Spooner au inventat un joc pe care îl joacă în timpul pauzelor noastre de ceai. Will are sub piele niște bucăți de șrapnel – le-a căpătat în Franța, când un soldat care stătea lângă el s-a aruncat în aer cu o grenadă. Se pare că nu merită efortul să le scoată. I se văd la încheietură și pe dosul mâinii drepte, sunt niște forme albastre întunecate, ca niște muște strivite.

Din motive despre care Will este convins că au legătură cu umezeala din aer, aceste bucăți de metal se mișcă. Uneori, coboară până la încheieturile degetelor. O oră mai târziu, s-ar putea târî până sub brățara ceasului. Jocul lor presupune ca băiatul să închidă ochii și să arate unde crede că ar putea fi una dintre bucățile de metal. Apoi îi deschide pentru a vedea dacă a avut dreptate. Pot s-o țină așa la nesfârșit. El nu pare să se plictisească niciodată.

Pentru a-l face să se simtă util, l-am învățat cum să îndepărteze pământul de pe nituri. I-am spus – destul de sincer – că îi este încredințată o responsabilitate foarte mare și că este esențial să înceteze periatul în momentul în care pământul își schimbă culoarea din galben în roz. La început, era atât de agitat încât abia reușea să țină peria. Dar, după doar câteva zile, a devenit destul de priceput. Drept recompensă, i-am dat propria mistrie. O atârnă în cuiul din baracă, lângă celelalte.

Pentru a descuraja orice fel de intruși, doamna Pretty a sugerat să încercuim situl. M-a întrebat ce cred și am fost de acord că e o idee bună. Într-o seară, Billy Lyons a adus țăruși, frânghii și un baros. Noi patru am construit o îngrăditură solidă în jurul movilei.

Când am terminat, Billy a atârnat de frânghie un semn pe care scrisese cu litere mari și albe: PERICOL! BOMBE ACTIVE!

— Așa, a spus el. Asta ar trebui să-i țină pe ticăloși departe.

Tot timpul am așteptat ca niturile să se întindă până la cel mai îndepărtat punct, apoi să înceapă să se apropie din nou. Dar continuau să se depărteze. Acum sunt la aproape opt metri distanță de primele nituri, precum și la trei metri sub nivelul inițial al solului. Pentru a ne oferi suficient spațiu, a trebuit și să lărgim șanțul. Acum are doisprezece metri cu totul, dintr-o parte în alta.

Nu există nicio îndoială că această corabie e mai mare decât cea de la Snape. Și asta, de departe. Singura navă care se poate compara cu ea – singura de care știu eu, cel puțin – este cea găsită la Oseberg, în Norvegia, în 1906. Avea o lungime de peste 21 de metri. Fără să mă pripesc, a noastră s-ar putea dovedi la fel de mare. Ceea ce, desigur, ar face-o cea mai mare corabie funerară descoperită vreodată pe pământ englezesc.

Ori de câte ori îmi dau voie să mă gândesc la asta, mă ia cu cald și cu frig în același timp. Căldura este în regulă – e vorba doar de entuziasm. Dar, dintr-un motiv sau altul, nu pot să scap de sentimentul de teamă că totul ar putea merge prost.

Apoi, ieri, pe la jumătatea după-amiezii, a sosit o scrisoare de la Maynard care a schimbat totul. „Am făcut câteva cercetări despre obiectele găsite în mormântul de la Snape“, mi-a scris el. „După cum știi, Basil, încăperea în sine a fost jefuită. Cu toate acestea, la un capăt, s-a descoperit o grămadă de păr castaniu. Se credea că provine dintr-un fel de mantie de ceremonie. Pe lângă păr, s-au găsit fragmente dintr-un pocal de sticlă verde. Ulterior, pocalul a fost identificat ca aparținând stilului anglo-saxon timpuriu.“ Subliniase cuvintele „anglo-saxon timpuriu“.

Asta chiar a pus capac, bineînțeles. De la început, presupusesem că nava de la Sutton Hoo e vikingă. Nici măcar nu mi-am îngăduit să mă întorc mai departe în timp. Dar dacă era anglo-saxonă? Și nu din orice veche perioadă anglo-saxonă, ci din perioada anglo-saxonă timpurie? Evident, asta mi-a aruncat toate ideile în aer. Le-a aruncat cât mai sus posibil. Dincolo de orice altceva, a făcut ca nava să devină mult mai veche decât credeam. Cu până la trei sute de ani mai veche – perioada anglo-saxonă timpurie putând însemna orice perioadă cuprinsă între secolele al V-lea și al VI-lea. Asta ar putea să o plaseze chiar în mijlocul Evului Mediu Întunecat.

Nici nu mă dezmeticisem bine când doamna Pretty a venit să vadă cum ne descurcăm. În cele șase săptămâni de când sunt la Sutton Hoo, pare să fi devenit tot mai subțire, mai slabă. Și să se miște mai rigid. Totuși, pașii i-au devenit mai sprinteni de când am descoperit corabia. I-am spus totul despre scrisoarea lui Maynard și despre lungimea estimată a corabiei.

În timp ce îi explicam despre pocal, mi s-a părut că o văd începând să se clatine. M-am întins să o sprijin, dar a ridicat mâna să mă oprească.

— Doriți să continui? am întrebat.

— Vă rog, domnule Brown.

Când am terminat, am luat două scaune din baracă. Apoi ne-am așezat sub o tisă. Oarecum pentru a-mi împiedica mintea să se prefacă într-un labirint întortocheat de gânduri, am vorbit despre săpăturile de la Oseberg. Din câte îmi amintesc, încăperea funerară de acolo era în centrul corabiei. Din afară, părea intactă. În interior însă, se găsiseră paturi, cărucioare, chiar și o sanie, toate de-a valma.

S-a dovedit că jefuitorii de morminte furaseră obiectele de valoare tăind o gaură în acoperișul camerei și apoi coborând pe cineva – cel mai probabil un copil – pe o frânghie. I-am spus doamnei Pretty că îi voi scrie lui Maynard să văd dacă mai poate găsi și alte informații.

Era pe punctul de plecare, când mi-a spus că intenționase să-mi vorbească despre altceva. Și că îi ieșise din minte, în toată agitația. Se pare că o mulțime de oameni își exprimaseră dorința de a vedea corabia. Se dusese vestea, așa cum se întâmplă. Ea hotărâse că modul cel mai bun de a-i primi pe toți ar fi fost să organizeze un cocktail într-o seară și să-i invite pe cei interesați.

Doamna Pretty se întreba dacă e posibil să țin și eu o scurtă cuvântare. Să explic câte ceva despre ce se întâmplă și așa mai departe. Cum mi s-ar părea acest lucru?

Nu cred că e nevoie să spun că era cam ultimul lucru pe care mi-l doream. Oameni care să se înghesuie, să deranjeze pământul și să pună o grămadă de întrebări absolut ridicole. Pe de altă parte, desigur, nu eram eu în postura de a obiecta.

— Pare o idee foarte bună, am spus.

— Excelent. În acest caz, o să tipăresc invitațiile.

Apoi a adăugat:

— Voiam și să vă mulțumesc, domnule Brown.

— Să-mi mulțumiți, doamnă Pretty?

— Pentru că sunteți atât de răbdător cu Robert.

— O, nu ne deranjează deloc. Ne ține în priză să-l avem în preajmă, să știți că da.

— Știu că înseamnă foarte mult pentru el. Abia așteaptă să iasă și să vă vadă în fiecare dimineață. Dumneavoastră și soția aveți copii, domnule Brown?

— Nu. Nu, nu avem. Ne-am fi dorit – mai ales May. Dintr-un motiv sau altul însă, nu s-a întâmplat niciodată.

— Îmi pare rău. Nu am intenționat să fiu indiscretă.

— Nu, nu. Este în regulă.

— Și cum vi se pare munca, domnule Brown? Sunteți sigur că vă puteți descurca de unul singur? Nu aș vrea să exagerați.

— Nu vă faceți griji pentru mine, doamnă Pretty, i-am spus. Sunt un vulpoi bătrân și aprig. E nevoie de multe să mă dea pe mine peste cap.

M-a privit de sub borul pălăriei.

— Da, a replicat ea. Îmi închipui că da.

Acasă la gazda mea, mă aștepta o scrisoare de la May. Scrisul era și mai dezlânat, și mai plin de greșeli decât de obicei. Iar hârtia era plină de urmele unor pete de cerneală.

Dragul meu Basil,

Am avut un mare șoc aseară. Domnul Potter stătea la Diss și a venit în vizită. Cred că era croit să mărească chiria că mi-a spus că tarifele au crescut cu 6 penny pe săptămână și se întreba dacă aș putea să-l ajut în vreun fel i-am spus că nu-mi pot permite mai mult. I-am spus că erau multe de reparat mie nu mi s-a reparat nimic plita și aragazul nu sunt bune. Mă aștept să primesc o scrisoare înainte de ziua de plată chirie mai mare sau somație. Suntem aici de patru ani deja și la toaletă n-am avut decât o găleată. Am fost destul de drăguță cu el și politicoasă. Noaptea au fost furtuni groaznice și unul dintre meri a fost lovit de fulgere. Ramurile încă fumegă le văd de la fereastra dormitorului. Sper să obții o slujbă bună după asta dar nu cred că o să se întâmple. Multă dragoste dragul meu mult noroc la săpăturile tale ai grijă de dragul de tine de-abia aștept să te văd.

A ta pentru totdeauna,

May

Am pus scrisoarea în sertarul noptierei, lângă toate celelalte pe care le trimisese. Îmi propusesem să-i răspund, să-i spun ce s-a întâmplat. Însă eram

atât de obosit, că am adormit cu hainele pe mine.

M-am trezit în toiul nopții, incapabil la început să-mi dau seama ce mă trezise. Totuși, nu mi-a luat mult. Ploaia bătea în fereastră cu atâta putere, de parcă cineva azvârlea cu pietricele în geam. Luând o lanternă, am coborât la parter. Pe ușă, atârna o pelerină. Am tras-o peste cap.

Afară, ploaia lovea aproape orizontal. În timp ce alergam spre movile, rafalele mă izbeau în piept, împingându-mă înapoi. Odată ajuns acolo, am văzut că era așa cum mă temusem. Vântul smulsese prelatele. Pocneau și fluturau ca niște pânze lăsate libere.

Ploaia se revărsa în corabie. Am adus un ciocan din adăpostul ciobanului, răsturnând ibricul în toată agitația, apoi alunecând pe trepte în timp ce coboram. Era greu de spus de unde să încep. Când am apucat una dintre prelate, m-a răsturnat imediat. Am încercat din nou, dar s-a întâmplat același lucru.

Doar că, de data aceasta, am reușit să mă târăsc în patru labe și să câștig ceva teren. De acolo, am putut să trag prelata spre mine. Cu o mână am ținut-o întinsă, în timp ce întindeam corzile și băteam cuiele. După ce am asigurat-o, am încercat să arunc frânghiile de pe o parte a corabiei pe cealaltă – doar pentru ca sfoara să se întoarcă să mă lovească peste față.

Singura soluție a fost să leg două bucăți de frânghie. Apoi le-am tras în jurul capătului expus al corabiei – am făcut asta înainte de a întinde prelata și de a asigura cealaltă parte. Am reușit să fixez primii doi țăruși. Dar la cel de-al treilea m-am dezechilibrat din nou și am început să alunec de pe mal, chiar în interiorul corabiei.

Mi-am înfipt degetele în nisipul ud. Îl simțeam pătrunzând printre ele, dându-mi unghiile peste cap. În cele din urmă, m-am oprit. Mai întâi, mi-am aruncat un braț înainte, apoi celălalt. Agățându-mă când cu o mână, când cu cealaltă, am început să mă ridic pe mal, fără să îndrăznesc să-mi folosesc picioarele, ca să nu provoc daune suplimentare. Când am ajuns sus, am văzut coroanele copacilor legănându-se deasupra capului meu. Pentru o clipă sau două, am rămas lungit, cu ploaia căzându-mi pe față. M-am adunat rapid. Mergând încă de-a bușilea, m-am mutat de la o prelată la alta, trăgând și bătând cuie până le-am asigurat pe toate.

Chiar și după ce le-am fixat la loc, curenții de aer suflau înainte și înapoi pe sub ele, umflând materialul. Habar n-aveam câtă apă pătrunsese dedesubt. Era imposibil de spus înainte să se facă dimineață și nisipul să se usuce. Cea mai mare îngrijorare a mea – nici nu îndrăzneam să mă gândesc la asta – era că o porțiune mare a corabiei putea să fi fost luată complet de ape.

După ce m-am curățat cât de bine am putut, am pornit înapoi spre casă. Acolo unde poteca ocolea curba de lângă conacul Sutton Hoo, am văzut că lumina era aprinsă la etaj, iar draperiile, pe jumătate trase. În deschizătura dintre ele, se distingea o siluetă, privind în noapte.

De cum s-au ivit zorii, m-am ridicat și am ieșit din casă. Tot drumul până la movile, am continuat să mă tem de ceea ce aș putea găsi. Mai întâi, am dezlegat prelatele și le-am rulat. Apoi m-am uitat înăuntru. A trebuit să mă mai uit o dată pentru a fi sigur. Din câte mi-am dat seama, nu existau deloc pagube. De fapt, de-abia dacă exista vreo urmă de ploaie – în afară de culoarea mai întunecată a solului. Pentru o clipă chiar m-am întrebat dacă nu cumva mi-am imaginat totul.

Am petrecut următoarea oră și jumătate așteptând sosirea lui John și a lui Will, devenind din ce în ce mai nerăbdător și întrebându-mă ce ar fi putut să-i rețină – până când mi-am amintit că era sâmbătă și că nu veneau deloc.

Cu toate acestea, puștiul Robert a venit să ajute. I-am dat o mătură și am petrecut cam o oră îndepărtând bălțile de apă de pe marginile prelatelor. După ce am terminat, i-am spus:

— E timpul pentru un ceai, nu crezi?

— Da, vă rog.

Am intrat în baracă și am așezat ceainicul pe un primus, să fiarbă apa. Am pus ceai din cutie în vas și am turnat apă. Aburul s-a ridicat și s-a adunat sub acoperiș. Am luat cana în mâna făcută căuș. Am observat că și băiatul își ținea cana în același fel. Cât așteptam să se răcească ceaiul, m-a întrebat:

— Știți cine a construit corabia, domnule Brown?

— Nu precis, nu. Nu încă. Am crezut la început că e vorba de vikingi. Dar acum se pare că ar fi fost anglo-saxoni. Vikingii au început să invadeze cam prin anul 900. Dar dacă ar fi vorba de anglo-saxoni ar însemna că e mult mai veche. Mult mai veche, am subliniat.

S-a gândit la asta, apoi a spus:

— Dar este ceva ce-mi scapă.

— Ce anume?

— De ce ar vrea cineva să îngroape o corabie.

— Probabil pentru ca ea să-l ducă pe cel îngropat în interiorul ei din acest tărâm în următorul.

— Dar unde este următorul tărâm, domnule Brown?

— Ei bine, nimeni nu poate ști asta cu siguranță.

— De unde știau ei că este acolo dacă nimeni nu e sigur?

— Nu știau. Nu chiar. Ei doar... sperau.

— Dar ar fi trebuit să aibă măcar o idee, nu?

— Presupun că da. Nu pot să zic că m-am gândit la lucrul ăsta înainte.

— De pildă, eu știu unde este Norwich, deși nu am fost niciodată acolo.

— E mai complicat de-atât, i-am spus.

— Cum adică?

— Pur și simplu este. Vei înțelege mai bine când vei fi mai mare.

A continuat să se uite fix la ceaiul său. Dar nu pentru mult timp. Și-a ridicat privirea și a dat să vorbească. Apoi s-a oprit.

— Continuă, băiete.

— Credeți că va fi un război, domnule Brown?

— Nu știu. Sper că nu.

— Domnul Grateley crede că va fi. La fel și domnul Lyons.

— Chiar așa?

Mi-am scos pipa și am început să o curăț. Am trecut briceagul de jur împrejurul vetrei și apoi am lovit-o de peretele barăcii pentru a îndepărta resturile și depunerile.

— Cum a fost? a întrebat el.

— Cum a fost ce?

— Să luptați.

Am umplut pipa cu o mână și am aprins-o. Fumul mi s-a ridicat în față.

— Nu am luptat, am spus.

— Nu ați luptat? a repetat el cu vocea răgușită de uimire.

— Nu.

— De ce nu?

— Pentru că nu m-au primit. Au socotit că nu sunt apt din punct de vedere medical. Din cauza unei boli pe care am avut-o când eram cam de vârsta ta.

— Ce fel de boală?

— Difterie.

— O... Domnul Spooner și domnul Jacobs au luptat amândoi.

— Da, știu.

— Ați fost foarte trist că nu ați putut lupta?

— Da, am fost.

— Majoritatea prietenilor dumneavoastră trebuie să fi plecat.

Am dat aprobator din cap.

— Au murit mulți dintre ei?

— Șaizeci și unu de bărbați doar din satul meu.

Acum stăteam amândoi și ne uitam la ceai. Fire de iarbă se iveau prin crăpăturile din podea – mai verzi decât de obicei, pentru că erau atât de subțiri.

— Dacă o să ne invadeze nemții, domnule Brown, credeți că vor naviga prin estuar și vor debarca la Woodbridge?

Am râs și i-am răspuns:

— Nu cred că e foarte probabil să se întâmple asta.

— S-ar putea, să știți.

— De ce spui asta?

— Pentru că s-a mai întâmplat.

— Cu cine? am spus, ca să-i țin isonul.

— Cu vikingii.

Avea dreptate, desigur, deși nu mă gândisem niciodată la asta înainte. Probabil că eram prea ancorat în trecut pentru a mai lua parte la prezent. Acum, că se întâmplase, nu m-am putut abține să-mi doresc să fi rămas acolo unde era.

— Haide, atunci, am spus. Nu putem rămâne înghesuiți aici toată ziua.

Am aruncat restul de ceai pe ușă. Robert mi-a urmat exemplul. Însă îi rămăsese mai mult ceai în cană decât mie și mi-a împroșcat cizmele.

Când am ieșit, am considerat că e sigur să cobor pe scară în corabie. Nici dacă priveam de aproape, nu părea să existe vreo daună majoră. Nimic, în afară de câteva alunecări minore de pământ. Coastele de nisip erau încă destul de dure, iar peticele roz se vedeau la fel de clar ca înainte. Cochetam cu ideea de a începe din centrul corabiei. Dar fără ca Will și John să mă ajute să mut pământul, nu puteam face prea multe de unul singur.

Cea mai bună alternativă părea să continui în jurul părților laterale. Nu a trecut mult până am găsit ceva care m-a descurajat – semne ale unei gropi care fusese astupată. Cobora direct din mijlocul movilei, chiar până unde ar fi putut să se afle încăperea funerară. Urme ale fluierului tâlharilor. Schimbarea în sol se vedea destul de clar. Era ca un coș de fum căzut în pământ.

Prin urmare, într-adevăr fuseseră aici. Întocmai cum mă temeam. Însă, în această etapă era imposibil de spus dacă tunelul se întindea până la capătul navei sau se oprea brusc.

De-o parte a sa, erau resturile unui stâlp ars. Un nucleu de culoare neagră, înconjurat de o fâșie cenușiu-roșiatică. Am socotit că erau, probabil, rămășițele unui foc aprins de hoți. Bănuielile mi-au fost confirmate de câteva cioburi de ceramică pe care le-am găsit în apropiere. Nu erau anglo-saxone – nici pe departe. Mai degrabă din secolul al XVI-lea, aș spune.

Când am terminat de curățat cu mistria și de periat, stâlpul se înălța douăzeci de centimetri în aer – mult mai îngust la bază decât la vârf. În timp ce îndepărtam ultimele fire de nisip, am ridicat privirea și l-am văzut pe Reid Moir profilat pe cer.

— Aici erai, Brown, a spus el, de parcă acesta ar fi fost ultimul loc din lume în care se aștepta să mă găsească.

Nu dădea niciun semn că ar vrea să coboare pe scară. Probabil se temea să nu-și murdărească hainele. În schimb, a așteptat să urc până la el.

— Vasăzică, asta este? m-a întrebat când am ajuns.

— Asta este, am confirmat.

A încuviințat, capul mișcându-i-se lin în sus și în jos ca mânerul unei pompe.

— Mai mare decât Snape, nu?

— O, da. Mai mare decât Snape. Categoric.

— Și decât Oseberg?

— E încă prea devreme să ne pronunțăm.

— Hmm... Îți dai seama ce înseamnă asta, nu-i așa? Noi – Ipswich, adică – vom fi invidiați de toate muzeele din țară. Din Europa chiar. Gândește-te la asta.

— Știu, am spus. M-am gândit.

A schițat un fel de zâmbet.

— Ei bine, Brown, sper că nu te-ai apucat să spui nimănui nimic.

— La ce vă referiți, domnule Reid Moir?

— Adică sper că nu ai spus nimănui despre ce s-a descoperit aici.

— Nu, am zis. Nu, nu cred.

— Bun. Asta e o ușurare.

— Cu excepția soției mele.

— O... a făcut el. Soția ta? Putem avea încredere în ea că n-o să poarte vorba?

— Așa cred. Sincer să fiu, ea nu este atât de preocupată de arheologie.

— Cu atât mai bine. Ultimul lucru pe care ni-l dorim este ca altcineva să-și bage nasul și să încerce să ne răpească meritele.

Am crezut că Reid Moir terminase. Dar m-am înșelat.

— Presupun că ai ținut un caiet de teren. Cu tot ce trebuie detaliat în mod corespunzător. Schițat, măsurat și așa mai departe?

— Desigur.

— Mi-l arăți, te rog?

Am adus caietul de teren din baracă. Reid Moir a început să-l răsfoiască. Încet, la început, apoi tot mai repede. După care s-a oprit. Ținând caietul încă deschis în mâini, și-a ridicat privirea.

— Dar, Brown, ăsta e cel mai cumplit haos cu putință. Uită-te doar la aceste desene. Sunt îngrozitor de naive. Și unele dintre notițe sunt făcute în creion. Nu înțelegi că ăsta ar putea fi un document important? Unul care îi definește pe toți cei implicați în săpături. Gândește-te, omule. Cu siguranță nu trebuie să îți reamintesc pentru cine lucrezi.

— Pentru doamna Pretty, am spus.

— Ce? Nu, nu... Nu mă lua acum cu semantica, Brown. Înțelegi perfect la ce mă refer.

Trebuie să depui mai mult efort cu prezentarea ta. Nu cred că e necesar să subliniez că suntem într-o poziție foarte delicată aici. Ultimul lucru pe care l-am dori este o critică venită din alte părți.

Închizând caietul și dându-mi-l înapoi, mi-a spus:

— Din câte observ, de asemenea, se pare că ai un copil care lucrează aici.

I-am explicat că Robert era fiul doamnei Pretty.

— Înțeleg... Totuși, dă o impresie de neglijență. Încearcă să te asiguri că este mai puțin vizibil în viitor, de acord?

Tot restul zilei am continuat să mă gândesc la comentariile lui Reid Moir. Eram atât de furios, încât chiar m-am oprit devreme din lucru. Când am ajuns înapoi, la gazda mea, am găsit un pachet de la Maynard. Conținea un volum mare, legat în piele verde și o scrisoare în care preciza că acestea erau singurele informații pe care le-a putut găsi despre săpăturile de la Oseberg. M-am uitat la descrierea săpăturii. Cu siguranță părea minuțioasă și existau numeroase ilustrații. Din păcate, era în norvegiană.

I-am scris lui May, spunând că mai bine aș împacheta și aș pleca spre casă, decât să accept să mi se dea ordine. Seara, la cină, îndrăznesc să spun că am fost un pic mai tăcut decât de obicei. De dragul conversației, Billy m-a întrebat dacă am auzit vreodată povestea relației dintre colonel și doamna Pretty.

— Nu, am răspuns. Nu cred că am auzit-o.

— E chiar o poveste dată naibii, a spus el. Nu-i așa, Vera?

Vera a încuviințat că era dată naibii. Fără să aibă nevoie de alte încurajări, Billy s-a pornit să vorbească, Vera punctând, la momentul oportun, cu interjecțiile potrivite. Colonelul Pretty, se pare, trăise în Lancashire, aproape de familia doamnei Pretty – sau a domnișoarei Edith Dempster, cum se numea pe atunci. Familia Dempster făcuse bani din construcția de gazometre. Domnișoara Edith era unicul copil. Mama ei murise când era tânără și ea rămăsese acasă, să-și îngrijească tatăl, care avea o sănătate șubredă – Billy nu știa de ce.

În fiecare duminică, colonelul o vedea pe domnișoara Edith la biserică. Când sănătatea tatălui ei permitea, o vizita. Și apoi, la cea de-a optsprezecea aniversare a domnișoarei Edith, colonelul a cerut-o în căsătorie. Însă ea l-a refuzat, spunând că n-ar putea să-și lase tatăl singur. În anul următor, i-a cerut mâna din nou – tot de ziua ei. Încă o dată, ea a răspuns nu.

Însă colonelul era perseverent mai mult decât orice. Anul următor, s-a reîntors. Și următorul. Dar s-a întâmplat același lucru. În fiecare an venea – întotdeauna de ziua domnișoarei Edith – și, în fiecare an, ea îl refuza. Lucru care a continuat timp de șaptesprezece ani.

— Șaptesprezece ani! a repetat Vera într-un fel visător, uitându-se la mine pentru a se asigura că nu-mi scăpase nimic.

Până la urmă, bătrânul a murit. Când a venit în anul următor, colonelul i-a adresat iarăși domnișoarei Edith cererea în căsătorie. Și, de data aceasta, ea a spus da. Avea deja vreo treizeci și cinci de ani. Cât despre colonel, el trecuse de cincizeci. Însă s-au căsătorit și s-au mutat aici pentru a avea șansa unui nou început. Au stat aici vreo zece ani. Și apoi s-a întâmplat ceva destul de neașteptat. La vârsta de patruzeci și șapte de ani, doamna Pretty a rămas însărcinată.

— Patruzeci și șapte! a îngânat din nou Vera.

Doar că, de această dată, aproape că i-am luat-o înainte. Înainte de cină, fusesem atât de furios, încât nu mă puteam concentra la nimic altceva. Dar acum, toate acestea dispăruseră. Pentru prima dată după mult timp nu mă gândeam la corabie. Dincolo de orice altceva, nu am mai auzit niciodată de cineva care să aibă un copil la asemenea vârstă.

La început nu au existat probleme, a spus Billy. Dar, pe la jumătatea sarcinii, doamna Pretty s-a îmbolnăvit de tifos.

Deși bebelușul – Robert – era bine, sănătatea ei nu s-a mai restabilit niciodată. Nu pe deplin. Cât despre colonel, el a murit de un atac de cord în primăvara anului 1937. A murit de ziua lui, ca o stranie coincidență.

Niciunul dintre noi nu a mai spus prea multe după aceea. Când m-am dus la culcare, am constatat că nu pot adormi. Cel puțin, nu imediat. Nu reușeam să-mi alung din minte imaginea colonelului. De fiecare dată când închideam ochii, îl vedeam urcând treptele de piatră către ușa mare de la intrare – și apoi coborându-le din nou. M-am întrebat cum a rezistat. Să fie refuzat an de an. Sperând, în tot acest timp, că într-o zi norocul lui s-ar putea schimba.

M-am trezit puțin după ora patru. Culcat în pat, am așteptat să se lumineze cerul. În cele din urmă, zorii s-au ivit cu un soi de explozie furioasă. În timp ce mergeam spre movile, fâșii violete se întindeau peste orizont. Apa din estuar era agitată, valuri cu creste albe zorind într-o parte și alta.

Pe măsură ce trecea dimineața, starea de spirit mi se îmbunătățea. Am căpătat convingerea că jefuitorii de morminte nu au ajuns niciodată la locul de înmormântare din corabia Sutton Hoo. Au încercat – evident –, dar s-au oprit brusc dintr-un motiv sau altul. Am săpat cam un metru și ceva în jurul fluierului, când pur și simplu s-a micșorat. Sub el, solul era din nou dens și lipicios. Poate că s-au temut să nu sfârșească îngropați sau poate doar s-au descurajat.

Le-am explicat lui John și lui Will că, de acum înainte, ne vom concentra pe mijlocul navei, mai degrabă decât să urmăm liniile niturilor. Nu li s-a părut nimic ieșit din comun în asta. Sau, dacă li s-a părut, au fost prea plini de tact pentru a o spune.

Din nou, mi-am propus să lucrez în jos în straturile de la suprafață. Mai întâi mișcându-mă într-o direcție, apoi revenind în cealaltă, îndepărtând cam cincisprezece centimetri odată. Cu lopețile noastre pentru cărbune, cu mânere lungi de frasin, am început să curățăm zona. Aceste mânere de frasin ne-au fost de mare ajutor, permițându-ne să aruncăm pământul afară din șanț pentru a fi transportat cu roaba.

Întreaga zi, am continuat să răzuim, urmărind cu atenție orice schimbare a culorii nisipului. În timp ce eu și John lucram la secțiunea de vest a centrului navei – Will era de rând la căratul roabei în acel moment, ajutat de Robert –, am dat peste o porțiune mai decolorată. Avea o lățime de cel mult 60 de milimetri, traversând întreaga corabie. La început, am considerat-o un rest dintr-o coastă a vasului. Dar, cu cât mă gândeam mai mult, cu atât eram mai puțin sigur. Bineînțeles, putea fi și o coastă a corabiei. Pe de altă parte, putea fi tot ce mai rămăsese dintr-un perete al camerei funerare.

Din păcate, nu mai aveam timp să facem ceva pentru a mă lămuri. John și Will au plecat la șase, iar o oră și puțin mai târziu, Robert s-a dus să ia masa de seară. În loc să continui, am vrut să mă mai gândesc un pic, înainte de a hotărî ce să fac mai departe. Desfăcusem deja prelatele și mă pregăteam să le întind, când m-am întors și am observat un bărbat masiv, necunoscut. Cobora pe scară chiar în burta corabiei.

— Scuzați-mă! am strigat.

Acest lucru nu a avut niciun efect, absolut niciunul. Deși era imposibil să nu mă fi auzit, bărbatul nu m-a băgat în seamă. Între timp, scara se înclina sub greutatea lui. Când se apropia de bază, am constatat că nu doar pântecul îi era mare. Era mare de sus până jos. Avea pantalonii ridicați peste piept și purta un papion cu buline.

— Opriți-vă chiar acolo! am strigat mult mai tare decât înainte.

S-a oprit în cele din urmă.

— Ce vă închipuiți că faceți?

S-a uitat direct prin mine. Sau, mai bine zis, peste umărul meu, la liniile de nituri care șerpuiau în nisip.

— Pe toți dumnezeii! a spus el.

Și apoi a continuat să coboare pe scară.

— Nu, nu! Nu faceți asta!

S-a oprit din nou.

— Poftim? a spus el într-o manieră care să sugereze că nu era nimic de poftit.

— Nu puteți coborî aici.

— De ce nu?

— Pentru că nu este sigur pentru cineva cu...

— Cu ce?

— Cu statura dumneavoastră, am răspuns.

Deja era la doar două sau trei trepte de sol. În același mod lent și greoi ca înainte, a terminat de coborât. Când a ajuns jos, a pășit pe una dintre scânduri și și-a împins pieptul spre mine. A făcut-o de parcă l-ar fi prezentat pentru inspecție.

— Megaw zice că până acum nu a mai fost găsit nimic atât de mare. Cu siguranță nu în East Englia –, așa a numit-o el. Oricum, nu m-am așteptat niciodată la asta.

Îmi ajunsese până peste cap.

— Uitați-vă cum stă treaba, i-am spus, v-am rugat de două ori să plecați. Ar trebui să fie suficient pentru oricine, dar o s-o fac din nou. Acesta este un sit foarte delicat. Și unul periculos, am adăugat, arătând spre semnul cu BOMBE ACTIVE! al lui Billy.

— Dar camera? a întrebat el.

— Camera? Ce cameră?

— Ai găsit vreun semn al camerei funerare?

Poate că nu mai avea suflare, dar, când mi-a vorbit, a rostit cuvintele rar și apăsat, de parcă s-ar fi adresat unui copil.

— Nu, am răspuns. Nimic.

La scurt timp după aceea, a început să urce pe scară. La jumătatea drumului, totuși, s-a oprit și a privit din nou spre corabie.

— Pe toți dumnezeii, a spus el din nou.

Când m-am întors la gazda mea, Vera m-a anunțat:

— Te așteaptă o surpriză sus, Basil.

Nu pot spune că aveam chef și de alte surprize.

— La ce te referi?

A râs.

— Du-te și vezi cu ochii tăi.

May stătea în camera mea. Avea pete roșii în obraji. Părul îi ieșea peste tot, de jur împrejurul pălăriei.

— Ce faci aici? am întrebat.

— Bătrânul Middleton venea în Woodbridge. S-a oferit să mă aducă. În ultima ta scrisoare, Basil, nu păreai deloc în apele tale, așa că m-am îngrijorat. M-am gândit că ar fi mai bine să văd ce faci. Ți-am adus și niște haine curate.

— Sunt bine, am spus. În orice caz, acum sunt.

— Într-adevăr?

Și-a ridicat bărbia, iar eu am sărutat-o. Apoi ne-am așezat împreună pe pat. Patul este o chestie cu un cadru metalic, așezat neobișnuit de sus. Atât de sus, că picioarele noastre atârnau pe laturi. Soarele bătea direct în fereastră. Amândoi am fost nevoiți să ne protejăm ochii de strălucirea lui.

— Te bucuri să mă vezi, Basil?

— Sigur că da.

— Nu se prea vede, a spus ea.

I-am mai dat un sărut. Apoi, am spus:

— De ce nu-ți scoți pălăria?

Și-a scos agrafele. Când a ridicat pălăria, părul i s-a înfoiat în jurul capului în cârlionți aspri.

— Acum e mai bine?

— Mult mai bine – chiar și mai bine, am adăugat repede.

— Reid Moir ăla... Care se poartă de parcă ar fi Dumnezeu Atotputernic. Dacă o să-l văd vreodată, o să-i spun eu ce cred despre el.

— Din fericire, nu prea e probabil.

— Ești prea credul, Basil. Da, chiar ești. Cât de mare ai spus că este nava asta a ta?

— Douăzeci de metri până acum.

— Douăzeci de metri!

— Și cred că ar mai putea avea cu ușurință încă vreo cincisprezece.

— Dintr-o chestie de genul acesta, toată lumea va dori o felie. Va trebui să-ți păzești spatele.

— O să fiu bine.

— Nu, serios, Basil. Vorbesc serios. Joacă această carte cum trebuie și s-ar putea să-ți faci o reputație.

— O să mă descurc, am spus din nou, destul de dornic să schimb subiectul. Ce s-a întâmplat cu Potter și chiria?

— Nu s-a întors. Cred că l-am alungat. Pentru moment, cel puțin.

— Așa sper și eu.

— Ce obrăznicie, pe cuvânt de onoare. La cât de puține a făcut pentru noi.

— Dar e mai bine să nu-l supărăm, am spus.

— Nu-ți face tu griji, Basil.

— Oricum, nu putem face nimic, nu-i așa?

— Nimic.

Soarele cobora acum, doar câteva raze mai intrau pe fereastră. Jos, Billy și Vera vorbeau. Auzeam murmurul vocilor pătrunzând printre scândurile podelei.

— Și ce altceva ai mai făcut?

— Nimic important, a spus ea. Una, alta...

Ceva din tonul vocii lui May m-a făcut să întreb:

— Ce vrei să spui cu „una, alta“?

— Nimic!

— Spune-mi, am zis.

Obrajii ei deveniseră și mai roșii acum.

— Ți-am strâns cărțile, Basil.

— Ce-ai făcut?

— A trebuit! Abia mă mai puteam mișca. De stat jos nici nu se punea problema.

— Ce ai făcut cu ele?

— Pe unele le-am pus sub acoperiș, iar pe altele, în șopron. Restul le-am aranjat în teancuri. Nu te supăra pe mine.

— Nu m-am supărat, i-am spus și mai c-am și crezut.

May s-a lăsat pe mijlocul patului.

— Nu mi se pare prea grozavă salteaua asta, a spus ea. Cam moale, nu-i așa? Mai ales aici.

— E destul de bună pentru mine.

Și-a trecut mâna peste cuvertura croșetată.

— Îți amintește de ceva, Basil?

Am râs.

— Bineînțeles că da.

Pe vremea când May și cu mine ne întâlneam, am stabilit să ne vedem într-o seară pe tăpșanul din Rickinghall. Urma să luăm autobuzul în Stowmarket, pentru a merge la film. May își tricotase special o rochie. Era după ultima modă, puțin peste genunchi. Dar pe drumul până acolo, a trebuit să traverseze o fâneață. Iarba era umedă, iar umezeala îngreuna lâna. Când a ajuns la destinație, rochia îi atârna până la glezne.

— Cum oi fi arătat?

— Nu m-am plâns, nu-i așa?

— Nu știu ce s-a întâmplat cu rochia aia.

— Probabil ai pus-o și pe ea bine, am spus.

Stăteam pe pat în timp ce lumina pălea în jurul nostru. Amurgul se îngroșa. Aerul părea murdar de cărbune.

— Cât crezi că o să mai stai aici, Basil?

— Ar mai putea dura încă vreo trei săptămâni. O lună chiar.

— Atât de mult! Mi-e dor de tine când lipsești de acasă. Mai ales acum.

— Vino aici, am spus.

— Sunt aici, nu?

— Mai aproape.

S-a mutat spre mine de-a lungul saltelei. Am început să o masez pe spate. Îi simțeam oasele ițindu-se ca niște nasturi. Apoi i-am înconjurat umărul cu mâna.

S-a îndepărtat brusc.

— O, Basil, nu pot!

— Cum adică?

— Bătrânul Middleton a spus că trebuie să fiu pe drumul spre Orford la nouă, dacă vreau să mă ducă înapoi.

— Dar nu vreau să pleci.

— Nici eu nu vreau să plec, Basil. Dar știi cum este.

S-a ridicat și a început să-și fixeze pălăria la loc. După o vreme, m-am ridicat și eu. Când a terminat cu pălăria, s-a aplecat și s-a studiat în oglindă.

— Ai grijă cu bătrânul Middleton, i-am zis.

— Ce vrei sa spui?

— M-ai auzit.

— Nu fi neghiob, Basil. Nu i se spune bătrânul Middleton degeaba, să știi. Doar nu ești gelos, nu?

— Nu, am spus. Poate. Doar puțin.

— Pe cuvânt că spui prostii uneori, să știi.

— Serios?

— Nu că m-ar deranja, nu neapărat. Asta o face pe o fată să se simtă dorită.

— Așa și trebuie, am spus.

— Să ce?

— Să te simți dorită.

Ea a râs. Apoi și-a pus dosul palmei pe obrazul meu.

— Vezi să ai grijă de tine.

— Așa o să fac.

— Și să nu lucrezi prea mult. Și nu uita, Basil, nu mai accepta toate prostiile din partea lui Reid Moir ăla.

A doua zi dimineață, am terminat de curățat linia de nisip decolorat pe care o găsisem cu o zi înainte. Mergea drept peste corabie – de la o margine a bordului la cealaltă. O oră mai târziu, John Jacobs a găsit încă una. Din nou, era vorba de o singură linie decolorată care traversa corabia. Însă a doua linie era mai puțin evidentă decât prima – arăta mai degrabă ca un firicel subțire străbătând pământul.

Am măsurat distanța dintre cele două linii. Cinci metri și jumătate. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai probabil ca liniile să fie tot ce-a rămas din pereții încăperii funerare. Când i-am spus doamnei Pretty, a insistat să vadă cu ochii ei. Am ținut capătul scării cu piciorul, ca să nu alunece și am ghidat-o pe doamna Pretty până jos, treaptă cu treaptă. A îngenuncheat pe un sac din iută și a inspectat ambele linii.

— Chiar credeți că asta ar putea fi, domnule Brown?

— Nu știu, i-am spus. Nu cu siguranță. Dar s-ar putea să fie, da.

Pe tot parcursul după-amiezii, am continuat să curățăm zona din centrul navei, decopertând-o strat cu strat. În timp ce făceam asta, am găsit o a treia linie decolorată. Era mult mai scurtă decât celelalte – avea puțin peste un metru în lungime și mergea atât în jos, cât și în afară, către copastie.

Stând pe marginea șanțului, am încercat să-mi dau seama ce ar putea însemna liniile. Cea mai bună teorie la care m-am oprit a fost următoarea: inițial, camera funerară fusese dispusă la baza navei, având probabil un acoperiș înclinat, asemenea unei imagini cu Arca lui Noe dintr-o carte de povești pentru copii. Camera Oseberg pare să fi fost construită în felul acesta – din câte am observat în ilustrațiile din cartea lui Maynard. Dar, la un moment dat, acoperișul trebuie să fi căzut. Cel mai probabil, din cauza greutății solului. Mai mult ca sigur, căderea trebuie să fi dislocat obiectele din încăpere. Desigur, există și posibilitatea să le fi și strivit.

Am făcut o schiță cu felul în care ar fi putut arăta camera – respectând proporțiile atât cât am putut. Când a apărut Maynard, mă uitam la schiță. Mi-

am dat seama imediat că era ceva în neregulă. În cele mai bune momente ale sale, este fără doar și poate un prăpăstios. Însă acum părea mai irascibil decât oricând. În loc să întreb care este problema, am decis să aștept până îmi spunea el. După cum prevăzusem, nu a durat prea mult.

— Basil, a zis el, mă tem că am făcut o prostie.

— Cum vine asta?

— Nu am vrut să fac niciun rău, jur. Chiar dimpotrivă. Intenția mea era doar să mă asigur că noi – că tu ești pe drumul cel bun. I-am scris lui Megaw pe Insula Man.

— Megaw?

— Da, la muzeul de acolo. Știam că are fișe despre mormintele găsite pe insulă. Fișe care ar putea fi foarte utile în determinarea vechimii exacte a acestei corăbii. Ei bine – a continuat el cu o voce mai stridentă decât înainte –, de unde să știu eu că a fost coleg la Cambridge cu Charles Phillips? De îndată ce Megaw a primit scrisoarea mea, a luat legătura cu Phillips și i-a citit-o. La telefon, a adăugat el, de parcă acest lucru ar fi înrăutățit totul. Acum toată lumea pare să știe despre săpături. Se vorbește că British Museum s-a implicat deja. Și Ministerul Lucrărilor Publice.

— O, Doamne!

— Știu, Basil. Știu... Nu mi-am imaginat niciodată că un lucru atât de mic ar putea avea consecințe așa de mari. După cum îți poți închipui, Reid Moir este furios. Mai presus de orice, nu îl suportă pe Phillips. Pare-se că există frecușuri între ei de multă vreme. Phillips i-ar fi sustras, în cel mai necinstit mod, controlul asupra Societății East Anglia. Și știi cum poate fi Reid Moir uneori – sincer, nu prea rezonabil. Mi-a vorbit pe cel mai... pe cel mai disprețuitor ton.

Am împăturit desenul și l-am pus în buzunar.

Maynard rămăsese acolo, arătând de parcă ar fi înghițit jumătate de kilogram de viermi.

— Ce crezi că ar trebui să facem, Basil? a întrebat el.

— Nu prea avem ce face, nu-mi trece nimic prin cap. Doar să așteptăm și să vedem. Orice s-ar întâmpla, îndrăznesc să spun că noi o să fim ultimii care află.

Când Robert a apărut a doua zi dimineață, mi-a spus că mama lui nu se simte bine și că s-ar putea să nu iasă din casă azi. Doar dacă nu descopeream ceva semnificativ. A menționat, de asemenea, că avusese un musafir cu o seară înainte. El tocmai se pregătea de culcare, mi-a povestit, când a sunat cineva la ușă.

Nu pot spune că am dat prea multă atenție acestui lucru. Până când Robert a precizat că musafirul era mare. Atunci m-am dezmeticit.

— Cum adică „mare“? l-am întrebat.

— Gras, a chicotit el. Deși nu ar trebui să spun asta.

— Cum arăta?

— Tocmai v-am spus, domnule Brown.

— Ai mai observat altceva la el?

— Purta papion.

— A, da?

— Cu buline.

— Da, am zis, m-am gândit eu că ar fi putut să poarte. L-ai mai văzut vreodată pe acest om?

A clătinat din cap.

— Dar Mama trebuie să-l fi cunoscut.

— Cum ți-ai dat seama?

— Pentru că a numit-o „doamna lui dragă“.

— „Doamna lui dragă“? Și cum i-a picat asta?

— Cred că s-a prefăcut că nu observă.

— Nu ai auzit întâmplător numele lui, nu-i așa?

— Îmi pare rău, domnule Brown.

— Nu contează. Chiar nu contează.

— Dar domnul Grateley ar putea să știe, a adăugat Robert. El l-a condus înăuntru.

— Așa ar trebui.

— M-aș putea duce să îl întreb dacă vreți.

— Nu este nevoie.

— Să mă duc, domnule Brown?

— Hai, du-te, băiete!

A fugit și s-a întors după doar câteva minute.

— Grateley zice că îl cheamă Phillips – domnul Charles Phillips. Îl cunoașteți?

— Am auzit de el. Este arheolog. De la Selwyn College, Cambridge.

— Ce credeți că face aici?

— Nu știu sigur. Deși cred că pot să ghicesc destul de bine.

Toată dimineața, am continuat să săpăm în mijlocul corabiei – în zona în care bănuiam că trebuie să fie încăperea funerară. De teamă să nu deranjez solul, am trecut de la mistrie, la pensulă și la preducea. Deși astfel avea să dureze cu siguranță mai mult, riscul de a provoca daune era mai mic. Însă, în ciuda faptului că am avut grijă să nu mă grăbesc, am avut mai mult decât oricând o senzație de presiune. Parcă aș fi avut un cerc metalic în jurul capului, din ce în ce mai strâns.

M-am tot târât de colo până colo, răzuind și periind. Cele trei linii decolorate coborau mai bine de treizeci și cinci de centimetri, fără a-și schimba culoarea. Deși nu am găsit nimic, de un lucru puteam fi sigur – nu existau semne că cineva ar fi răscolit locul. Asta nu însemna, desigur, că încăperea funerară era încă intactă. Pe de altă parte, era greu de priceput cum altfel ar fi putut pătrunde jefuitorii. Fără a lăsa urme. Și dacă într-adevăr camera nu ar fi fost atinsă – ei bine, oricine, oricât de puțin curios, tot ar fi trebuit să se întrebe ce e înăuntru. Oricât și-ar fi dorit să se abțină.

La sfârșitul zilei, când Robert și cu mine am terminat de acoperit centrul navei, el a spus:

— Domnule Brown...

— Da?

— Mă gândeam...

— O să te ia durerile de cap dacă nu ai grijă. Acum la ce te-ai mai gândit?

— Dacă Mama o să mai aibă musafiri, ați vrea să trag cu urechea și să vă spun ce se întâmplă?

— O, nu știu ce să zic despre asta, am răspuns.

— Pentru mine nu ar fi o problemă.

— Sunt sigur că nu ar fi. Dar chiar și așa...

— Nici eu n-aș spune nimănui. Ar putea fi secretul nostru.

— Secretul nostru, nu?

— Tot ce ar trebui să fac ar fi să ascult.

— Cei care trag cu urechea nu prea aud vorbe de laudă despre ei. Așa se spune, să știi.

Există un fel de privire rănită care apare uneori pe chipul lui Robert. Când nu înțelege ce se întâmplă sau când se simte dat deoparte.

— Bine, atunci, am spus. Secretul nostru. Dar să te asiguri că nu o să fii prins.

— Nu o să fiu, domnule Brown, a spus el – începuse deja să alerge spre casă. Vă promit.

Doamna Pretty nu a dat niciun semn a doua zi. Am presupus că încă se simte rău, dar apoi Robert mi-a spus că plecase la Londra. Părea nedumerit și când l-am întrebat de ce, mi-a explicat că, în general, ea merge la Londra miercurea și că azi e joi.

De asemenea, avea mai multe informații de transmis. În seara precedentă, mama sa primise un telefon de la Ministerul Lucrărilor Publice. Se pare că făcuseră mare caz în legătură cu un acoperiș, susținând că o săpătură de asemenea importanță nu ar trebui lăsată descoperită în fața forțelor naturii.

Deja miroseam apropierea băgătorilor de seamă. Construirea unui acoperiș avea să dureze câteva zile, după părerea mea – și, fără îndoială, toate săpăturile ar fi trebuit oprite între timp. Însă doamna Pretty nu prea acceptase această sugestie. Potrivit lui Robert, le spusese să spele putina. Sau ceva în acest sens, oricum.

— Mama era foarte supărată, a adăugat el. Am auzit-o vorbind la telefon din dormitorul meu. Și era încă furioasă când a urcat să-mi citească. După aceea, s-

a întors jos, în sufragerie, și a închis ușa... Mi-e teamă că asta e tot ce am putut afla.

— Te-ai descurcat bine, i-am spus.

— Da?

— Da, chiar da, băiete.

Lăsând toate acestea deoparte, pe cât am putut, am început să sap la capătul vestic al camerei. În câteva minute, am dat peste ceva solid. Lucrând spre exterior, am găsit muchia acestui obiect și am început să-mi croiesc drum cu mistria în jurul lui. După vreo două ore, am constatat că obiectul părea făcut din lut. Avea cam un metru lungime și patruzeci și cinci de centimetri lățime. În mijloc era o scobitură. Aici am găsit câteva pietre și două fragmente mici de cărbune.

— Ai mai văzut vreodată o chestie ca asta, Baz? m-a întrebat John după ce l-am curățat.

Am clătinat din cap.

Era o placă mare de argilă. N-aveai cum să-ți dai seama dacă fusese făcută de mâna omului. Judecând după locul unde se afla, trebuie să fi fost așezată inițial pe acoperișul camerei. Într-un fel sau altul, atunci când acoperișul se prăbușise, rămăsese o singură bucată.

Noi patru am desprins-o. Era surprinzător de ușoară – mult mai ușoară decât tava măcelarului din prima movilă. Sub ea se întindea un petic pătrat de pământ. Mult mai întunecat decât solul nisipos din jur. Întocmai ca o trapă.

Niciunul dintre noi nu a spus nimic. Doar ne-am holbat la pătratul de pământ întunecat. În acest timp, cercul metalic care îmi strângea capul parcă s-ar fi rupt, dintr-odată nu mai era acolo.

— Baz? a spus Will încet.

— Da, am spus. Așa cred...

Luând preduceaua, am început să răzuiesc. Am înaintat de-a lungul unei fâșii înguste de pământ și apoi din nou în jos. Primul zăngănit a fost atât de slab, încât abia l-am auzit. Am încercat din nou. A urmat un altul. Am îndepărtat pământul cu pensula. A început să se ivească un contur cenușiu-albăstrui.

Mi-am spus că era, probabil, o pietricică. Am continuat să-mi spun asta până când am fost sigur că nu-i o pietricică. Era o monedă, nu mai mare decât un nasture de cămașă. Nu perfect rotundă, dar cu marginile ascuțite. Am frecat-o, curățând pământul. Pe o parte avea o cruce simplă. Pe cealaltă, era ceva ce părea a fi un cap gravat.

Toată lumea s-a înghesuit în jurul ei, dornică să arunce o privire. Când am terminat, am ridicat privirea și am văzut-o pe Grateley venind spre noi. Fracul i se legăna la spate.

S-a oprit la intrarea în șanț.

— Am un mesaj pentru tine, Basil, a spus el.

— Despre ce e vorba?

— Este de la domnul Charles Phillips.

— Da?

— Spune că trebuie să încetezi imediat lucrul și să înlocuiești toate prelatele.

— Să înceteze lucrul? a repetat John Jacobs. Ce naiba înseamnă să „înceteze lucrul“?

— Transmit doar ceea ce mi s-a spus, a zis Grateley. Toți trebuie să încetați lucrul, din această clipă.

— Ce înseamnă asta, Baz? a întrebat Will.

— Nu știu. Doamna Pretty s-a întors?

— Mă tem că nu, a spus Grateley. Și nici nu știu când se va întoarce. Presupun că diseară. Din păcate, nu a lăsat un număr la care să o putem contacta.

— Pot folosi telefonul?

— Ți-am spus deja, Basil. Nu poate fi contactată.

— Pot să folosesc telefonul? am întrebat din nou.

Grateley a ezitat, nu-i plăcea nici pe departe ideea. Apoi a spus:

— Dacă tu chiar consideri că e nevoie.

Pentru orice eventualitate, am intrat cu toții pe ușa din spate și am mers pe coridor. Telefonul era montat pe peretele de lângă ușa bucătăriei. L-am ridicat

și am format numărul lui Maynard. A răspuns după al doilea țârâit. I-am explicat ce se întâmplase. S-a dovedit însă că Maynard știa deja. A spus că Reid Moir avusese o discuție cu Phillips mai devreme în cursul zilei. Maynard nu cunoștea subiectul respectivei discuțiii – știa doar că, în acel moment, Reid Moir încerca să ia legătura cu responsabilul din Ministerul Lucrărilor Publice.

— Cred că este treaba aia cu acoperișul, Basil, a spus el.

— Îmi spui că trebuie să ne oprim pentru un... pentru un nenorocit de acoperiș? Ce afurisit de țicnit a venit cu ideea asta?

Știam că țipam – nu mă puteam abține.

— Se pare că, în situații excepționale, ministerul poate ordona proprietarului de teren să îi urmeze instrucțiunile, a spus Maynard. Cred că ministerul a colaborat strâns cu British Museum. Înțeleg, de asemenea, că pot exista și alte complicații.

— Complicații? Ce alte complicații?

— Nu știu încă, Basil. Toată atmosfera pe aici e puțin tensionată. După cum am spus, nu am reușit să vorbesc cu Reid Moir. Cred că tot ce poți face este să aștepți ca doamna Pretty să revină și apoi să discuți cu ea.

— Deci îmi spui că trebuie într-adevăr să ne oprim?

Nu a existat niciun răspuns, nu din prima. Am crezut că s-a întrerupt legătura. Și apoi Maynard a vorbit din nou.

— Îmi pare rău, Basil. Nu cred că ai de ales. Voi face tot posibilul pentru a te ține la curent. La revedere.

S-a auzit un clic când a închis. Un moment sau două mai târziu, am procedat la fel.

Primul meu instinct a fost să-i scriu lui May și să-i spun ce se întâmplase. Numai că nu puteam să-mi transpun gândurile în cuvinte. Nu puteam nici măcar să vorbesc cu cineva. După ce am înlocuit prelatele, am decis să merg la Woodbridge. Doar ca să am ceva de făcut.

Pe șosea circulația era foarte slabă. Doar câteva mașini și două căruțe – una dintre ele transportând sfeclă, cealaltă, niște panouri de gard. Un băiat stătea întins ca un vultur în vârful panourilor, ținându-se strâns, în timp ce încărcătura se legăna sub el. Mi-a luat cam o oră să ajung în oraș. Acolo, m-am

îndreptat spre doc și m-am așezat pe o bancă lângă moara de apă. M-am gândit că privitul râului mi-ar putea liniști mintea. Dar nu s-a întâmplat deloc așa – m-a făcut doar să-mi doresc să m-arunc în el.

Apoi, am mers de-a lungul străzii principale, încercând să-mi stârnesc un oarecare interes pentru ceea ce vedeam în vitrine: șiruri de pantofi, rafturi cu alimente uscate, grămăjoare de mărunțișuri în spatele paravanelor de celofan portocaliu. Biblioteca era deja închisă, așa că nu-mi era de niciun folos. Presupun că aș fi putut intra într-un pub, dar nici de asta nu prea aveam chef.

Și așa am continuat să rătăcesc fără țintă. Am trecut pe lângă hotelul Bull și biserica Sf. Maria, apoi am virat pe străzile laterale spre dreapta. Când am ajuns pe terenul de la marginea orașului, m-am întors, luând-o de data aceasta pe un drum diferit. Nu mă uitam prea atent pe unde mergeam – gândurile încă mi se învălmășeau.

După un timp însă, mi-am impus să mă concentrez asupra împrejurimi. Treceam pe lângă un șir de case joase, din cărămidă, care dădeau direct în stradă. Toate casele aveau pete albe, prăfoase – constructorul trebuie să fi pus prea mult var în cărămizi.

La capătul șirului de case, era o capelă. Și aceasta era făcută din cărămidă, dar avea o culoare mai intensă, mai roșiatică decât casele. Era așezată la distanță de drum. O fâșie de asfalt ducea printre rânduri de pietre funerare, către un set de uși duble. Una dintre uși era deschisă. Înăuntru se vedeau aprinse lumini. O slujbă era în curs de desfășurare.

Fără să mă gândesc de două ori – aproape fără să mă gândesc nici măcar o dată, de fapt –, am parcurs cărarea și am intrat pe ușă. Am constatat că în capelă era mai aglomerat decât mă așteptam. Câțiva oameni s-au întors pentru a vedea cine era această apariție întârziată, deși n-au fost mulți. Majoritatea priveau o mică scenă din capătul îndepărtat.

Fixat pe peretele din spate era un portret al Mântuitorului. De o parte a acestuia, stătea scris cu litere mari de aur „Dăruiește lumină“, iar de cealaltă parte, „Dăruiește dragoste“. În dreptul cuvintelor „Dăruiește lumină“ era un bec alb mat, montat deasupra unui stâlp spiralat.

Pe scenă se afla o femeie. Avea părul cărunt, tuns bob. Purta o rochie lungă, de un albastru-pal. Mi-am găsit un loc în spate și aproape de perete. Lângă

mine era un mic raft cu o carafă de apă și cu două pahare.

Doar după ce m-am așezat, mi-am dat seama că cel puțin o persoană plângea – posibil mai multe. Suspinau încet. Ar fi trebuit să plec imediat, bineînțeles.

Problema era că aș fi riscat să atrag atenția, așa că am rămas pe loc.

Femeia în albastru stătea perfect nemișcată. În fața ei, se afla un mic pupitru. Ea ținea un braț întins, îndoit din cot. Partea din spate a mâinii era întoarsă spre ea, de parcă s-ar fi uitat cât e ceasul. În jurul încheieturii avea înfășurat ceva ce părea a fi un colier sau o bucată de lanț.

Ea studia cu atenție acest obiect.

— Ronald, a rostit ea după un timp. Știe cineva vreun Ronald?

Era liniște, dar un fel de liniște plină de speranță, de parcă toată lumea aștepta să o umple cineva. Liniștea a fost tulburată de un câine care lătra – cineva din congregație trebuie să-l fi adus. Apoi, un bărbat care stătea la două rânduri în fața mea a ridicat mâna.

— Tatăl meu se numea Donald, a spus el.

— Nu l-am anunțat pe Donald, a zis femeia cu severitate. Am spus Ronald.

Bărbatul a lăsat mâna jos.

— Ronald? a rostit ea din nou, privind în jur.

În continuare, niciun doritor. Femeia nu părea să fie deloc deranjată.

— Voi încerca din nou, a spus ea și a continuat să contemple lanțul.

Au mai trecut câteva minute bune.

— Eric, a spus ea în cele din urmă.

S-au ridicat câteva mâini.

— Eric este un băiat frumos, a spus femeia. Are spre douăzeci de ani sau douăzeci și puțin, cam așa.

Mâinile au rămas ridicate în aer. Degete palide țâșneau în sus.

— De unde ești, Eric? a întrebat femeia, aplecându-și capul într-o parte.

Răspunsul nu a întârziat să apară.

— Eric spune că este din Bucklesham.

S-au auzit suspine. Toate mâinile, în afară de două, au coborât.

— Eric a încetat din viață în Franța, a continuat femeia, dar a lăsat în urmă un tată. Și o mamă, de asemenea? Nu, nu o mamă. Îmi pare rău. Ea este deja cu el. Care este numele tatălui tău, Eric?

A înclinat iar capul.

— Eric spune că tatăl său se numește Doug.

Am auzit un icnet. Una dintre cele două mâini a coborât. Cealaltă a rămas ridicată câteva clipe mai mult. Apoi și aceasta a coborât. Aparținea unui bărbat care stătea singur în față. Deși nu era deloc frig în biserică – era chiar înăbușitor, de fapt –, purta un pardesiu. Avea, de asemenea, un fular înfășurat în jurul gâtului.

— Tu ești, dragule, nu-i așa? a întrebat femeia în albastru.

Bărbatul a dat din cap. Apoi, a spus ceva ce nu am auzit. Femeia a coborât câteva trepte de pe scenă și i s-a adresat direct.

— Eric este bine, să știi. Amândoi sunt. Eric și mama. Eric spune că te iubește foarte mult și că nu trebuie să-ți faci griji pentru niciunul dintre ei.

— Sper că mă voi putea alătura lor în curând, a zis bărbatul cu hotărâre.

— Vei merge când o să fii pregătit, dragule, a replicat femeia. Nu înainte. Ultimul lucru pe care și-l doresc ei este să treacă cineva dincolo înainte să-i vină sorocul. Este clar?

Din nou, bărbatul a dat din cap.

— Îmi mai poți spune altceva?

— Stai să văd... Eric este un băiat atât de frumos. Văd că are ochii tăi. Și-un chip atât de sincer. Dar are o cicatrice pe o mână. Până sus pe braț. A căpătat-o în război?

— Nu. Pe vremea când era copil. A căzut pe niște cioburi.

— Da, mi s-a părut mie că nu e recentă. Știi ce îmi spune Eric al tău? Spune: „Mi-aș dori să râdă mai mult.“ Pentru că obișnuiai să râzi mult, nu-i așa?

Omul nu a răspuns.

— Vezi dacă poți face ce spune Eric, dragule. Încearcă să râzi un pic mai mult. Pentru că nu este doar jale și întristare acolo, să știi. Acum, hai să vedem cine mai încearcă să dea de noi?

A primit apoi un Bernard, urmat rapid de o Eileen.

— Simt mult lichid aici, a spus femeia ținându-se de abdomen. Asta era problema ei? Probleme cu stomacul?

A tot continuat așa, cu un cor de plânsete înălțându-se și stingându-se, întrerupt ocazional de câine.

— Poate cineva să preia un Brian? Un domn înalt. Are ceva la butonieră. Cred că este o garoafă. Să știți că nu vor veni dacă nu e cineva aici care să-i primească.

Mâna unei femei s-a ridicat în modul corespunzător.

— Tu, draga mea? L-am întrebat pe Brian dacă are un mesaj și mi-a spus că nu. Nu are nimic de spus neapărat. Voia doar să salute.

— Da, a spus femeia. Nu a fost niciodată vreun vorbăreț.

Deja începusem să simt că nu am ce căuta acolo, să iau parte la durerea altor oameni. M-am ridicat în picioare, intenționând să mă strecor pe ușa încă deschisă. Făcusem doar câțiva pași când am devenit conștient că s-a schimbat ceva. Probabil era un alt fel de tăcere.

Am ridicat privirea. Femeia în albastru cobora din nou de pe scenă. Acum mergea pe culoar spre o țintă anume. Aproape se rostogolea. Am privit-o apropiindu-se, neștiind ce să fac.

Când a ajuns la mine, mi-a atins umărul.

— Cunoașteți o Emily? m-a întrebat.

— Nu, am răspuns ușurat. Nu cred.

— O prietenă a mamei? Posibil a bunicii? O femeie de vreo cincizeci de ani? Foarte sprintenă și cu un simț al umorului plăcut?

Din politețe, m-am prefăcut să mă gândesc. Însă răspunsul nu putea fi amânat mult timp.

— Mă tem că numele nu îmi spune nimic.

— O!

Și-a lovit obrazul cu vârful degetelor, de parcă s-ar fi dojenit singură.

— Văd câmpuri verzi. Da... câmpuri verzi pe care le-ai părăsit pentru o funcție mai importantă. Asta are vreun sens?

Toată lumea se întorsese spre mine. Se rotiseră pe scaune, privindu-mă cu ochi mari și curioși.

— Posibil, am spus.

— Și nisip. Nisip și câmpuri verzi. Spune-mi, te susține cineva în munca ta?

Nu am răspuns.

— Da, a zis ea. M-am gândit eu.

M-a atins din nou. De data aceasta, pleoapele i-au tremurat de parcă și-ar fi dat ochii peste cap. Când a vorbit din nou, a făcut-o cu o convingere absolută.

— Mesajul meu către tine este clar: trebuie să te impui. Mă înțelegi?

Am încuviințat în tăcere.

— Bun. Nu lăsa pe nimeni să-ți înfrâneze ambițiile. Uneori, tot ce ai de făcut este să continui, indiferent ce s-ar întâmpla.

S-a întors și s-a dus la pupitru. După aceea, a apărut un bărbat care a spus că vrea să vorbească în numele nostru, al tuturor, mulțumindu-i domnișoarei Florence Thompson pentru o demonstrație remarcabilă de spiritism. Era sigur că le adusese tuturor o mare consolare.

Un murmur de aprobare a străbătut congregația.

După ce s-a stins, bărbatul ne-a rugat să ne ridicăm și să deschidem cărțile de imnuri la Cântarea 308. Dintr-o latură a scenei se auzeau sunetele unei orgi. Foarte încet și funest, de parcă persoana care cânta ar fi avut mâinile prinse în melasă. Deasupra unei perdele joase, se vedea un smoc de păr blond – aparținând probabil organistului – care se legăna dintr-o parte în alta.

Întâi, femeia a trecut printr-un verset pentru a ne reaminti melodia. Apoi am intervenit cu toții:

Îndrumă-mă, Lumină blândă, prin întunericul ce mă-nconjoară,

Îndrumă-mă pe mine;

Noaptea este întunecată și sunt departe de casă;

Îndrumă-mă pe mine.

Nu știu cât mi-a luat să mă întorc la conacul Sutton Hoo. Cu siguranță, mult mai puțin decât mi-a trebuit să ajung la Woodbridge. Când am intrat pe alee, ceasul meu arăta puțin peste ora șapte și jumătate. În afară de câțiva nori, cerul era încă luminat. Cu un pic de noroc, am socotit că lumina zilei ar trebui să mai țină încă o oră și jumătate. Mașina doamnei Pretty era parcată în fața intrării din spate. Probabil cât am stat eu în Woodbridge, ea se întorsese de oriunde fusese.

La movile, toate erau exact așa cum le lăsasem. A fost o ușurare. Mi-am aprins pipa și am coborât pe scară. Când am ajuns jos, am luat scara de pe peretele șanțului și am culcat-o pe pământ. Nu sunt sigur de ce – nu prea erau șanse să vină cineva. Chiar și așa, am vrut să mă asigur că rămân singur.

Când am strâns prelatele, peticul de pământ decolorat a apărut la fel de clar ca înainte. Am îngenuncheat și m-am pus pe treabă, răzuind și periind. Nu a trebuit să aștept mult. La șaizeci de centimetri de locul unde găsisem moneda, am dat peste o fâșie verzuie. Semăna cu resturile unei bucăți de cupru. Apoi a apărut altă fâșie verde. Mai ștearsă decât prima – chiar și după ce am curățat-o –, dar cam de aceeași lățime și lungime. Cercuri de bronz, m-am gândit. Asta ar trebui să fie. Cercurile de bronz ale unui butoi.

Lumina începea să dispară acum. Când m-am uitat la ceas, trecuse deja de ora nouă. Nu mi-a venit să cred. Am calculat cât timp aș fi pierdut dacă mă întorceam să iau o lanternă și am decis că va trebui să mă descurc așa.

Sudoarea mi se scurgea pe față, picurând pe pământ. Nu pot spune cât timp a trecut până când am dat peste bucata de lemn. Pentru început, am presupus că trebuie să fie butoiul. Sau ce a mai rămas din el, în orice caz. Însă lemnul era și mai mare, și mai plat decât m-aș fi așteptat. Dar, dacă nu era un butoi, atunci ce era? Desigur, mai exista o posibilitate – putea fi un lemn din acoperișul prăbușit al camerei funerare.

Pentru o vreme, am continuat să mătur. Apoi am decis să mă opresc, doar pentru o clipă, înainte de a continua. Când am pus peria jos, am văzut-o. În colțul din stânga sus al bucății de lemn, era o mică scobitură – cu doar puțin mai mare decât moneda pe care o găsisem mai devreme. În timp ce mă uitam

la ea, întrebându-mă ce să fac în continuare, am simțit o prezență în apropiere. O mișcare surprinsă cu coada ochiului.

Întâi am încercat să o ignor – nu îmi prea păsa cine sau ce era. Apoi s-a auzit o voce șoptită:

— Domnule Brown.

Am ridicat privirea. Robert stătea ghemuit pe una dintre terase. Era în papuci și în halat.

— Ce cauți aici?

— Am văzut strălucirea pipei dumneavoastră. Ce ați găsit?

— Nimic.

— Pot să cobor să mă uit?

— Nu, nu poți.

— Vă rog, domnule Brown.

— Nu acum, băiete! am spus eu, mult mai tare decât aș fi vrut. Nu vezi că sunt ocupat? Du-te la culcare și lasă-mă în pace.

Conștient că am vorbit cu asprime, dar prea preocupat de ceea ce făceam pentru a îndrepta lucrurile, am continuat ca înainte. Când am ridicat din nou privirea, Robert plecase. Lumina dispărea rapid acum, stingându-se și ultimele sclipiri.

Poate dacă aș fi avut mai mult timp, nu aș fi făcut ceea ce am făcut mai departe. Nu știu. Probabil că-i doar o scuză. Adevărul este că nu m-am putut abține. În același timp, nici măcar nu eram conștient de ceea ce făceam.

Mi-am împins degetul prin scobitură. Am avut cea mai stranie senzație – parcă aș fi trecut dintr-un mediu în altul. După câteva minute – nu știu exact câte –, mi-am retras degetul. A urmat imensa revărsare de tristețe care m-a dat peste cap.

Mergând spre casă, transpirația mi s-a răcit pe piele. Deasupra acoperișului, luna era atât de palidă încât era aproape albă. Am sunat la ușă. Grateley stătea în prag, cu lumina răsfrângându-se de pe pereții din spatele lui.

— Știi cât e ceasul, Basil?

— Chiar și așa, tot trebuie să o văd.

A tăcut pentru a cântări acest lucru. Apoi mi-a aruncat o privire.

— Îmi pare rău. Dar va trebui să aștepți până dimineața.

A doua zi dimineață am făcut ceva ce nu mai făcusem de câteva săptămâni – am dormit prea mult. Când m-am trezit, trecuse de șase și se apropia deja de și jumătate când am început să lucrez. Mi-am petrecut următoarele două ore croindu-mi drum în jurul bucății de lemn. Mergea încet, pentru că lemnul se tot cojea. Chiar și așa, era suficient de captivant ca să mă împiedice să mă gândesc la orice altceva.

La nouă și un sfert, am sunat la ușă, presupunând că doamna Pretty se trezise. Din nou mi-a răspuns Grateley. Din nou mi-a spus că doamna Pretty nu e disponibilă. Am întrebat dacă se simte iar rău. Nu, a spus el. Nu, din câte știa el.

Nu puteam înțelege ce se întâmplă – nu părea să aibă niciun sens. Totuși, nu era nimic de făcut, nimic care să-mi treacă mie prin cap, cel puțin. Așa că m-am întors și am continuat ca înainte. La ora unsprezece, a apărut Grateley la gura șanțului. Nu a făcut niciun comentariu că lucram. M-a anunțat doar că doamna Pretty mă va primi acum. Am mers în tăcere spre casă.

În timp ce așteptam pe coridor, mi-a șoptit:

— Mâinile, Basil.

— Ce-i cu ele?

— Nu le-ar strica o săpuneală.

După ce m-am spălat în oficiu, m-a condus prin hol. Ușa salonului era închisă. Dinăuntru se auzeau voci. În momentul în care Grateley a ciocănit, vocile s-au oprit.

Prima persoană pe care am văzut-o a fost omul cu papion – Charles Phillips. Stătea lângă șemineu, cu un cot sprijinit de polița de deasupra. M-am uitat în jur. Maynard și Reid Moir se aflau în spatele canapelei. Deși Reid Moir stătea perfect nemișcat, ceva din postura lui sugera că se zvârcolea pe dinăuntru.

Doamna Pretty era în mijlocul camerei.

— Vă mulțumesc foarte mult că ați venit, domnule Brown, a spus ea. Îi cunoașteți pe domnul Reid Moir și pe domnul Maynard, desigur. L-ați mai întâlnit pe Charles Phillips?

— Într-un fel, am spus.

— Acum, că suntem cu toții aici, vă rog să luați loc.

Deși a existat un murmur de aprobare, nimeni nu s-a clintit.

— Nu doriți să luați loc, domnule Brown? a întrebat doamna Pretty.

— Stau bine așa. Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Pretty.

Preț de câteva clipe, nimeni nu a vorbit. Apoi, doamna Pretty a spus:

— V-am chemat aici să discutăm o chestiune destul de delicată, domnule Brown.

Deja mă hotărâsem să pun cărțile pe masă – nu avea sens să fac altceva. Fără altă vorbărie, am zis direct:

— Știu că domnul Phillips mi-a spus să nu mai sap. Și știu că nu era treaba mea să mă întorc și să sap noaptea trecută...

Înainte să mai adaug ceva, doamna Pretty a ridicat mâna.

— Nu am intenția de a vă mustra pentru entuziasmul dumneavoastră, domnule Brown. Dimpotrivă. De fapt, vreau să precizez de la bun început că niciunul dintre cei de față nu simte altceva decât cea mai profundă apreciere pentru modul în care ați coordonat săpăturile.

Reid Moir a dat aprobator din cap. Și tot așa, am observat, a făcut și Charles Phillips. Acesta a fost momentul în care am început să mă alarmez.

— Însă, a continuat ea, trebuie să luăm cu toții în considerare faptul că acesta este un proiect mult mai mare decât ne-am fi imaginat vreodată.

Doamna Pretty a făcut o pauză, aparent pentru a-și recăpăta suflul. Dar, înainte să poată face acest lucru, a intervenit Phillips.

— Nu trebuie să iei asta personal, Brown, a spus el.

— Ce să iau personal, domnule Phillips?

— Mmm? Ce urmează să spun. În primul rând, aș dori să susțin opinia doamnei Pretty privind aptitudinile tale. Ați făcut o treabă de mâna întâi aici.

Cunoștințele tale despre solul din Suffolk sunt neîntrecute. Sincer, mă îndoiesc că altcineva s-ar fi descurcat mai bine. Totuși, după cum a subliniat deja doamna Pretty, aceasta este acum o săpătură foarte importantă, printre cele mai importante întreprinse vreodată în această țară. Una care pur și simplu nu poate fi lăsată pe mâinile unei echipe strânse oarecum ad-hoc de ceea ce nu poate fi descris decât ca un mic muzeu provincial, cu toată bunăvoința din lume. Mai ales în acest moment critic. Prin urmare, cu acordul deplin al doamnei Pretty și, bineînțeles, având consimțământul domnului Reid Moir și al domnului Maynard, am preluat controlul deplin al săpăturilor. Voi lucra cu un grup de oameni de la British Museum. Fiecare dintre ei este o personalitate de prim rang în domeniul său. La rândul nostru, vom fi în strânsă legătură cu Ministerul Lucrărilor Publice.

Chiar și atunci, am avut nevoie de câteva clipe pentru a-i înțelege efectiv cuvintele.

— Mă înlocuiți? am spus.

— Nu m-aș exprima astfel, Brown. Sper foarte mult că te vei simți în stare să continui. Chiar dacă de pe o poziție subordonată.

M-am uitat la Reid Moir. S-a uitat și el la mine. Am văzut priviri mai pline de viață pe mesele vânzătorilor de pește. Apoi m-am uitat la doamna Pretty. Privea fix spre podea.

— De când anume veți prelua lucrările, domnule Phillips? l-am întrebat.

— Imediat. De astăzi.

Încă era un fel de vârtej în capul meu. Răsucindu-le pe toate iar și iar și azvârlindu-le apoi la loc.

— Înțeleg... am spus. În acest caz, aș dori să vă asigur că voi face tot ce îmi stă în putință pentru a vă ajuta. În... în orice mod considerați de cuviință.

Phillips s-a întors spre ceilalți.

— Vedeți? V-am spus că nu anticipez nicio dificultate. Cu toate acestea, sunt recunoscător pentru atitudinea ta, Brown. Foarte recunoscător.

— Mai e ceva? am întrebat.

— Nu, a răspuns el. Nu, nu cred, doar dacă...

I-a aruncat o privire doamnei Pretty, dar ea nu a reacționat.

— Nu, cred că am spus tot ce era de spus.

Grateley aștepta în fața ușii să mă conducă. Când treceam pe lângă bucătărie, Robert a ieșit în fugă. M-a văzut și s-a oprit. Am pornit spre el, intenționând să-l mângâi pe creștet. Asta era tot. Dar el s-a ferit și a zbughit-o înapoi pe ușă.

PEGGY PIGGOTT

Iulie 1939

După micul-dejun, Stuart a plecat la plimbarea sa de dimineață. M-am așezat în salon și am citit ziarul. Câțiva dintre ceilalți oaspeți erau și ei acolo, pe jumătate scufundați în scaunele lor stricate privind cu ochi ascunși, nepăsători. Abia s-au mișcat chiar și atunci când a intrat servitoarea cu măturătorul de covoare. O parte din mine a vrut să-i ridice în picioare, atât pe femei, cât și pe bărbați, și să-i învârtă, să-i trezească la realitate. Însă acest gând a fost imediat urmat de un sentiment de vinovăție. Ce natură supărătoare am și eu și cât de repede mă grăbesc să judec oamenii.

Totuși, unele judecăți nu pot fi evitate. Chestiunea hotelului, de exemplu. Când Stuart era copil, venise aici în vacanță cu părinții. De atunci, visase să se întoarcă. Dar locul nu mai este ce a fost odinioară. Lucru ce a devenit evident din prima noastră noapte, când ne-am așezat în sala de mese, chinuindu-ne să citim meniuri pătate de grăsime, la lumina unui candelabru pâlpâitor.

— Mă tem că locul ăsta s-a cam dus pe apa sâmbetei, draga mea, a spus el. Nu te deranjează, nu-i așa?

— Desigur că nu.

Curând după aceea, în încercarea de a alunga tăcerea, o femeie a început să cânte la harpă. Stătea într-un colț, ciupind corzile cu degete groase, inexpresive. Am comandat amândoi carne de porc la felul principal. Carnea era atât de tare, încât a trebuit să-mi folosesc cuțitul ca pe un fierăstrău. În timp ce mestecam, ne-am uitat unul la altul și am început să râdem. Ne-am îngropat amândoi fețele în șervete până ne-a trecut criza de râs.

Apoi am ridicat privirea și am observat că în salon a intrat un băiat. Purta o uniformă maro și balansa o tavă de argint.

— Piggott! a strigat el.

Un freamăt de dezaprobare a trecut printre ceilalți oaspeți. Nu voiau să fie deranjați de niciun alt zgomot în afară de gongul cinei.

— Piggott! a strigat din nou băiatul.

Absurd este că nu mi-am recunoscut propriul nume. Nu din prima. Băiatul era pe punctul de a ieși din nou când am ridicat mâna și am spus:

— Aici.

— Doamna Piggott? a întrebat el, de parcă nici nu-i venea să creadă.

— Da.

A întins tava. Era foarte pătată de amprente. Un plic maro zăcea pe ea.

— O telegramă pentru dumneavoastră.

Cuvintele „S. Piggott Esq." erau imprimate pe plic. L-am luat, întrebându-mă cine ar fi putut să moară sau să fi suferit un accident teribil. Telegramele însemnau întotdeauna vești proaste; toată lumea știa. Ceilalți oaspeți mă priveau din adâncul scaunelor lor. Toți suspectându-mă, în mod evident, că aș fi o impostoare, dar dorindu-și totuși să deschid plicul.

Am stat și am așteptat să se întoarcă Stuart, forțându-mă să mă concentrez asupra ziarului. Dar am reușit să mă descurc doar câteva minute înainte de a sări în picioare și de a fugi din încăpere – declanșând, fără îndoială, un alt freamăt dezaprobator.

Afară ploua. Am stat sub copertină și am încercat să văd dacă îl zăresc. Șirurile de căsuțe în stil Regency se întindeau în ambele direcții, toate vopsite în nuanțe de crem, toate cu balcoane din fier forjat orientate spre mare. Stânci de culoarea sângelui de taur se înălțau în spatele lor. Câțiva pietoni treceau prin față, cu capetele plecate, cu umerii încovoiați.

Însă Stuart nu era printre ei. Am continuat să mă răsucesc într-o direcție și apoi în cealaltă, simțind tot timpul un val de panică ridicându-se în mine. În cele din urmă l-am văzut. Trenciul lui era pătat de ploaie și părul lipit de creștet. Era la doar câțiva metri de mine atunci când a ridicat privirea.

— Bună, draga mea! Ce faci aici?

Nu am spus nimic; doar i-am întins telegrama. Nu a deschis plicul până nu și-a scos mai întâi haina, a scuturat-o și apoi a atârnat-o în hol. În timp ce

citea, buza de jos i s-a răsfrânt. Apa i se scurgea pe față și se aduna acolo.

Apoi a început să râdă.

— Ce este?

Mi-a dat telegrama.

DESCOPERIRE MAJORĂ ÎN SUFFOLK STOP CORABIE FUNERARĂ CHIAR MAI MARE DECÂT OSEBERG STOP VENIȚI IMEDIAT STOP ADUCEȚI SOȚIA STOP COMPLIMENTE STOP PHILLIPS

— Presupun că ar fi bine să-i telegrafiez, a spus Stuart.

— Ce-i vei spune?

— Ei bine, că este imposibil, desigur. Tipic pentru Phillips, să emită porunci domnești și să se aștepte ca toată lumea să abandoneze de îndată orice ar face.

Panica trebuie să mă fi agitat. Am fost atât de ușurată că nu era nimic în neregulă, încât nu voiam ca momentul să treacă.

— Ești sigur că nu vrei să mergi? am întrebat.

— Draga mea... suntem în luna de miere. Nici nu se poate pune problema să mergem. Nu vorbești serios, nu-i așa?

— Nu, nu... Adică, nu dacă tu nu vrei.

— Desigur că nu. În plus, nu are legătură cu ce vreau eu... Ciudat totuși că Phillips are nevoie de tine în mod special. Ciudat pentru el, adică. Presupun că trebuie să fi citit lucrarea ta despre satele din lacurile bosniace. I-am trimis-o și este extraordinar de bună, bineînțeles. Crezi că această corabie chiar ar putea fi mai lungă decât cea de la Oseberg – care măsoară peste douăzeci de metri, dacă îmi amintesc corect. Pentru numele lui Dumnezeu, la ce-mi zboară și mie mintea? Mai bine aștepți în salon, dragă, iar eu mă duc direct la oficiul poștal și îi telegrafiez.

Dar înainte să plece, am pus mâna pe mâneca lui.

— Și dacă această descoperire ar fi chiar atât de interesantă pe cât spune Phillips?

— Da, dar chiar și așa...

— Ar putea fi ultima noastră șansă de a fi implicați în ceva cu adevărat important pentru o lungă perioadă. S-ar putea să ne tragem singuri palme în anii care vor veni, când o să fim bătrâni.

— Draga mea, nu. Pur și simplu nu ar fi corect față de tine. În afară de asta, curând vremea va începe să-și revină. Mi-aș fi dorit doar ca hotelul să nu fie atât de *en ruine*.

Degetele mele încă se odihneau pe mâneca lui, cu unghiile tăiate în formă de scoici mici, neatrăgătoare. Uitându-mă la ele, am spus:

— De ce nu-i telegrafiezi lui Phillips să-i spui că venim?

Stuart nu a răspuns, nu imediat. Când a făcut-o, toate cuvintele s-au rostogolit dintr-odată.

— Ești sigură? Vreau să zic, absolut sigură? Ține cont, nu l-ai întâlnit niciodată pe Phillips. Poate fi destul de îngrozitor uneori, să știi. Și e posibil să avem probleme aici. Am făcut rezervarea pentru o săptămână întreagă.

— Lasă asta în seama mea.

— Serios? Nu-mi place să mă gândesc că ești dezamăgită, atâta tot.

M-am ridicat pe vârfuri și l-am sărutat.

— Știi că nu trebuie să-ți faci griji în privința asta.

Femeia de la recepție părea mai degrabă supărată decât consternată atunci când i-am spus că plecăm.

— Dar aveți apartamentul matrimonial, continua să repete.

Până la urmă, a fost de acord să plătim pentru cele trei nopți petrecute acolo – fără ca eu să fiu nevoită să menționez carnea de porc sau tapițeria ori ușa dulapului care s-a deschis în mod inexplicabil în toiul nopții.

După ce Stuart a achitat nota de plată, același băiat care adusese telegrama ne-a cărat valizele la mașină și ne-a ajutat să le fixăm în spate. Deși mașina fusese lăsată în ploaie, motorul a pornit imediat. Respectând fără îndoială instrucțiunile, băiatul a rămas afară și ne-a făcut nepăsător cu mâna.

La capătul promenadei, drumul cotea spre interior, urcând întruna. Pe fereastra din dreapta, am privit golful în formă de potcoavă, cu șirurile lui de case crem și cu stâncile ca sângele de taur care păreau să le împingă spre mare.

În timp ce drumul șerpuia printre pliurile dealurilor, nu mi-am putut înăbuși pe deplin un sentiment de ușurare. Aveam impresia că ieșim dintr-o fundătură.

Am petrecut noaptea în casa surorii lui Stuart și a soțului ei, la Londra – locuiesc chiar după colț de apartamentul din Gower Street pe care l-am închiriat când studiam pentru diplomă. A doua zi dimineață, la ora nouă, eram pe drum. Pentru prima dată după zile întregi, a ieșit soarele. Din fericire, am avut șoseaua aproape doar pentru noi și am avansat rapid până la Colchester.

De cealaltă parte a orașului, am oprit pe un câmp pentru a mânca sandviciurile pe care ni le făcuse sora lui Stuart. Alte câteva mașini erau deja oprite acolo. Oamenii stăteau pe margine, mâncând și bând. Bărbații erau doar în cămăși. Am observat că unele dintre femei își rulaseră dresurile până la glezne. Copiii se jucau, aruncau cu pietre într-un jgheab pentru vite. Ori de câte ori îl nimereau, se auzea un sunet înfundat și puternic. Din când în când, unul dintre adulți se întorcea și le spunea să înceteze, dar copiii nu-l băgau în seamă.

Am rămas în mașină, cu ușile și cu ferestrele deschise.

— Nu ai fost niciodată la Suffolk, nu-i așa, draga mea? a întrebat Stuart.

— Vorbești de parcă ar fi o altă țară, am răspuns cu gura plină după ce mușcasem din sandvici.

— O, sunt o adunătură foarte neobișnuită, să știi. Destul de primitivi, dar mândri de asta. Se văd mai degrabă ca fiind o rasă separată.

— În ce fel?

— Ca atitudine, de fapt și de drept. Un fel de încăpățânare afurisită și un dispreț general față de autoritate. Le place să creadă că ei sunt în miezul lucrurilor, în timp ce toți ceilalți sunt fie molâi, fie ignoranți.

O oră mai târziu, am trecut granița din Essex în Suffolk. După descrierea lui Stuart, aproape că mă așteptam să văd oameni sărind de colo colo în piei de animale. Însă tot ce s-a întâmplat a fost că terenul a devenit din ce în ce mai plat. Câmpurile se întindeau în depărtare, întrerupte doar de șiruri de copaci. Arăta exact ca o prerie. Totul părea prea mare, prea deschis, prea expus. Între culturile de orz și secară, solul avea culoarea pânzei de sac.

Vântul cald, dar care nu aducea niciun miros, sufla prin mașină. Chiar și vitele păreau să șovăie, pierdute în mijlocul acestui pustiu. Puținele case pe care le-am văzut păreau toate să aibă verande din lemn construite grosolan și ferestre mici doar cât să încapă un cap de om. De asemenea, părea să existe un număr anormal de vehicule agricole abandonate pe marginea drumului, majoritatea acoperite de flori de hasmațuchi. Arcuri de nisip se întindeau de-a lungul drumului și scârțâiau sub roțile noastre. Din când în când, am surprins cu coada ochiului frânturi de mare, deși netezimea terenului făcea aproape imposibil să-ți dai seama unde se termină pământul și unde începe apa. Doar o strălucire anostă, metalică, o dădea de gol.

Trecuse de ora cinci când am ajuns în Woodbridge. Stuart aranjase să se întâlnească cu Charles Phillips la hotelul Bull. Acesta s-a dovedit a fi o pensiune vopsită în alb și negru, situată în partea de sus a orașului, cu o placă pe fațadă care afirma că regele Victor Emmanuel al Piemontului și al Saxoniei poposise acolo în mai multe rânduri, dar nu oferea niciun indiciu despre motivele care l-ar fi adus acolo.

O fată ne-a condus pe Stuart și pe mine până la camera pe care ne-o rezervase Phillips. Un miros de bere, acru, dar neobișnuit de exotic, se înălța din bar. Camera noastră avea pat dublu și vedere spre centru, cu o baie comună la capătul coridorului. Stuart s-a așezat pe unul dintre paturi și a declarat că este în mod evident o îmbunătățire față de Sidmouth. Apoi a venit la fereastra unde stăteam și și-a așezat brațul în jurul umărului meu.

— Bravo ție, draga mea! mi-a zis.

— Bravo mie pentru ce?

— Nu știu. Nu m-am gândit atât de departe.

— Nu poți spune doar „bravo ție“ fără niciun motiv.

— Ba da, pot. Pot spune orice vreau. Deși, la drept vorbind, eu sunt cel care merită felicitările.

— Pentru ce anume?

— Pentru că te-am convins să te căsătorești cu mine, desigur.

M-am întors spre el și mi-am așezat mâinile pe pieptul lui.

— Nu știu dacă am avut nevoie de foarte multă muncă de convingere. În plus, fetele impresionabile se îndrăgostesc întotdeauna de profesorii lor. Trebuie să fie unul dintre riscurile meseriei.

— Nu este un risc – nu pentru mine. E o binecuvântare pe deplin... Acum, vrei să coborâm să vedem dacă Phillips este aici?

De fapt, Phillips nu sosise, dar a ajuns și el câteva minute mai târziu. Chiar dacă vorbiserăm despre Phillips în timpul călătoriei, nimic nu mă pregătise îndeajuns pentru prima întâlnire cu el. Era un bărbat mult mai masiv decât mă așteptasem. Cu toate acestea, își purta corpolența, dacă nu cu mândrie, cel puțin cu aerul remarcabil că e îndreptățit. Prin contrast, papionul său era destul de mic, făcându-l să arate ca un colet ambalat neglijent.

Când Stuart m-a prezentat, privirea lui m-a cercetat de sus până jos într-un mod destul de strident. Și nu doar o singură dată, ci de mai multe ori. Înainte de a se așeza, s-a uitat cu suspiciune la ceilalți clienți și apoi a spus:

— Cred că aici ar trebui să fim în siguranță.

Odată așezați, i-a făcut barmanului semn să vină.

— O halbă din cea mai bună bere neagră pentru mine, a spus Phillips. Sunt sigur că o să-mi ții companie, Stuart. Ție ce ți-ar plăcea, draga mea? a întrebat el.

— Jumătate de halbă din cea mai bună bere neagră, vă rog!

M-a privit din nou, ca pentru a se asigura că auzise bine.

— Și o jumătate de halbă din cea mai bună bere neagră, a repetat el.

Când a sosit berea, Phillips a dat peste cap jumătate dintr-o singură înghițitură.

— Bine atunci, hai la treabă.

Corabia, după cum ne-a explicat, avea până în acest moment mai mult de douăzeci și cinci de metri, cu posibilitatea să se apropie de treizeci, atunci când aveau să fie expuse ambele capete.

— În ceea ce privește datele, estimarea mea în această etapă este undeva între anul 600 și anul 800. Nu cred că vom putea să o identificăm mai precis până nu vom vedea ce se află în camera funerară. Până acum, totul a fost destul de

haotic. Un localnic, pe nume Brown, s-a apucat de treabă sub auspiciile Ipswich Museum. Un autodidact, mi-e teamă, cu tot ceea ce presupune asta. Era pe punctul de a intra de-a dreptul în cameră, dar, din fericire, am reușit să intervin înainte să se producă vreo pagubă reală. Sper că ni se va alătura și Frank Grimes de la Ordnance Survey. Poate și Crawford, dacă reușește să scape. De asemenea, John Ward-Perkins va încerca să vină de la Roma. Însă deocamdată vom fi doar noi trei. Acum, ar trebui să vă spun că proprietara, o anume doamnă Pretty, este o doamnă destul de dificilă, cu niște idei foarte fixe. A existat chiar și un pic de deranj din partea Ministerului Lucrărilor Publice, care a venit cu propunerea absurdă de a ridica un acoperiș peste întregul sit. Însă, datorită unor mișcări agile din partea mea, nu anticipez alte dificultăți.

— Care este situația cu Ipswich, CW? a întrebat Stuart.

La asta, Phillips a început să râdă.

— Nu sunt foarte fericiți, asta pot să-ți spun sigur.

— Pariez că nu sunt, a replicat Stuart, care începuse și el să râdă.

— Am crezut că Reid Moir o să facă o criză atunci când i-am spus că preiau eu totul. Ceea ce a înrăutățit lucrurile este faptul că el încă suferă de pe urma recenziilor la noua sa carte.

— Asta despre ce mai e? a întrebat Stuart.

— Silex! a exclamat Phillips. Paralizant de plictisitor, după toate mărturiile. Știi, nu cred că m-a iertat încă pentru toată treaba aia cu fotografiile aeriene.

— Trebuie să-i spui lui Peggy ce s-a întâmplat, CW.

— Să spun? A fost cea mai amuzantă chestie.

Phillips s-a uitat la mine întrebător.

— Spuneți-mi, vă rog, am zis.

— Foarte bine. Reid Moir era incredibil de încântat de ceea ce susținea el – insista, ar fi mai aproape de adevăr – că e dovada unui sat scufundat în largul coastei, lângă Walberswick. Mi-a arătat fotografiile și m-a întrebat ce părere am despre descoperirea lui extraordinară, evident așteptându-se să-l aplaud pentru geniul lui. M-am uitat la ele și i-am zis: „Domnul meu drag, n-ai mai văzut paturi de stridii până acum?“

Amândoi au izbucnit iar în râs, chiar mai tare decât înainte. Când râsul s-a potolit, Phillips a ridicat halba și a cerut încă un rând.

— Și ce părere ai despre evenimentele din lumea largă? a întrebat Stuart. Cum crezi că ne-ar putea afecta?

Phillips l-a privit inexpresiv.

— Lumea largă?

— Germanii, CW...

— Germanii... a spus Phillips surprins. Nu-mi amintesc să fi fost descoperită vreodată o corabie funerară în Germania.

— Nu, nu. Mă refer la posibilitatea – chiar probabilitatea – războiului.

— O, a spus Phillips. Asta. Ei bine, nu există nicio îndoială că va trebui să-i dăm zor. BM a început deja să-și împacheteze piesele mai fragile și să le depoziteze într-un tunel de sub Aldwych. Aș spune că avem cel mult trei săptămâni pentru a finaliza săpăturile.

Abia în acel moment mi-am dat seama cât de bine mă folosisem de entuziasmul căsătoriei noastre pentru a-mi distrage atenția de la iminența războiului. Dar faptul că ajunsesem la această constatare însemna probabil că distragerea începea să se risipească.

Curând după aceea, Stuart s-a ridicat.

— Berea, a explicat, scuzându-se cu un tresărit. Trece prin mine ca prin strecurătoare.

Rămasă singură cu Charles Phillips, m-am străduit să mă gândesc la ceva de spus. Nu era ușor, mai ales că el nu făcea niciun efort să inițieze discuția. În schimb, a început să-și lustruiască ochelarii cu batista. Acest lucru mi-a încleștat gura și mai mult decât de obicei. După o lungă perioadă de tăcere, am devenit puțin disperată.

— Stați și dumneavoastră la Bull, domnule Phillips? l-am întrebat.

— Din păcate, da, mi-a răspuns. Mă așteptam să rămân la conacul Sutton Hoo. Ar fi fost mult mai convenabil. Din păcate, se pare că a existat un fel de neînțelegere cu doamna Pretty – doamna de care am pomenit mai devreme.

Din nou s-a lăsat tăcerea. Iar eu din nou m-am străduit să spun ceva.

— Am ținut neapărat să vă spun cât de flatată sunt că m-ați rugat pe mine, în mod special, să vin aici.

Phillips a ridicat privirea, dar nu a scos niciun cuvânt.

— Știu că Stuart v-a trimis lucrarea mea despre satele din lacurile bosniace, am continuat. A fost extrem de amabil din partea dumneavoastră să o citiți.

M-a privit mai lung decât înainte, apoi a spus:

— Foarte interesantă.

— Asta înseamnă foarte mult pentru mine. Sper doar că voi putea să vă răsplătesc încrederea.

— Nu mă îndoiesc că o vei face.

— Doar că nu am lucrat prea mult pe teren propriu-zis.

A clătinat din cap cu nerăbdare.

— Nu-ți face griji în această privință.

— Nu aș vrea să credeți că am mai multă experiență decât am în realitate.

— Ai toate însușirile-cheie, a spus el. Asta-i tot ce contează.

— Le am? Cu siguranță trebuie să fiu îngrozitor de înceată, domnule Phillips, dar chiar nu reușesc să vă urmăresc.

— Este cât se poate de simplu. Uită-te la mine. Spune-mi, ce vezi?

— Un bărbat, am răspuns nesigură.

— Da, evident un bărbat. Dar un bărbat cu o anumită constituție. Se întâmplă să am oasele mari; e o trăsătură de familie. Stuart are oase mai mici decât mine, deși chiar și el trebuie să aibă cam pe la 77 de kilograme. Însă dumneata, datorită sexului căruia îi aparții, ești mult mai mică și mai ușoară decât oricare dintre noi. Corabia se află într-o stare foarte delicată. S-ar putea spune că abia dacă mai există, cu excepția niturilor. Tot restul este doar nisip întărit. Dacă pui prea multă greutate pe ea, toată structura se poate dezintegra. Prin urmare, pare logic ca eu să supraveghez lucrurile din afara șanțului, în vreme ce dumneata vei putea continua săpăturile propriu-zise. Acum este suficient de clar?

— Să... să înțeleg că m-ați chemat aici doar datorită conformației mele, domnule Phillips?

Ochii mici i-au sclipit în spatele ochelarilor.

— Întocmai, mi-a răspuns.

A doua zi dimineață, ne-am dus la locul săpăturilor. Se afla la doar câțiva kilometri, de cealaltă parte a estuarului spre Woodbridge. Drumul până acolo trecea printr-un tunel alcătuit de crengile unor fagi. Lumina soarelui pâlpâia printre frunze, proiectând umbre pe pietrișul de dedesubt. Casa în sine era o imensă clădire edwardiană albă, amplasată pe un mal înalt deasupra râului, completată cu teren de squash și cu garaje.

Deși încercasem să-mi imaginez situl în prealabil, tot am rămas uimită de ceea ce am văzut. Întinderea și amploarea corabiei aveau o măreție care întrecea cu mult orice așteptări. Exista, de asemenea, ceva profund emoționant în tenacitatea sa de a supraviețui. În modul în care rezistase distrugerii, prefăcându-se dintr-un material în altul. Din lemn în nisip. Era o apariție uriașă aflată chiar acolo, în fața noastră. M-am uitat la Stuart și am văzut că era la fel de impresionat.

Trei bărbați stăteau aliniați de o parte a șanțului, aparent așteptându-ne. Phillips ne-a făcut cunoștință.

— Domnul Spooner și domnul Jacobs, iar dumnealui este domnul Brown, care a făcut o treabă de primă clasă în fazele incipiente ale săpăturii.

Domnul Brown era un bărbat mic, cu față de dihor, care purta o jachetă veche din tweed și ceva ce e posibil să fi fost cândva o șapcă asortată din tweed. După ce am dat cu toții mâna, Stuart și cu mine am început prin a împărți centrul corabiei într-o grilă. Apoi am așezat un cadru de planificare și am marcat pătratele cu sfoară. Între timp, bărbații au fost puși să mute grămezile de pământ – Phillips hotărâse că acestea erau prea aproape de corabie și că ar trebui duse mai departe. Ceea ce s-a dovedit a fi o treabă îndelungată, neexistând decât o singură roabă.

Însă Stuart și cu mine am făcut progrese rapide. După ce am împărțit corabia în pătrate, am început să curățăm partea de sud a zonei de înmormântare. În cursul dimineții, doamna Pretty și fiul ei, Robert, au venit să vadă cum ne descurcăm. Încă o dată, Phillips a făcut prezentările. Doamna Pretty părea

mult prea în vârstă pentru a avea un fiu atât de mic. Băiatul, Robert, s-a răsucit timid în timp ce era prezentat și, cum a terminat Phillips, a fugit spre grămezile de pământ.

După-amiază, Stuart s-a apucat să întocmească o hartă corespunzătoare a sitului, în timp ce eu am continuat ce începusem. La ora șapte, am încheiat ziua de muncă și ne-am dus înapoi la Bull. Fiind plină de noroi de la săpături, am decis să profit de faptul că baia era liberă.

Apa bolborosea și țâșnea intermitent din robinetul fierbinte, în timp ce baia se umplea cu abur. Stând pe covorul de plută, am încercat apa cu piciorul. Era mai fierbinte decât mă așteptam – atât de fierbinte, încât degetele de la picioare mi s-au încordat instinctiv –, deși nu atât de fierbinte să nu o pot suporta. Mai întâi am băgat un picior, apoi pe celălalt. Cada era grozav de mare; două persoane ar fi încăput în ea fără probleme.

În timp ce mă lăsam în jos, simțeam bariera dintre rece și cald străbătându-mi corpul, de la gambe până la șolduri. Încălzindu-mi sângele, cu fiecare grad. După ce m-am scufundat complet, m-am întins pe spate, inspirând adânc atunci când apa se închidea peste pieptul meu, privind cum aburul se risipea de la forța respirației mele. Simțeam căldura în jurul ochilor, o simțeam coborându-mi pe gât.

Învelită în aburi, strălucind de săpun, mi-am întins mâinile în lateral și mi-am lăsat brațele să plutească de-o parte și de alta. Odată cu asta, și gândurile mele au început să devină mai ușoare și să plutească. M-am trezit gândindu-mă la apartamentul din Great Ormond Street, în care mă mutasem la începutul celui de-al doilea an la universitate. În afară de ferestrele georgiene și de un șemineu din marmură neagră, nu avea nimic special. Țevile scârțâiau ori de câte ori era pornită apa, în timp ce fâșiile de tapet se desprindeau de pe pereți asemenea platanilor care își leapădă scoarța. Mobilierul – scaune Lloyd Loom, masă de pin, șifonier de mahon – era doar o îngrămădeală funcțională, iar noaptea șoarecii alergau pe sub podele.

Totuși, acela a fost primul loc în care m-am simțit cu adevărat acasă, capabilă să fiu eu însămi. De la un magazin de mâna a doua de pe Theobalds Road, am cumpărat un vechi gramofon EMG, cu un corn de alamă și o cutie cu ace. Pentru încă cinci șilingi, domnul de-acolo s-a oferit să-mi vândă și o cutie cu discuri. Unele erau iremediabil zgâriate, iar altora le lipseau etichetele. Câteva,

totuși, se aflau în stare perfectă. Unul dintre ele era *Concertul pentru vioară nr. 1* al lui Max Bruch.

Nu îl mai auzisem niciodată, dar, din momentul în care a început, am fost cuprinsă de un fel de familiaritate extatică. Muzica părea să pătrundă adânc în mine, atingându-mă și transformându-mă. Îmbrăcată doar în lenjeria de corp, am început să dansez prin apartament. Fără să știu ce fac, dar inventându-mi propriii pași. Improvizând cât de bine puteam. Azvârlindu-mi picioarele și aruncându-mi capul pe spate. Prinzându-mi cu coada ochiului reflexia în oglinda înaltă, în timp ce treceam pe lângă ea. Corpul meu nu mai era greoi și neplăcut, ci elegant și grațios. Ridicându-se și apoi prăbușindu-se într-o stare rapsodică de beatitudine.

Întinsă acum în baie, am început să mă legăn ușor în ritmul muzicii din capul meu. La început, apa amenința să se reverse, dar, pe măsură ce se liniștea pe buza căzii, a devenit brusc vâscoasă și a alunecat înapoi pe porțelan. Făcându-mi mâinile căuș, le-am ridicat și am lăsat apa să mi se scurgă peste cap și umeri.

Brusc, ușa de la baie s-a deschis.

M-am acoperit imediat cât de bine am putut. Prin abur, am zărit un chip – chipul unui bărbat. Apoi o voce înăbușită a spus:

— Îmi cer mii de scuze.

Ușa s-a închis.

Mi-au trebuit câteva clipe să-mi dau seama că acel bărbat era Stuart. După ce am ieșit din baie, m-am șters repede cu prosopul.

Când m-am întors în dormitor, Stuart stătea pe fotoliu, cu o carte deschisă în poală. Nu a zis nimic când am intrat. În timp ce-mi periam părul, a spus încet:

— Ar fi putut să fie oricine, să știi.

— Îmi pare rău.

— Ai uitat să încui ușa.

— Știu... Nu m-am gândit.

— Desigur, nu contează – pentru că am fost eu. Dar dacă nu aș fi fost eu? Despre asta e vorba. Vei fi mai atentă pe viitor, nu-i așa, draga mea?

— Îți promit că nu se va mai întâmpla, am spus.

Mi-a zâmbit peste ochelari, apoi s-a întors la carte.

Când ieșeam din hotel a doua zi dimineață, recepționerul ne-a înmânat un mesaj de la Charles Phillips. Ne anunța că plecase la Cambridge și că avea să se întoarcă abia spre după-amiază.

Eu și Stuart am reluat lucrul de unde rămăseserăm. El a continuat să facă o hartă a locului, în timp ce eu am continuat să curăț cu mistria și să cern pământul în colțul sudic al camerei funerare. Norii s-au risipit curând și s-au ridicat. Când au ieșit doamna Pretty și Robert, soarele strălucea mai aprig decât o făcuse toată vara. Mi-aș fi dorit să fi împachetat o pălărie – la soare, pielea mea capătă o nuanță întunecată de cafeniu.

La ora unsprezece, majordomul doamnei Pretty a adus o tavă cu două carafe cu limonadă de orz și niște pahare. Ne-am întrerupt cu toții și am băut pe săturate. Nimeni nu a spus prea multe.

Știu că sunt tentată să interpretez greșit starea de spirit a oamenilor, dar mi s-a părut a fi un fel de tăcere plină de dorință și încărcată de speranță. Un sentiment de anticipare pe care toată lumea îl împărtășea, dar pe care nimeni nu dorea să îl recunoască cu glas tare.

După ce am terminat limonada, m-am apucat din nou de treabă. Crusta de pământ se simțea destul de solidă sub picioarele mele. Praful se ridica de peste tot, acoperindu-mi mâinile și asprindu-mi părul. De obicei, atunci când îți concentrezi atenția asupra unei zone atât de mici, există ceva care nu doar că te absoarbe, dar are și un efect liniștitor. Lumea ta se rezumă la cei câțiva centimetri pătrați de pământ și nimic altceva nu mai contează. Nimic altceva nu poate fi lăsat să conteze.

De data asta însă, am constatat că îmi era afectată concentrarea. Am vrut să dau vina pe lumina soarelui, deși știam prea bine că nu era deloc vorba despre asta. Mâinile mele continuau să lucreze, dar mintea nu se simțea legată de ele. În schimb, continua să rătăcească de una singură, întotdeauna spre același loc. Îmi venea în cap o singură imagine pe care nu o puteam îndepărta, oricât aș fi încercat. Îmi umblase prin minte toată noaptea, apărându-mi în fața ochilor ori de câte ori încercam să mă conving că sunt pe punctul de a adormi.

Vedeam fața lui Stuart privind din ușa de la baie. Numai că acum aburul se risipise și îi puteam vedea expresia destul de clar. Șocată, însă nu doar șocată – ceva mai mult de atât. Mi-am spus că sigur mă înșel, că mă ambalam din nimic. Doar că nici asta nu a funcționat. Cu cât îmi spuneam asta mai mult, cu atât o credeam mai puțin.

Stuart este un om atât de deosebit: înțelept, bun și echilibrat. Mă simt atât de norocoasă – atât de binecuvântată – că l-am găsit. Faptul că avem interese comune care să ne aducă împreună reprezintă o binecuvântare în plus. Sunt convinsă că aceasta este cheia unei relații durabile.

Și totuși, știu sigur că fac ceva greșit. Că îl dezamăgesc într-un mod profund. Nu pot spune dacă de vină e firea mea neplăcută, înfățișarea mea sau ambele. Vreau atât de mult să fiu atrăgătoare pentru el, încât asta are efectul opus. Îl alung. Dar habar n-am cum să fac mai bine sau la cine să apelez pentru sfaturi.

În timp ce mâinile mele continuau să lucreze cu mistria, ochii au început să se încețoșeze. Furioasă, am șters umezeala. De-abia atunci am văzut ce zăcea în fața mea. Primul meu gând a fost că trebuie să fi scăpat ceva. Sau că altcineva făcuse asta. Era atât de strălucitor, atât de crud! Atât de absurd de nou!

M-am întins și degetele mele au atins un obiect mic și dur. În același timp, m-am auzit spunând „o“ cu o voce pierdută. Apoi l-am ridicat. În palma mea era o piramidă de aur. Era turtită în partea de sus și decorată cu ceea ce păreau a fi bucățele de granat și lapislazuli. În mijlocul vârfului aplatizat era un pătrat făcut din bucăți de sticlă albastre și albe, chiar și mai mici.

— Stuart, am rostit eu cu voce slabă, care parcă nu era deloc a mea.

El stătea pe bancă, desenând. L-am văzut ridicând capul.

— Ce este, draga mea?

— Poți veni aici?

Când am pus piramida în mâna lui Stuart, am fost uluită de cât de mică arăta în palma lui față de a mea. Mi s-a părut că s-a holbat o grămadă de timp la piramidă, înainte de a întreba:

— Unde ai găsit asta?

Nu am spus nimic; doar am arătat cu degetul în jos, spre sol. Fața i s-a descompus într-un zâmbet. Era un zâmbet atât de mare, încât părea să i se

întindă pe toată fața.

— Fată isteață, a spus el, apoi a făcut un pas înainte și m-a îmbrățișat. Ce fată isteață, isteață foc!

Mi-am îngropat fruntea în umărul lui. Nu voiam să vadă că plânsesem. În plus, cu greu îmi aminteam de ce făcusem atâta caz.

Apoi, cu o voce mult mai puternică, Stuart a spus:

— Îmi puteți acorda puțină atenție? Peggy, soția mea, a găsit ceva care sigur vă va interesa.

Situl a fost străbătut iute de un murmur. Toată lumea s-a aplecat în față, privind peste margine în corabie. Am mers spre scară. Eu am urcat prima. Doamna Pretty și fiul ei așteptau sus.

— Ce este? striga Robert. Ce ați găsit?

— Pare a fi o bijuterie, i-am spus.

— Aur?

— O, este aur fără doar și poate, a răspuns Stuart, venind în spatele meu. Aur cu o lucrătură *cloisonné* foarte complicată.

Deși nu-mi pot imagina că asta însemna mare lucru pentru Robert, entuziasmul lui nu s-a diminuat sub nicio formă. Când i-am înmânat piramida doamnei Pretty, el a continuat să țopăie pe lângă ea.

— Pot să văd, Mama? Te rog, pot să văd?

În loc să-i dea lui piramida, doamna Pretty a întins-o, ținând-o între degetul mare și arătător. El și-a apropiat foarte mult fața de piramidă, încruntându-se și uitându-se la ea cu ochii mijiți, din cât mai multe unghiuri. Apoi i-a lăsat și pe bărbați să arunce o privire – se adunaseră și ei, manifestând un real interes.

— Dumneavoastră ați găsit asta, nu-i așa, doamnă Piggott? a întrebat doamna Pretty.

— Da, am spus. Cred că da... Adică da, eu am găsit-o.

M-a apucat de mână, mult mai hotărât și mai călduros decât m-aș fi așteptat.

— Bravo, draga mea! Felicitări! Ce descoperire minunată!

O parte din mine a vrut să-i spună că pur și simplu piramida zăcea acolo. Că tot ce a trebuit să fac a fost să mă aplec și s-o ridic. Dar nu am spus nimic. Oricât de nemeritate ar fi fost laudele, nu am vrut să se risipească. Nu de tot. Gura îmi era foarte uscată. Am tot sperat ca majordomul doamnei Pretty să reapară cu mai multă apă de orz, dar asta nu s-a întâmplat.

În timp ce noi rămăsesem într-o stare oarecum confuză, domnul Brown a venit și m-a întrebat dacă m-ar deranja să-i spun unde am găsit piramida.

— Vă pot arăta cu ușurință, dacă doriți, am zis. Dacă veți coborî pe scară.

S-a uitat în jur înainte să spună:

— Mai bine nu, mulțumesc.

— Nu vă faceți griji. Țin eu de partea de jos.

— Nu, nu, a zis și a râs. Nu e vorba despre asta. Domnul Phillips a spus că nu vrea să mă vadă nicăieri prin preajma încăperii funerare.

— Domnul Phillips? De ce naiba ar spune așa ceva?

— Nu știu exact, deși îndrăznesc să cred că are motivele sale. Mi-ați putea arăta de aici?

Am îndreptat degetul spre corabie.

— Chiar acolo jos, i-am explicat. Vedeți fâșia aceea verzuie? Chiar în stânga ei.

După ce s-a holbat la locul respectiv o vreme, a dat aprobator din cap, mi-a mulțumit din nou și a plecat. În cele din urmă, Stuart a fost cel care a sugerat ușor jenat că ar trebui să ne întoarcem cu toții la muncă.

Phillips s-a întors în cursul după-amiezii și s-a înfuriat imediat că nu a fost prezent când s-a făcut descoperirea. Când i-a arătat Stuart piramida, s-a uitat la ea de parcă ar fi fost deopotrivă bulversat și ofensat de prezența ei.

— Pe toți dumnezeii, a mormăit el.

— Peggy a găsit-o, CW, i-a spus Stuart.

Phillips nu a reacționat la această informație; pur și simplu a continuat să privească piramida. Curând după aceea, lumina a căpătat o ciudată nuanță lămâioasă și s-a pornit ploaia. La început, părea că nu va fi mai mult decât un ropot, dar apoi s-au auzit bubuituri de tunet. Acestea au fost urmate de o

privelişte extraordinară. O draperie întunecată era trasă spre centrul estuarului, umedă pe o parte, uscată pe cealaltă. Parcă se mişca pe şine, glisând pe suprafaţa apei.

Am ajutat cu toţii la întinderea prelatelor şi apoi ne-am adăpostit sub copaci. Ploaia a devenit tot mai puternică, lovind zgomotos frunzele, iar pârâiaşe maronii şiroiau pe mormanele de pământ. În pădure, Robert se amuza sărind de pe o movilă plină de licheni pe alta. La ora şase, deja era clar că nu vom putea continua lucrările. Phillips le-a spus bărbaţilor că pot pleca, după ce se asigurau că prelatele sunt bine fixate.

Am pornit înapoi spre Woodbridge, cu Phillips în urma noastră. M-am aşezat lângă Stuart, cu fereastra deschisă şi cu vântul bătându-mi în faţă. Îmi simţeam membrele atât de grele de parcă îmi curgea melasă prin vene. Apropiindu-ne de Bull, am văzut că luminile stradale sunt deja aprinse din pricina vremii. Sfere de lumină portocalii se profilau pe cerul de un cenuşiu-închis.

— O, Doamne! a spus Stuart când a băgat cheile de la maşină în buzunar.

— Ce s-a întâmplat?

A scos mâna şi a desfăcut degetele. Sub lumina felinarelor, piramida de aur avea o strălucire delicată de stridie.

— Intenţionam să i-o dau doamnei Pretty, dar trebuie să-mi fi ieşit complet din minte. Ce crezi că ar trebui să fac, draga mea?

— Nimic, am răspuns.

— Dar nu ar trebui să-i spun lui Phillips?

— Nu acum – nu în seara asta. Doar să nu uiţi să i-o dai doamnei Pretty dimineaţă.

Când am intrat pe uşa din faţă, am auzit râsete venind dinspre bar. Nori de fum se strecurau spre coridor. Am aşteptat să intre Phillips. Am presupus că va trece direct pe lângă bar şi se va îndrepta spre camera lui. Însă, spre surprinderea mea, şi-a frecat mâinile şi a spus:

— Cred că ăsta e motiv de sărbătoare, nu-i aşa?

— Aşa s-ar zice, a încuviinţat Stuart.

Barul era aglomerat, fără locuri libere. Nici măcar Phillips nu a reușit să avanseze prea mult prin mulțimea de clienți. Eu și Stuart am încercat să ajungem la bar pe un alt traseu. După doar câțiva pași, un omuleț rotofei ne-a tăiat calea.

— Știu cine sunteți, a spus bărbatul, legănându-se încrezător înainte și înapoi. V-am mai văzut pe aici.

— Serios? a întrebat Stuart.

— Sunteți arheologii ăia care lucrează la Sutton Hoo.

— Exact.

— Și cum merge?

— O, nu prea rău. Deloc.

— Ai găsit ceva aur, bătrâne?

Stuart s-a aplecat spre el.

— De fapt, i-a spus el într-o manieră confidențială, am buzunarele pline.

Omul a râs atât de tare la replica lui, încât, dacă nu ar fi fost înghesuială, și-ar fi pierdut echilibrul.

— Minunat, minunat. Atunci trebuie să bem ceva.

— Mulțumesc, a spus Stuart. Cred că mi-ar prinde bine o dușcă.

— Hei, li s-a adresat bărbatul ocupanților uneia dintre mesele din apropiere. Aveți grijă la maniere, flăcăi. Aici este o tânără domniță care nu are unde să stea.

Bărbații s-au ridicat fără nicio umbră de supărare. Băuturile au fost aduse și așezate în fața noastră. Înainte de a bea, am închinat cu toții paharele în cinstea binefăcătorului nostru, care l-a ridicat la rândul său pe-al lui.

— Felicitări, draga mea, a spus Stuart, cu paharul încă ridicat.

— Da, a spus Phillips. Noroc. Unii oameni își petrec întreaga viață așteptând o descoperire ca asta. Nu mi se pare corect să i se întâmple cuiva atât de neexperimentat. Totuși, în cinstea ta, draga mea!

Berea avea un gust de turbă atât de delicios, încât nu-mi venea să o înghit. Am tot plimbat-o prin gură până când gustul a dispărut. Apoi am sorbit iar și

am făcut la fel.

— Acum, haideți să ne gândim la perioadă, da? a spus Phillips, așezându-se în fața noastră, cu o mână pe genunchi.

— După cum ai menționat anterior, CW, a zis Stuart, dacă barca este oarecum contemporană cu Oseberg, atunci asta ar sugera orice perioadă cuprinsă între anii 600 și 800. Intuiția mea inițială a fost că avem de-a face cu ceva mai apropiat de sfârșitul acestui interval. Însă bijuteria dă totul peste cap.

— Da, da. Continuă.

— Ei bine, singura bijuterie asemănătoare la care mă pot gândi este piesa pe care Kendrick a găsit-o la Dorchester, pe Tamisa, la începutul anilor douăzeci. El credea că datează de la începutul secolului al VII-lea. Bineînțeles, Kendrick a fost ridiculizat pentru că a făcut o astfel de presupunere. Impresia generală era că o piesă cu o lucrătură așa de complicată nu are cum să fie atât de veche. De fapt, Kendrick a fost îndemnat să retracteze, dar a refuzat s-o facă. Cred că acum ar trebui să luăm în considerare posibilitatea ca el să fi avut dreptate, până la urmă.

— S-ar putea, a spus Phillips. S-ar putea să fim într-adevăr nevoiți să luăm în considerare această posibilitate. Să luăm în considerare și moneda pe care Brown a găsit-o înainte de sosirea mea. Azi-dimineață, am dus-o la Cambridge pentru a fi examinată de Kendrick. După cum știți, East Anglia n-a avut o economie bazată pe monede înainte de secolul al VIII-lea. Totuși, s-au descoperit morminte anglo-saxone cu monede care datează din jurul anului 575. Se presupune că monedele au fost folosite în scopuri simbolice – cel mai probabil, puse în gura decedatului pentru a-i înlesni trecerea din această lume în cealaltă. Însă pot spune fără nicio urmă de îndoială că, atunci când i-am arătat moneda, Kendrick a fost extrem de uimit, a adăugat Phillips cu satisfacție. Sincer, nu-i venea să-și creadă ochilor. Mi-a luat ceva timp să-l conving că nu este o farsă, ceva pus la cale de un student în laborator.

Stuart a început să râdă. Ochii îi scânteiau. Nu cred că l-am văzut vreodată arătând atât de fericit.

— Primul lucru pe care l-a spus Kendrick a fost că e destul de sigur că nu provine sub nicio formă din East Anglia. Deși n-a putut să efectueze decât o

examinare superficială, crede că este un *tremiss* din Galia merovingiană, datând din perioada cuprinsă între anii 575 și 625.

Phillips a mai luat o gură de băutură și și-a țuguiat buzele.

— Având în vedere toate acestea, ce știm acum? Avem o corabie anglo-saxonă îngropată, de aproape treizeci de metri lungime, având în centru ceea ce pare a fi o încăpere funerară. O cameră funerară care pare a fi intactă. Presupun că trebuie să luăm în considerare posibilitatea ca atât moneda, cât și piramida de aur să fi fost plasate acolo la o dată ulterioară, dar mă îndoiesc că până și Reid Moir ar putea lua în serios o asemenea idee. Nu, trebuie să deducem că este mormântul cuiva important și că bijuteria face parte din bunurile îngropate cu el.

— Dar sigur... am intervenit eu.

— Da?

Știam că nu trebuia să par prea surescitată. Că trebuia să mă asigur că tonul meu e bine cântărit.

— Ei bine, am spus, dacă acest lucru este adevărat și dacă profesorul Kendrick are dreptate, atunci cu siguranță asta ar schimba întreaga noastră perspectivă asupra Evului Mediu Întunecat?

După ce am terminat, a urmat o pauză și am început să mă întreb dacă spusesem o prostie.

Apoi Phillips a zis:

— Mmm... cam așa ar fi.

Draperiile fuseseră trase în dormitorul nostru și paturile făcute. Doar lumina de pe noptieră era aprinsă. Stuart și-a întins brațele în față.

— Ce mai zi, nu-i așa?

— Așa e.

— Ar trebui să fii foarte mândră de tine, draga mea.

— Ar trebui?

— Știi și tu foarte bine că ar trebui.

La fel ca mai devreme, Stuart a venit spre mine și mi-a înconjurat umerii cu brațele. Jacheta lui de tweed avea un miros liniștitor, de statornicie și de permanență. Era mirosul care putea alunga toate îndoielile și temerile, poate pentru totdeauna. Mi-am întors fața spre a lui, dorindu-mi mai presus de orice să-i simt gura lipită de a mea, chiar și pentru o clipă. Ar fi fost încununarea unei zile perfecte.

Însă Stuart se uita peste umărul meu spre fereastră, de parcă ar fi privit prin perdelele trase strada de afară. Fără să slăbească strânsoarea, și-a înclinat capul spre al meu. Am rămas așa ceva timp. Apoi s-a desprins ușor și s-a întors la fotoliu.

Nonșalanța cu care Stuart s-a dezbrăcat mi-a accentuat stânjeneala. Și-a desfăcut cizmele, și-a împăturit pantalonii peste brațul scaunului și și-a încheiat pijamaua. Când am intrat în pat, cearșafurile erau foarte reci. A trebuit să-mi împing picioarele spre capătul patului dintr-o singură mișcare, de teamă să nu rămână blocate la jumătatea drumului. Chiar și așa, a existat un moment în care m-am îndoit că doar căldura corpului meu va fi suficientă pentru a alunga frigul.

— Gata? m-a întrebat el.

— Gata.

— Bine, atunci. Somn ușor, draga mea!

— Și ție!

S-a întins și a stins lumina.

În loc să lase mașina lângă terenul de squash, așa cum făcuse înainte, Stuart a continuat de-a lungul potecii până la movile și a parcat lângă baracă. Bărbații erau deja acolo cu lopețile, așteptând instrucțiuni.

Totul a decurs ca înainte: procesiunea ieșind din casă, instalarea scaunului doamnei Pretty, completat astăzi cu o umbrelă de golf. Înainte de a începe, Stuart i-a înmânat doamnei Pretty piramida, cerându-și scuze că nu i-o dăduse cu o zi înainte.

Eu am continuat apoi în aceeași parte a încăperii, în timp ce Stuart s-a mutat în colțul cel mai vestic. Phillips patrula în sus și în jos pe marginea șanțului, supraveghindu-ne progresul. La vreo oră după ce am început, Stuart m-a

chemat la el. Descoperise marginea unui bol mare de bronz. În interior, arătând ca o protuberanță circulară în nisip, era ceva ce părea a fi marginea unui al doilea bol, puțin mai mic. Acest al doilea bol avea pe o parte o formațiune clară asemănătoare unui guler, care ar fi putut reprezenta rămășițele unui capac. În loc să încerce să scoată unul dintre boluri, Stuart a decis să le lase acolo până când pământul din jur ar fi fost coborât la același nivel.

Curând a apărut un alt obiect – prima dintre mai multe cleme de fier. Pe aceeași axă cu clemele, se afla o cantitate mare, aparent amorfă, de lemn degradat. Stuart credea – iar Phillips a fost de acord – că aceste cleme trebuie să fi fost utilizate la construirea camerei funerare și că bucata de lemn făcea parte dintr-un perete sau, eventual, chiar din acoperiș.

Moleșeala pe care o simțisem cu o zi înainte nu dispăruse. Deși reușisem să dorm, avusesem un somn agitat, zbuciumat. În visele mele, cerul era negru, avioanele ștergând de pe fața pământului tot ceea ce mai rămăsese din Sutton Hoo și, probabil, și pe noi. Părea un fel de glumă deosebit de crudă că noi dezgropam rămășițele unei civilizații tocmai când a noastră părea să se afle în pragul anihilării. Citisem de dimineață, în *Daily Telegraph*, că existau informații potrivit cărora germanii continuau să strângă trupe în portul Danzig. Un ofițer de frontieră polonez fusese împușcat și ucis – se presupunea că de către ofițerii SS staționați în oraș. Între timp, o mâzgăleală a feldmareșalul Goering, șeful forțelor aeriene germane, fusese analizată de un expert grafolog. Expertul ajunsese la concluzia că persoana care o făcuse se simțea „deținând controlul și mai degrabă indiferentă“.

Chiar înainte de prânz, am dat peste o bucată de piele împăturită și cusută. Arăta exact ca o fâșie de ziar dintr-un foc de tabără, care nu se aprinsese. Deși multe erau degradate, câteva cusături păreau încă intacte. Phillips a sugerat să o punem în apă. A fost adus un vas și pielea a fost scufundată. O vreme nu s-a întâmplat nimic. Apoi, foarte încet la început, pielea a început să se desfășoare.

Mi-am dat seama că era talpa unui pantof sau a unei sandale. M-am uitat fascinată cum se îndoia și se întindea. Arăta exact ca și cum un picior viu s-ar fi aflat încă înăuntru, întrupându-se sub ochii mei. Dar când am scos-o din vas, s-a dezintegrat imediat. Nu a rămas decât un nămol fără greutate, care mi s-a desprins de pe degete în șuvițe lungi și maronii.

Când ne-am întrerupt pentru masa de prânz, toți – inclusiv bărbații – ne-am așezat pe marginea șanțului, cu picioarele întinse, mâncând sandviciurile pe care ni le dăduse doamna Pretty. La un moment dat, Phillips a scăpat din mână un măr. Fructul s-a rostogolit de pe mal, a sărit peste două terase și a poposit în mijlocul camerei funerare. Fără să fie rugat, Robert s-a lăsat să alunece pe margine și s-a dus să-l recupereze. Am văzut expresia oripilată de pe chipul lui Phillips în timp ce Robert alerga peste crusta de nisip. Totuși, când i-a fost înapoiat mărul, a reușit să se comporte rezonabil, mulțumindu-i pentru deranjul său.

Dar starea lui de spirit s-a înrăutățit brusc atunci când doamna Pretty l-a informat că a invitat mai mulți localnici la un cocktail marțea următoare, ca să aibă șansa de a privi de aproape corabia. Și-a cerut scuze că nu l-a anunțat mai devreme, precizând că, din cauza agitației, uitase complet. A menționat, de asemenea, că nepotul ei se află într-o vacanță cu bicicleta în East Anglia și va sosi după-amiază. Fotograf amator pasionat, el spera să poată face câteva fotografii ale săpăturilor.

Am observat că ambele informații au fost extrem de neplăcute pentru Phillips. Însă nu prea putea să zică nimic. Doar scurtimea răspunsurilor sale trăda amploarea nemulțumirii.

După ce am terminat de mâncat, ne-am apucat din nou de treabă. Doamna Pretty a dispărut sub umbrelă, încercând fără prea mult succes să-l țină pe Robert lângă ea. Deasupra capetelor noastre, țâșneau printre nori mici avioane argintii. Soarele era și mai fierbinte acum; pământul era ars și uscat, iar pe alocuri începea să se transforme în praf și să devină alunecos. Știam că pe Stuart îl îngrijorează faptul că umezeala și căldura combinate ar putea provoca deschiderea unor fisuri pe toată suprafața bărcii. Dar singurul lucru pe care îl puteam face era să păstrăm totul acoperit atunci când nu lucram.

Șuieratul pe care l-am auzit suna ca aerul ieșind dintr-o anvelopă de bicicletă. Am privit în sus. Stuart era aplecat, cu spatele la mine. Nu s-a mișcat. Tocmai când mă întrebam de unde ar fi putut veni sunetul, am auzit alt șuierat.

M-am dus la Stuart. Descoperise ceva ce părea a fi un strat de lemn. Lemnul era, evident, foarte putred – practic transparent. Particulele erau ținute laolaltă doar de o pojghiță extrem de subțire.

— Vezi asta? mi-a zis încet, arătând cu degetul. Acolo, dedesubt.

Așa cum stăteam în picioare, nu înțelegeam la ce se referă. Însă, când m-am ghemuit, am observat imediat. În spatele paravanului de lemn degradat, am zărit o sclipire slabă. Când mi-am înclinat ușor capul în lateral, strălucirea a dispărut. Dar, când l-am ridicat iar – cu aceeași mișcare lină –, a reapărut.

— Vezi despre ce vorbesc, nu-i așa, draga mea? m-a întrebat Stuart.

Am încuviințat.

— Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta, a continuat el. Începusem să cred că ochii îmi joacă feste.

A continuat să perieze. Din câteva în câteva secunde, se întrerupea pentru a-și verifica progresul, legănându-se pe genunchi, apoi aplecându-se din nou. Am văzut apărând și mai mult aur din spatele paravanului prăfuit. Se pare că erau trei piese separate. Una era identică cu piramida pe care o găsisem cu o zi înainte. Celelalte două erau niște plăcuțe de aur, de vreo cinci centimetri – una plată și triunghiulară, cealaltă, cu un capăt mai rotunjit. Fiecare avea un fir de aur răsucit în jurul unor granate incrustate.

Toate erau atât de frumoase. Atât de delicate și totuși atât de neîntinate. Erau ca niște emisari din altă lume, neafectați de apăsarea secolelor scurse de când fuseseră văzuți ultima dată. Sau, mai bine zis, acele secole parcă nici n-ar fi contat. Între atunci și acum, timpul pur și simplu zburase.

Niciunul dintre noi nu-și putea lua privirea de la ele. Stuart a întins mâna spre mine. L-am apucat de încheietură.

— Nu mi-am imaginat niciodată... a zis el. Credeam că descoperirea de ieri ar putea fi o întâmplare. Dar asta... Dumnezeule! Ce vom face?

În vocea lui era o undă de neputință. L-am strâns mai tare și m-am trezit spunând:

— Nu-ți face griji, dragul meu. Va fi bine.

— Da. Da, desigur că va fi... Ar trebui să-i chemăm pe ceilalți. Mă gândesc.

Dar nu era nevoie. Ceva îl anunțase deja pe Charles Phillips.

— Ce este? ne-a întrebat. Ce ați găsit?

Robert a venit repede lângă el. Tonul vocilor lor părea identic, ambii erau la fel de entuziasmați.

— Mai mult aur, CW, a răspuns Stuart. Mult mai mult aur, de fapt.

Am observat că Phillips era roșu la față de frustrare. Umbla încolo și încoace pe malul șanțului, aproape ciocnindu-se de Robert. După ce a făcut asta de câteva ori, s-a oprit și a spus:

— Nu vă mișcați, niciunul dintre voi. Ne-am înțeles? Cobor pe scară.

Cât de repede a putut, Phillips a început să coboare. Moment în care orice urmă de disciplină s-a risipit. A fost urmat de doamna Pretty și apoi de Robert. Bărbații – domnul Brown, domnul Spooner și domnul Jacobs – au rămas pe margine, privind în jos.

Între timp, în șanț, noi cinci – Stuart și cu mine, Charles Phillips, doamna Pretty și Robert – am îngenuncheat și ne-am uitat la ce descoperiserăm. Privind bijuteriile, am fost copleșită de o senzație de insignifianță. Nu doar a mea, ci a tuturor. M-am simțit de parcă am fi fost cu toții niște insecte răsturnate pe spate, care își agitau picioarele spre cer în zadar.

După un timp, Phillips le-a ordonat tuturor să părăsească locul. Toată lumea în afară de Stuart și de mine.

— Ce-ai vrea să facem, CW? a întrebat Stuart.

Din spatele ochelarilor, Phillips își plimba privirea de jur împrejur. Treptat, ochii i s-au oprit, concentrându-se asupra unui punct.

— Să facem? a repetat el. Să continuăm, desigur.

După ce am îndepărtat cele două plăci de aur și piramida de aur, am continuat în același colț sudic al camerei funerare. Stuart s-a ocupat de o latură a unui pătrat, iar eu, de cea opusă. Împreună, ne-am croit drum spre centru.

Ca și în ziua precedentă, dar cu atât mai mult acum, am simțit că există un decalaj enorm între comportamentul meu exterior și lumea mea interioară. La exterior, mă controlam perfect. Îmi vedeam degetele ținând peria, măturând cu atenție și metodic solul. Totuși, mintea îmi clocotea. Acum era cuprinsă de uimire, iar în clipa următoare se adâncea în confuzie.

Dar chiar și în mijlocul acestui vârtej, am știut cu absolută certitudine că voi dezgropa și altceva. Nicio secundă nu mi-a trecut prin minte că așa ceva nu se va întâmpla. Mâinile mele lucrau tot timpul fără ezitare, de parcă cineva le

îndruma. De parcă ar fi fost prinse cu sfori. Și când am găsit ceva, nu am fost deloc mirată. Doar ușurată că am făcut ceea ce trebuia.

Descoperisem un obiect în formă de rinichi. Și acesta era făcut din aur. Avea aproximativ opt centimetri lungime, cu o muchie dreaptă. Trei dreptunghiuri minuscule ieșeau din marginea dreaptă, aflate la distanță egală unul de altul. Stuart a apărut lângă mine tocmai când îl studiam.

— Ce crezi că e, draga mea? m-a întrebat.

Vocea lui avea un ton mai oficial acum; neputința dispăruse complet.

— Ar putea să fie învelișul unei pungi pentru bani? am sugerat. Piesele de aici arată ca niște balamale.

— Da, nu-i așa? Să îl scoatem?

De îndată ce am ridicat obiectul, am observat că stătuse cu fața în jos. Pe partea cealaltă, era decorat într-un stil similar cu al piramidelor, încrustat cu granate și cu bucăți de sticlă *millefiori*. După ce am suflat resturile de nisip, am mai observat ceva. Avea un model. Două păsări fuseseră gravate în aur. Și ochii lor fuseseră marcați cu granate minuscule – mai mici decât gămălia unui ac. Ambele păsări aveau capetele date pe spate și ghearele întinse.

În acel moment, am vrut să plec. Îmi doream să mă întorc la Bull, mai mult decât orice altceva. Să stau întinsă pe patul meu, ținându-mă de margini, în caz că ar fi luat-o la goană cu mine. Nu eram convinsă că aș face față la mai mult de atât. Nu fără să mă ia cu leșin sau să mă fac de rușine în vreun alt fel. Însă nu a fost să fie.

— Draga mea... a spus Stuart. Uite.

I-am urmărit privirea. În locul unde găsisem punga – sub un strat subțire de nisip –, zăceau niște monede. Vreo douăzeci, din câte mi-am dat seama. A fost nevoie doar de câteva atingeri ale pensulei lui Stuart pentru a le readuce la suprafață. Am văzut că unele dintre ele aveau cruci pe o parte. Erau ușor decolorate de vreme, dar în rest păreau intacte.

De câteva monede erau agățate fire textile, provenind cel mai probabil de la punga în care stătuseră cândva. Fără să îndepărtăm prea multe fire, am așezat monedele pe o farfurie, pe care am întins-o spre malul șanțului. Toată lumea stătea aliniată pe margine. Păreau cu toții cuprinși de entuziasm.

Când am terminat de coborât nivelul solului cu încă vreo cinci până la șapte centimetri, Stuart s-a mutat în pătratul din stânga lui. Eu doar am îngenuncheat și l-am urmărit cum lucrează. Aveam sentimentul ciudat că și el știa exact ce caută. De parcă s-ar fi întors după ceva ce pusese mai devreme la păstrare.

Primul lucru pe care l-am văzut a fost ceea ce păreau a fi niște viermi de aur, zvârcolindu-se. Apoi mi-am dat seama că era vorba de o mulțime de creaturi minuscule, ca niște șerpi, încolăcite una în jurul alteia. Urmau apoi trei cercuri în relief, ca niște bumbi. Pe măsură ce Stuart a continuat să perieze, obiectul pe care-l descoperise, orice-ar fi fost, devenea tot mai mare. La un capăt avea un orificiu despărțit în două de o tijă de aur. La baza ei, se afla un al patrulea cerc. Acesta nu era bombat, dar avea gravate aceleași creaturi ca niște șerpi zvârcolindu-se.

Stuart a continuat să lucreze cu mișcări ușoare. Într-un fel, părea potrivit ca un obiect cu o alcătuire atât de rafinată să fie dezgropat de cineva cu o asemenea precizie, cu o asemenea delicatețe.

— Așa, a spus el. Cred că asta ar cam fi tot.

Acum am văzut ce găsise. O cataramă de centură. Dar mai mare și mai ornamentată decât orice cataramă de centură pe care o văzusem vreodată. Trebuie să fi avut cam cincisprezece centimetri lungime și pe jumătate în lățime. Era toată din aur. Tija orizontală făcea parte din sistemul de prindere, în timp ce capsele bombate trebuie să o fi prins inițial de curea.

Fără a vorbi – nu era nevoie –, am ridicat-o cu vârful degetelor. Amprenta modelului șerpuitor era clar imprimată în pământul de dedesubt. Ținând catarama între noi, am mers până la baza scării.

Când am ajuns, Stuart mi-a pus catarama în mână.

— Ia-o tu.

Voiam să protestez, să spun că Stuart ar trebui să fie cel care să le-o arate celorlalți. La urma urmei, era descoperirea lui. Dar, până să deschid gura, el s-a uitat la mine de parcă s-ar fi scuzat.

— Te rog, draga mea. Vreau ca tu să faci asta, mi-a zis.

Nepotul doamnei Pretty a sosit după-amiază. Pedala pe o bicicletă încărcată și înainta nesigur pe poteca de pietriș spre movile. În spatele șeii, erau îngrămădite mai multe genți de formă cilindrică, în timp ce două tuburi negre, lungi, atârnau de-o parte și de alta a roții din spate.

Aspectul lui era la fel de haotic ca bicicleta. Purta pantaloni galbeni impermeabili și ceea ce părea a fi o jachetă veche de golf. Pe cap, cu cozorocul la spate, avea o șapcă largă în carouri. Arăta exact ca un meșter ambulant irlandez.

Însă părea să știe ce face. Dintr-un tub a scos părțile componente ale unui trepied și le-a înșurubat. A extins picioarele trepiedului și a atașat camera foto la platforma din partea de sus. Apoi s-a ascuns sub gluga de pânză. În următoarea oră și jumătate, a făcut fotografii cu bijuteriile, precum și alte câteva cu interiorul corabiei.

La ora șapte, ne-am oprit din lucru. Cred că toți, inclusiv Phillips, am simțit că a ne aventura mai departe ar fi fost oarecum nepotrivit, chiar indecent. Prelatele au fost întinse peste corabie și fixate. Din cauză că descoperirile trebuiau trimise urgent la British Museum, nu era timp să așteptăm recipientele corespunzătoare. Așa că le-am ambalat în pungi de dulciuri oferite de Robert și apoi le-am așezat în cutiile pentru semințe pe care domnul Jacobs le-a adus din grădina de vară.

Phillips s-a apropiat și i-a spus lui Stuart:

— Aș vrea să-ți spun ceva, dacă îmi dai voie.

— Desigur, CW.

— Între patru ochi, a adăugat Phillips, aruncându-mi o privire.

Au mers amândoi până la capătul îndepărtat al navei. De unde stăteam eu, păreau să aibă o conversație animată. Phillips, cel puțin, își tot arunca brațul drept în aer, cel mai probabil pentru a-și sublinia spusele. Însă Stuart a rămas destul de impasibil, fără să reacționeze în vreun fel.

Au fost deranjați – așa cum am fost cu toții – de sunetul bătăilor din palme ale doamnei Pretty. Ne-a făcut semn să ne apropiem. Phillips și Stuart au fost ultimii care s-au întors, cu capetele încă aplecate unul spre celălalt. Când ne-am adunat în semicerc, doamna Pretty a anunțat că ar dori ca domnul Brown să fie cel care duce cutiile pentru semințe la conacul Sutton Hoo.

— Brown? a întrebat Phillips, ridicând imediat privirea.

— Domnul Brown, a confirmat ea.

Phillips a ridicat din umăr în semn de aprobare. Domnul Spooner a sugerat imediat că nimeni nu ar trebui să transporte atât de mult aur fără o protecție adecvată. Habar n-aveam dacă vorbește serios, dar doamna Pretty a crezut, evident, că da.

— Un argument foarte bun, a spus ea.

Domnul Spooner a dat fuga la grajduri și s-a întors cu o pușcă. După ce a încărcat ambele cartușe, am plecat. Domnul Brown deschidea drumul, mergând spre soarele care apunea, cu trei cutii pentru semințe odihnindu-se pe brațele lui întinse. Alături de el, pășea domnul Spooner, cu pușca pregătită, în caz că tâlharii ar fi țâșnit rapid din tufișuri. Apoi veneau doamna Pretty, Robert și nepotul doamnei Pretty, care-și ducea bicicleta de coarne, în pantalonii lui galbeni. Noi ceilalți ne îngrămădeam în spatele lor.

A doua zi dimineață, m-am trezit și l-am găsit pe Stuart așezat pe marginea patului meu. M-am ridicat în coate și m-am frecat la ochi.

— Mă tem că va trebui să te părăsesc pentru o zi sau două, draga mea, mi-a spus.

— Să mă părăsești? Ce vrei sa spui?

— Trebuie să mă duc la Londra. Pentru a face aranjamentele cu British Museum. Este ideea lui Phillips. Am întors-o pe toate părțile azi-noapte, dar îmi dau seama că are dreptate. Cu cât ajunge mai repede comoara la BM, cu atât mai bine, e de părere el. Tot ce am găsit până acum și orice am putea găsi pe viitor. Evident că acolo este locul lor, deși anticipează că Reid Moir va încerca să creeze probleme și să susțină că aparțin de Ipswich.

— Dar sigur că orice descoperire îi aparține doamnei Pretty.

— Ah, ei bine, asta este o cu totul altă discuție.

— Chiar este?

— Categoric. Fără îndoială, va trebui să existe o anchetă pentru a se decide exact unde va ajunge. Dar, până atunci, este esențial ca descoperirile să fie examinate și catalogate corespunzător. Phillips a decis ca, în absența mea, să lucreze cu tine în camera funerară. Frank Grimes ar trebui să ajungă aici într-o

zi sau două, dar încă nu avem niciun semn din partea lui Ward-Perkins sau a lui Crawford. Te deranjează groaznic? Voi termina cât de repede pot.

— Când ai de gând să pleci?

— Ei bine, e un tren la opt fără un sfert.

Abia atunci i-am observat valiza, închisă și sprijinită de ușă.

— Mai bine ai pleca.

Stuart a rămas pe loc, uitându-se în jos, la mine.

— Îmi pare rău, draga mea.

S-a aplecat și m-a sărutat pe obraz.

— O să te descurci cu mașina, nu-i așa?

— Desigur.

După ce a plecat, am mai rămas în pat câteva minute, netezindu-mi cearșaful peste stomac, înainte să mă ridic și să mă îmbrac.

Conducând în jos către estuar, totul părea mai mic și mai compact decât înainte – clădirile, străzile, chiar și oamenii. De parcă s-ar fi strâns deja în ei înșiși pentru a încerca să pareze atacurile. După Melton și înainte de bifurcația spre Sutton, drumul merge drept câteva sute de metri. În partea stângă, sunt câmpuri de rogoz. În dreapta, terenuri nămoloase, cu câțiva stejari împietriți răsărind din ele.

Când am ajuns la această zonă, mi-am luat mâinile de pe volan. Am făcut-o aproape fără premeditare și fără să mă gândesc la consecințe. Mașina s-a deplasat ușor spre centrul drumului, dar nu s-a abătut de la traseul său.

Pe măsură ce a prins viteză, părea că se străduiește să decoleze, capota neagră și solidă ridicându-se ca o proră în fața mea. Un biciclist a trecut în direcția opusă, cu capul în jos, inconștient de pericol. Am lăsat mașina să mă ducă oriunde dorea. Nu am simțit nicio teamă, doar sentimentul că nu sunt legată de nimic, că atârn suspendată între un tărâm și altul. Uneori simt că morții sunt mai vii decât cei vii și că această viață este doar o pregătire pentru alta, de mult trecută.

Chiar înainte de bifurcația drumului, am apucat volanul și l-am învârtit. Cu o smucitură, mașina a luat curba, apoi a început să urce dealul care duce la

conacul Sutton Hoo.

Înainte de a continua cu săpăturile, Phillips a dorit ca tot ceea ce găsisem deja să fie împachetat corespunzător pentru a fi trimis la Londra. Aveam nevoie de ceva care să fie atât moale, cât și rezistent, pe care să așezăm obiectele. Ziarele nu asigurau suficientă protecție, iar paiele și fâșiile de pânză de sac erau prea aspre. Inițial nu am vrut să pomenesc de asta – m-am gândit că ideea l-ar face pe Phillips să râdă –, dar, când am sugerat că mușchiul din pădure s-ar putea dovedi ideal, el a fost de acord că merită să încercăm.

M-am oferit să merg în pădure și să adun mușchi. Robert a sărit în sus imediat și a spus că vrea să vină și el. După ce m-a întrebat dacă mă deranjează, doamna Pretty i-a zis că mă poate însoți. Când am plecat, Robert și-a strecurat mâna într-a mea. A făcut-o de parcă ar fi fost cel mai natural lucru din lume. Îi simțeam degetele mici, împletite cu ale mele.

Cum am pătruns în pădure, aerul a devenit mai rece. Razele soarelui, ce se strecurau printre frunze, scăldau totul într-o lumină verde delicată. Ne-am croit drum în jos pe pantă, până acolo unde spunea Robert că mușchiul era cel mai des. Locul respectiv s-a dovedit a fi la poale, unde copacii erau mai rari decât deasupra.

Unul dintre bărbați – domnul Spooner – îmi împrumutase cu generozitate un cosor. Cu o ușurință surprinzătoare, precum și cu un sentiment enorm de satisfacție, am reușit să smulg mușchiul, rupându-l de la rădăcină și desprinzând bucăți mari. Acestea, am descoperit, puteau fi rulate sau chiar împăturite.

Robert m-a ajutat, așezând mușchiul în grămezi. Nu a trecut mult până ce am distrus împreună o zonă întinsă, transformând-o din verde în maro. În timp ce lucram, Robert mi-a povestit că își petrecuse noaptea cu comoara sub pat. Mama lui îi permisese să o păstreze acolo, cu condiția să nu deschidă cutiile sub nicio formă – condiție pe care reușise să o respecte, însă doar cu mare greutate.

— Este teribil de palpitant, nu-i așa? am spus. Pare desprins direct din *Insula comorilor*.

— Nu știu. Nu am citit *Insula comorilor*.

— Sunt sigură că ți-ar plăcea. Mie mi-a plăcut mult, deși se presupunea că e pentru băieți. Dar oricum, când eram de vârsta ta, preferam întotdeauna cărțile pentru băieți. E cu o groază de pirați și de lupte. Și cu un cufăr mare plin de comori.

— E și cu o corabie îngropată?

— Nu, dar e cu o insulă pustie și un bărbat cu barbă lungă. Pe nume Ben Gunn.

Am desprins împreună o altă bucată de mușchi. O mulțime de gândaci negri alergau de colo până colo, încercând să scape de lumina zilei.

— Valorează mulți bani? m-a întrebat Robert.

— Ce să valoreze mulți bani?

— Comoara, bineînțeles.

— O, da, am spus. O grămadă de bani. Cred că nu există nicio îndoială în privința asta.

— Câți bani?

— Ei bine, ar putea fi destul de dificil de stabilit. Nu prea avem cu ce să comparăm, înțelegi.

— Mai mult de o sută de lire sterline?

— Categoric mai mult de o sută de lire sterline, i-am răspuns.

— Mai mult de o mie.

— Aș spune categoric că și mai mult de o mie.

A râs nesigur, de parcă acest lucru i s-ar fi părut imposibil de crezut.

— Însă nu doar valoarea este importantă, am continuat. Și mai interesant este că provine dintr-o perioadă despre care se credea că oamenii deveniseră extrem de primitivi. Din Evul Mediu Întunecat. De aceea se numește Evul Întunecat, înțelegi. Pentru că se credea că oamenii au alunecat înapoi în întuneric. Ai auzit despre romani, nu-i așa, Robert?

— Aveau centurioni. Și legionari.

— Exact. Ei bine, după ce romanii au părăsit Marea Britanie în jurul anului 400, s-a crezut că, în loc să meargă înainte și să devină mai înțelepți, oamenii

au mers înapoi. Au redevenit practic niște oameni ai cavernelor. Dar asta demonstrează că nu s-a întâmplat deloc așa ceva. Dacă au fost capabili să facă bijuterii precum piesele pe care le-am descoperit, trebuie să fi fost mult mai isteți decât și-a închipuit cineva. Prin urmare, e foarte palpitant. De fapt, e unul dintre cele mai palpitante lucruri care s-ar fi putut întâmpla vreodată.

— Și este a noastră?

— Ce vrei să spui?

— Ne aparține mie și lui Mami?

— Nu știu, am spus. Și mă tem că nici nu știu cum se decide asta.

— Dar a fost găsită pe terenul lui Mami, nu-i așa?

— Corect.

— Ei bine, atunci trebuie să ne aparțină.

— Da... am spus. Da, probabil că da. De ce nu ducem noi o parte din mușchi înapoi? Trebuie să fi tăiat mai mult decât suficient până acum.

Când m-am ridicat în picioare, am văzut un obiect enorm de argint plutind pe cer peste Woodbridge. Avea o formă aproximativ cilindrică. La un capăt avea ceva ce semănă cu niște înotătoare. Celălalt capăt era îndreptat în jos. În timp ce mă uitam, un al doilea obiect de argint se înălța constant, dar stângaci, lângă el. Când a ajuns la aceeași înălțime cu primul, s-a oprit.

Fără ca eu să întreb, Robert mi-a explicat:

— Baloane de baraj. Domnul Jacobs mi-a spus despre ele.

— La ce folosesc?

— Să oprească avioanele inamice, care ar trebui să zboare direct în ele și apoi să se prăbușească.

N-am putut să nu mă gândesc că șansele ca acest lucru să se întâmple erau foarte mici, deși nu am spus-o cu glas tare. I-am înconjurat umerii lui Robert cu brațul și, împreună, am rămas în picioare, urmărind cum cele două baloane se legănau și apoi se ciocneau unul de celălalt, deteriorându-se parțial în timpul acestor manevre.

Cu brațele încărcate de mușchi tăiat, am început să urcăm înapoi pe pantă. Brusc, am simțit că pământul pe care mergeam e la fel de subțire și de fragil

precum crusta de nisip din interiorul corabiei. Parcă ar fi putut să cedeze în orice moment sub picioarele noastre, iar noi doi am fi căzut într-un abis negru.

La jumătatea pantei, am trecut printr-o mică poiană. Acolo fusese înălțat un cort Bell de culoare kaki. Clapa era prinsă în spate, iar frânghiile, întinse de jur împrejur. Înăuntru, am văzut un sac de dormit, precum și niște haine împrăștiate. Aici, a spus Robert, era locul în care stătea Rory, nepotul doamnei Pretty.

— Nu are voie în casă? l-am întrebat, amintindu-mi ce spusese Phillips și întrebându-mă dacă doamna Pretty avea o aversiune profundă față de găzduirea oaspeților.

Robert a început să râdă.

— Nu e asta, zăpăcito. Îi place să stea aici.

Se pare că nepotul doamnei Pretty prefera să doarmă afară. Într-un fel, acest gest părea foarte ostentativ, deși nu am spus nici asta.

Încet, Phillips a coborât pe scară. Din când în când arunca o privire peste umăr, înainte de a se lăsa pe o altă treaptă, aproape ca și când ar fi suspectat că este urmărit. În partea de jos, a coborât cât de ușor cu putință, săltându-și greutatea, cum ar face o femeie cu fustele ei. Mergând pe vârfuri, a înaintat de-a lungul corabiei până a ajuns la capătul apropiat al încăperii funerare. Acolo, s-a lăsat într-un genunchi cu un oftat.

Fără prezența lui Stuart, atmosfera se schimbase mai mult decât aș fi crezut posibil. Totul era mult mai serios, mai mohorât, decât înainte. Nici măcar în timpul pauzelor nu existau momente degajate. Aproape că nimeni nu vorbea cu nimeni; se concentrau doar la sarcinile repartizate. După ce au terminat de mutat grămezile de pământ, oamenii au fost puși la treabă să descopere ultimele nituri din secțiunea prorei.

Când au terminat cu asta, au reușit să facă primele măsurători complete ale corabiei. Avea puțin sub douăzeci și opt de metri de la un capăt la altul. Însă inițial trebuie să fi fost și mai lungă. Lipsesc ultimii doi metri de la capătul dinspre pupă, complet distruși. Phillips credea că vinovați de asta trebuie să fi fost fermierii medievali. Domnul Brown a fost cel care a sugerat că poate corabia a fost îngropată în mod deliberat într-un anumit unghi. Credea că pupa ieșea deasupra movilei ca un corn mare, ca să fie foarte vizibilă din

cealaltă parte a râului. Spre surprinderea mea, Phillips nu a respins cu totul teoria, ba chiar a recunoscut că ar putea avea o anumită justețe.

Am continuat munca în tăcere, întreaga după-amiază. Lucram la capătul opus al camerei față de Phillips. Din când în când, mă uitam în sus și îl vedeam aplecat, cu brațele întinse și încordate. Soarele strălucea și mai aprig decât înainte.

Purtam o bluză fără mâneci. Aproape că îmi vedeam brațele și umerii devenind maronii. Practic, de culoarea mahonului. Însă nu era momentul pentru vanitate. Nu mă prea mai preocupa aspectul meu. Singurul lucru care conta era ce se află în interiorul navei.

Când a apărut Phillips lângă mine, am tresărit – nu pricepeam cum ajunsese acolo fără să-mi dau seama. Laturile nasului îi străluceau de transpirație.

— Ai găsit ceva? m-a întrebat.

I-am arătat un fragment din ce credeam că e un bol de ceramică.

— Nimic altceva?

Am clătinat din cap. Phillips mă tot privea cu un fel de nerăbdare stranie.

— Ați găsit ceva, domnule Phillips? am întrebat.

— Cred că da. Vino și aruncă o privire dacă vrei.

Când m-am apropiat de capătul unde lucra el, am constatat că Phillips dezgropase muchia unei pietre gri-pal. Se distingeau două suprafețe plane perpendiculare, amândouă netede. Deocamdată dezgropase aproximativ patruzeci și cinci de centimetri din muchia liniară, de culoarea pietrei ponce, în unghi drept. La ambele capete, piatra se pierdea în nisip.

— Orice ar fi chestia asta, e măricică, a spus Phillips. Am putea să începem amândoi din mijloc și să lucrăm spre exterior.

O curățare ulterioară a dezvăluit că fiecare suprafață avea o lățime de cinci centimetri. Când am terminat, m-am mutat în dreapta, urmând marginea. Mă așteptam să dau peste o crăpătură sau peste o muchie crăpată. Nu înțelegeam cum un obiect atât de mare ar fi putut rămâne intact – mai ales dacă acoperișul căzuse peste el. Dar nu exista nicio fisură și niciun semn de deteriorare.

Într-o oră, obiectul crescuse în lungime până la aproape un metru. Totuși, era destul de uniform și simetric, cu muchiile perfect netede. Apoi, aproape imediat, marginile au început să dispară. Am presupus că trebuie să mă fi apropiat deja de un capăt. Dar, la fel cum s-a îngustat, piatra a început să crească. În același timp, suprafața a devenit mai aspră și mai ondulată. Din fericire, nisipul era atât de uscat, încât am reușit să-l îndepărtez fără să folosesc mistria. Și Phillips părea să se apropie de celălalt capăt. Și acesta a dispărut și apoi a ieșit din nou la suprafață.

Privind în partea opusă, am văzut că Phillips începuse să prindă viteză. Nisipul zbura în stânga și-n dreapta lui. Însă, după câteva clipe, am observat că nu mai peria. De fapt, nu făcea absolut nimic. L-am urmărit și am așteptat să continue, dar tot nu s-a mișcat.

M-am ridicat și am traversat spre locul unde stătea. Când am privit în jos, am scos o exclamație de surprindere. Acolo, chiar în fața mea, era chipul unui bărbat. Avea ochii închiși, buzele strânse și o barbă lungă și ascuțită. Arăta exact ca un corp miniatural întins în nisip. În același timp, mă așteptam să deschidă ochii brusc, ca și când s-ar fi trezit dintr-un somn lung.

Phillips nu a spus nimic. Doar s-a întins și a mângâiat suprafața pietrei cu vârfurile degetelor, mult mai tandru decât aș fi crezut.

La scurt timp după ce ne-am reapucat de lucru, am descoperit și eu un chip. Avea dimensiuni identice cu primul și forma unei lacrimi întoarse invers. Și această față era bărboasă – firele de păr fuseseră marcate prin caneluri paralele în piatră. Dar exista o diferență subtilă, abia sesizabilă, în expresia sa. Primul chip părea că se căiește, acesta părea îngrijorat. Temându-se de ce ar fi văzut dacă ar fi deschis ochii.

Phillips era deja pe cale să descopere un al doilea chip în partea sa. Până la urmă, am scos la iveală trei laturi ale unei bucăți de piatră lungi, pătrate. La ambele capete ale acesteia și pe fiecare dintre suprafețe, erau fețe cu barbă. Cu variații minime de expresie.

Ne-am strecurat mistriile sub marginea inferioară a pietrei și am înaintat cu ele până când s-au întâlnit. Apoi, am săpat un mic șanț, astfel încât să putem introduce degetele dedesubt.

Am mișcat ușor piatra într-o parte și-n alta. Când am fost cât se poate de siguri că nu e prinsă în nimic, am ridicat fiecare de câte un capăt, după ce am numărat până la trei.

S-a desprins destul de ușor. Dar era mult mai grea decât mă așteptam. Deja umede de transpirație, degetele au început să-mi alunece pe suprafața netedă. I-am strigat lui Phillips că trebuie să o lăsăm jos. În timp ce făceam acest lucru, piatra s-a rostogolit, expunând o a patra – anterior îngropată – suprafață. Aici erau încă două fețe, câte una la fiecare capăt.

Ultimele fețe aveau expresii diferite de ale celorlalte; ar fi putut exprima diverse forme de contemplare. Însă toate opt erau perfect conservate. Eu și Phillips stăteam de-a bușilea, față în față, cu piatra așezată între noi. Gâfâiam amândoi.

— Ai idee ce este? m-a întrebat el.

— Un fel de sceptru?

— Un sceptru, da, a încuviințat el. Așa mă gândeam și eu.

— Ați mai văzut vreodată așa ceva?

— Niciodată! a spus el. Și mai mult decât atât, nimeni altcineva n-a văzut. Din câte știu, acest lucru nu are niciun corespondent. Nu în arheologia europeană sau scandinavă, cel puțin. S-au găsit sceptre de piatră în Irlanda și în Scoția. Însă numai cu o față. Niciodată cu opt. Și niciodată de această dimensiune, nici pe departe.

Și-a scos batista și și-a tamponat sprâncenele.

— Știi ce înseamnă asta, nu-i așa?

Bănuiam că da, deși în acel moment mi se părea că e mai bine să tac.

— Dacă nu mă înșel foarte tare, a zis Phillips, acesta este mormântul unui rege.

Am luat masa singură la Bull. La propriu – nu era nimeni altcineva în sala de mese. Singurele opțiuni din meniu erau șunca și eglefin afumat. Am comandat șuncă. Deși acest lucru nu era specificat în meniu, a venit cu un ou prăjit deasupra. Șunca era dulce și fragedă, iar albușul de ou mi-a alunecat pe gât mai suculent decât o stridie. La desert, am cerut o felie de plăcintă de coacăze cu frișcă. A fost una dintre cele mai delicioase mese pe care le-am luat vreodată.

După aceea, plănuisem să mă întorc sus. Dar nu era încă ora zece și nu aveam nicio dorință de a dormi sau de a citi – cu atât mai puțin de a asculta radioul. Incapabilă să mă gândesc la altceva de făcut, m-am întors afară. Deși se întunecase, aerul încă era cald. Pe deal pluteau mirosurile dinspre estuar: un amestec de pește eviscerat și noroi întărit. Câțiva câini alergau de colo până colo într-o manieră autoritară, de parcă întunericul le-ar fi conferit oarecum un drept de proprietate. În scuar, ușile puburilor erau deschise. Bălți de lumină se revărsau pe drum.

În timp ce mergeam de-a lungul trotuarului spre Shire Hall, trei bărbați au ieșit dintr-un pub. Judecând după modul dezordonat în care se mișcau, toți trei băuseră prea mult.

Au pornit spre mine. Când au ajuns la câțiva metri, s-au oprit, blocând trotuarul. Acum îi vedeam destul de clar, puteam să observ cât erau de tineri.

— Te-ar tenta un păhărel, drăguțo? a întrebat unul.

Ceilalți doi au început să râdă. Încurajat de reacția lor, primul bărbat a continuat:

— E păcat ca o fată drăguță ca tine să fie singură. Nu ai și tu un iubițel pe care să-l strângi în brațe?

M-am oprit. Nu puteam să trec pe lângă ei fără să cobor de pe trotuar.

— De ce nu-l lași pe unul dintre noi să se ofere? a spus bărbatul tot mai încrezător. Îl ai aici pe Jackie. Poate fi un pic nesuferit când ia mai mult la bord, dar este foarte tandru. Așa am auzit, cel puțin.

Am vrut să-i spun să nu fie idiot, să se dea la o parte și să mă lase să trec. Dar simțeam cum mă îmbujorez, cum deveneam roșie ca racul. Până și rădăcinile părului parcă luaseră foc.

— Ar mai fi și Vincent. Dar el e foarte căpos, când își pune în minte ceva. Nu-i așa, Vince? Aș mai fi și eu, desigur. Acum, care dintre noi e norocosul pe care l-ai prefera?

Jena mă paraliza. Mă încremenea. Parcă aș fi prins rădăcini în locul ăla, pentru ca oamenii să râdă și să-și bată joc de mine. M-am întors și m-am îndepărtat, cu brațele încrucișate la piept. În spate, auzeam râsul bărbaților –

nu mai era stânjenit, ci mult mai viguros decât înainte. Râsul m-a urmărit până la hotel.

Când am deschis ușa camerei mele, am văzut o telegramă pe podea.

HAOS AICI STOP TOTUL DUREAZĂ MAI MULT DECÂT ERA DE AȘTEPTAT STOP
REVIN CÂT MAI CURÂND POSIBIL STOP CU TOATĂ DRAGOSTEA STUART STOP

Frank Grimes a apărut a doua zi. Era un bărbat cu față de iepure, îmbrăcat într-o salopetă bleumarin atent călcată, bine apretată. A făcut o plecăciune formală în fața mea, ca un mandarin chinez. Phillips a spus că el și cu mine ar trebui să lucrăm împreună. Mi-am imaginat că sosirea lui Grimes înseamnă că Phillips se va întoarce la supravegherea operațiunilor din afara corabiei. Însă asta nu s-a întâmplat.

În cursul dimineții, Grimes a descoperit o grămadă încâlcită de metal violet. Era aproximativ circulară, cu o formă aproape sferică. A ridicat-o, a urcat-o pe scară și a așezat-o pe iarbă. Arăta chiar mai bizar acolo decât în șanț, ca o adunătură de ustensile vechi de gătit.

De pe mal, am văzut că pe câmpul de alături începuse recoltarea. Doi cai trăgeau o mașină de secerat prin orzul copt. Lamele se roteau încet în timp ce se ridica un nor de praf și de pleavă. Din câțiva în câțiva metri, caii se opreau pentru ca un obstacol să fie înlăturat sau pentru ca o piatră să fie mutată. Apoi, bărbatul care stătea pe secerătoare punea caii din nou în mișcare, smucind frâul.

Din anumite motive, starea de spirit a lui Phillips se schimbase în rău. Cu greu se mai mobiliza să-mi ureze o dimineață bună și nu părea mai comunicativ cu nimeni altcineva. După-amiază, m-am dus să-l caut, intenționând să-l întreb ce vrea ca domnul Grimes și cu mine să facem în continuare. După ce am terminat lucrul la o parte a camerei funerare, m-am gândit că este mai bine să mă consult cu el înainte de a merge mai departe.

L-am găsit în partea de jos a malului. Stătea cu mâinile în șold, țipând la nepotul doamnei Pretty.

— Ți-am mai spus că nu poți hoinări pur și simplu pe-aici ca să-ți faci fotografiile cum ai tu chef! Înfigându-ți echipamentul în sol și lăsând urme uriașe de picioare peste tot!

Mi s-a părut nedrept. Oricât de neglijent ar fi fost îmbrăcat, nepotul doamnei Pretty avea grijă să fie cât mai discret, întrebându-i mereu pe oameni dacă le stă în cale înainte de a face o fotografie. Cât despre urmele de picioare, acest lucru părea puțin probabil, deoarece el purta espadrile. Niște espadrile negre, jerpelite, e-adevărat, dar cu toate astea espadrile.

— Nu neg că este util să avem o documentare fotografică a excavării, a continuat Phillips la un volum similar cu cel anterior. Nu neg asta. Doar că, pe viitor, insist să-mi ceri permisiunea înainte de a face fotografii. M-am făcut înțeles?

Nepotul doamnei Pretty ținea capul aplecat într-o parte și își sugea obrajii, ceea ce îi scotea în evidență pomeții ascuțiți. Arăta ciudat de concentrat, de parcă n-ar fi întâlnit niciodată pe cineva ca Phillips și nu ar fi vrut să piardă ocazia de a-l examina îndeaproape. Și-a luat ochii o clipă de la Phillips și a privit scurt peste umărul lui, spre locul unde stăteam în picioare.

Phillips încă nu terminase. Mai mult decât atât, părea să se pregătească pentru un alt atac. Până să înceapă, am făcut un pas înainte și am spus:

— Mă întreb dacă aș putea vorbi cu dumneavoastră, domnule Phillips.

Nu s-a deranjat să se întoarcă.

— Nu acum. Așteaptă până termin.

Din nou, și-a luat avânt să continue.

— Unde ați vrea să aștept? am întrebat. Aici? Sau mă întorc în cameră și să aștept acolo?

S-a răsucit cu o agilitate surprinzătoare.

— Așteaptă-mă unde vrei, pentru numele lui Dumnezeu! O... nu contează. Am terminat aici oricum.

A plecat, aproape ciocnindu-se de mine. Presupun că ar fi trebuit să-l urmez, dar nu mi s-a părut că avea vreun rost. După plecarea lui, nepotul doamnei Pretty și-a îndreptat atenția asupra mea. Un colț al gurii i-a zvâcnit ușor. Nu mi-am dat seama dacă era o reacție nervoasă sau un râs înăbușit.

— Aș păstra distanța dacă aș fi în locul tău, mi-a zis. Sunt pe lista neagră.

— M-am prins.

— Ce l-a apucat pe Phillips?

— Nu știu. Se pare că are o zi proastă.

— Și încă cum!

Și-a trecut mâna prin păr de câteva ori, înainte și înapoi, de parcă încerca să șteargă amintirea lui Phillips. Apoi s-a oprit și a surâs mâhnit.

— Ei bine, îndrăznesc să spun că o să treacă totul. Știu că acestea nu sunt tocmai circumstanțele ideale, dar nu am făcut niciodată cunoștință cu adevărat. Eu sunt Rory – Rory Lomax.

— Peggy Piggott.

Am dat mâna.

— Stau aici doar câteva zile, a spus el.

— Știu... Ți-am văzut cortul, am adăugat prostește.

A fost mai degrabă uimit de asta, chiar jenat.

— Ah, da, păi, nu e ca și cum aș campa, să știi. Adică fac și asta, dar oricând pot face baie în casă. Acolo îmi spală și rufele. Așa că sunt oarecum un impostor.

A tăcut câteva clipe, ca și când ar fi vrut să aprofundeze ideea.

— Să știi că nu-i nimic mai grozav decât dormitul în aer liber. Nu în această perioadă a anului, oricum. Să stau în cortul meu și să ascult privighetorile.

— Privighetori? am exclamat neîncrezătoare.

— Ei bine, cele mai multe dintre ele au plecat deja, desigur. Totuși, mai sunt câteva prin jur. De ce? Nu le-ai auzit?

— Doar la radio, am răspuns.

Acum era profund confuz.

— La radio? a repetat el uimit.

— Chiar nu are importanță...

În timp ce stăteam acolo, Grateley, majordomul, a venit și ne-a întrebat dacă dorim niște limonadă.

— Ce zici? m-a întrebat Rory Lomax. Mie mi-ar prinde bine o porție.

După ce am luat câte un pahar de pe tavă, a sugerat să ne așezăm o clipă. Nu vedeam niciun motiv pentru care să mă întorc imediat la muncă – nu cu Phillips într-o astfel de dispoziție –, așa că am plecat și ne-am așezat la adăpostul umbrelor catifelate ale arborilor de tisă.

— Care e treaba cu auzitul privighetorilor la radio? m-a întrebat.

— O... Mi-e teamă că este o poveste lungă.

— Nu mă deranjează.

Mi-aș fi dorit să-mi fi ținut gura, desigur. Însă nu am vrut să par nepoliticoasă, așa că nu aveam încotro decât să continui.

— Există o violoncelistă pe nume Beatrice Harrison. A fost violoncelista preferată a lui sir Edward Elgar – deși amănuntul ăsta nu e important acum... Oricum, în timpul verii îi plăcea să exerseze la violoncel în aer liber. În crângul ei. Într-o seară, cânta o bucată muzicală, când a auzit o privighetoare cântând împreună cu ea. La început, a presupus că trebuie să fie doar o coincidență ciudată. Dar, pentru a se convinge, a început să cânte o gamă. Iar privighetoarea a acompaniat-o.

— Ești sigură de asta? a întrebat Rory Lomax.

— Absolut sigură, i-am răspuns. În noaptea următoare, a încercat din nou și s-a întâmplat același lucru. Și în următoarea, la fel. Domnișoara Harrison a fost atât de încântată, încât a mers la lordul Reith la BBC. S-a gândit că BBC-ul ar putea fi interesat să o înregistreze, știi. Dar lordului Reith nu i s-a părut o idee bună. Nu la început. Credea că asta i-ar putea descuraja pe oameni să iasă pur și simplu să asculte privighetorile. Dar domnișoara Harrison l-a convins că există o mulțime de oameni care trăiesc în locuri unde nu au nicio șansă să audă vreodată o privighetoare, așa că, în cele din urmă, el a fost de acord.

M-am oprit. Rory Lomax mă privea cu exact aceeași expresie încordată, concentrată, cu care îl privise pe Charles Phillips.

— Continuă, a spus el.

— Chiar vrei?

— O, sunt absolut sigur.

— Bine atunci... Data următoare când domnișoara Harrison s-a dus să exerseze afară, acolo erau amplasate microfoane și amplificatoare. A început să

cânte ca de obicei. Problema era că nu se întâmpla nimic. Mai întâi, a încercat cu un fragment din Dvořák. Asta funcționase în trecut. Apoi a trecut la Elgar și, în cele din urmă, la „Danny Boy“. Însă, tot nimic. Nu se auzea niciun sunet, cu excepția violoncelului ei, desigur. Toată lumea era deja foarte nervoasă – atâta deranj pentru nimic. Și apoi, tocmai când se pregăteau cu toții să plece, privighetoarea a început să cânte. A ținut-o așa preț de cincisprezece minute, trilul ei înălțându-se și coborând odată cu violoncelul domnișoarei Harrison. Și asta nu a fost tot – oamenii care ascultaseră transmisiunea în grădinile lor au povestit că și alte privighetori au început să-i țină isonul. Ulterior, domnișoara Harrison a primit peste 50 000 de scrisori de felicitare.

Când am terminat, Rory Lomax nu a scos o vorbă, cel puțin pentru o vreme. Părea atât de impresionat de această poveste, încât am început să mă întreb dacă nu cumva se preface.

— Dar este minunat, a zis într-un târziu.

— Da, a fost... A fost minunat...

Tăcerea dintre noi a fost tulburată de un păcănit puternic. Sunetul provenea de la grămada de metal violet a lui Grimes. Era încă pe iarbă, unde o pusese el mai devreme. Doar că acum se deschisese. Aparent încălzită și dilatată de soare, carcasa metalică se desfăcuse.

Ne-am uitat în jos uimiți. Înăuntru, se aflau niște boluri de argint, strânse unul într-altul. Erau opt în total, fiecare decorat cu un model cruciform. În afară de o ușoară coroziune pe margine, erau în stare excelentă. Ba erau chiar mai strălucitoare și mai sclipitoare decât aurul pe care îl găsiserăm. În timp ce înșiram bolurile pe marginea șanțului, lumina soarelui se plimba pe suprafața lor și se reflecta spre noi.

A doua zi au început pregătirile pentru cocktailul doamnei Pretty. Bărbații au fost puși să aplatizeze mormanele cele mai mari de pământ pentru a le oferi oaspeților un punct de observație înălțat, de unde să privească interiorul corabiei. Au tăiat, de asemenea, iarba de lângă baracă, astfel încât formația Woodbridge Silver să cânte la instrumente pe o suprafață plană.

Am presupus că intruziunile îl vor mânia pe Charles Phillips, dar el nu a avut nicio reacție. Mi-am dat seama că acesta era modul lui de a face față necazurilor; ridica pur și simplu o cortină invizibilă între el și orice l-ar fi

nemulțumit. Cu cât ceva îl nemulțumea mai mult, cu atât cortina devenea mai impenetrabilă. În același timp, părea să nu fie pe deplin conștient de propria inconsecvență; o stare de spirit lua pur și simplu locul alteia, ca o succesiune de eclipse, fiecare anulând-o pe cea anterioară.

Nu exista nicio îndoială însă că pregătirile ne împiedicau să lucrăm. Duceam deja lipsă disperată de forță de muncă – încă nu aveam nicio veste nici despre domnul Crawford, nici despre domnul Ward-Perkins.

Cu toate acestea, am mai făcut o descoperire semnificativă. La început, Phillips a crezut că a găsit un scut. Dar, pe măsură ce a avansat, a devenit clar că era vorba despre o tavă enormă, cu diametrul de aproape șaizeci de centimetri. Făcută din argint, la fel ca bolurile, era ciobită serios într-o parte, dar în rest, nedeteriorată. Centrul tăvii era decorat cu o stea cu opt colțuri, iar pe margine se observau două modele ștanțate. Una, hexagonală, conținând niște litere. Cealaltă, ovală. În interiorul ovalului se afla imaginea unei femei cu voal și cu aureolă.

Phillips a arătat spre modelele ștanțate.

— Acestea, după cum bine știți sau nu, sunt mărcile de control ale împăratului Anastasius I. Anastasius, desigur, a fost conducătorul Imperiului Bizantin din anul 491 până în 518. Incredibil, nu-i așa? Timp de secole, toată lumea a crezut că acești oameni abia dacă erau în stare să facă niște bâte cu care să se ciomăgească între ei. Acum constatăm că rutele lor comerciale se întindeau până la Constantinopol.

La prânz, Phillips stătea în cămașă, sprijinit de un trunchi de copac, cu picioarele întinse. Domnul Grimes se lungise și el, cu mâinile la ceafă. În timp ce noi ceilalți eram acoperiți de noroi și praf ca urmare a muncii în camera funerară, salopeta lui era întotdeauna imaculată. Domnii Jacobs, Brown și Spooner stăteau singuri, puțin mai departe.

Robert era și el acolo, hoinărind distras și părând supărat. Am observat că avea obrajii uzi de lacrimi. Când l-am întrebat ce s-a întâmplat, mi-a spus că și-a pierdut o patină cu rotile. Am încercat să-l liniștesc spunându-i că patina o să apară de undeva, mai devreme sau mai târziu.

— De unde știi? a întrebat el.

— Nu știu sigur. Dar cred că așa va fi.

Aș fi fost fericită să iau prânzul de una singură, dar nici nu m-am așezat bine, că doamna Pretty m-a chemat la ea. Stătea pe scaunul ei de răchită, cu nepotul, Rory, așezat pe o pătură, la picioarele ei. M-am așezat lângă el pe pătură.

— Sper că soțul tău se va întoarce la timp pentru cocktail, a spus doamna Pretty.

— Dacă va putea, sunt sigură că va veni.

— Este atât de amabil din partea voastră să veniți amândoi aici. N-are cum să fie nici pe departe începutul vieții de familie la care vă așteptați.

— Credeți-mă, doamnă Pretty, nu aș fi ratat asta pentru nimic în lume.

După ce am terminat de mâncat, Rory a plecat să mai facă niște fotografii cât camera funerară era pustie. Mă pregăteam să plec și eu, când doamna Pretty a spus:

— Draga mea... Aș vrea să știu dacă-ți pot pune o întrebare. L-aș fi întrebat pe domnul Phillips, însă pare puțin cam preocupat astăzi.

— Desigur.

Doamna Pretty nu mâncase nimic, cel puțin nu cât am stat eu acolo. Cu toate acestea, și-a dus șervetul la buze înainte de a continua.

— Nu ți se pare ciudat că nu ați găsit niciun cadavru? Mormântul – în mod clar este un mormânt – conține bunurile funerare ale unei persoane foarte importante. Și totuși, nu există niciun semn că ar fi fost cineva îngropat acolo.

Avea dreptate, desigur. Era ciudat că nu găsiserăm nici urmă de cadavru. Inițial, Phillips fusese convins că e doar o chestiune de timp. Însă, pe măsură ce săpăturile avansaseră, se arătase din ce în ce mai puțin dispus să discute subiectul. De aici, am tras concluzia că era la fel de nedumerit ca toți ceilalți de absența unui corp.

I-am explicat că ar putea să nu fie deloc un mormânt, ci un monument comemorativ. Făcut probabil pentru cineva pierdut pe mare sau dispărut în luptă.

— Adică s-ar putea să nu fi existat niciodată un cadavru?

— Există și această posibilitate, am recunoscut.

— Dar, dacă ar fi existat un corp, ar mai fi acolo?

— O, da! Este mult prea devreme pentru a abandona speranța.

— Mulțumesc, draga mea! a spus ea. Asta e tot ce voiam să știu.

În ziua aceea nu am mai primit nicio veste de la Stuart. Abia după ce m-am întors la hotel, mi-am amintit că ar fi bine să mă gândesc la ce voi purta pentru cocktailul doamnei Pretty. Nu că aș fi avut prea multe din care să aleg: singura variantă era ținuta mea de plecare în luna de miere. La insistențele lui Stuart, fusese făcută special pentru mine de domnul Molyneux de pe Bond Street. Atât sacoul, cât și fusta erau din mătase roșiatică, în timp ce nasturii erau toți din bronz aurit.

Dar când am îmbrăcat-o și m-am dus la oglindă, am descoperit cu groază o țărăncuță arsă de soare care mă privea. Am clipit, sperând că o să dispară. Numai că ea nu a dispărut; a rămas încăpățânată pe loc. Umerii mei păreau să se fi lățit, iar încheieturile, să se fi îngroșat. Mâinile îmi erau la fel de aspre ca ale unui marinar. Pe piept se vedea un V ascuțit de piele bronzată care arăta ridicol sub decolteul rotund al sacoului. Singura mea consolare, mă gândeam, era că măcar Stuart va fi scutit să mă vadă astfel.

Plouase în timpul nopții. Iarba lipăia sub picioarele mele în timp ce mergeam spre movile. Am îndepărtat apa de pe marginile prelatelor și am șters reziduurile cu niște bureți urât mirositori. Bărbații instalaseră deja șiruri de scaune din lemn la baza mormanelor de pământ nivelate. Erau mult mai multe scaune decât mă așteptam; am numărat aproape o sută.

De la început a fost clar că nu vom reuși să facem prea multe în acea zi. La ora două, Phillips a oprit lucrul și a spus că ar trebui să mergem cu toții și să ne pregătim pentru petrecere. Doamna Pretty mi-a pus la dispoziție un dormitor pentru a mă schimba, dar mi-a fost mai comod să fac asta în baracă – simțeam cumva că lumea s-ar aștepta la o transformare mult mai spectaculoasă dacă m-aș schimba în casă.

Robert stătea de pază afară, să fiu sigură că nimeni nu dădea buzna înăuntru. Mi-am pus la gât un colier de aur și rubine care îi aparținuse bunicii. Speram ca astfel pielea mea arsă de soare să nu mai sară în ochi. Când am ieșit, la baza mormanelor de pământ fuseseră deja înșirate mese de răchită și acoperite cu fețe de masă albe. Pe ele așteptau sticlele și paharele de sherry, alături de cești și de farfurii. Strălucind în uniformele lor, membrii formației Woodbridge Silver

și-au despachetat instrumentele și și-au aranjat partiturile. Iepurii țopăiau fără griji printre picioarele metalice ale stativelor muzicale.

— Ești gata? m-a întrebat Charles Phillips.

Se schimbase într-un costum cafeniu și purta un papion mai mare decât de obicei, împreună cu o batistă asortată, care i se revărsa din buzunarul de la piept.

— Sunt convins că nu trebuie să îți spun că discreția este esențială.

— Discreția?

— Dacă se află despre asta, o să roiască tot felul de oameni pe aici. Jurnaliști și alții asemenea – oameni îngrozitori. Fără îndoială că ți se vor pune nenumărate întrebări prostești. Pur și simplu nu le spune mai mult decât trebuie, clar?

— Destul de clar, am spus.

— Bravo!

La ora cinci, dirijorul și-a lovit bagheta și a ridicat mâinile, după care formația s-a lansat în „A Londonderry Air". Curând după aceea, au sosit primii oaspeți, ieșind din conacul Sutton Hoo în grupuri mici. Când grupul din față s-a apropiat, Phillips a mormăit:

— Doamne-ajută!

Grupul era format din trei bărbați și o femeie. Doi dintre bărbați, precum și femeia purtau costume de tweed, în timp ce al treilea bărbat avea un costum dintr-un material similar cu cel de culoare cafenie pe care îl purta Phillips. Însă costumul lui avea o croială considerabil mai bună decât a lui Phillips. Părea să fi fost sculptat pe corpul său, judecând după felul în care pica materialul în timp ce el mergea. Când cel de-al treilea bărbat l-a văzut pe Phillips, s-a oprit pentru o clipă, apoi a încetinit pasul.

— Bună ziua, domnule Phillips, a spus el.

— Bună ziua, Reid Moir, a răspuns Phillips. Îmi permiți să ți-o prezint pe doamna Peggy Piggott? Dumnealor sunt domnul Reid Moir și domnul Maynard. De la Ipswich Museum, a adăugat el.

— Încântat de cunoștință, a rostit domnul Reid Moir ușor. Aș vrea să-mi prezint prietenii, sir Joseph și lady Veevers. Charles Phillips, de la Selwyn College, Cambridge... Sir Joseph, după cum sunt sigur că știți, este lordul-locotenent din Suffolk.

— De la Selwyn? a întrebat sir Joseph după ce am dat mâna. Îl cunoașteți pe Wagstaff? De la Emmanuel?

— Nu cred, a spus Phillips.

— A.P. Wagstaff?

Phillips a clătinat din cap.

— A.P. Wagstaff, paleontologul? a insistat sir Joseph.

Phillips a clătinat din nou din cap. În mod clar, nu avea intenția să cedeze. Sir Joseph părea că nu știe sigur cum să abordeze situația mai departe. A continuat să-l privească pe Phillips cu o încruntare nedumerită, în timp ce Reid Moir spunea:

— Înțeleg că ne veți face onoarea unui discurs.

— Un discurs? Cât de încântător, a intervenit lady Veevers.

— E doar o scurtă prezentare, a recunoscut Phillips. Nimic mai mult.

— Am încredere că, în scurta dumneavoastră prezentare, veți acorda meritul cuvenit instituției noastre, Ipswich Museum, a spus Reid Moir.

Phillips nu a răspuns.

— Și, bineînțeles, sir Joseph și lady Patience așteaptă cu nerăbdare să vadă descoperirile. La fel ca noi toți.

— Joseph și cu mine abia dacă ne-am putut gândi la altceva în ultimele câteva zile, a spus lady Patience.

Phillips s-a întors către ea.

— Atunci, mă tem că veți fi dezamăgiți.

— Nu... nu cred că înțeleg.

— Vreți să spuneți că obiectele descoperite nu mai sunt aici? a întrebat Reid Moir.

— Nu, a zis Phillips. Nu spun asta. Unele piese sunt încă aici. Însă am decis să nu le arătăm, cel puțin nu publicului.

Reid Moir a făcut un pas înainte.

— Să vă reamintesc că sir Joseph și lady Patience sunt invitații mei personali? a zis el în șoaptă și aproape pe ascuns. Și, de asemenea, că fără Ipswich Museum nici măcar nu ar fi existat vreo săpătură?

— Probabil că nu. Cu toate acestea, doamna Pretty este foarte preocupată de securitate. Pe bună dreptate, după părerea mea.

— Ascultă aici, Phillips... a spus Reid Moir, făcând un alt pas în față.

Phillips s-a uitat în jos la el cu un interes detașat, de parcă Reid Moir era pe punctul de a încerca o escaladă pe cămașa lui.

În acel moment, au sosit și alți oaspeți. Fără să știe că ceva nu este în regulă, au început să discute cu Phillips. Între timp, Reid Moir i-a condus pe sir Joseph și pe lady Veevers spre movile. Am profitat și eu de ocazie pentru a mă retrage. Deja oamenii se strângeau pe margini și priveau în jos, spre corabie. Ferindu-și ochii de soare cu o mână, se întindeau după sandviciuri și prăjituri cu cealaltă.

În acest timp, formația interpreta o selecție de imnuri și cântece de marș. După aproximativ o jumătate de oră, ca urmare a îndemnurilor lui Grateley și ale altor membri ai personalului, toată lumea s-a așezat pentru discursul lui Phillips. Eu nu m-am așezat, dar m-am dat într-o parte. Formația a încetat să mai cânte.

Phillips a venit cu pași mari în fața scaunelor. A așteptat până când s-a lăsat o liniște absolută și apoi a anunțat:

— Din cauza riscului alunecărilor de teren, am decis că nimeni nu poate fi lăsat să urce în zona tribunei.

S-a auzit un murmur de dezamăgire. Phillips l-a ignorat. Cu o mână în buzunarul jachetei, a continuat să ofere o relatare sumară și remarcabil de anostă a descoperirii corabiei.

Curând, oamenii au început să se foiască în scaune. Dintr-un motiv sau altul, vocea lui Phillips părea neobișnuit de firavă. Doar oaspeții din primele rânduri auzeau ceva. Zbârnâitul care venea de undeva de sus nu a îmbunătățit situația.

Am ridicat privirea.

Pe cer era un avion, cu aripile sclipind în lumina soarelui. Phillips a continuat să vorbească. Adică i se mișcau buzele, deși niciun cuvânt nu părea să-i iasă din gură.

— Vă rugăm să vorbiți mai tare! au strigat oamenii din spate.

Apoi, au insistat:

— Nu auzim nimic!

Însă Phillips a continuat cu glas la fel de slab ca înainte. Zumzetul creștea în intensitate. Apoi, brusc, s-a transformat dintr-un bâzâit enervant într-un țipăt mecanic puternic.

Am ridicat din nou privirea.

Avionul se îndrepta vertical spre sol, înfășurat în fluxul de aer. Vedeam palele elicei rotindu-se. De asemenea, și liniile de nituri de-a lungul fuzelajului. Am devenit conștientă că, în jurul meu, oamenii alergau să se adăpostească. Dar eu am rămas pe loc. Nu-mi puteam lua privirea de la avion. Cupola cabinei s-a deschis. Înăuntru era capul unui bărbat. Strălucitor și maroniu, ca o nucă enormă.

Aerul îmi lovea obrajii, îmi sufla părul pe spate. Țipătul mecanic părea să-mi umple fiecare părticică a corpului, zguduindu-mă cu totul. Entuziasmându-mă și înspăimântându-mă deopotrivă. Ceva m-a izbit dintr-o parte. Pământul mi-a fugit de sub picioare. M-am răsucit în cădere și am văzut avionul planând peste vârfurile movilelor, apoi ridicându-se la timp pentru a nu rade copacii. După ce a dispărut, două dâre negre de fum au rămas suspendate pe cer.

Nimeni nu s-a mișcat câteva clipe. Apoi o voce a spus:

— Ești bine?

M-am uitat spre locul unde stătea întins Rory Lomax. Confuză și indignată, mi-am dat seama că el trebuie să mă fi împins.

— Ești bine? a repetat el.

— Ce s-a întâmplat?

— Vreun imbecil care voia să se dea mare, presupun. Fie asta, fie încerca să audă discursul lui Phillips.

M-am ridicat și m-am scuturat.

— Uite, a spus el. Ți-ai zgâriat genunchiul.

— N-am nimic.

— Dar sângerează.

M-am uitat în jos și am văzut o mică pată de sânge chiar sub genunchiul drept.

— Aproape deloc.

— Hai, lasă-mă pe mine.

Rory Lomax începuse deja să-și desfacă eșarfa de mătase crem de la gât.

— Te rog, am spus. Nu este nevoie. În plus, am o batistă.

Am șters sângele – chiar era foarte puțin. Rory Lomax a rămas pe loc, ținându-și încă eșarfa de mătase în mâini. Toți ceilalți se ridicaseră. Unii încă se scuturau, alții comentau cu însuflețire.

Membrii formației și-au șters instrumentele și s-au pregătit să cânte din nou. În acest moment, l-am văzut pe domnul Jacobs alergând în direcția mea. A trecut pe lângă mine și a înaintat prin mulțime până a ajuns la Charles Phillips. Acolo s-a oprit și a început să-i vorbească. Discuția nu a durat mult, apoi Phillips a ridicat capul.

I-am urmărit privirea. Patru oameni își croiau drum pe laterala mormanului de pământ nivelat. Reid Moir mergea înainte, urmat de sir Joseph și de lady Veevers în spate. Maynard venea după ei. De îndată ce i-a văzut, Phillips s-a îndreptat cu pași mari până la poalele grămezii de pământ.

— Vreți să coborâți? le-a strigat el.

Reid Moir l-a ignorat. A continuat până a ajuns la platformă, unde s-a oprit într-o atitudine provocatoare, ținându-se cu ambele mâini de bara de protecție. În timp ce ne uitam, ceilalți trei i s-au alăturat, părând totuși mai puțin sfidători.

— Trebuie să coborâți, a strigat Phillips.

— Dumnealui este lordul-locotenent din Suffolk, a replicat Reid Moir. Și lady Veevers.

— Puțin îmi pasă cine sunt! a strigat Phillips iar. Înțelegi? Vreau ca toată lumea să se întoarcă aici acum!

De la baza mormanului de pământ, oamenii priveau surprinși. Dorind în mod evident să evite o confruntare, sir Joseph și lady Veevers au început imediat să coboare. Au fost urmați curând de Maynard. Dar Reid Moir a rămas acolo, probabil până când a simțit că și-a exprimat punctul de vedere. Apoi a coborât și el. Ajuns la nivelul solului, a mers până la Phillips.

— Mi-ai ordonat să plec de pe solul din Suffolk, a spus el.

Se pare că aceasta era cea mai gravă insultă dintre toate.

— Am spus foarte clar că nimeni nu trebuie să urce acolo, a replicat Phillips. Însă ai ales să nu iei în considerare cuvintele mele. Nu mi-ai lăsat altă opțiune decât să te rog să cobori.

— Să mă rogi? a repetat Reid Moir, nevenindu-i să creadă. *Să mă rogi?*

A plecat, cu Maynard urmându-l. Rămași pe cont propriu, sir Joseph și lady Veevers păreau cam stânjeniți și au făcut tot posibilul să se topească din nou în mulțime.

— Ce bine că suntem în Anglia, nu-i așa? a comentat Rory Lomax.

— Ce vrei să spui?

— Dă-i găștii ăsteia niște mitraliere, o să fie la fel de răi ca gangsterii din Chicago.

Am început să ne plimbăm printre oaspeți. M-am simțit ca unul dintre apostolii dintr-o pictură medievală murală ale căror picioare atârnă în aer, blege și palide, pentru a arăta cum sunt suflați de colo până colo de vântul divin.

— Bună ziua, doamnă, a spus o voce.

În fața mea stătea un bărbat. Purta un costum oarecum vechi, dar robust, o cravată presărată cu mici blazoane verzi și o pălărie de paie. Între dinți, în colțul gurii, ținea o pipă.

Mi-au trebuit câteva clipe să-mi dau seama cine era.

— Domnule Brown... Iertați-mă, nu v-am recunoscut.

Domnul Brown nu a părut în niciun caz descumpănit. A zâmbit și a spus:

— Din pricina machiajului.

Lângă el era o femeie cu haină și pălărie negre. De sub pălărie, ieșeau spirale aspre de păr. Fața aprinsă, aproape roșie ca focul, contribuia la aspectul mai degrabă sălbatic. Domnul Brown ne-a spus că era soția lui, May.

Doamna Brown a întins mâna. Câteva minute am vorbit despre săpături și am profitat de ocazie pentru a-i spune ce ajutor neprețuit fusese soțul ei.

— Vezi, Basil? a zis ea. Cel puțin cineva apreciază.

— May, ajunge.

Doamna Brown nu l-a băgat în seamă.

— Poate că Basil al meu o fi autodidact și n-are titulatura care trebuie după numele lui, a continuat ea. Chiar și așa, ăsta nu-i motiv să te porți cu el de parcă n-ar fi întreg la cap. Problema este că el e prea credul, înțelegeți. Îi crede pe oameni pe cuvânt. I-am zis că nu ar trebui, dar asta n-a contat absolut deloc. Nu-i așa, Basil?

Tocmai când mă întrebam dacă nu cumva doamna Brown băuse un pic prea mult sherry, l-am văzut pe domnul Reid Moir venind spre noi. Părea încă zguduit după întâlnirea cu Phillips. Dispăruse aproape orice urmă a atitudinii sale mieroase. Însă orice speranță pe care ar fi putut s-o aibă de a-și recăpăta echilibrul a fost spulberată curând.

Doamna Brown a așteptat până când a ajuns lângă ea înainte de a anunța triumfător:

— Și iată-l pe cel responsabil!

— May! a spus din nou domnul Brown.

— Nu, Basil, nu. O să mă fac auzită. Nu spun că domnul Reid Moir este mai rău decât alții. Spun doar că fiecare vrea să acapareze toată gloria, când omul care a găsit această corabie și care a făcut săpături mai bine decât oricine altcineva este Basil al meu.

Singura reacție a lui Reid Moir a fost să-și perieze ostentativ reverul jachetei, cu degetul arătător al mâinii drepte. În tăcerea care a urmat, domnul Brown a înșfăcat-o de cot pe soția sa, intenționând probabil să o conducă departe de acolo. Dar plecarea le-a fost blocată practic de sosirea doamnei Pretty și a lui

Robert. Din câte îmi dădeam seama, doamna Pretty nu auzise izbucnirea doamnei Brown, însă a înțeles situația imediat și știa exact ce e de făcut.

— Trebuie să fiți soția domnului Brown, May, a spus ea. Am auzit atât de multe despre dumneavoastră.

— Ați auzit? a întrebat doamna Brown, în mod clar surprinsă.

— Într-adevăr. Și știu cât de dor i-a fost domnului Brown de dumneavoastră de când e aici.

— I-a fost? a spus doamna Brown, chiar și mai uimită acum.

Doamna Pretty s-a uitat la fiecare dintre noi, oprindu-și privirea pentru scurtă vreme asupra nepotului ei și a mea.

— Sper că v-ați simțit cu toții bine în această după-amiază.

— Chiar foarte bine, am spus.

— Mă bucur... Cred că a mers pe cât de bine era de așteptat.

A ridicat ușor din sprâncene.

— Cu excepția neobișnuitei apariții.

În mod ciudat pentru el, Robert stătea liniștit lângă mama sa, fără să scoată niciun cuvânt.

— Bună ziua, tinere, a spus domnul Brown.

Robert și-a ridicat privirea spre el. Părea să fi ajuns la o concluzie.

— Bună ziua, domnule Brown, a răspuns.

Oamenii începeau deja să plece. Au venit să-și ia rămas-bun de la doamna Pretty, stând la rând ca să-i mulțumească pentru ospitalitate, înainte de a se îndepărta. Umbre tot mai lungi se ondulau pe iarba tăiată. Abia după ce majoritatea oaspeților au plecat, Rory m-a întrebat:

— Ce intenționezi să faci acum?

— Nu știu, i-am zis. Nu m-am prea gândit la asta.

— Mă întrebam doar dacă ai vreun plan.

— Plan?

— Pentru mai târziu. M-am gândit că poate ți-ar face plăcere să mergi la o plimbare prin pădure. Să vedem dacă auzim vreo privighetoare. Nu pot promite nimic. După cum am spus mai devreme, este cam târziu pentru ele în această perioadă din an. Dar ai fi bine-venită, dacă ai vrea să vii.

— Da. Mi-ar plăcea.

— Trebuie să te schimbi mai întâi, desigur. Nu ai putea să hoinărești îmbrăcată așa.

— Nu aș putea?

— Sigur că nu. Ești mult prea isteață. Dacă aș fi în locul tău, mi-aș lua și un pulover. Uneori se face destul de frig după ce soarele apune. Ce-ar fi să ne întâlnim lângă terenul de squash pe la opt, să zicem?

— La opt rămâne, am încuviințat.

Când am ajuns la terenul de squash, Rory mă aștepta. Purta un pardesiu lung cu țesătură în spic, pe care nu-l mai văzusem până atunci, și șapca lui de meșter ambulant irlandez, pusă cum trebuie de această dată.

— Bună, a zis el și a ridicat un termos. Am adus niște cafea pentru a ne menține în formă.

Exista o potecă de cenușă care înconjura casa și traversa vârful unei pajiști – trebuie să fi fost o pajiște cândva, deși acum era sufocată de ferigi. În stânga noastră se întindea un gard alb decolorat. Am simțit mirosul dulce, sordid, de ulex, apoi de caprifoi și apoi, la fel de intens, de usturoi sălbatic. Mirosul era atât de puternic, de parcă cineva și-ar fi frecat mâinile și le-ar fi desfăcut chiar sub nasul meu.

Rory a aprins o lanternă.

O baghetă de lumină ne-a luminat drumul. La capătul cărării de cenușă, se afla un pârleaz care dădea într-o pădure. Când am ajuns de cealaltă parte, el a spus.

— De-aici înainte, e mult mai abrupt. Ai grijă pe unde calci – sunt vizuini de iepure peste tot. Și nu uita să fii atentă la mărăcini, da?

Am coborât printre copaci, pașii noștri sunau înăbușit. Raza lanternei se rotea mereu. Nu puteam să văd râul – nu de aici –, dar o adiere răcoroasă sufla

peste pantă. Mirosul era destul de diferit acum, deși aproape la fel de puternic. Nisip uscat, amestecat cu o aromă de pin.

M-am împiedicat și, fără să vreau, am strigat.

— Haide, a spus Rory, ia-mă de mână! Doar cât ține porțiunea asta de drum. Până când devine mai plat.

N-am ezitat mai deloc înainte să-mi las mâna într-a lui. Însă, odată ce am făcut asta, m-am simțit de parcă întreaga mea ființă s-ar fi concentrat în degete. După ce am mers câteva minute, solul s-a nivelat într-un raft îngust, care se întindea de-a lungul malului.

— De ce nu încercăm aici? a spus el și mi-a dat drumul la mână.

Ne-am așezat amândoi. Pământul era acoperit cu frunze moarte. Erau destul de uscate – de parcă am fi stat pe o movilă de capoc.

— O ceașcă de cafea?

Deși nu voiam deloc, mi s-a părut ciudat să refuz după ce Rory se deranjase să o aducă. A turnat o ceașcă și mi-a dat-o. Cafeaua avea un gust respingător, de biscuiți arși, dar am băut-o oricum.

— Tu nu bei? am întrebat.

— Avem o singură ceașcă. Am uitat să mai aduc una. Ca un prost ce sunt.

— Ia din asta.

— Nu, nu. Serios.

— Dar insist, am zis și i-am întins ceașca.

A băut ce mai rămăsese și apoi și-a mai turnat. După ce a terminat, și-a dat șapca pe spate și a stins lanterna.

— Tot ce putem face este să așteptăm și să sperăm că vom avea noroc, a spus el. Majoritatea privighetorilor au plecat deja. Au mai rămas doar câteva răzlețe. Ghinionistele. Se spune că disperarea le face să cânte și mai intens.

Am stat în tăcere. Rory s-a lăsat pe spate, cu capul sprijinit de trunchiul unui copac. Eu stăteam cu brațele strânse în jurul genunchilor. Printre copaci vedeam fâșii înguste de argint, acolo unde lumina lunii atingea apa.

După un timp m-a întrebat:

— Cunoști partea asta a lumii?

Părea atât de solemn, încât aproape am izbucnit în râs.

— Nu, am spus. Nu am fost niciodată aici. Nu înainte de asta.

— Prima dată când am venit aici, nu mi s-a părut mare lucru. Totul, plat și lipsit de trăsături. Când oamenii spuneau cât de mult le place, nu puteam să pricep la ce se referă. Dar e o senzație care mai degrabă îți intră pe sub piele. Poate că lipsa de diversitate e cea care te face să observi lucrurile mai bine.

— Ce fel de lucruri?

— O, nu pot să explic precis. Lucruri mărunte. Lucruri care altfel ar putea trece pe lângă tine.

— Tu unde ai crescut? am întrebat.

— În Essex, a spus el. Lângă Chelmsford. Știi zona?

Am clătinat din cap.

— Și acolo e frumos, bineînțeles. Dar într-un fel diferit. Se cultivă o mulțime de fructe pe acolo. Pentru gem, a adăugat el, aproape la fel de solemn ca înainte.

— Gem?

— Exact.

Deasupra coroanelor copacilor au apărut câteva stele.

Jos, frunzișul era prea dens pentru ca vreo lumină să pătrundă. Totul era destul de negru.

— Dar tu? a întrebat el.

— Ce-i cu mine?

— Ai tăi de unde se trag?

— Nu sunt sigură că ai mei există, am răspuns.

— Cum adică?

Sigur că întunericul are ceva anume care îndeamnă la confidențe. Sau care le atrage fără să-ți dai seama. Aproape înainte de a fi conștientă de acest lucru, m-am trezit spunându-i cum tata murise când eram foarte tânără. Și cum noi

patru – cele două surori ale mele, fratele meu și cu mine – am fost luați de unchiul și mătușa mea.

— Tatăl tău a murit în război? m-a întrebat Rory.

— Nu. Nu așa. S-a înecat. Am plecat în vacanță în Cornwall. Avea o formă ușoară de epilepsie. O avea de când era mic. Probabil că a suferit o criză în timp ce înota. L-am văzut scos din apă. Au încercat să-i facă respirație gură la gură, dar probabil era mort deja.

— Trebuie să-ți fi fost foarte greu.

— S-a întâmplat acum mult timp.

— Dar mama ta?

Închizând ochii, m-am simțit de parcă aș fi fost transportată în vârful unei stânci. O stâncă de calcar, deasupra mării, cu o imensă sălbăticie de albastru întinsă în fața ochilor mei.

— Mama a fugit cu un medic de armată cu câteva luni înainte să moară tata, am spus.

Rory nu a zis nimic, nu imediat. M-am întrebat dacă dezaproba – fie sinceritatea mea, fie situația mea.

— A murit la scurt timp după aceea?

— Nu, ea nu a murit.

— Nu înțeleg.

— Pur și simplu nu a vrut să ne mai vadă.

— Vrei să spui că nu ai ținut legătura cu mama ta?

— Nu. Dar cred că locuiește la Londra.

— Înțeleg... Și cum s-au purtat cu tine unchiul și mătușa?

— Au fost foarte buni, am răspuns automat.

Dar, chiar în timp ce spuneam asta, m-am trezit amintindu-mi de ușa batantă care despărțea partea lor de casă de a noastră și de șuieratul mustrător pe care îl scotea ori de câte ori se închidea. Mi-am amintit și că m-am trezit și am văzut o cutie de donații pe șemineul nostru din dormitor. O figură din

fontă a unui băiețel de culoare, cu inscripția „Pentru orfani“ imprimată la bază. Întotdeauna am presupus că se referea la noi.

— Te simți bine? a întrebat el. Tremuri. Haide, lasă-mă să-ți pun haina mea pe umeri!

— Nu, te rog...

— Dar nu este nicio problemă.

M-a înfășurat în haina lui. Am încercat cât am putut să mă stăpânesc, să împiedic sângele să-mi zvâcnească prin vene.

— De ce nu-mi povestești cum ți-a apărut interesul pentru arheologie?

— N-ai cum să-ți dorești să afli asta.

— Nu aș fi întrebat dacă nu aș fi vrut să știu.

Așa că i-am povestit cum, pe când eram copil, un prieten al unchiului meu venise într-o zi la prânz. Trebuie să fi avut cel mult cinci sau șase ani pe atunci. Numismat entuziast, omul mi-a dat o monedă despre care mi-a spus că datează din vremea lui Augustus. Știam despre Cezar Augustus din Biblie. Știam, cel puțin, că Hristos luase o monedă și le spusese discipolilor săi să dea Cezarului ce e al Cezarului și lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu.

— Nu știu exact de ce, am adăugat. Nu cred că a fost ceva legat de ceea ce a spus acest om, nu direct, dar am căpătat convingerea că moneda pe care o primisem era aceeași monedă pe care Hristos le-o arătase ucenicilor. A avut un efect atât de profund asupra mea, că nici nu-ți pot spune. Ani mai târziu, obișnuiam să scot moneda și să mă minunez că o pot atinge. Obișnuiam să mă gândesc că îmi va aduce noroc.

— Și a făcut-o?

— Nu sunt sigură. Presupun că da.

— Apoi ce s-a întâmplat?

Fără să fie nevoie să mă împingă de la spate, i-am spus cum unchiul și mătușa mea insistaseră să îmi fac intrarea în societate, ca debutantă. Cum, la unul dintre balurile la care am participat, am întâlnit un tânăr care zicea că se duce în Bosnia să facă săpături la un sat din epoca fierului. La sfârșitul serii, am întrebat dacă aș putea merge cu el.

— El ce-a răspuns?

— La început a fost un pic surprins, dar, după un timp, a spus că da.

— Vrei să zici că ai plecat de una singură cu această persoană pe care tocmai o întâlniseși?

— A fost totul foarte nevinovat, te asigur. Am stat acolo o lună – amândoi ne-am simțit minunat. Apoi, când m-am întors, m-am înscris la University College, să studiez arheologia.

— Cum au reacționat unchiul și mătușa ta?

— O, au fost furioși. Li se părea că am dezamăgit familia. Și pe mine, desigur. La cea de-a douăzeci și una aniversare a mea, unchiul meu i-a spus menajerei să mă așeze în dreapta lui. A zis că nu mai sunt membru al casei. Eram doar un musafir. A doua zi dimineață, am plecat. Sunt sigură că au fost ușurați. Nu-i pot învinui întru totul. Eram foarte dificilă, să știi. Așa am fost dintotdeauna. Nici în copilărie nu mă opream din pus întrebări. Asta era destul de grav, dar ceea ce înrăutățea lucrurile era faptul că răspunsurile lor nu păreau niciodată să mă mulțumească.

Rory a izbucnit în râs.

— Gata, am zis, ușurată că am terminat. Asta e tot ce am de spus despre mine.

— Sunt sigur că nu este.

— Adică?

— Trebuie să existe o mulțime de lucruri pe care nu mi le-ai spus.

— Despre ce?

— Ei bine, spre exemplu, nu mi-ai spus cum ți-ai cunoscut soțul.

— Pe Stuart?

— Da, a spus el amuzat. Pe Stuart.

— Mi-a fost îndrumător. La universitate.

— Și ai știut imediat?

— Ce să știu imediat?

El s-a oprit.

— Nu e treaba mea, a zis.

— Spune-mi. Nu mă deranjează.

— Mă întrebam doar dacă ai știut imediat că vrei să te căsătorești cu el.

— Nu imediat, nu. Dar am avut multe în comun. Interesele comune sunt foarte importante, nu crezi?

— Nu aș avea de unde să știu.

— De ce nu?

— Pentru că mie nu mi s-a întâmplat niciodată. Mi-aș fi dorit să se întâmple, dar nu. Nu încă, cel puțin. Totuși, trăiesc cu speranța...

Am tăcut amândoi. Mi-am sprijinit capul de scoarța copacului. Singurele sunete erau foșnetul ocazional al frunzișului și câte un plescăit răzleț în râu. Nu-l mai vedeam pe Rory. Doar îl auzeam respirând.

După ce am stat acolo o vreme, am zis:

— Acum e rândul tău.

— O, nu sunt prea multe de spus! Nimic la fel de dramatic, oricum.

— Să vedem, știu deja unde ai crescut. Acolo unde se face gem. De ce nu-mi spui ce te-a împins să te apuci de fotografie?

— Presupun... presupun că părea o modalitate de a încerca să fixezi momentele pe măsură ce ele trec. De a încerca să le surprinzi și să le oferi un fel de existență fizică. Să le împiedici să se piardă pentru totdeauna. Nu că ar funcționa neapărat așa.

— Nu?

— Nu chiar. Spre exemplu, știi de ce nu există oameni în fotografiile Londrei victoriene? Uită-te când ai vreme. În primele poze, străzile sunt complet pustii. Evident, nu erau pustii în realitate. Doar că plăcile trebuiau expuse atât de mult timp, încât oamenii – oamenii în mișcare – nu rămâneau deloc pe ele. Uneori, se vede un contur încețoșat, dar nimic mai mult. Este un gând ciudat, nu-i așa? Toți acești oameni fantomatici și transparenți, care nu lasă o amprentă de durată...

S-a întrerupt.

— Nu știu dacă are vreun sens.

— Ba da. Bineînțeles că da.

— Într-adevăr?

— Are sens pe deplin. De aceea eu am vrut să studiez arheologia. Atât de mult din viață ne scapă pur și simplu printre degete și rămân atât de puține în urma ei. Presupun că am vrut să înțeleg ce rezistă.

Rory se întorsese spre mine. Îi vedeam ovalul palid al feței aproape de a mea.

— Asta e! a spus el. Exact asta este! Mai ales acum. Ce crezi că vor descoperi oamenii despre noi peste două mii de ani? Crezi că vor găsi acest termos și se vor întreba cui i-a aparținut? Cine a băut din această ceașcă? Și chiar dacă se întreabă, nu vor ști niciodată. Nu despre noi. Cine am fost. Ce gândeam și ce simțeam într-un anumit moment. În cel mai bun caz, doar acest obiect va supraviețui. Orice altceva va dispărea pur și simplu.

Încă o dată, am rămas tăcuți. Nu am spus nimic. Nu eram sigură că aș fi avut încredere în mine să o fac. Simțeam întunericul în nări. Parcă aș fi inhalat smoală. M-am trezit amintindu-mi de o poveste pe care trebuie să o fi citit în copilărie, despre o doamnă bătrână care a strănutat și tot corpul ei a zburat în bucăți.

— Mă întreb... a spus Rory.

— Ce?

— Mă întreb dacă ar trebui să ne mutăm. Nu prea avem mult noroc pe aici, nu-i așa? Ce crezi?

— Dacă vrei.

Aerul se simțea mai aspru și mai rece când m-am ridicat. Rory a insistat să țin haina lui pe umeri. Am coborât până la apă și am pornit pe altă potecă. După câteva sute de metri, poteca s-a îndepărtat de râu și a luat-o prin curtea unei ferme. Apoi a urmat o curbă strânsă pe stânga. Poteca a început să urce la loc spre mal. Vedeam șapca lui Rory legănându-se în fața mea. Acum aveam nisip sub picioare. Pantofii îmi alunecau pe măsură ce panta devenea mai abruptă. Rory s-a oprit și a dat la o parte niște mărăcini din calea mea.

Când am început să urcăm printr-un șanț lung și puțin adânc, mi-a venit în minte că acesta era aproape sigur același traseu folosit pentru a transporta

corabia de la râu la movilă. Cândva, în același șanț, sute de bărbați se opintiseră și împinseseră. Mutând corabia uriașă din căminul său firesc într-un spațiu nou, necunoscut. Sute de bărbați, toți simțind că o altă lume se întindea chiar în fața lor, poate chiar sub picioarele lor. Am încercat să mi-i imaginez acum, întrupându-se printre copaci. Trăgând de frânghii și încovoindu-și spatele. Un zgomot îndepărtat, care se înălța de peste tot. Pentru moment, s-au amestecat înaintea mea și apoi au dispărut.

Rory a aprins din nou lanterna. Acum eram aproape de vârful crestei. Pământul se ridica într-un fel de pisc înainte de a începe să se aplatizeze. Îi zăream cortul, frânghiile întinse în toate direcțiile. La intrare erau niște oale și tigăi, înmuiate într-un lighean cu apă.

Am continuat pe pantă, ieșind din pădure chiar lângă baracă. În fața noastră se întindea corabia. Văzând-o în semiîntuneric și apropiindu-mă de ea dintr-un unghi nou, nu am putut trece peste cât de brut arăta, cât de violentă. Desfăcută ca o rană uriașă. Vântul se stârnise. Auzeam zgârieturile nisipului suflat peste prelate.

Mergând spre movile, am devenit conștientă că dansa ceva în aer. Întâi am crezut că trebuie să fie nisip. Dar nu semăna cu nisipul; semăna mai degrabă cu un nor de fulgi de zăpadă. Când au căzut pe pământ, au prins puțin din lumina care mai rămăsese.

Văzuse și Rory. A întins mâna, cu palma în sus. Apoi a ridicat-o către mine. Vedeam ceva strălucind.

— Ce este?

— Cred că trebuie să fie foiță-de-aur. Mi-a amintesc că Phillips spunea că există multe prin preajmă.

Fulgii de aur continuau să se învârtă în adierea vântului. Acum îi vedeam destul de clar. Am privit cu uimire cum mi se așază pe umeri și pe piept. Am întins mâinile, dorindu-mi să cadă peste mine cât mai mulți posibil. Aveam fantezia absurdă că voi fi împodobită și încoronată, ca o prințesă.

Dar, când am vrut să-mi pipăi părul, tot ce am atins a fost o bucată dintr-o crenguță. Trebuie să se fi agățat acolo când mă rezemasem de copac. Am încercat să o desprind, însă nu am reușit decât să-mi încâlcesc părul și mai mult.

— Lasă-mă pe mine, a zis Rory.

Am stat nemișcată în timp ce el a început să desprindă crenguța. A făcut-o foarte atent, fără să tragă deloc. Despărțind șuvițele și apoi desfăcându-le. Parcă m-ar fi descâlcit pe mine. În tot acest timp, fărâme de foiță-de-aur continuau să cadă în jurul nostru. Le simțeam în gură, lipindu-se de gât. Totuși, nu erau de ajuns pentru a opri imensul imbold de a mărturisi care se ridica în mine. Părea să adune tot ce era ascuns, tot ce era secret și să le scoată pe toate la iveală.

— Nu este ceea ce crezi, am spus.

Am simțit că degetele lui Rory nu se mai mișcă.

— Ce nu este?

— Nu este ceea ce crezi, am repetat. Cu Stuart.

— Ce vrei sa spui?

— Lucrurile între Stuart și mine. Nu sunt...

— Sst!

M-am întors. Rory ținea degetul la buze.

— Ascultă, m-a îndemnat el.

Nu am auzit nimic, nu la început. Apoi cântecul păsărilor a răsunat de atât de aproape, încât am tresărit. Erau triluri gâlgâitoare prelungi, punctate de câteva mici clinchete aspre. Privighetoarea a așteptat un răspuns. Dar nu s-a auzit nimic, doar tăcere. După câteva minute, cântecul a început din nou, deopotrivă mai puternic și mai tulburător decât înainte. Șiraguri de sunete se înălțau pe cerul nopții.

Sunetul era mai trist decât orice auzisem până atunci. Plin de dor, de disperare și de presimțirea regretului. Speranța care împingea melodia înainte părea întrețesută cu înțelegerea faptului că nu va primi niciodată răspuns. Însă, cu toate astea, nu puteam îndura să se termine. Simțeam că, atâta vreme cât rămâneam nemișcată, nimic nu trebuie să se schimbe vreodată. Că pământul ne va înghiți, așa cum a făcut cu toate celelalte. Îmi doream asta mai mult decât orice.

Dar chiar și atunci știam că așa ceva nu se va întâmpla. Am știut-o înainte ca un alt fascicul de lanternă să despice întunericul. A venit spre noi, din direcția casei. Dincolo de lumină, am deslușit o siluetă îmbrăcată în negru.

— Bună seara, a rostit o voce.

Niciunul dintre noi nu a răspuns.

— Sunt ofițerul de poliție Ling, a continuat vocea. Iar el este colegul meu, ofițerul de poliție Grimsey.

Un alt bărbat a apărut lângă el. Și el era îmbrăcat în uniformă și avea un chipiu turtit.

— Proprietarul ne-a rugat să supraveghem situl, a zis primul polițist. În caz că s-ar ivi vizitatori neautorizați. Îmi puteți spune ambele nume, vă rog?

Am început să râd. În acel moment, m-a cuprins un sentiment enorm de ușurare. Ușurarea că nu mă dezamăgesc, că nu trădez tot ceea ce contează pentru mine. Era ca un fel de exaltare. I-am explicat că sunt unul dintre arheologii care lucrează la sit și că Rory e nepotul doamnei Pretty. Îmi auzeam bolboroseala vocii, cuvintele care se izbeau neputincioase unele de altele.

— Înțeleg, a spus polițistul după ce am terminat. În acest caz, nu vă vom mai deranja.

— De fapt, eu trebuie să plec, i-am zis. Mă trezesc devreme mâine-dimineață.

— Lasă-mă să te conduc la mașină, a intervenit Rory.

— Nu e nevoie.

— Dar nu este nicio problemă.

Am mers în tăcere înapoi spre casă. Rory a ținut fasciculul lanternei îndreptat spre potecă, în fața picioarelor mele. Când am ajuns la mașină, a deschis portiera și a așteptat până când am pornit motorul.

— Atunci, noapte bună!

Ținea mâna ridicată la șapcă.

— Noapte bună! am zis.

M-am trezit dintr-un somn profund și am văzut capul unui bărbat aplecat deasupra mea. Era la doar câțiva centimetri distanță. În timp ce priveam în sus, s-a aplecat și m-a sărutat pe frunte.

Respirația lui mirosea a plastilină.

— Bună, draga mea.

— Ce faci aici? am întrebat.

— Am reușit să prind trenul de noapte. Îmi pare rău că te trezesc, dar au avut loc niște schimbări.

— Ce fel de schimbări?

— Mi-e teamă că niște schimbări destul de nefaste. Ziarele au aflat totul.

Stuart a ridicat un ziar. Treptat, literele s-au desfășurat în fața mea. „Corabie funerară anglo-saxonă", am citit. „Descoperire remarcabilă în East Anglia".

— Și *The Times* a abordat subiectul, a spus el, luând un alt ziar.

Acesta avea titlul „Corabia îngropată este Tutankhamonul britanic".

— Phillips nu este în camera lui, a continuat Stuart. Presupun că s-a dus deja la sit. Am încercat să sun și la conacul Sutton Hoo, dar n-a răspuns nimeni. Poate că nu s-au trezit încă, deși ar fi trebuit până acum, cel puțin așa aș fi crezut. Mă gândesc că cel mai bun lucru pe care îl putem face este să ne ducem acolo imediat.

— Îmi poți acorda câteva minute să mă îmbrac?

— Bineînțeles, draga mea, a spus el. Cât pot să fiu de neglijent! Ne vedem jos când ești gata, da?

În timp ce mergeam de-a lungul bazei estuarului, mă uitam pe geam. Nimic nu se schimbase. Dincolo de Melton, drumul încă mergea drept câteva sute de metri. Stejarii împietriți ieșeau încă din terenul mlăștinos. Câmpurile de rogoz se întindeau în stânga. Deasupra râului plutea o ceață albă, prin care auzeam țipetele înăbușite ale pescărușilor.

Nu s-a schimbat nimic nici când am ajuns la conacul Sutton Hoo. Ne-am îndreptat direct spre movile. Nu era nimeni prin preajmă. Prelatele erau încă fixate la locul lor. M-am uitat spre pădurea de dincolo de ele, dar nu se vedea nicio mișcare. Eram gata să întoarcem și să pornim înapoi, când au ieșit din

adăpostul ciobanului cei doi polițiști pe care îi văzusem în noaptea precedentă. Niciunul dintre ei nu a dat vreun semn că m-ar fi recunoscut. Nu dețineau nicio informație, cu excepția faptului că domnul Brown apăruse acolo la prima oră. Se părea că stătuse o vreme pe vârful malului, apoi plecase din nou.

La conac, Grateley, majordomul, a răspuns la sonerie. Părul nu-i stătea lipit de cap, ca de obicei, ci ridicat în creștet, ca o clapetă uleioasă. Doamna Pretty lăsase vorbă să nu fie deranjată. Grateley ne-a spus că jurnaliștii începuseră să sune de cu dimineață, de la ora șapte. După o oră, ea ordonase ca telefonul să fie deconectat.

Chiar atunci a apărut Phillips pe coridorul din spatele majordomului. În loc să fie furios, cum mă așteptam, el părea într-o dispoziție foarte bună.

— Ah, Stuart, a spus el. Aici erai. Presupun că ai auzit ce s-a întâmplat. Cu siguranță, este vina lui Reid Moir. Ar fi trebuit să-mi imaginez că n-o să fie în stare să-și țină gura. Fără îndoială că vrea să facă lucrurile cât mai dificile pentru noi. Ei bine, dacă așa vrea să joace, lasă-l să dea tot ce-i mai rău din el... BM crede că ar trebui să susțin o conferință de presă. Personal, sunt total împotrivă. Orice voi spune va fi distorsionat. Deja azi-dimineață a telefonat un idiot și a întrebat dacă barca mai poate să navigheze. Doamna Pretty este supărată pe bună dreptate, biata femeie. M-am străduit să o calmez, dar deocamdată s-a întors la etaj.

— Ce crezi că ar trebui să facem cu privire la săpăturile propriu-zise? a întrebat Stuart.

— Nimic, a răspuns Phillips prompt. Nu avem cum să continuăm în această atmosferă. Nu cu toate prostiile care se întâmplă. Înțeleg că un convoi de jurnaliști se îndreaptă încoace. Peste câteva ore, o să roiască pretutindeni. Intenția mea este să las lucrurile să se calmeze câteva zile și apoi să terminăm excavarea camerei funerare. Presupunând că n-o să fim în război.

— Și ce ai vrea să facem noi?

— Ah, m-am gândit și la asta. Vreți să mergem o clipă afară?

Odată ieșiți, Phillips și-a coborât vocea – mai mult dintr-o pasiune pentru subterfugii decât din vreun alt motiv.

— Crawford a luat legătura cu noi în sfârșit și speră să fie aici mâine. Plenderleith și Hutchinson s-au oferit, de asemenea, să ajute. Există chiar șanse

mari să vină Munro. În aceste condiții, m-am gândit că voi doi ați dori să profitați de ocazie ca să vă furișați.

— Să ne furișăm? a repetat Stuart.

— Exact. În fond, voi doi ar trebui să fiți în luna de miere. În locul vostru aș pleca și aș profita din plin, atât cât se mai poate. După cum am spus, nu se vor întâmpla prea multe pe aici în următoarele zile. Bănuiesc că suntem deja aproape de baza încăperii funerare. Mă îndoiesc că ar mai fi rămas multe lucruri de descoperit. Este posibil încă să găsim un corp, deși, după cum știi, am avut întotdeauna îndoielile mele în această privință.

— Când te-ai gândit că am putea pleca, CW?

— Nu-i niciun moment mai bun decât cel prezent, nu-i așa? Nu este complet adevărat din perspectivă arheologică, desigur, dar are și vorba asta rostul ei. Dacă plecați acum, ar trebui să scăpați de toți nemernicii de jurnaliști.

— Tu ce crezi, draga mea? m-a întrebat Stuart. Draga mea...

— Nu știu.

— Presupun că am putea să hoinărim de-a lungul coastei și să ne încercăm norocul.

— Am bănuit eu că o să vă surâdă ideea, a comentat Phillips, părând ofensat. Că-mi veți fi chiar recunoscători.

— Suntem recunoscători, bineînțeles că da. Doar că, în același timp, avem și o strângere de inimă.

— Da, da, dar în curând toate acestea vor fi o amintire fericită. Una pe care s-o puneți alături de multe altele care vor veni, nu am nici cea mai mică îndoială.

— Nu ar trebui să ne luăm la revedere mai întâi?

— Vă puteți lua la revedere. Chiar acum.

— Nu de la tine, CW. Mă referam la ceilalți.

— După cum am precizat mai devreme, doamna Pretty nu este disponibilă deocamdată, a explicat Phillips răbdător. Dacă aveți un mesaj pentru altcineva, voi fi foarte fericit să i-l comunic. Ați dori să transmit ceva în mod special? Nu? În acest caz, voi transmite un salut general din partea amândurora.

— Dacă ești absolut sigur...

— Absolut sigur.

Phillips a traversat aleea pietruită spre noi.

— Haide, valea cu voi doi, înainte să mă răzgândesc.

Am condus înapoi la Bull. Stuart a rămas jos, în timp ce eu am urcat în camera noastră să împachetez. Nu a durat mult. După ce am predat cheia, Stuart a luat valizele și le-a legat în spatele mașinii. Călătoria s-a desfășurat mai bine decât ne așteptam. La prânz, eram deja la jumătatea drumului spre Norwich.

EDITH PRETTY

13–14 august 1939

Toată ziua, Spooner și Jacobs merg înainte și înapoi pe peluză, golind găleți cu apă peste straturile de flori.

Potrivit lui Spooner, nivelul râului este așa de scăzut încât unii dintre pescari au început să își ancoreze bărcile până aproape de Bardsey. La micul-dejun, pentru a încerca să stârnim o urmă de briză, am început să deschidem larg ferestrele și ușa. Cu toate acestea, nu se simte nicio diferență: aerul stă pe loc, dens, neclintit.

Noaptea trecută, la Londra, a avut loc un exercițiu de întrerupere a curentului la scară largă. În ziarul de astăzi a apărut un reportaj:

> A fost ciudat să vedem cum Piccadilly Circus, Coventry Street și Leicester Square, care în mod normal strălucesc de lumină până târziu în noapte, au rămas în ceva mai mult decât semiîntuneric. Restaurantele și cafenelele nonstop erau deschise ca de obicei. Totuși, aveau ferestrele acoperite cu jaluzele și toate becurile au trebuit să fie ascunse sub un paravan.
>
> Înăuntru, siluete fantomatice stăteau mâncând și bând într-o penumbră misterioasă.

Am lăsat ziarul jos. Robert încă își mânca micul-dejun. Cuțitul și furculița nu mai păreau atât de nepotrivite în mâinile lui; le folosește acum fără nicio urmă de stângăcie. Mi-am dat seama că știa că îl urmăresc, dar nu ridica privirea. În schimb, a lăsat capul în jos, chiar și mai aproape de farfurie și a continuat să mănânce. E în starea asta de când s-au încheiat săpăturile. Fără îndoială, mă învinovățește pe mine pentru că s-a oprit lucrarea. Fără nimeni cu care să se joace și nimic care să-l distragă, își petrece zilele într-o meditație sumbră, marcată de frustrare și de letargie.

— Robbie, i-am spus, ți-ar plăcea să ți se picteze portretul?

A ridicat ochii, surprins.

— Pentru ce?

— Ca să-mi pot aminti de tine așa cum ești acum.

— N-o vei face oricum?

— Bineînțeles că da. Dar uneori ajută să ai o amintire.

— Păi, și o fotografie?

— Un portret este diferit de o fotografie.

— În ce fel este diferit?

— Are o valoare artistică. Am vorbit deja cu un om foarte amabil, un oarecare domn Visser, care locuiește în Ipswich.

— Pot să mă îmbrac cum vreau?

— Așa aș crede. În limita bunului-simț.

— Ar trebui să stau mult timp nemișcat?

— Mă tem că da. Deși sunt sigură că ai putea avea pauze periodic. Ți-ai dori asta, Robbie?

S-a gândit și apoi a răspuns:

— Nu mă deranjează. Dacă așa vrei. Acum, te rog, pot să cobor, Mama?

— Desigur. Dacă ești sigur că ai terminat.

După ce Grateley a strâns totul, am intrat în bucătărie să discut cu doamna Lyons. Pe aragaz fierbea o cratiță, capacul zăngănea și niște tije de țelină tăiate mărunt erau întinse pe tocător. Cu toate acestea, bucătăria era goală.

Am găsit-o pe doamna Lyons în cămară. Stătea pe un scăunel cu trei picioare, cu partea inferioară a brațelor sprijinită pe placa de gresie. Avea un șervet umed pe ceafă. De îndată ce m-a văzut, a dat să se ridice și s-a așezat la loc doar la insistențele mele.

— Mă tem că am venit destul de des pe aici în ultimul timp, doamnă. Este cea mai răcoroasă încăpere din casă.

Era într-adevăr grozav de răcoroasă; atât de răcoroasă încât mi-aș fi dorit să pot rămâne și eu alături de ea. În schimb, am discutat despre pregătirile pentru după-amiaza de joi. Am decis în cele din urmă că ar trebui să facă două tipuri de prăjituri – una cu cremă de ciocolată și cealaltă cu gem –, precum și biscuiți și rulouri pentru coniac. Eram pe punctul de a pleca, când mi-a spus că

domnul Trim, măcelarul din Woodbridge, s-a răzgândit și a decis să ne primească iepurii până la urmă.

După aceea, am intrat în salon. Grateley trăsese draperiile pentru a bloca lumina soarelui. La ora unsprezece, a venit Spooner la ușa din spate. Fiind aniversarea nunții mele, îl rugasem să-mi culeagă un buchet de flori. Stătea pe scară ținând un mănunchi amărât de dalii și garofițe. Deja începuseră să se ofilească. Înainte de a apuca să spun ceva, Spooner a început să-și ceară scuze, explicându-mi că acestea au fost cele mai frumoase pe care le-a putut găsi.

În cursul după-amiezii, când căldura devenise și mai aprigă, Lyons m-a condus la cimitir. A așteptat afară în timp ce eu am ridicat zăvorul și am intrat pe poartă. Nu mai era nimeni altcineva acolo. Sub picioare îmi trosneau tulpinile moarte. Totul era palid și șters. Chiar și pietrele arătau de parcă ar fi fost decolorate.

Mormântul lui Frank nu este marcat în niciun fel, cu excepția unei cruci de lemn. Nu am ținut să fac o piatră funerară, deoarece vom fi îngropați într-un loc de veci dublu. După ce am așezat mănunchiul de flori sub cruce, am rămas acolo câteva minute, cerându-i îndrumare pentru ceea ce ne aștepta. Soarele era ca o mână care mă apăsa pe spate. Îmi vedeam umbra căzând în lungul mormântului. Când m-am întors, Lyons stătea în mașină. Avea haina desfăcută și își făcea vânt cu șapca.

În dimineața următoare, când am sunat după Ellen, nu a apărut. Am sunat din nou. Tot nimic. În cele din urmă, Grateley a bătut la ușa dormitorului meu. Arătând tulburat, mi-a spus că nu o mai văzuse din seara precedentă.

— Crezi că s-ar putea să nu se simtă bine?

— Nu mă pot pronunța, doamnă.

— Nu e stilul ei să nu anunțe.

Grateley a fost de acord că un astfel de lucru nu-i stătea deloc în fire și a spus că o să verifice. După ce am terminat cu îmbrăcatul, am coborât la micul-dejun. Stăteam acolo singură, încă întrebându-mă ce s-o fi întâmplat cu Ellen, când Grateley a intrat din nou. De data aceasta, a adus un plic. Îl ținea în față, cu brațele întinse, de parcă ar fi putut exploda în orice moment. Pe exterior, numele meu era scris cu majuscule. Nu am recunoscut scrisul de mână. În interior, era o singură foaie de hârtie liniată.

Stimată doamnă,

Vă rog să mă iertați. Mă tem că trebuie să-mi dau demisia din slujba dumneavoastră, cu aplicare imediată, din motive personale. Îmi pare foarte rău că plec așa. Cu toate acestea, circumstanțele sunt de-așa natură, încât îmi e imposibil să efectuez perioada de preaviz. Sper doar că nu veți avea o părere prea proastă despre mine.

A dumneavoastră,

Ellen Spence

Am împăturit hârtia și am pus-o la loc în plic.

Grateley stătea în continuare lângă bufet, așteptând un răspuns.

— Mulțumesc, Grateley, am zis. Asta e tot.

În drum spre primăria din Sutton, am trecut pe lângă domnul Brown. Mă oferisem să-l duc cu mașina mai devreme, dar el insistase că e foarte fericit să meargă cu bicicleta. Stătea pe șa drept ca un băț, cu pipa înfiptă între dinți. Lyons a claxonat când am trecut pe lângă el. Domnul Brown și-a desprins o mână de pe ghidon și a ridicat-o în semn de salut.

Anterior, existaseră unele dispute cu privire la locul de desfășurare a anchetei. Mai multe persoane – printre care și domnul Reid Moir – susținuseră că ar trebui să se desfășoare în primăria din Woodbridge. Cu toate acestea, coronerul, domnul Vuillamy, decisese că proximitatea primăriei din Sutton înlătura orice urmă de îngrijorare privind capacitatea sa. Problemele se complicaseră și mai mult atunci când, spre marea mea consternare, BBC anunțase că intenționează să difuzeze pe postul național fragmente din anchetă. Însă, la momentul acela, era prea târziu pentru orice schimbare.

Lângă primărie, un câmp de sfeclă-elvețiană fusese desemnat drept parcare. Când am ajuns, oamenii se strânseseră deja afară. Așa cum mă așteptam, erau acolo și câțiva fotografi de la ziare. Din fericire, niciunul dintre ei nu știa cine sunt. Însă, când a venit bietul domn Vuillamy, o baterie de blițuri i-a explodat în față. Abia când l-am văzut făcând un pas înapoi surprins, mi-am dat seama cât de mult mă temeam de această anchetă – atât din pricina publicității pe care o aducea, cât și a rezultatului scontat.

În sala primăriei, o mușama fusese întinsă pe o masă de biliard, iar masa de tenis, așezată deasupra acesteia – creându-se astfel o suprafață funcțională, chiar

dacă nu prea stabilă, în spatele căreia să stea coronerul și polițistul. Un juriu format din paisprezece localnici fusese numit în prealabil. Acesta îi cuprindea pe domnul Abbott, fierarul din satul Sutton, și fiul său, Percy, proprietarul hanului Plough; trei fermieri; doi ofițeri de armată în rezervă; John Mann, băcanul din Melton; domnul Peecock, agentul funciar; domnul Bett, secretarul clubului de golf Woodbridge; directorul școlii din satul Sutton; domnul Houchell, un antreprenor de transport; maiorul Carruthers, directorul băncii Midland din Woodbridge; și generalul Charles Tanner.

Domnul Vuillamy și-a ocupat locul la masa improvizată, avându-l în stânga pe șeful poliției. Juriul s-a așezat direct în fața lui, iar publicul s-a înghesuit în spațiul disponibil rămas în spate. Aceia dintre noi care erau chemați să depună mărturie stăteau într-o parte. Mie mi-a fost rezervat un loc între domnul Phillips și domnul Reid Moir.

British Museum a trimis o dubă cu câteva dintre descoperirile cele mai importante, inclusiv bijuteriile din aur, sceptrul, un cerb de bronz și tava cea mare de argint. Acestea au fost expuse într-o vitrină oferită de domnul Maynard. Vitrina era păzită de ofițerii de poliție Ling și Grimsey.

Mai erau prin zonă și câțiva bărbați necunoscuți. Aceștia, m-a informat domnul Reid Moir, erau detectivi îmbrăcați în civil, instruiți să stea cu ochii pe orice fel de personaj suspect. Când l-am întrebat de unde știe, mi-a spus că își dă seama după croiala costumelor lor.

Soarele a încălzit interiorul sălii, eliberând un miros puternic de creozot. Domnul Vuillamy a început prin a face o scurtă prezentare a săpăturilor și a descoperirilor rezultate. Membrii juriului au fost apoi invitați să inspecteze vitrina, ceea ce au și făcut, manifestând – în majoritatea cazurilor – un real interes pentru conținutul acesteia. A fost necesară insistența domnului Vuillamy pentru a-i determina să-și reia locurile în sală.

Chestiunea în discuție, a explicat el, era următoarea: oare proprietarul tezaurului intenționase să se întoarcă la un moment dat să-l recupereze? Dacă da, atunci comoara ar aparține, de fapt și de drept, Coroanei britanice. Sau intenția a fost ca aceasta să-l însoțească pe proprietar în călătoria sa pe tărâmul celălalt? În acest caz, ea ar fi aparținut celui care deținea terenul pe care fusese descoperită.

Eu am fost prima persoană chemată. Ca răspuns la prima întrebare a domnului Vuillamy, am povestit despre cum vorbisem cu Vincent Redstone, istoricul din Suffolk, la Expoziția de Flori din Woodbridge și menționasem că mă interesa excavarea tumulilor. El îi scrisese în numele meu domnului Reid Moir, la Ipswich Museum. Domnul Reid Moir răspunsese apoi, recomandându-l pe domnul Basil Brown.

— Ați avut motive să credeți că movilele ar putea conține comori, doamnă Pretty?

I-am povestit despre diferitele mituri și legende din jurul movilelor. Am adăugat că întotdeauna am bănuit că ar putea fi ceva înăuntru.

— Puteți explica ce a dat naștere unei asemenea bănuieli?

— Nu precis, nu. A fost doar o presimțire.

— O presimțire, a repetat domnul Vuillamy și a scris acest lucru în procesul-verbal.

Apoi, domnului Brown i s-a cerut să relateze desfășurarea evenimentelor. El și-a depus mărturia cu o voce clară și puternică, lăsând să treacă întotdeauna câteva secunde între sfârșitul întrebării domnului Vuillamy și începutul răspunsului său, pentru a se asigura că înțelesese totul în mod corespunzător înainte de a formula un răspuns.

El era, a explicat, un arheolog independent, care a lucrat la Ipswich Museum în mai multe rânduri – cel mai recent la vila romană din Stanton. A continuat să descrie cum l-am angajat să facă săpături la movile și cum, pe data de 11 mai, John Jacobs a descoperit primul nit al corabiei. O vizită făcută în acea după-amiază la muzeul din Aldeburgh i-a confirmat bănuiala că nitul găsit e similar cu altele descoperite la corabia funerară de la Snape.

În primele zile ale săpăturilor, a precizat el, a beneficiat de sfaturile domnului Maynard, curatorul de la Ipswich Museum. Cu toate acestea, pe măsură ce săpăturile au continuat și dimensiunile corabiei au depășit toate așteptările, a devenit necesar să se apeleze la ajutor extern. Acest ajutor venise în mod corespunzător în persoana domnului Charles Phillips de la Selwyn College, Cambridge.

După o altă pauză, în timpul căreia domnul Vuillamy s-a consultat cu șeful poliției, domnului Brown i s-a spus că se poate retrage. El a fost urmat chiar de

domnul Phillips, căruia i s-a cerut să relateze povestea, de la începutul implicării sale. Domnul Phillips s-a apucat să facă acest lucru, deși domnul Vuillamy a trebuit în mai multe rânduri să-i ceară să vorbească „în engleza simplă“, pentru acelea dintre persoanele prezente care nu beneficiau de avantajul cunoștințelor sale de specialitate.

Domnul Vuillamy a întrebat apoi de ce nu a fost găsit niciun cadavru în mormânt. Asta, a zis domnul Phillips, nu era o întrebare la care să se poată răspunde ușor. Exista o serie de explicații posibile, dintre care două se evidențiau. Prima ar fi că barca reprezintă un monument funerar – un cenotaf – pentru a aminti de moartea cuiva decedat în altă parte. O altă variantă ar fi cea potrivită căreia corpul a fost distrus de aciditatea din sol. Pământul din Suffolk, a spus el, făcând un semn din cap în direcția domnului Brown, are un grad neobișnuit de ridicat de aciditate, în special în această zonă.

— Vreți să spuneți că trupul ar fi putut dispărea pur și simplu? a întrebat domnul Vuillamy.

— Exact. Deși astfel de cazuri sunt, desigur, neobișnuite. Aproape întotdeauna există unele semne, oricât de firave, ale prezenței cuiva. De obicei, e vorba despre dinți.

Aceștia, a declarat el, erau de obicei ultimii care putrezeau. La mult timp după ce oasele se făceau praf și pulbere, dinții rămâneau înfipți în pământ, duri ca sâmburii de măsline.

— Cât durează să putrezească dinții? a vrut să știe domnul Vuillamy.

— Nu pot răspunde la această întrebare, a zis domnul Phillips. Ar depinde în totalitate de compoziția solului.

— În acest caz, ați putea face o presupunere?

Domnul Phillips și-a exprimat regretul că un astfel de lucru era imposibil. A face asta, a spus el, implica un grad de speculație incompatibil cu competența sa profesională.

— Înțeleg... Și aveți idee al cui ar putea fi mormântul sau monumentul?

Da, domnul Phillips credea că da. Cea mai probabilă variantă era regele Raedwald, care a fost rege al Angliei de Est aproximativ din anul 599 până la

moartea sa în jurul anului 625.

Conform *Istoriei ecleziastice a poporului englez,* scrisă de Beda Venerabilul, Raedwald a dominat toate provinciile de la sud de râul Humber.

— Regele Raedwald era creștin? a fost întrebat.

Și asta era greu de spus, i-a răspuns domnul Phillips.

Judecând pe baza tezaurului, regele avea atât o credință creștină, cât și una păgână. Există linguri și boluri de argint cu cruci pe ele. Însă există și obiecte metalice cu simboluri păgâne, cum ar fi bijuteriile din aur și granat, cu păsările și bestiile lor întrețesute.

— Prin urmare, s-ar putea spune că își asigura spatele? a spus domnul Vuillamy, râzând.

— S-ar putea spune asta, într-adevăr, s-a arătat de acord domnul Phillips. Și, judecând după același criteriu, obiectele descoperite sunt un amestec de bunuri oficiale și personale.

— Ați putea explica asta mai clar, vă rog?

Domnul Phillips s-a uitat la rândurile de fețe atente și a oftat.

— Prin bunuri oficiale, mă refer la faptul că ar fi fost de așteptat ca decedatul să lupte în lumea de apoi în numele poporului său. Ca urmare, există un scut și un sceptru, precum și resturile unui coif. În ceea ce privește obiectele personale, e posibil să fi fost plasate acolo de o persoană dragă, acestea includ un vas de spălat, încălțăminte și diverse suvenire, împreună cu niște cuțite pentru tăierea unghiilor și a bărbii.

Chiar atunci s-a deschis ușa pentru a lăsa să intre doi întârziați: domnul și doamna Piggott. Din scurta privire pe care i-am aruncat-o doamnei Piggott înainte să ia loc, mi s-a părut mai slabă sau poate că arăta doar obosită după călătorie. Nici nu s-au așezat bine, că domnul Piggott a fost chemat să depună mărturie. A fost întrebat și el despre lipsa unui cadavru și a confirmat că nu este ceva nemaiauzit ca un corp să dispară complet. El personal avusese de-a face cu o serie de cazuri în care se întâmplase acest lucru.

— Fără dinți, fără nimic? a întrebat domnul Vuillamy.

— Nici măcar dinți, a confirmat domnul Piggott aproape scuzându-se.

Din pricina orei – se făcuse aproape unu – și a temperaturii, domnul Vuillamy ne-a sugerat să ne oprim pentru prânz. Oamenii stăteau printre rândurile de sfeclă elvețiană, sporovăind și mâncând. Domnul Piggott discuta cu domnul Brown sub un copac, în timp ce doamna Piggott mângâia un cal care își trecuse capul peste gard.

Eu m-am dus să mă odihnesc în mașină. Toate aceste discuții despre descompunere, despre uitare, despre dispariția oricărei amprente umane îmi creaseră o stare destul de nepotrivită pentru a mă afla în compania cuiva. Desigur, ai putea crede în spiritul care supraviețuiește și nu în carne. După cum mi-a amintit atât de des domnul Swithin, se aplicau reguli diferite.

În acel moment însă, păreau la fel de fragile și de vremelnice atât unul, cât și celălalt. Nimic nu rezista, în nicio dimensiune. Nu existau voci care să se îmbulzească să fie auzite, nici mesaje venite dinspre un improbabil dincolo. Cu siguranță, ăsta era adevărul. Orice altceva însemna doar amăgire. Niște firimituri de consolare, care să țină suferința la distanță.

Prin fereastra deschisă, oamenii priveau curioși. Închizând ochii, m-am sprijinit de pielea fierbinte a scaunului și mi-am dorit să plece cu toții. După o oră, toată lumea a fost chemată înapoi în clădirea primăriei, iar domnul Vuillamy a sintetizat probele. Apoi a spus juriului că, din punctul său de vedere, nu existau dovezi care să sugereze că proprietarul tezaurului ar fi intenționat să se întoarcă și să-l recupereze.

Deși era evident dificil să atribuie motivații precise unor persoane care au murit de mult, el a citat, ca precedent legal, cazul *South Staffordshire Water Company vs Sharman* (1896). În respectivul caz, proprietarul terenului – și nu muncitorii care găsiseră tezaurul de monede antice – a fost considerat drept descoperitorul legal.

Juriului i s-a cerut să se retragă pentru a-și pronunța verdictul. Din păcate, singura altă încăpere din primăria satului era toaleta bărbaților. Au intrat pe ușă într-un singur șir, acompaniați de mai multe râsete decât înainte. Din cauza lipsei de spațiu în interiorul toaletei, președintele juraților a întrebat dacă ar putea lăsa ușa deschisă.

Însă domnul Vuillamy a decis că nu poate admite un asemenea lucru, deoarece s-ar putea întâmpla să audă cineva discuțiile lor. Din aceleași considerente, a ordonat ca fereastra să rămână permanent închisă. Lumea stătea

tăcută sau conversa în șoaptă, în timp ce jurații deliberau. Am profitat de ocazie pentru a-i întreba pe domnul Brown, domnul Maynard, domnul Reid Moir, domnul Phillips și pe soții Piggott dacă le-ar plăcea să se întoarcă după aceea la conacul Sutton Hoo pentru a lua ceaiul.

Douăzeci și cinci de minute mai târziu, au reapărut jurații, rămași acum doar în cămașă, mai mulți dintre ei tamponându-și fruntea cu batista. Domnului Vuillamy i-a fost înmânată o bucată de hârtie, pe care a citit-o și s-a consultat din nou cu șeful poliției. Apoi a bătut în microfon: juriul, a anunțat domnul Vuillamy, a decis în unanimitate că obiectele găsite nu reprezentau un tezaur ascuns. Prin urmare, doamna Edith May Pretty de la conacul Sutton Hoo era proprietara de drept a tot ceea ce fusese descoperit.

Verdictul nu a venit ca o surpriză. După concluziile enunțate de domnul Vuillamy, juriul ar fi trebuit să fi fost într-adevăr foarte obtuz pentru a lua orice altă decizie. Cu toate acestea, toată lumea s-a întors să mă privească drept în față, aproape devorându-mă. În timp ce încercam să plec, s-a declanșat o învălmășeală scandaloasă. Presiunea oamenilor veniți din toate părțile aproape că m-a ridicat de la podea. Cu domnul Reid Moir într-o parte și cu domnul Brown în cealaltă, am fost escortată înapoi la mașină. Lyons aștepta acolo cu portiera deja deschisă.

Am ieșit din câmpul de sfeclă și ne-am întors pe șosea. Ar fi trebuit să mă simt încântată, desigur. La asta se aștepta toată lumea. Dar nu eram. Nu aveam niciun sentiment de preaplin; simțeam doar lipsă. În drum spre casă, m-am străduit să mă concentrez asupra priveliștii: fâșia îngustă de asfalt care dispărea la orizont, cu câmpuri de orz copt de ambele părți, ca o mare care n-a fost despărțită cum se cuvine.

Domnul Reid Moir, domnul Maynard, domnul Phillips și soții Piggott au ajuns acasă la câteva minute după mine. Domnul Brown i-a urmat pe bicicletă. Cu toții mi-au spus că se bucură mult pentru mine – deși fără prea mare convingere, în cazul domnului Phillips sau al domnului Reid Moir.

După aceea, s-a instalat un fel de jovialitate delicată. La un moment dat, Reid Moir a spus cât de important este ca descoperirile să fie expuse în mod corespunzător, de către oameni care au cu adevărat grijă de ele și care au și o legătură cu „localitatea“, dar, cum nimeni nu i-a susținut sugestia, a tăcut. Nimeni nu m-a întrebat direct ce intenționez să fac cu comoara.

Domnul Brown părea mai relaxat decât oricine, probabil pentru că era singura persoană de față fără vreun interes personal. Și-a băut ceaiul cu o bucurie evidentă și, atunci când i s-a oferit o a doua bucată de tort, și-a îndreptat degetul a reproș spre Grateley, de parcă ar fi fost dus în ispită.

Când entuziasmul s-a mai domolit, domnul Piggott a întreținut conversația, vorbind despre modul în care șomerii fuseseră puși să sape tranșee în parcurile londoneze. Domnul Phillips i-a completat spusele cu o anecdotă despre negustorul său de vin care l-a sfătuit să se aprovizioneze cu lăzi suplimentare de riesling, cât mai era pe stoc.

În mod evident, domnul Reid Moir se pregătea să mai intervină în stilul său, dar înainte de a apuca s-o facă, domnul Maynard s-a furișat pe neașteptate pe lângă el, cu o poveste complicată despre soldații germani care se cățărau pe vița-de-vie de pe fațada casei sale. Însă s-a dovedit a fi un coșmar recurent al fiicei sale adolescente.

Abia după ce am mai vorbit câteva minute, mi-am dat seama că doamna Piggott nu mai e în cameră. Am așteptat o vreme să reapară și, fiindcă asta nu s-a întâmplat, m-am dus să văd dacă se simte bine.

Stătea singură în sufragerie. Draperiile rămăseseră pe jumătate trase. O rază de lumină, lată cât un cearșaf, cădea pe masa pe care așezasem câteva fotografii ale săpăturilor, făcute de nepotul meu.

Am început să vorbesc mai mult pentru a o avertiza asupra prezenței mele, decât din vreun alt motiv; nu eram sigură dacă mă auzise intrând.

— Aici erai, draga mea.

Tot s-a speriat.

— Îmi pare rău, doamnă Pretty.

— Nu, nu. Rămâi acolo! Am scos fotografiile cu gândul că oamenii ar putea fi interesați și apoi mi-au ieșit complet din minte.

Am stat împreună și le-am privit. În mare, puteau fi împărțite în trei categorii: imagini ale corabiei, imagini ale oamenilor care au lucrat la excavare și imagini ale descoperirilor. În cea de-a doua categorie, erau patru poze cu Robert și cu mine. Stăteam pe mal, privind în jos, spre interiorul scobit al

corabiei. Robert era la picioarele mele, cu genunchii ridicați la bărbie. Mi s-a părut neobișnuit de tulburător ca el să fie la fel de nemișcat ca mine.

— Fiul dumneavoastră nu este aici? a întrebat ea.

— L-am trimis de-acasă pentru câteva zile, i-am spus. Pe coasta de sud. Am niște veri acolo. Am simțit că are nevoie de o schimbare. A fost puțin doborât după ce ați plecat cu toții.

Mai erau, de asemenea, două poze cu doamna Piggott. În amândouă se vedea clar că nu știe că e fotografiată. Într-una, părea că tocmai își îndreaptă spatele. Pe genunchii salopetei, avea pete de nisip, iar părul îi era ciufulit. În cealaltă fotografie, se uita la un obiect care tocmai fusese descoperit. Obiectul în sine era doar parțial vizibil – în colțul din dreapta jos al imaginii, era o porțiune de metal găurită –, dar expresia ei era suficient de clară. Părea pe cât de uimită, pe atât de fericită, surprinsă chiar în acel moment în care fața ei era pe punctul de a înflori într-un zâmbet.

— Din păcate, nici nepotul meu nu este aici, am adăugat. Spera să ajungă, dar până la urmă a fost imposibil.

— Imposibil?

— Da, suntem pur și simplu prea departe de Aldershot. Și oricum mă îndoiesc că i s-ar fi dat voie.

S-a uitat fix la mine, confuză.

— Nu înțeleg.

— Rory s-a alăturat... Corpului Inginerilor Regali. Am presupus că știți. S-a înrolat imediat ce a plecat de aici.

— Nu, a zis ea. Nu, nu știam asta.

S-a aplecat peste masă. Când i-a căzut părul peste față, nu a făcut niciun gest pentru a-l da la o parte. L-a lăsat să atârne, ca un paravan.

— Vrei să stai jos? am întrebat.

Nu a răspuns. După un moment sau două, am luat-o de braț și am condus-o spre unul dintre scaunele din sufragerie. Apoi m-am așezat lângă ea.

— Căldura asta este epuizantă, nu-i așa? am spus. Vrei un pahar cu apă?

A clătinat din cap.

— Pot să-ți aduc ceva?

— Nu... Nu, mulțumesc...

— Poate ai vrea să rămâi singură?

Din nou, a clătinat din cap, de data aceasta, mai hotărât.

— Hai să stăm în liniște o vreme, de acord?

Prin spațiul dintre perdele, un coridor de iarbă cafenie se întindea până la estuar. Totul era la fel de plat și de lipsit de culoare ca o fotografie de-ale lui Rory.

Doamna Piggott și-a deschis geanta și a scos o batistă. În jurul marginilor erau brodate lăcrămioare. Pentru prima dată am observat că mâinile ei semănau mai mult cu ale unei fete decât cu ale unei tinere femei.

În timp ce stătea privind fix în poală, dintr-odată mi s-a părut foarte important să spun ceva. Nici nu conta ce. Orice lucru care să o împiedice să renunțe. Nu aș permite să se întâmple așa ceva. Ei sau vreunuia dintre noi.

— Ați condus amândoi până aici? am întrebat.

A ridicat privirea, cu ochii plini de lacrimi.

— Am uitat unde locuiți.

— Trăim într-un sat... Se numește Rockbourne, a răspuns cu vocea gâtuită de efort. La vreo șaisprezece kilometri sud de Salisbury.

— Dumnezeule, ați avut o călătorie lungă! Nu e de mirare că ești obosită.

— Am plecat azi-dimineață. La ora patru. Dar mă tem că tot am întârziat.

— Nu este nevoie să-ți faci griji pentru asta. Spune-mi, draga mea, ai vreun plan acum, că toate astea s-au terminat?

Ochii ei i-au întâlnit pe ai mei. În privire i se citea o durere profundă. Totuși, am simțit că, dacă reușesc să o susțin suficient, aș putea să o ridic, să nu o las să cadă.

— Stuart a fost rugat de către universitate să se ocupe de ceva, a spus ea. Aproape de Uffington, în Berkshire. Există acolo un fort mare din epoca bronzului.

— Și îl vei ajuta, desigur.

A încuviințat din cap, apoi mi-a aruncat un zâmbet stins.

— E evident că depinde foarte mult de tine.

— O, nu știu ce să zic.

— Să nu te îndoiești, draga mea. Nici pentru o clipă. Ai o viață atât de fascinantă.

— Chiar așa?

— Cu siguranță. O muncă așa cum e a ta trebuie să-ți ofere satisfacții foarte mari.

Nu și-a întors privirea.

— Da... a spus ea și a ridicat ușor bărbia. Da, așa e.

— Și sunt destul de sigură că va continua să fie o sursă de mare bucurie pentru tine. Bucurie și sprijin.

M-am întins și mi-am așezat mâna peste a ei. Nu după mult timp, a apărut în cadrul ușii capul lui Charles Phillips. S-a uitat când la una, când la alta de câteva ori înainte de a spune:

— A... Ne întrebam ce ți s-a întâmplat.

BASIL BROWN

August-septembrie 1939

Reid Moir și Maynard s-au ținut de mine toată săptămâna pentru a încerca să afle ce intenționează să facă doamna Pretty cu comoara. Le-am spus amândurora – în special lui Reid Moir – că nu știu ce planuri are. Aș fi putut adăuga că nici ei nu erau treaba mea. Potrivit lui Maynard, lordul Churchman, baronul tutunului, s-a oferit să construiască un muzeu special în Woodbridge pentru a adăposti totul. Asta, presupunând că doamna Pretty ar dori să fie expusă public comoara. Din câte știu, ea intenționează să o pună la loc sub patul lui Robert.

În zilele ulterioare anchetei, nu am avut nicio șansă să o întreb despre acest lucru sau despre orice altceva. Abia dacă a ieșit din casă. M-am gândit că ar vrea să plec – la urma urmei, nu mi-a mai rămas nimic de făcut. Dar, de fiecare dată când i-am pomenit de asta lui Grateley, mi-a transmis că doamna Pretty ar dori să mai rămân puțin. Dacă nu am obiecții.

Nu am obiecții, i-am spus. O parte din mine voia să ajungă acasă și să o vadă pe May, desigur. O altă parte, însă, avea nevoie de bani. Dar nu era vorba doar despre atât. Altceva m-a ținut acolo. În ciuda a tot ce s-a întâmplat, nu m-am putut decide să plec.

Timp de două zile am cules agrișe de pe spalierele pentru fructe și apoi am petrecut alte două tunzând iarba în jurul capcanelor de vânat. De câteva ori, Robert a ieșit să mă vadă, dar nu a stat mult. Aș îndrăzni să spun că, după încheierea săpăturilor, mi-am cam pierdut farmecul. Timp de câteva săptămâni s-a vorbit despre regină, care urma să vină de la Sandringham într-o vizită. Se pare că fusese foarte interesată de descoperiri. Dar, din cauza evenimentelor în curs, a trebuit să-și întrerupă șederea și să se întoarcă la Londra.

Când m-am întors într-o seară, am aflat că poștașul îmi lăsase un colet. Înăuntru, am găsit cinci cutii cu tutunul meu preferat – MacBaren's Black

Ambrosia. Alături de ele, era un bilet:

Dragă Basil Brown,

Sper că acesta este amestecul potrivit.

Cu multe mulțumiri și cele mai bune urări,

C.W. Phillips

Am fost atât de surprins, încât am deschis chiar și una dintre cutii pentru a mă asigura că există cu adevărat ceva înăuntru. Gândurile mele despre Phillips nu fuseseră tocmai creștinești în ultimele câteva săptămâni. Totuși, am fost impresionat de generozitatea lui. I-am scris să-i mulțumesc și să-i spun că sper să nu treacă prea mult până ne vom revedea.

Între timp, vremea s-a schimbat. Frunzele au început deja să cadă. I-am spus lui Grateley că nu mai e sigur să lăsăm corabia expusă în fața forțelor naturii și i-am cerut să afle ce dorea doamna Pretty să fac. A plecat și s-a întors cu răspunsul că trebuie să protejez locul așa cum consider de cuviință. A adăugat că pot să-i folosesc din nou pe Will și pe John, dar i-am spus că mă descurc și singur.

Cea mai simplă modalitate de a acoperi corabia a fost să așez fâșii de hessian pe liniile niturilor, apoi să umplu interiorul cu ramuri și cu ferigi uscate. Asta ar trebui să o adăpostească destul de bine, cel puțin pentru moment. De asemenea, ar trebui să garanteze că nu poate fi văzută din aer. Pe deasupra, am pus un strat de ramuri de conifere, ca să nu iasă în evidență. A funcționat mult mai bine decât mă așteptam. De la 90 de metri distanță, nu ți-ai da seama în veci că se află ceva acolo.

Spre sfârșitul după-amiezii, ieșeam din pădurea Top Hat, trăgând niște ramuri de zadă după mine, când am văzut-o pe doamna Pretty stând lângă baracă. La început, am crezut că are fierul de sondat cu ea – pentru o clipă mi-a trecut prin minte că s-ar putea să-și dorească să încep să fac săpături la o altă movilă. Dar, pe măsură ce m-am apropiat, am observat că era un baston.

După ce a analizat ceea ce făcusem, a spus:

— Aș putea să vă mai ofer câteva zile de lucru aici, domnule Brown. Dacă vă interesează. Mă întrebam dacă ați putea ajuta la construirea unui adăpost

antiaerian. Nu există pivnițe în casă și mă tem că a sosit momentul în care trebuie să luăm toate măsurile de precauție posibile.

S-a oprit și a lovit în pământ cu bastonul.

— Mă tem că asta va presupune mai multe săpături.

M-am prefăcut că mă gândesc la propunerea ei, deși nu aveam deloc nevoie să mă gândesc.

— Mulțumesc, doamnă Pretty, am spus. E o propunere bine-venită.

Ne-a luat trei zile lui Will Spooner și mie pentru a construi adăpostul. A trebuit să săpăm trei metri, apoi să coborâm în groapă un semicerc de fier ondulat. Apoi totul a trebuit să fie acoperit cu șaizeci de centimetri de pământ și cu gazon. Când am terminat, părea că am fi înmormântat un elefant.

În tot acest timp, nu am citit niciun ziar și nu am ascultat știrile. Și nici nu am vorbit prea mult atunci când lucram, oricum nu despre ceva important. Dar, cu toate astea, păream să știu exact ce se întâmplă în lume. Toată lumea știa. Nu aveai cum să scapi.

În dimineața celei de-a doua zile, Will a venit și mi-a spus:

— Prim-ministrul se adresează națiunii la ora unsprezece. Nu poate fi de bine, nu-i așa?

— Nu, am spus. N-aș prea crede.

— Doamna Pretty spune că putem intra cu toții să ascultăm radioul în bucătărie.

— Nu cred că o voi face, mulțumesc.

— Ești sigur, Baz?

— Du-te, i-am spus. Eu rămân aici.

La unsprezece fără zece, Will a intrat în casă. Am continuat să lucrez în interiorul adăpostului antiaerian. Adusesem un felinar de parafină pentru a vedea. O țeavă de ventilație fusese deja fixată pe acoperiș, dar totuși flacăra se scurgea și ardea albastru. Lucrarea a fost suficient de simplă – era doar o chestiune de dispunere a scândurilor pe un cadru de lemn și de batere a câtorva cuie. Dar măcar m-a împiedicat să mă concentrez prea mult asupra situației. Chiar și așa, nu m-am putut abține să-mi amintesc că data trecută mi s-a spus

că nu sunt apt să lupt. Cât de mult m-a împins asta înapoi. Și a mai existat un gând pe care nu l-am putut alunga – că aceasta era singura cameră în care aveam voie, de fapt, să pun piciorul.

Will nu a lipsit mult – poate vreo douăzeci de minute. Când a revenit, lumina lămpii de parafină i-a făcut umbra să sară pe curbura peretelui. Nu a zis nimic. Doar s-a uitat la mine și a încuviințat din cap. Apoi și-a luat ciocanul și a început să lovească.

A doua zi – și în ziua următoare – avioane germane au zburat peste Woodbridge. Au înconjurat de câteva ori locul înainte să se îndrepte spre nord, pe coastă. De ambele dăți, Billy, Vera și cu mine ne-am înrolat pentru postul de gardian în timpul atacurilor aeriene din Bromeswell. Deoarece nu sosiseră încă uniforme, plana o mare confuzie privitoare la cine este la conducere. Diverse persoane ocupate se agitau, spunându-le oamenilor ce să facă, dar nimeni nu le acorda nicio atenție. În schimb, toți își spuneau povești înspăimântătoare. De îndată ce se auzea semnalul „liber“, ne întorceam din nou.

În acea după-amiază, Will și cu mine am terminat adăpostul. Când a fost gata, m-am dus încă o dată la Grateley pentru a întreba ce ar urma să mai fac. Dar, de data aceasta, nu a trebuit să meargă să afle. Știa deja.

— Doamna Pretty a spus să îți transmit că nu mai există niciun motiv pentru care să rămâi, Basil. Îți sugerează să-ți petreci restul zilei împachetându-ți lucrurile și să vii mâine la ora nouă. Ar vrea să discute cu tine înainte să pleci.

— Bine, am spus. Atunci asta o să fac.

Am strâns ceva mai multe lucruri de când am ajuns – hainele pe care le adusese May, precum și notițele mele și cartea lui Maynard în norvegiană –, dar Billy a spus că va veni la Rickinghall săptămâna viitoare și că ar putea să-mi aducă atunci valiza.

La ora nouă fără cinci în dimineața următoare, am traversat cu bicicleta aleea pietruită și am sunat la sonerie. Briza rostogolea spre mine frunze țepene și uscate. A răspuns Grateley și m-a rugat să aștept. Doamna Pretty nu a întârziat să apară. Păși încet pe coridorul cu gresie albă, ținând bastonul în mână.

— Fără îndoială că sunteți ușurat să mergeți acasă, domnule Brown, a spus ea când a ajuns în prag. Și sunt sigură că soția dumneavoastră va fi încântată să vă

aibă înapoi.

— Sper că da, am zis.

Abia acum am văzut că în mâna liberă avea un plic. Mi l-a întins.

— Aș vrea să păstrați asta, domnule Brown. Drept semn al aprecierii mele.

— Doamnă Pretty...

— Nu, a spus ea, este cel mai mic gest pe care îl pot face. Și mai este ceva ce voiam să vă spun. Pare potrivit ca dumneavoastră să fiți primul care află. După ce m-am gândit îndelung, am decis să dau comoara la British Museum. Știu cât de mult îi va dezamăgi vestea pe domnii Reid Moir și Maynard, dar cred că o descoperire de asemenea importanță ar trebui expusă într-o colecție națională. De asemenea, am considerat de cuviință să vă spun că i-am scris domnului Phillips, transmițându-i că mă aștept ca munca dumneavoastră să primească recunoașterea meritată, în orice relatare scrisă despre săpături.

După ce i-am mulțumit, am întrebat dacă Robert era în preajmă – speram să pot să-mi iau rămas-bun de la el. Dar doamna Pretty mi-a spus că plecase în seara precedentă pentru a începe școala în Ipswich.

— Poate că-i veți aminti de mine.

— Desigur. Știu cât de rău îi va părea că v-a ratat.

După aceea ne-am dat mâna. Am pus plicul în buzunarul interior al jachetei, mi-am trecut piciorul peste bara transversală și am coborât cu bicicleta pe alee. Dincolo de Rendlesham, ardeau mirиștile. Coloanele de fum erau vizibile de la kilometri depărtare. În jurul marginilor câmpurilor, fuseseră arate poteci pentru a opri răspândirea flăcărilor. Chiar și așa, mai multe garduri vii luaseră deja foc.

Totul trosnea în timp ce lemnul și tulpinile uscate ardeau. Împreună cu mirosul de mirиște arzătoare, exista un miros mai profund și mai întunecat, de pământ carbonizat. Potârnichile se ridicau sălbatice în aer, țipând în timp ce cuiburile le erau făcute scrum.

Iepurii, îngroziți de flăcări, alergau peste drum. Dar nu făceau altceva decât să fugă dintr-un infern în altul. Întregul peisaj era în flăcări. Nu mai exista nici urmă de soare.

În fața mea, drumul se ridica și dispărea într-un mal de fum cenușiu. În timp ce mergeam spre el, pe asfaltul acoperit de cenușă, roțile mele nu scoteau niciun sunet.

EPILOG

Robert Pretty

1965

Vreme de mulți ani nu m-am întors la Sutton Hoo. Nu m-am ținut intenționat departe; doar că nu a existat niciun motiv pentru mine să merg acolo. După moartea mamei în 1942, am fost trimis la Lymington, pe coasta de sud, pentru a fi crescut de verii ei. Dar, deși conacul Sutton Hoo fusese vândut după moartea mamei, am păstrat totuși, prin actul de donație, drepturile de excavare a sitului.

Toamna trecută, mi-a fost înaintată o solicitare. Cei de la British Museum doreau să redeschidă movila în vara următoare, pentru a vedea dacă s-a ratat ceva prima dată. Sperau, de asemenea, să efectueze o analiză asupra întregului grup de movile. Mi-aș da permisiunea pentru un astfel de proiect? Am acceptat cu dragă inimă, iar lucrările au debutat la începutul lunii mai.

Însă diverse obligații m-au împiedicat până spre sfârșitul lunii iunie să merg în vizită. În loc să conduc până la Suffolk, am decis să iau trenul spre Melton și să merg pe jos tot restul drumului. După ce am ieșit din gară, am traversat Wilford Bridge, apoi am cotit la dreapta, de-a lungul pistei nisipoase care străbate pădurea. În dreapta, luncile se întindeau în trepte până la marginea râului. În pădurea din stânga, se înălța malul.

Aproape că ajunsesem la estuar, când mi-am dat seama că nu mă gândisem nicio clipă la traseul pe care îl urmam – deși nu mai fusesem pe aici de aproape douăzeci și cinci de ani. Când am zărit conacul Sutton Hoo pe stânca de deasupra mea, am început să urc printre copaci. În timp ce înaintam, aveam sentimentul ciudat că lipsește ceva. O vreme nu am putut spune exact ce anume. Apoi am observat că nu mai erau iepuri în jur. Dispăruseră toți, probabil din pricina mixomatozei.

Când m-am apropiat de movile, am văzut că fusese ridicat un adăpost uriaș – un acoperiș din fier ondulat, susținut de o grămadă de stâlpi și de schele. Sub el, corabia fusese din nou expusă. Prima mea impresie a fost că arăta foarte diferit de felul în care mi-o aminteam. În loc să stea relativ întinsă pe pământ, corabia avea acum un aspect răsucit, chiar agonizant.

Mi s-a spus că acest lucru ar fi fost cauzat de mai mulți factori. În primele zile ale războiului, armata preluase terenul Conacului Sutton Hoo pentru a-l folosit ca teren de antrenament.

În mai multe movile fuseseră săpate șanțuri cu fante, în timp ce altele fuseseră folosite ca ținte pentru exercițiile cu mortiere. Mai târziu, tancurile Sherman aveau să lase urme adânci pe tot situl.

Ca pentru a înrăutăți lucrurile, nava fusese lăsată neprotejată, cu excepția unui strat de rămurele și a câtorva bucăți de sac. Balustradele se dezintegraseră, la fel și țărușii de sus. În loc să încerce să păstreze ce mai rămăsese, luaseră – cu reticență – decizia de a săpa prin coaja de nisip, pentru a vedea dacă era ceva îngropat dedesubt.

Dar mai întâi trebuia făcut un mulaj din ipsos de Paris al întregului sit. O vreme am privit cum bucăți albe de ipsos erau scoase din carenă cu ajutorul unui scripete.

Atunci, unul dintre arheologi m-a întrebat dacă aș vrea să văd cea mai recentă descoperire a lor. M-a dus la o groapă proaspăt săpată la aproximativ cincizeci de metri de pupa navei.

Acolo, în fundul gropii, am fost uimit să văd un cadavru. Era întins pe o parte, cu picioarele îndoite și cu brațele sprijinite pe genunchi. Corpul avea aceeași culoare ca nisipul – complet maro. În decursul secolelor, mi s-a spus, s-a transformat literalmente în nisip. Pe măsură ce materia organică s-a descompus, a fost înlocuită de ceea ce era în jurul ei, definind forma cărnii în sine.

Cu toate acestea, deși conturul corpului a rezistat, nu exista, de fapt, nimic acolo. Nimic, în afară de o crustă subțire de nisip.

În interiorul crustei nu era niciun semn de schelet; era doar mai mult nisip. Orice încercare de a-l elimina l-ar fi făcut cu siguranță să se prăbușească într-o

clipă. Tot ce puteau face arheologii era să ia probe și să efectueze măsurători, apoi să acopere din nou mormântul.

Timpul estompase trăsăturile corpului, ducându-l în anonimat și aproape îl făcuse să se topească în pământ. Însă nu reușise să îl distrugă, nu în totalitate. Ceva, chiar dacă doar o coajă fragilă, rămăsese. În momentul în care mă uitam în groapă, asta mi s-a părut un fel de consolare.

Când am întrebat dacă au indicii despre identitatea cadavrului, mi-au răspuns că nu au fost găsite bunuri funerare. Judecând după starea de degradare, data aproape sigur din aceeași perioadă cu corabia funerară. Era singura estimare pe care ar fi putut să o facă cineva. Toate celelalte erau presupuneri. La prânz, m-am așezat pe iarbă lângă pădurea Top Hat, mâncând sandviciuri și trecând în revistă fotografiile făcute în timpul săpăturilor din 1939. Printre ele era și o fotografie a mamei. Stătea pe un scaun de răchită, cu o pătură pe genunchi, privind în interiorul corabiei. Capul ei era întors de la aparatul de fotografiat și doar bărbia palidă se zărea de sub marginea pălăriei.

S-a dovedit că arheologii știau mult mai multe decât mine despre ceea ce se întâmplase cu toți – sau aproape toți – cei implicați în săpăturile inițiale. Am fost încântat să aud că domnul Brown, ajuns acum la vârsta de șaptezeci de ani, este încă bine sănătos. El și soția sa veniseră de mai multe ori să vadă situl. Deși se rănise la picior în urma unei căzături, Charles Phillips vizitase locul și făcuse câteva sugestii privitoare la modul în care ar trebui să se desfășoare lucrarea. Se pare că domnul Reid Moir murise de câțiva ani. Însă ce se întâmplase cu adjunctul său, domnul Maynard, rămânea un mister.

Doamna Piggott a locuit câțiva ani în Sicilia, după divorț. Acolo, se căsătorise cu un sicilian, dar, din păcate, și această căsătorie eșuase. De curând, se mutase înapoi în Anglia și se părea că lucrează la prima parte dintr-un studiu în două volume despre mărgelele romane. Cât despre Stuart Piggott, el este acum profesor de arheologie la Edinburgh University. Nimeni nu știa însă identitatea fotografului. Le-am spus că fotografiile au fost făcute de vărul meu, Rory Lomax, care murise în 1947, când motocicleta pe care o conducea se ciocnise de un camion.

Când eram pe picior de plecare, un alt arheolog mi-a spus că, în timp ce examinau mormanele inițiale de pământ, au găsit ceva despre care credeau că e posibil să-mi aparțină. Mi-a adus o cutie de pantofi veche. Înăuntru era o

bucată de metal ruginită cu ceea ce păreau să fie patru roți atașate, una la fiecare colț. Abia după ce am scos obiectul din cutie, mi-am dat seama ce este: o patină de oțel. Acum, în timp ce scriu, e așezată pe biroul meu.

Robert Pretty

Octombrie 1965

NOTA AUTORULUI

Acest roman se bazează pe evenimente care au avut loc la conacul Sutton Hoo, din Suffolk, în vara anului 1939. S-au făcut anumite schimbări, pentru un efect dramatic. Aș dori să le mulțumesc pentru ajutor următoarelor persoane: Robert Erskine, Ray Sutcliffe, Angela Care Evans, Rosalind Cattanach, Peter Geekie, Sue Annear și Jane Eldridge. Îi sunt deosebit de recunoscător lui Martin Carver, profesor de arheologie la University of York și director de cercetare la Sutton Hoo, pentru că și-a rupt din timpul lui ca să citească manuscrisul.

Orice greșeală, bineînțeles, îmi aparține în totalitate.